

Raftul
Denisei

BESTSELLER
INTERNĂȚIONAL

NINA LYKKE DIN CAUZE NATURALE

ROMAN CÂȘTIGĂTOR
AL CELUI MAI CUNOSCUT
PREMIU NORVEGIAN,
BRAGEPRISEN

Această traducere este publicată
cu sprijinul financiar acordat de NORLA.

NINA LYKKE **DIN CAUZE** **NATURALE**

ROMAN CU MEDICI

Traducere din norvegiană și note de
IVONA BERCEANU

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

NINA LYKKE

FULL SPRENDING

Copyright © Nina Lykke

First published by Forlaget Oktober 2019

Published in agreement with Oslo Literary Agency in conjunction with Livia Stoia

Literary Agency

All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace și sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informației, gratuit sau în scop comercial, precum și alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor și se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română (ediția digitală)

ISBN: 978-606-097-234-1 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

Pentru Ella și Alba

În spatele frumoasei vieți cotidiene pe care o proiectăm în exterior există un mic spirit neîmblânzit; deși ne prefacem că nu-l vedem, este o forță care trezește la viață poftele carnale și, la intervale regulate, zdrobește total simțul decenței, inclusiv în cazul celor mai cuviincioși oameni.

DOMENICO STARNONE

Nimeni nu cunoaște curenții de adâncime ai populației așa cum îi știe un medic de familie. M-am confruntat cu de toate: fără glucoză, fără lactoză, fără zahăr, chestiuni dezbătute pe internet și la fiecare al doilea articol de fond din ziare, care îi fac pe oamenii sănătoși să creadă că, dacă încetează să consume pâine sau brânză, totul se va rezolva. Cei de vârstă medie nu înțeleg de ce sunt tot timpul obosiți. „Pentru că începeți să îmbătrâniți“, le zic eu, dar ei cred că treaba asta cu îmbătrânirea nu se aplică în cazul lor, așa cum nici moartea nu se aplică în cazul lor. Li se pare firesc ca trupul să le funcționeze fără să scârțâie din încheieturi și sunt surprinși în ziua în care el, corpul, nu mai răspunde comenzilor la fel ca înainte. Ziua în care materiile fecale refuză să iasă, somnul refuză să vină sau mușchii nu vor să coopereze. „Patruzeci și șapte nu înseamnă că ești bătrân“, spune pacientul în vârstă de patruzeci și șapte de ani. „Ba da“, îi zic eu, „la patruzeci și șapte de ani ești destul de bătrân ca organismul să nu mai funcționeze ca înainte“. Dar ei nu vor să accepte una ca asta. Așa că își văd de viața lor la fel ca până atunci, apoi își cumpără un anumit tip de suc sau de pulbere verde de pe internet, sau găsesc o dovadă că sunt alergici la ceva sau prezintă intoleranță la vreun fel de mâncare, astfel încât să-și poată continua viața în același mod. Totul se rezumă atunci la a bea acel suc, la a consuma aceea pulbere, la eliminarea vreunui aliment de bază din dietă sau la a se feri de orice tip de blană.

Nu ascultă de mine când le spun că trebuie să se calmeze, să se mulțumească totuși cu situația dată, să mănânce variat și să facă mișcare, în ordinea aceasta. Mi-e lehamite să repet aceleași lucruri, și lor le este lehamite să le tot audă, dar acesta este adevărul, iar adevărul este plictisitor.

E vineri dimineață, ora opt fără cinci. În cinci minute începe distracția. „Trimiteți dușmanul înăuntru“, cum obișnuiește să spună un coleg al meu. Și chiar și acum, după atâția ani de practică, obișnuiesc să stau la biroul din policlinică, la etajul al treilea dintr-un fost bloc din piațeta Solli, și, dintr-odată, nu înțeleg de ce sunt oameni afară care așteaptă să intre în cabinetul meu. Și-au luat liber de la muncă să vină încoace. Dar oare de ce? Am mintea goală și liniștită. Pe birou se află niște hârtii, un monitor, lângă el, un stetoscop, undeva mai departe e un fel de mașinărie mare pe roți, dar la ce bun toate acestea, toate lucrurile astea, și ce ar trebui să se întâmple aici? La ce se așteaptă lumea?

De ce mă aflui aici? În partea stângă e fereastră, în spatele meu, biblioteca, plină cu reviste și cărți; în mijlocul peretelui din fața mea, planșe cu reprezentările corpului omenesc – totul arată ca biroul unui medic, dar unde este medicul? Doar eu sunt aici. Unde sunt adulții, și cum am aterizat eu în locul ăsta? Trebuie să fie o neînțelegere la mijloc. Poate că nu-mi rămâne decât să plec. Să mă prefac că merg la baie, să mă furizez pe lângă cei care așteaptă afară și să dispar.

Dar apoi lumea începe să pătrundă în punctul meu focal și eu străbat cabinetul și deschid ușa, invit primul pacient al zilei, evident că asta fac, reiau fluxul obișnuit al lucrurilor, și în câteva minute deja sunt echipată cu o mănușă pe care o ung cu gel, iar în fața mea, pe masa de consultații, se află un bărbat întins pe o parte, cu pantalonii dați jos până la genunchi și cu spatele alb întors către mine, iar când îi îndepărtez șuncile, văd și miros că el nu s-a șters cum trebuie, mda, de fapt nu s-a șters *deloc*, după cea mai recentă vizită la toaletă, chiar dacă știa că urmează să vină la doctor din cauza hemoroizilor și a mâncărimilor anale, și totuși nu am nici o problemă să mă comport cu profesionalism și să pun diagnosticul de hemoroizi, după care, cu calm, să introduc un deget și să-i palpez rectul și prostata, dacă tot sunt acolo, apoi să-mi retrag degetul, să arunc mănușile, să merg la chiuvetă și să execut o spălare strașnică, aproape chirurgicală, a mâinilor, și pe urmă să dau cu trei fâsuri de soluție antibacteriană.

— Sper că e în regulă dacă deschid geamul, îi spun. Trebuie să aerisesc puțin aici.

Între timp el s-a îmbrăcat. Iată-l acum șezând pe scaun în fața mea, și pare un cetățean obișnuit, cu formațiuni alb-roșii înconjurându-i rectul nespălat, ascunse din nou în perechea lui de pantaloni călcați la dungă.

— Îmi cer scuze, dar nu am curajul să mă șterg ca lumea, îmi este atât de frică să nu se spargă.

— E în regulă.

„Nu, nu este în regulă“, îl aud pe Tore zicând.

Tore e un schelet de om în mărime naturală care se află în colț, între chiuvetă și ușă. Este făcut din plastic, fiind singurul martor care vede ce se petrece aici. Când l-am cumpărat, i-am pus în glumă o pălărie neagră pe cap; asta s-a întâmplat pe vremea în care mă preocupau asemenea lucruri, cum ar fi rolul umorului în relația dintre doctor și pacient și semnificația râsului în procesul de vindecare. Așa țineam noi morțiș pe vremea aceea: voiam să reformăm lumea și sistemul norvegian de sănătate și să privim pacientul în mod holistic, și bla, bla, bla. De asemenea, aveam convingerea că noi reprezentăm o excepție, că eram ceva deosebit și că această clinică avea să devină ceva deosebit, și probabil că, la urma urmelor, această idee ne determină pe noi toți să ne trezim dimineața – convingerea fermă că noi suntem speciali și constituim excepția.

„Nu este în regulă. Chiar deloc“, continuă Tore, „ar fi putut să umezească hârtia igienică și s-ar fi putut spăla cu grijă. Există multe posibilități. Ar fi putut să-și cumpere șervețele umede de la 7-Eleven și să se curețe cu ele înainte să vină aici. Dar el n-a făcut nimic din toate astea. Și dacă e în stare să-și vâre fundul puturos, plin de fecale proaspete, în fața unui om pe care nu-l cunoaște, atunci de ce altceva o mai fi capabil? Ce altceva ascunde, ce altceva mai dosește acest bărbat?“

Cât timp mă surprind pe mine turuindu-i despre mișcare, consum de lichide și fibre,

încerc să ignor și vocea revoltată a lui Tore, și duhoarea care în urmă cu câteva minute a inundat încăperea și care persistă încă.

Pe durata studiilor, am lucrat ture suplimentare la un centru de îngrijiri medicale pentru bătrâni. Acolo, am învățat să separ lucrurile, și, după doar o săptămână, eram deja în stare să trec de la spălatul rahatului de pe corpurile pacienților și de pe pereți și de la împinsul cărucioarelor la mâncatul unei karbonada¹ la cantină. Mi-am clădit un scut impermeabil între aici și acolo, între mai demult și acum și, nu în ultimul rând, între mine și pacienți.

Acum nu mai suport nimic. De-a lungul anilor, totul s-a uzat și s-a slăbit, concomitent a început să scârțâie și capacitatea mea de a nu amesteca lucrurile, și acum trebuie să investesc energie în mod conștient în ceea ce, cu doar câțiva ani în urmă, mergea de la sine.

Încerc să-mi explic imaginile clare care îmi duc propria viață pe retina mea. Vorbesc despre supozitoare, introduc rețeta în sistem, dar imaginile continuă să se reverse, și situația se înrăutățește, devine imposibil de descris, îmi văd dinții care mușcă hemoroizi atât de tare, încât sângele și fecalele sar pe tavan. De unde vin toate astea? Nu am fost așa mai demult. M-am confruntat cu lucruri mult mai rele, am spart abcese care i-au stropit nu doar pe cei din apropiere, ci și peretele și tavanul. Am îngrijit răni deschise. Am văzut toate felurile de secreții produse de corpul uman și am simțit toate mirosurile pe care le emană, nu pot să mă las doborâtă de niște fecale. Dar scuturile nu mai sunt la fel de rezistente și totul parcă așteaptă să se reverse. Dacă nu mă adun, o să iasă cu scandal, ceea ce înseamnă că nu voi mai rămâne aici, și atunci ce se va alege de mine? Nu mi-au mai rămas decât acest birou și această uniformă.

„Stai calmă“, îmi reamintește Tore. „Chiar dacă scandalul a avut deja loc.“

„Dar nu aici“, îi răspund. „Aici încă nu s-a întâmplat nimic.“

Bărbatul cu hemoroizi pleacă. Îmi actualizez jurnalul, deschid ușa și strig numele următorului pacient. Dar singurul care așteaptă pe coridor este un bărbat cu ochelari și coadă de cal, și el scutură din cap. Mă uit în sus și în jos pe coridor, mă duc inclusiv în sala mare de așteptare și rostesc numele acolo, dar nimeni nu-și ridică privirea din telefonul mobil.

Chiar când sunt pe punctul de a intra în cabinet, Bărbatul cu Coadă de Cal se uită întrebător la mine, iar în ochii lui mi se pare că întrezăresc întrebarea: „Pot să intru eu în cabinet, dacă pacientul dinaintea mea nu și-a făcut apariția?“ „Nu, nu poți să intri“, îi comunic eu în tăcere, prin expresia feței. „Acum voi avea o scurtă și binemeritată pauză.“

Odinioară, l-aș fi chemat în cabinet. Ca să lucrez în avans, ca să țin situația sub control și să fiu eficientă, îi expediam unul câte unul. Dar, recent, am descoperit că, indiferent cât de repede aș fi lucrat și câți pacienți aș fi consultat, nu conta. Numărul pacienților creștea, de parcă ar fi curs de la robinet. Întotdeauna veneau alți pacienți, iar și iar. Nu se terminau niciodată.

Mă așez la birou și mă uit în gol. „Este în regulă“, mă gândesc eu, „trebuie să mă liniștesc în aceste momente libere din timpul zilei, este important să...“, dar apoi vibrează telefonul și îmi amintesc că a vibrat și atunci când eram cu degetele în Bărbatul cu Hemoroizi.

Pe ecran este un șir de mesaje necitite. Majoritatea sunt de la Bjørn.

Ce mai faci? De ce nu răspunzi?

Nu-i răspund nici la mesajul acesta, așa cum n-am făcut-o nici la cele de ieri. Sau de astă-noapte, după câte se pare, pentru că, atunci când derulez aplicațiile de pe telefon, văd că mi-a trimis mai multe mesaje, și la miezul nopții, și pe la ora trei-patru dimineța.

Aceasta este noua mea tactică: nu-i răspund nici la mesaje, nici la apeluri. Am reușit să fac asta de ieri după-amiază, când stăteam ca de obicei cu degetele mari în dreptul ecranului telefonului mobil. Dar apoi cuvintele au refuzat să apară. Ce puteam să-i scriu, cine se afla de partea cealaltă a ecranului și aștepta răspunsul meu? Și ce rost aveau toate acestea?

„Lasă-i să aștepte“, m-am gândit eu și am pus telefonul în bibliotecă. „Oricum asta fac.“

Cu fiecare oră care trecea fără ca eu să răspund la mesaj, mă simțeam tot mai liniștită, și acum mă enervează că a trebuit să trăiesc în această lume mai mult de o jumătate de secol ca să înțeleg că lucrul cel mai bun și mai eficient este să nu spun nimic și să nu fac nimic.

„Dar în momentul ăsta nu mai poți da înapoi“, spune Tore, care vrea să continui lupta și cu Aksel, care este acasă, în Grenda, și cu Bjørn, care a fost chemat acasă, la soția lui, în Fredrikstad, și cu Gro, care a vorbit cu Aksel de mai multe ori, așa cum mi-a spus și mie, printre picățele, în mesajele pe care mi le-a trimis și la care eu am încetat să-i mai răspund.

„Am impresia că nu-i merge prea bine“, mi-a spus Gro ieri, exact așa cum obișnuia să-mi spună despre fostul soț. Și apoi: „Chiar are nevoie de cineva cu care să vorbească“. Această explicație femeiască, veche de milioane de ani, care poate fi folosită ca să exprimi orice: „El are nevoie de mine“.

Parcă o și văd, fosta mea vecină și tovarășă cu care beam câte un păhărel, singură în vila ei imensă, și iată-l acolo și pe Aksel, singurel în căsuța noastră, și primul lucru pe care mi-l amintesc este felul în care se îndrepta de spate de fiecare dată când Aksel intra în bucătărie, acolo unde obișnuiam să stăm. Nu cred că o făcea în mod conștient, pentru că, dacă și-ar fi dat seama ce face, atunci și-ar fi ascuns mai bine intențiile.

„Cum te-ai gândit să procedezi în situația asta?“ mă întreabă Tore.

„În care situație?“

„În situația asta în care Gro poate doarme chiar lângă Aksel, în acel pat din care ai plătit și tu jumătate și pe care și tu l-ai cărat pe scări în sus.“

„Nu știu. Nu prea am un instinct al competiției. Dacă dă foamea peste noi, sigur o mierlesc prima.“

„Trebuie să acționezi înainte de a fi prea târziu.“

„Ce-i de făcut? Lucrurile trebuie să-și urmeze cursul. Dacă fac ceva acum, înrăutățesc totul. Aș crea o tensiune care îi va face pe cei doi să se aprindă și mai tare.“

Nu trebuie decât să aștept. Iată-i cum stau acolo, fiecare în casa lui, părăsiți de soț, respectiv de soție. S-a potrivit cum nu se poate mai bine. Zarurile au fost aruncate. Cu același aplomb cu care condamnă toate legăturile amoroase ferite vederii, lumea va aplauda din toată inima și va accepta ceea ce le este scris în cărți celor doi.

Și ce dacă?

„Dar cu Bjørn?“ mă zgândăre Tore, în continuare nemulțumit că nu reacționez. „Cum rămâne cu Bjørn?“

Bjørn este în Fredrikstad, s-a întors la Linda, iubita lui. Ceea ce demonstrează că dependența este mai presus de toate. Cea mai puternică nevoie este aceea de supunere, de a avea conexiuni. După Războiul Civil din America, mulți dintre sclavi au refuzat să părăsească plantațiile, lucru deloc surprinzător. În schimb, într-adevăr surprinzător este faptul că atât de mulți au îndrăznit să încerce lucruri noi și poate chiar mai rele decât cunoscuseră vreodată.

Multe mesaje sunt de la Aksel. *Nici nu pot să mă uit la hainele tale care atârnă în dulap*, scrie el. Și Aksel s-a trezit devreme, și mă calmează când știu că se ambalează, pe măsură ce scrie mesaje unul după altul. *Nu mai pot să le suport aici, le-am băgat în sacii de gunoi și le-am dus în garaj. Poți să vii să le iei când vrei, numai să nu intri în casă.*

Îmi dau seama că acum casa e a lui, și ideea asta nici măcar nu-mi face pulsul să crească. Toți anii aceia în care am locuit în casa din Grenda, făcând curățenie și renovând, amenajând podul și pivnița, și acum iată-mă aici, după ce i-am dat lui totul. Evident, cu o clauză care prevede că Aksel le va lăsa casa moștenire fetelor noastre și că nu poate s-o ipotecheze pentru nici un fel de împrumut, nici măcar pentru o coroană, fără să aibă acceptul lor, dar totuși...

Dacă stai complet nemișcat și pasiv îndeajuns de mult timp, lucrurile încep să se petreacă de la sine și, în curând, mai intră un mesaj de la Aksel, chiar dacă, după câte se pare, el se află la serviciu acum, și iată că se ivește la orizont și amenințarea, îmbrăcând forma unei râme care se târăște afară din văgăuna ei și își întoarce capul spre lumină: *M-a sunat Ida ieri și m-a întrebat când mergem la Hvaler în vara asta.*

În traducere: „Curând, va trebui să vorbim cu fetele și să le spunem ce s-a întâmplat. Dacă tu nu vrei să preiei inițiativa, o preiau eu. Și atunci de la mine vor afla prima versiune“.

Nici de data asta nu-i răspund. „Spune-le tu versiunea ta, Aksel. Oricum eu sunt scorpia.“

Tore: „Dar, mai devreme sau mai târziu, tot va trebui să-i răspunzi, să discuți și să reacționezi. Și când o să-ți vină rândul să relatezi ce s-a întâmplat, care va fi versiunea poveștii tale? Adică versiunea ta finală?“

Tore chicotește în felul lui tipic și apoi continuă pe un ton încurajator: „Că ți-ai găsit un iubit pentru că Aksel nu *te vedea*? Că ai fost infidelă deoarece Aksel era prea ocupat cu maratoanele? Asta s-a întâmplat? Sau faptul că ai inițiat această legătură cu Bjørn pentru că în ochii lui ai întrezărit imaginea aceea a ta de la vârsta de douăzeci și doi de ani? Pentru că îți este frică de moarte, pentru că nu avem decât o singură viață și că nu ne rămâne decât să...“

„Zât!“

„Sau pur și simplu pentru că te-ai plictisit? Starea aceasta de plictiseală de moarte este foarte răspândită, dar atunci când ne simțim astfel, ne zicem că situația este doar mai complicată, pentru a putea să o acceptăm și să trăim cu ea. Am omis ceva?“

Nu-i răspund, și Tore continuă: „Tu și Aksel ați fost fericiți împreună, nu-i așa? Îți

amintești după-amiaza aceea de vară când copiii se jucau afară în curte sau alergau prin Grenda și voi stăteați în bucătărie și strângeați farfuriile după masă, era cald și tu erai îmbrăcată într-o rochie scurtă, și atunci ți-a dat jos chiloții și ai sărit pe blatul din bucătărie? O simplă privire era îndeajuns pentru Aksel pe vremea aceea, când îți vedea pulpele bronzate, și nici una, nici două, era deja în tine. Voi erați în bucătărie, iar vecinii și copiii mișunau pe afară; oricine ar fi putut să intre pe neașteptate – așa viață ați avut voi, și dacă v-ar fi prins cineva cu mâța-n sac, v-ar fi stârnit pofta și mai tare. Voi erați un cuplu care făcea sex pe blatul de lucru din bucătărie, în timp ce copiii se jucau în grădină. Apoi lăsați vasele murdare nespălate și urcați în dormitor, unde o mai făceați o dată. Uită-te la viața pe care ai avut-o și pe care ai luat-o ca pe ceva ce ți s-a convenit. Nu ai fost mulțumită?”

„Ba da, am fost mulțumită. Și nu am luat nimic de parcă mi s-ar fi convenit. Chiar din contră. Și cu toate astea, am trecut de la ideea că nu înțelegeam cum am ajuns aici la ideea că nu știu cum de am putut să rămân atât de mult în Grenda. Lucrul de care m-am temut că s-ar putea întâmpla odată, acum s-a întâmplat, și totuși, să locuiesc aici, să-mi desfac fotoliul IKEA și să-mi aștern patul seara mi se pare mai firesc decât orice am făcut vreodată în viață. Ca și când tot timpul acesta m-aș fi îndreptat înspre punctul unde mă aflu acum.

1. *Karbonadesmørbrød* este un fel de mâncare alcătuit din carne tocată prăjită, asemănătoare cu cea folosită pentru hamburgeri, dar așezată pe o felie de pâine cu margarină, peste care se pot pune castraveți, roșii, ardei sau salată. Există mai multe rețete pentru acest fel de mâncare popular în țările scandinave.

În prima noapte din această nouă eră, am zăcut trează pe masa de consultații, ascultând sunetul tramvaielor care soseau și plecau din stația Solli. Zdrăgănitul roților celui din urmă tramvai s-a auzit pe la ora unu și jumătate.

A doua zi, după ce mi-am terminat orele de consultații, am mers cu autobuzul până la IKEA și mi-am cumpărat un fotoliu extensibil. Tot de la IKEA mi-am cumpărat un coș imens de gunoi, și în el mi-am ascuns cearșaful, pilota și perna.

În a treia seară, m-a cuprins disperarea să discut cu cineva, cu oricine și despre orice. Am încercat să intru în vorbă cu femeia care face curățenie, am văzut-o apărând. Am întrebato-o despre viața ei privată și dacă are copii. În timp ce ea își vedea de treabă, eu mi-am băut cafeaua și m-am uitat la ea, ascultându-i răspunsurile la întrebările mele. Mi-a spus în engleză că are o fetiță de cinci ani pe care o cheamă Maria și care locuiește la bunicii ei, în Polonia. „Normal că îmi este dor de ea“, mi-a mărturisit.

„N-o mai necăji“, m-a îndemnat Tore. Atunci l-am auzit vorbind pentru prima dată, dar n-am reacționat la cuvintele lui pe moment, deoarece se întâmplaseră atât de multe alte lucruri. Mi s-a părut absolut firesc să vorbesc cu scheletul de plastic montat într-un colț al cabinetului meu și să-i răspund, evident în tăcere, în sinea mea, însă o făceam de parcă m-aș fi conversat cu un om viu.

„Dar sunt curioasă să aflu mai multe despre viața polonezilor. Adeseori, sunt oameni educați, și mă întreb cum le este atunci când se află pe treapta de jos a societății norvegiene și lucrează la firme de curățenie și de mutări, sau ca zugravi, sau la rașchetat parchetul.“

„Nu-i de-ajuns că îți face curat în cabinet, acum o mai și descoși.“

„Dar uite că-mi răspunde!“

„Nu-ndrăznește să nu-ți răspundă! Doar este femeia de serviciu!“

„Orișicum, am fost bine intenționată când am vorbit cu ea, și m-am saturat să mă sondez pe mine însămi. Dacă faci introspecție o perioadă prea îndelungată, în scurt timp, nu-ți mai rămâne nimic. Îndărătul fiecărei suprafețe există mereu altceva, și apoi altceva, și nu se termină niciodată.“

Locuiesc aici de aproape trei săptămâni deja. Fotoliul extensibil este foarte tare și mă doare tot corpul de la el, și în fiecare noapte mă trezesc aproximativ din oră în oră. Dar nu

mă ridic din pat decât după ce e trecut de cinci, deoarece la ora patru este încă noapte și la ora cinci e dimineață, iar dacă ceasul arată patru și un sfert, mai trebuie să aștept până se face patru și jumătate. Mi s-a întâmplat să dau peste colegi și la ora aceea, și atunci m-am prefăcut că și eu sosisem devreme, doar că ajunseseam înaintea lor. Fără nici o altă explicație, fără alte scuze. „Niciodată să nu te plângi, niciodată să nu te explici. Doar privește persoana aceea cu un aer resemnat, prin care să exprimi următoarele: «Așa am ajuns: noi, medicii de familie, trebuie să lucrăm douăzeci și patru de ore!»”

— Încalci regulamentul general cu privire la orarul de lucru, mi-a reproșat o colegă într-o zi. Mereu ești prezentă! Te-ai mutat aici, sau ce?

— Da, i-am răspuns. M-am gândit că e mai bine așa. Ar trebui să ne resemnăm cu toții și să ne mutăm aici, împreună. Mai bine mai târziu decât niciodată.

Am chicotit amândouă. „Ha, ha, ha!”

Dacă ai ceva de ascuns, e mai bine să spui adevărul, atâta timp cât e posibil. Spune adevărul și vezi ce se întâmplă. Dar nimic nu s-a întâmplat. Colega mea doar a încuviințat și și-a văzut de drum.

S-a întâmplat chiar și să mă ușurez în chiuveta din cabinet. După aceea, obișnuiesc să împăturesc pilota și cearșaful și să le pun împreună cu perna, iar apoi strâng fotoliul extensibil și-l așez în colț. Beau apă, mă spăl pe dinți, deschid fereastra, deoarece oricine și-ar da seama imediat că a dormit cineva aici. Mai târziu, mă furizez până la cantină ca să beau cafea. Nu pornesc cafetiera, cel puțin nu în zilele de lucru, ci obișnuiesc să folosesc fierbătorul de apă, ca să-mi pregătesc cafea neagră instant. Mai demult obișnuiam să adaug lapte în cafea, dar am decis că laptele, la fel ca un pat moale, reprezintă un lux pe care nu mi-l merit. În plus, dacă renunț la lapte nu trebuie să-mi încarc memoria cu așa de multe lucruri.

La cantină crește riscul să dau peste vreun cunoscut, deoarece cantina este la comun cu centrul medical de la etajul inferior. Într-o dimineață, m-am întâlnit în dreptul zonei de servire cu o psihiatră, specializată în tulburări de alimentație.

— Ce bine arăți! a exclamat ea. Ai slăbit?

— Se poate.

— Care e secretul?

— Îmi vâd degetele pe gât după fiecare masă, i-am răspuns și am râs.

Umorul e foarte important, mă gândeam eu în drum spre birou. Râsul este important. De fiecare dată când râzi se eliberează substanțe care... „O, mai taci!” zice Tore când intru în cabinet. „O, ia mai taci!”

În fiecare dimineață între orele cinci și opt, ascult radioul, îmi beau cafeaua și lucrez la hârțogărie. Citesc rezultatele analizelor de sânge și recitesc notițele despre bolile și tratamentele anterioare, precum și alte concluzii medicale de la spital. Sunt atât de obosită, încât îmi atârnă capul deasupra tastaturii, și totuși aceasta e cea mai bună parte a zilei. Prin fereastră aud cum sosește și pleacă primul tramvai din stația Solli și, în timp ce scriu adeverințe pentru Oficiul Muncii și către casele de asigurări și completez formulare, care devin tot mai amănunțite și stufoase de la an la an, ascult radio NRK2, programul unu, cu sonorul dat încet. Sistemul nervos central nu tolerează nici o mișcare a conștiinței atât de devreme dimineața, dar nici în alte momente ale zilei nu acceptă șocuri sau reclame

stupide, nici muzică veche, dar nici nouă. Acceptă doar zgomote atent filtrate, autorizate și finanțate de statul norvegian.

„Totul e bine“, acesta este mesajul transmis pe undele scurte ale radioului. „Totul e bine.“

Mai demult, obișnuiam să-l întreb pe Aksel, fie acasă, fie prin mesaje telefonice, de exemplu după vreo consultație dificilă: „Crezi că totul va fi bine?“ Și, dacă nu era în toiul unei operații, îmi răspundea de fiecare dată: „Da, totul va fi bine. Bineînțeles că totul va fi bine“.

Acum nu îl mai pot întreba. Dacă m-ar apuca vreun impuls să-i trimit lui Aksel un astfel de mesaj, vreau să spun în condițiile prezente, atunci acesta ar fi luat drept o declarație de război. De parcă nu eu aș fi renunțat definitiv la dreptul de-a primi consolarea că totul va fi bine.

Din când în când, îmi vine să-i trimit câte un mesaj lui Aksel ca să-i povestesc ceva, oricât, poate ceva nou despre un pacient pe care îl cunoștea din poveștile mele anterioare și care știam că l-ar interesa, și dau să pun mâna pe telefon, dar, în clipa următoare, îmi amintesc că nu mai am posibilitatea de a-i vorbi și apoi îmi revine întrebarea: „Ce-ai făcut? Ce-ai făcut?“ Mă uit în jur, caut ajutor, încerc să-mi adun amintirile, replicile și întâmplările care, coroborate, conduc la concluzia: „Oricum s-ar fi întâmplat“. Ca acei pacienți ai mei, căsătoriți și al căror fiu a murit din pricina unei afecțiuni de inimă congenitale, dar nedescoperite: „Oricum s-ar fi întâmplat“. În cazul lor, așa e, în cazul meu, nu.

În primele dimineți, m-am trezit trăgând o gură de aer și a trebuit să mă ghemuiesc puțin în poziție fetală ca să pot respira. De fiecare dată credeam că acela e momentul în care îmi voi da duhul, că voi muri pe loc, însă în a treia sau a patra zi l-am sunat pe Aksel și i-am spus că îi cedez partea mea de casă. Adică vreau să spun că i-am trimis un mesaj, astfel încât să nu mă mai pot răzgândi. Atunci când avea să mă cuprindă aceeași stare de rău a doua zi, îmi puteam zice în sinea mea: „Dar i-am dat partea mea de casă“.

Până în acel moment, Aksel nici nu mă sunase și nici nu răspunsese la apelurile mele, de când mă mutasem aici – acum este fix pe dos –, dar de data asta m-a sunat imediat. Ulterior în acea zi, aveam să ne așezăm la masa noastră din Grenda; expresia de pe fața lui atunci când a recunoscut că dorea să fie proprietar unic aproape că merita toți banii de pe lume.

Avocatul ne-a trimis un nou act de proprietate, am semnat și nu s-a schimbat nimic. Și de ce s-ar fi schimbat ceva? Dar, în acest caz, fetele noastre aveau să păstreze casa în care au copilărit. Unul dintre argumentele lui Aksel a fost acela că nu are bani să cumpere jumătatea care i se cuvine. Asta mi-a spus prima dată după ce totul s-a destrămat. Iată-ne din nou puși în fața acestei obsesii pentru bani și drept de proprietate, și de fiecare dată când îmi amintesc de această trăsătură de caracter a lui, tensiunea din mușchii de la gât îmi mai slăbește o vreme.

Crizele au dispărut, dar imediat după ce am isprăvit aspectele practice legate de actul de proprietate al casei, de avocat și de împărțirea bunurilor, ele au reapărut.

„Ceea ce înseamnă că ai plătit aproximativ o jumătate de milion de coroane pentru fiecare dimineată lipsită de crize de anxietate“, conchide Tore. „Sau două sute de mii

pentru fiecare act sexual cu Bjørn, pentru că, evident, putem vedea lucrurile și astfel.“

Nu răspund, așa că Tore continuă: „Aici este o prăpastie fără fund, niciodată nu se umple, indiferent ce-ai face și cât ai da de la tine. Când o să recunoști? Te-ai născut cu sentimentul că trebuie să plătești pentru o datorie, și te va băga în groapă ideea asta. Trebuie să înveți să conviețuiești cu ea, tot așa cum alții trăiesc cu o mare durere în suflet. Pas cu pas, clipă de clipă“.

Mă încapățânez să nu-i răspund, dar Tore mai încearcă, abordându-mă dintr-un alt unghi: „Nu pot pricepe cum de-ai putut să-i cedezi casa! Cât de proastă poți fi? Acum ai pierdut acel mic avantaj pe care îl aveai în negociere“.

Nu vreau să am nici un avantaj în negociere. Nu vreau să fiu într-un loc în care se folosesc cuvinte precum „avantaj în negociere“. Sau unde se vorbește despre „repararea căsniciei“.

În ultima vreme, crizele au început să mă cuprindă și la miezul zilei, și atunci trebuie să mă aplec în față, cu mâinile pe genunchi, și să mă concentrez să trag aer în plămâni. Corpul poate suporta un număr limitat de astfel de atacuri, și este o consolare faptul că există o limită, pentru că, după un timp, atacul se domolește și de data aceasta.

Asta înseamnă să-ți aduni toate forțele ca să-ți menții moralul ridicat, îmi spun uitându-mă în oglindă, pentru că e posibil să-ți programezi creierul. Ideile, sentimentele, toată activitatea creierului poate, în timp, să creeze noi conexiuni și tipare. Lucrul acesta e valabil în ambele sensuri. Depresia te poate cuprinde în mod insidios. La început poate fi tentant să te predai, dar după ce depresia prinde rădăcini e mult mai dificil să scapi de ea decât ar fi fost să i te opui la prima ei manifestare. Asta le spun eu pacienților.

„Calmează-te! Fii mulțumit, mănâncă variat și fă mișcare.“

Zâmbesc atât de larg, de mi se văd gingiile.

„Crezi că totul va fi bine?“ îl întreb pe Tore, dar el nu-mi răspunde. Doar stă și zâmbeste arogant, așa cum fac scheletele, cu gura până la urechi, și mă gândesc la ce mi-a spus unul dintre profesorii de la facultate: „În interiorul nostru zâmbim întotdeauna“.

Aksel merge prea mult la schi, asta pot spune cu certitudine. Dar dacă nu există nici o explicație? Dacă nu există nici o poveste care să aibă coeziune, eroi și răufăcători?

„V-a mers destul de bine, nu-i așa?“ mă tachinează Tore din nou.

Aksel poate să treacă peste aceste momente, împreună le putem depăși. S-au mai văzut cazuri în care soții au depășit o infidelitate. S-a întâmplat să le fie chiar bine după aceea.

Nu uita de interviul pe care l-ai citit aici zilele trecute și în care o terapeută de cupluri a fost întrebată dacă recomandă infidelitatea drept medicament pentru relații nefuncționale, și ea a răspuns: „Nu aș recomanda acest medicament, tot așa cum nu aș recomanda să se îmbolnăvească de cancer“. Și acum, iată-te cuprinsă de boală, sperând că citostaticele vor avea efect.

Aksel nu știe că eu locuiesc aici. Nu l-am mințit, doar am omis să-i dau această informație, așa cum am procedat pe tot parcursul anului trecut, și de aceea el are impresia că locuiesc în casa mamei mele, de pe strada Oscars. Ar fi singura soluție firească acum, că mama locuiește într-un centru de îngrijire pentru bătrâni și apartamentul ei este gol.

În fiecare seară mă gândesc să merg acolo. Pe strada Oscars, spre deosebire de aici,

am dreptul să locuiesc și, în plus, mai există și două paturi bune, câte unul în fiecare dormitor. Dar noapte de noapte rămân totuși aici. Există ceva atractiv în această stare de incertitudine și provizorat, care este pe deasupra și interzis. Mda, poate chiar interdicția este cea mai tentantă. Resimt o bucurie copilăroasă când mă strecor pe sub radar și când trebuie să merg pitiș, ca să nu mă observe cineva.

După cum am spus, nu dorm prea mult noaptea, dar dacă prind câteva momente libere în cursul zilei, mi se întâmplă să mă întind pe masa de consultații. Îmi pun picioarele în suportul pentru picioare folosit la consulturile ginecologice, și, cu falca amorțită și relaxată, cu saliva curgându-mi din colțul gurii, dorm mai profund decât în oricare alt moment al zilei și decât în orice alt loc.

De ce nu m-aș întinde pur și simplu pe masa de consultații și noaptea? Dar n-ar avea rost, deoarece, atunci, somnul meu de pe masa de consultații, cu picioarele atârnat în suporti, ar constitui un nou program, o nouă rețetă, ceva ce s-ar cădea să fac și chiar voi face, iar apoi nu voi mai putea să dorm nici acolo. Habar n-am de ce, dar știu pur și simplu că dormitul acolo trebuie privit ca fiind greșit, ceva ce nu trebuie să se întâmple. „Vai, nu!“ mă gândesc. „Nu pot să dorm aici, pentru că pacienții sunt acolo, afară, și bat la ușă, și dau buzna înăuntru; trebuie să completez fișele consultațiilor, trebuie să...“, dar, de regulă, la aceste cuvinte adorm.

Am peste cincizeci de ani și cu toate astea m-am întors la vechea meteahnă copilărească, de parcă o parte adolescentină din mine ar fi hibernat, și ar fi revenit la viață acum și m-ar fi halit complet dintr-o înghițitură.

2. Norwegian Broadcasting Corporation, un post norvegian de radio și televiziune, de interes național. (N. red.)

Probabil că am ațipit pe masa de consultații, chiar dacă nu-mi pot aminti când m-am întins acolo, pentru că mă trezesc brusc în momentul în care bate cineva la ușă.

— Două secunde! strig și mă duc la chiuvetă într-o clipită, mă stropesc cu apă rece pe față și mă uit la ceasul de pe perete, văd că n-au trecut decât zece minute, cu alte cuvinte sunt în grafic, și, în scurt timp, se înființează în fața mea bărbatul cu părul prins în coadă de cal. Cu ce vă pot ajuta astăzi? îl întreb zâmbind.

Am citit undeva că dacă un bărbat și o femeie se comportă în mod similar, femeia va fi considerată mai acră decât bărbatul, prin urmare femeile, pentru a da impresia că au același umor ca bărbații, trebuie să zâmbească și să aprobe mai des decât ei. Pe de altă parte, noi trăim mai mult. Nu ne cade părul. Dacă femeile ar fi rămas chele la vârsta de treizeci și ceva de ani – așa cum pare să i se întâmple bărbatului din fața mea, probabil de aceea și-a lăsat coada de cal –, atunci să fi văzut distracție!

Bărbatul cu Coadă de Cal nu-mi zâmbește.

— Aș dori o trimitere la psiholog, îmi zice și mă fixează cu ochii lui rotunzi și mari pe deasupra ochelarilor de vedere.

— Mda. Dar înainte să vă dau trimiterea, trebuie să-mi povestiți puțin de ce credeți că aveți nevoie de ajutorul unui psiholog.

„Uită-te la ei, ascultă-i!“ Mi-a luat ceva să învăț asta. Într-o zi, în urmă cu mulți ani, după ce mi-am făcut rezumatul, ca de obicei, pe dictafon, cum se proceda pe atunci, am uitat să-l opresc, astfel încât a înregistrat și consultația care a urmat. Când am dat să ascult înregistrarea nu am înțeles de unde venea vocea aceea țipătoare și cui îi aparținea. Până în momentul acela, trăisem cu impresia că sunt o bună ascultătoare, că sunt un doctor care inspiră încredere și siguranță. Idealul meu era să fiu asemenea conductorilor din rețeaua națională de cale ferată, care erau foarte săritori, dar nu exagerat de prietenoși. Atunci, am putut să-mi aud glasul, și acesta suna precum croncănitul unei ciorii isterice, țipătoare și stăpâne pe sine. Vocea mea reverbera între pereții cabinetului, eu râdeam de propriile constatări și nu îi dădeam voie pacientului să ia cuvântul, ci îl întrerupeam și terminam propozițiile în locul lui, și, la final, mi-am dat seama că acesta pur și simplu se dăduse bătut.

M-am simțit atunci de parcă m-ar fi lovit cineva în moalele capului. Cum era posibil să existe o prăpastie atât de mare între felul în care mă percepeam pe mine însămi și felul

în care eram în ochii celorlalți?

Din ziua aceea am încercat să-mi ascult pacienții și am descoperit cât de nou și de neobișnuit era sentimentul dat de faptul că aștepti să termine ceilalți de vorbit. Fără să întrerup, fără să le termin propozițiile, ci să îi las să vorbească până când nu mai au nimic de spus. La început, am avut mâncărimi în tot corpul. Să tac mă storcea de toată forța și de toată răbdarea, dar, la final, m-am simțit de parcă aș fi ieșit din ceață.

Numai că Bărbatul cu Coadă de Cal nu vrea să vorbească.

— Pentru că sunt deprimat.

El a încercat inițial să mă contacteze pe e-mail, îmi amintesc acum, pentru că, asemenea multor alți pacienți, crede că sunt un fel de portărel pentru doctorii adevărați, medică specialiști, și că o trimitere din partea mea, medicul de familie, portărelul, secretara, nu este decât o formalitate ce poate fi finalizată și prin e-mail, și prin SMS. Dar iată că nu așa merge treaba, și l-am îndemnat să-și facă o programare.

— Îmi puteți descrie cum se manifestă depresia? Ce anume credeți că a cauzat-o și chestii de genul acesta?

Are mâinile albe și subțiri, cu fire de păr negre. Este slab, hainele lui mi se par uzate, și are un iz de ceva, poate de jeg de pe pile și de stătut, ceva care aduce a pește. Să fie sardine? Simțul olfactiv mi-a devenit atât de fin în ultimii ani, dar ce să fac cu el? Corpul acesta, carcasa aceasta neajutorată în care locuim și din interiorul căreia privim lumea. Corpul este cușca în care trăim, și, uneori, fără să știm de ce, ne prindem de zăbrelele cuștii și o scuturăm până aproape o stricăm. Și acum el vrea să meargă la psiholog. Mantra vremurilor noastre: mergi la terapie, mergi la psiholog. De ce n-ai putea să te speli pe păr puțin mai des și de ce n-ai putea să te speli pe dinți după ce mănânci sardine? Și acum mai detectez un miros, ce duhoare o mai fi și asta? Oamenii ăștia nu se mai spală deloc? Putoarea îmi amintește de altceva, și acum îmi e mai limpede: este mirosul care se răspândește atunci când Aksel uită să-și scoată echipamentul de sport din mașina de spălat. Mai precis: un amestec de miros de mucegăit și putred.

„Acela *era* mirosul care *se răspândea* atunci când Aksel *uita* să...” comentează Tore, „pentru că nu mai locuiești în Grenda împreună cu Aksel, ci aici”.

„Dar mai suntem căsătoriți. Nici măcar nu ne-am separat. Nu s-a semnat nici o hârtie.”

„Nu, nu. Doar contractul.”

Bărbatul cu Coadă de Cal se uită la mine.

— De ce? Nu puteți să-mi dați trimiterea pur și simplu?

Bărbatul cu Coadă de Cal e profesor, iar profesorii, alături de avocați și alți medici, constituie un grupă aparte de pacienți, care sunt foarte dificili. Profesorii, pentru că încearcă să preia controlul în cabinet, într-un fel care-l face greu de gestionat. Mai sunt și scorpii pe deasupra. „Îmi permiteți să vorbesc?” îmi zic. „Uită-te la mine când vorbesc cu dumneata!” Așa mi-a spus o profesoară săptămâna trecută. Era de-o seamă cu fetele mele. Avocații, pentru că știu toate dedesubturile și chițibușurile legilor și normelor, și medicii, pentru că sunt conștienți că doctorii pot face prea puțin și știu prea puține. Din fericire, majoritatea medicilor rareori vin la consultații. Nici eu nu merg.

— Nu pot face așa ceva. Sunt obligată să vă examinez înainte de a vă da trimitere. Să

începem cu elementele esențiale: dormiți noaptea, mâncați corespunzător, vă spălați?

Bărbatul cu Coadă de Cal dă ochii peste cap.

Unde a dispărut respectul pe care oamenii îl aveau față de medici odinioară? Doamne, ce dor îmi e de vremurile alea! Vai, și cât de tare urăsc vremurile actuale, în care individul este în prim-plan, iar serviciile medicale și calitatea sunt necesare în toate etapele. Vai, cât de tare îi urăsc pe cei născuți în familii înstărite, pe consumatorii răsfățați ai sorții, care vin aici, își întind mâinile lor rapace către tot mai multe bunuri de consum, vai, cât de tare îi urăsc pentru că își pot alege medicul de familie, spitalul și tratamentele, fiindcă aici s-a ajuns! Da, așa am ajuns! Dar creierul nostru nu a fost creat ca să proceseze astfel de opțiuni, și urăsc internetul, și mesajele telefonice scrise, la fel și e-mailurile, toată drăcia asta de sistem! Și, vai, cât de tare urăsc faptul că oamenii au impresia că ei știu totul și se umflă în pene de atâta încredere în sine! Se zice să urmărim legea băieților³, dar avem prea puține reguli acolo, asta e problema.

— Dacă vă voi da o trimitere la psiholog, trebuie să cunosc motivul pentru care solicitați ajutorul unui psiholog. Trebuie să îl consemnez în dosarul dumneavoastră medical și trebuie să îl trec și în trimitere. De aceea aș prefera să-mi povestiți puțin despre viața dumneavoastră și de ce aveți nevoie de ajutor.

Bărbatul cu Coadă de Cal suspină, se îndreaptă de spate și începe să calculeze pe degete.

— Dorm prost, nu îmi place locul actual de muncă, sunt singur, nu am nici un prieten, cel puțin nu am prieteni care să-mi placă, nu am energie să fac sport, și este sub demnitatea mea să alerg ca un idiot, femeile nu sunt atrase de mine, cel puțin nu acelea care îmi plac mie. Îmi urăsc elevii și toți vecinii din cartierul unde locuiesc. Câinii se cacă pe trotuare. Oamenii nu-și plimbă câinii legați în lesă.

— Aha! Deci vă simțiți singur?

— Da. Femeile din ziua de azi sunt mult prea cu nasul pe sus. Stau cu o listă în mână, și, dacă ai căzut la vreuna dintre categorii, s-a zis cu tine! Ești pa!

În timp ce vorbește, mă fixează cu privirea. Ochii holbați în spatele ochelarilor i se rotește în sus și în jos și, în scurt timp, se opresc asupra sânilor mei și rămân pironiți acolo. Există ceva neobișnuit în modul în care se holbează, fără să clipească, de parcă eu aș fi de vină că el e obligat să se zgâiască așa. De parcă și asta, precum toate celelalte lucruri pe care le-a enumerat, ar fi imposibil de controlat pentru el. Iată care este spiritul vremurilor actuale: toți trebuie să plătească o datorie. E păcat de toți oamenii.

Bărbatul cu Coadă de Cal le povestește țâțelor mele că a cunoscut o persoană, două pe Tinder, dar niciodată n-a ieșit nimic.

— Care credeți că ar fi cauza? îl întreb și mă lupt din răspuțeri să-mi înfrânez un impuls de a-mi ridica halatul, maioul și sutienul, de a mă pișca de sfârcuri, lingându-mă pe buze languros.

„Fă-o! Fă-o!“ mă îndeamnă Tore.

În schimb, mă prind cu putere de masă cu ambele mâini, ca să mă ancoriez strașnic, în timp ce Bărbatul cu Coadă de Cal îmi povestește cu lux de amănunte cât de fițoase sunt femeile din ziua de azi și cum își cunosc ele orarul de vizită. Dar nu cele bătrâne, urâte și supraponderale. Pentru că, din câte se pare, există multe femei care îl doresc pe acest

bărbat; printre ele se numără și o colegă, dar problema e că eu nu o vrea pe ea, deoarece Bărbatul cu Coadă de Cal are preferințele lui, și, între timp, vorbește despre cum tinerele zvelte și frumoase din zilele noastre ar trebui să pună accentul pe moștenirea genetică, pe inteligență atunci când aleg un bărbat drept partener, și nu pe însușiri superficiale, cum ar fi înfățișarea, șarmul sau profesia. Eu stau și îi ascult vocea nazală, tărăgănată și arogantă, și mi-l imaginez în oraș, mergând cu un aer de superioritate, plin de el, lipsit de umor, mirosind urât, și mă întorc iar la ideea care nu-mi dă pace: faptul că nici șarmul, atracția, norocul, nenorocul sau bolile nu sunt distribuite în mod egal în societate. Am familii care vin la mine pline de cancer, însingurare, probleme psihiatrice, accidente de mașină, dependență de droguri, tentative de suicid și erori cromozomiale, și apoi mai am familii în care nu există decât o mână ruptă sau câte o migrenă ușoară. Am familii întregi pe care îți vine ușor să le placi, și apoi am pacienți precum acesta. Oameni care nu știu cum să se comporte și care avansează cu greu în viață.

Tore zice: „N-are nevoie de nici un psiholog. Ceea ce îi trebuie este un curs de bune maniere și de atitudine civilizată. Și un duș, haine curate și un spălat pe dinți. Și taie-ți coada aia odată, pentru numele lui Dumnezeu!”

„Cei care au mai multă nevoie de ceva sunt cei care, de obicei, primesc cel mai puțin“, îi răspund lui Tore.

Întrucât energiile mele sunt limitate în momentul de față și trebuie să fiu atentă la elementele care mă fac să îmi ies din pepeni, sunt nevoită să încerc să manifest empatie față de acest tip, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru a suporta restul consultației, așa că încerc să-mi repet fraza următoare ca pe o mantră: „Cei care au mai multă nevoie de ceva sunt cei care, de obicei, primesc cel mai puțin“. Dar nu funcționează. Am un chef nebun să mă ridic de aici, să urlu și să-mi răstorn biroul, apoi să-l dau afară pe individ, sub o ploaie de înjurături.

Apoi recurg la un alt șiretlic: îmi imaginez că este bolnav de cancer. Boala i s-a extins până la schelet. Bietul om! Și este atât de tânăr! Mi-a venit ideea asta când am citit un necrolog, plin de cuvinte de laudă, așa cum se folosesc de obicei, și am fost uimită nu doar de numărul mare de calități excepționale pe care se dovedește că le-au avut cei decedați în timpul vieții, dar și de sentimentul de ușurare imens pe care îl poate conține un astfel de text. Mi-am dat seama că starea de fericire care se citește atât la prima vedere, cât și printre rânduri poate izvorî din acceptarea ideii că acel om a plecat definitiv și nu se va mai întoarce printre noi. Moartea poate fi ca o baie care ne purifică, iar o boală în fază terminală ne face să ridicăm privirea și să vedem lucrurile în ansamblu. Și de ce să nu mă folosesc de acest șiretlic și atunci când pacienții mei sunt sănătoși? De ce să îl aplic doar cu puțin timp înainte sau după moartea lor? De ce n-aș recurge la el într-o zi oarecare din săptămână? Sacrul și fastul care înconjoară moartea, cu sicriile acelea albe și negre, capionate cu mătase; la o înmormântare totul este măreț, nimeni nu ar vrea să trănănească despre banalități precum mirosul de mucegai și ochii holbați ai participanților.

După o prelegere de zece minute despre existență și despre o lume care neîncetat, zi de zi, refuză să îndeplinească dorințele și cerințele minime Bărbatului cu Coadă de Cal, până la urmă nu mai rezist și îi înmânez trimiterea, iar când îi întind hârtia și el o înșfacă

fără să mă privească și fără să-mi mulțumească, brusc, mă părăsește ideea că acei pacienți pe care nu îi agreez obțin deseori ceea ce vor, doar pentru că îmi doresc să-i văd plecați din cabinetul meu.

3. *Janteloven* este o serie de reguli scrise de un autor danez, Aksel Sandemose, în 1933, în cadrul unui roman intitulat *Un fugar se întâlnește cu urmele sale* (*En flyktning krysser sitt spor*). Aceste reguli, reprezentative pentru societățile egalitariste din Țările Nordice, sunt următoarele: 1. Să nu crezi că ești cineva. 2. Să nu crezi că ești la fel de bun ca *noi*. 3. Să nu crezi că ești mai deștept decât suntem *noi*. 4. Să nu-ți închipui că ești mai bun decât *noi*. 5. Să nu crezi că știi mai multe decât știm *noi*. 6. Să nu crezi că *tu* ești mai important decât *noi*. 7. Să nu crezi că tu ești bun la ceva. 8. Nu ai voie să râzi de *noi*. 9. Să nu crezi că îi pasă cuiva de tine. 10. Să nu crezi că *tu* ne poți învăța ceva pe *noi*.

De ce mă aflu aici? Mai puteţi repeta o dată? Îl testez acum pe un om mai în vârstă care vrea să-şi reînnoiască permisul de conducere. Îi dau unui elev de liceu o scutire medicală. Tai peste rândurile din rezultatele de analize de sânge şi completez fişele medicale, deschid uşa şi îl invit pe următorul pacient înăuntru, apoi pe următorul, dar nu răspund la nici unul dintre mesajele care îmi bipăie întruna pe telefon.

Oare de ce n-am procedat la fel şi mai demult? Este atât de uşor! Pur şi simplu să nu răspund. Fără discuţii, fără schimburi de replici. Am rămas tăcută aproape douăzeci şi patru de ore, dar, cu toate astea, am senzaţia că am părăsit de ceva vreme drumul principal, cu tot haosul de pe el, şi acum mă îndrept singură, pe o potecă abia vizibilă, înspre pădure.

Aici, în tăcere, se ivesc întrebările.

Când a început totul. De ce am ajuns în acest punct.

Şi nu în ultimul rând: când aş fi putut să fac o altă alegere.

Femeie, născută în 1989, vine la un control ginecologic. Se comportă normal. Majoritatea femeilor sunt normale. Majoritatea se străduiesc cât pot de mult. „Nu-i așa, Tore?“ Majoritatea fac tot ceea ce se poate. Aşa facem cu toţii.

„Şi este mai cald la soare decât la umbră“, îmi răspunde Tore şi se cufundă în tăcere o vreme.

Aş îndrăzni să spun că a început în seara aceea de vineri, exact în urmă cu un an, chiar dacă există indicii că ar fi început cu mult înainte, şi ceea ce a fost angrenat în acea seară nu a reprezentat decât un moment dintr-o reţea infinită de fire şi conexiuni în toate direcţiile. Totuşi, aşa a început, în mod concret, când eu şedeam pe canapea şi butonam pe telefonul mobil, într-o zi oarecare, într-o viaţă obişnuită. După toţi acei ani de practică în calitate de medic de familie, ar fi trebuit să ştiu că nu există nici o zi obişnuită şi nici o viaţă banală.

„Doamne!“, m-am gândit eu când poza lui Bjørn a apărut pe ecran. „Oare mai trăieşte?“ N-am mai vorbit cu el de aproape treizeci de ani. Sub fotografia lui era un fel de buton, şi, cu telefonul mobil într-o mână şi paharul de vin în cealaltă – un pahar de vin de dimensiunea unui bol pentru un peşte auriu, pe care mi l-am procurat ca să nu-mi mint pacienţii, mai mult decât este necesar, când le spun că „e sănătos să bei un pahar de vin pe zi, la fel fac şi eu“ –, am apăsat acel buton, pentru că pe vremea aceea habar nu aveam

că atunci când scrie: „Oameni pe care s-ar putea să-i cunoști“ și tu apeși pe buton, le vei trimite o cerere de prietenie. Atât de puține știam eu despre Facebook și despre toate celelalte platforme de socializare în perioada în care credeam că Bjørn avusese inițiativa și tot el dorea să fim prieteni. De-abia când am primit mesajul că „Bjørn ți-a acceptat cererea de prietenie“ am înțeles ce se întâmplase, dar era deja prea târziu.

Ce a urmat a fost un emoticon care îmi făcea cu mâna și sub care scria: „Bjørn îți face cu mâna“. Mâna aceea care te salută pare atât de reală, prin mișcările ei scurte și repetate, și doar pentru că am vrut să o opresc, am apăsât pe „Fă-i și tu cu mâna“.

„Deci tu l-ai contactat pe el“, observă Tore, „deci tu ai luat inițiativa și tu l-ai adăugat, nu-i așa?“

Tore se prefăce că nu știe deja toate astea. În vocea lui se simte mirarea, dar este prefăcută. La început, am încercat să-mi imaginez că Tore este blând, o figură părintească, un fel de preot bătrân și înțelept, dar din ce în ce mai des am senzația că nu-mi dorește binele.

„Ba, pardon, n-am avut intenția. A fost o neînțelegere.“

„Ai fi putut să-l ignori“, îmi zice Tore. „Ai fi putut să ignori mânuța care te saluta.“

„De ce să fi făcut așa ceva? După ce l-am adăugat ca prieten ar fi fost ciudat să nu-i răspund la salut.“

„Ai fi putut să te prefaci că nu înțelegi rețelele de socializare, ceea ce era adevărat pe atunci. Dar ai fost curioasă. În adâncul inimii, erai interesată de Bjørn și voiai să știi ce mai face. În afară de asta, a mai fost și răspunsul lui rapid, de parcă ar fi stat neclintit lângă telefon, așteptând un semn din partea ta vreme de treizeci de ani, ceea ce ți-a dat de bănuț și te-ai întrebat dacă nu cumva are niște probleme. Și apoi ai vrut să verifici dacă ipoteza ta este fondată. Concluzia: ai căzut în capcana vanității, deoarece a trebuit să afli dacă ai dreptate.“

„Dar ar fi fost nepoliticos să nu-i fac cu mâna în semn de salut. Doar suntem doi adulți de vârsta a doua care, în urmă cu treizeci de ani, au fost împreună timp de un an. Asta-i tot! Acum, noi nu mai suntem aceeași ca odinioară, printre altele și pentru că toate celulele corpului se regenerează complet o dată la șapte ani. Și cum aș fi putut să prevăd ce avea să se întâmple? Cu toții avem câte un punct slab, o pată oarbă, un unghi mort, un spațiu nepăzit. Un spațiu de care nici nu suntem conștienți, până ne șochează cineva, și atunci este prea târziu.“

Tore nu-mi răspunde.

„Evident că aș fi putut să-l ignor pe Bjørn din prima clipă, aș fi putut să-i ignor toate mesajele și toate mânuțele care mă salută, dar ar fi fost ca și cum aș fi spus: «Nu trebuia să ies azi din casă», după ce mă izbeam frontal de o mașină condusă de un șofer în stare de ebrietate și rămâneam paralizată, pe jos. Iar în cazul acela, n-ar fi trebuit să mă ridic din pat. Aș fi stat întinsă acolo, cu draperiile trase, aș fi eliminat orice formă de contact cu restul persoanelor și nu aș fi deschis ușa dacă ar fi sunat cineva.“

Tore nu-mi răspunde nici de data asta. De fapt, nu e nevoie, deoarece, în timp ce eu stau cu un specul într-o mână și cu un bețișor de analize în cealaltă mână, cu capul aflat la treizeci de centimetri de deschizătura vaginală a unei femei născute în 1989, și bolborosesc și îmi iau singură apărarea în tăcere, în sinea mea, transpirată și stânjenită și

cu pulsul ridicat, el și-a atins de mult scopul.

La câteva secunde după ce am apăsât pe butonul „Fă-i și tu cu mâna“, am primit un mesaj de la Bjørn.

salut

Nici măcar nu a pus punct la sfârșit. M-am uitat la micuțul cuvânt de pe ecran, care mi s-a părut la fel de apăsător ca un bolțar imens de piatră, așezat pe umerii mei, fără să fi vrut și fără intenția mea.

Nu cred că oamenii trimit astfel de mesaje lipsite de sens în mod întâmplător. Ei vor să dea impresia că trimit mesajul cu stângăcie pentru că au lucruri mai importante de făcut. Așa cum zicem noi: să ne prefacem că ne pasă de ceva, când, în realitate, nu ne pasă, și să ne prefacem că suntem nepăsători, când ne pasă cu adevărat.

„Dar tu, Bjørn, nu ai făcut așa“, m-am gândit, „nu merge așa“. Și ți-am răspuns:

Salut, Bjørn! Ce mai faci? Tot în Fredrikstad locuiești?

Propoziții întregi, cu majuscule și litere mici, virgulă, semnul exclamării și semnul întrebării. Așa se procedează.

Am închis sonorul de la telefon și l-am aruncat cât colo pe masa din sufragerie, căci deja începeam să regret. De ce îi scrisesem atât de mult? Mă întrebam de unde proveneau toate astea, sentimentul etern că sunt pe minus – nu doar în ceea ce privește banii, pacienții, Aksel, fetele, ci și din perspectiva socială –, care m-a determinat să răspund unui mesaj șleampăt și neutru prin prea mult entuziasm și mult prea multe cuvinte. Ar fi trebuit să mă mulțumesc să-i scriu doar „salut“, și atât. În schimb, mâinile au luat-o la goană pe tastatură de capul lor.

Am luat câteva înghițituri bune de vin. Cui îi păsa ce se întâmplă în universul acela infantil de pe Facebook? Asta îmi amintește de anii de școală, când țineam caiete de amintiri și ne trimiteam bilețele în timpul orelor. Îmi făcusem un cont de Facebook pentru că așa îmi spusese fetele că trebuie, dar am fost foarte agitată când am văzut toate fotografiile care apăreau. Poze cu oameni din vremuri de mult apuse, despre care eu, în străfundul minții, presupuneam că au murit, deoarece ne vine ușor să credem asta despre persoanele din trecutul nostru; din pricină că nu le-ai văzut de câteva decenii, nu-ți poți imagina că și-au dus traiul în toți acești ani, la fel ca tine, în același oraș. Dar apoi, unii dintre pacienții care nu cunoșteau nici o limită au început să mă contacteze pe Facebook pentru rețete medicale și să-mi ceară sfaturi în genere, așa că aproape am renunțat să mai intru pe Facebook și, în scurt timp, am uitat de toate. Facebook, Messenger, Instagram, toate acestea existau departe de mine, ca o lume artificială și ternă, închisă în ea însăși.

Între două consultații, observ că Bjørn mi-a trimis mai multe mesaje noi. Nu-l iau în seamă decât pe ultimul. *Dacă nu citești acest mesaj până la ora unsprezece și jumătate, mai bine nu răspunde.* Acum, el este departe, în Fredrikstad, unde lucrează în domeniul IT și asudă în fața ecranului, întrebându-se de ce nu îi răspund. Până acum i-am răspuns întotdeauna! Poate își închipuie că am murit.

În curând, va lua prânzul împreună cu Linda, așa cum obișnuiesc să facă în zilele de vineri. Probabil de aceea dorește să-i răspund înainte de unsprezece și jumătate, pentru că pe rețelele sociale și telefoanele smart, Linda – în mod paradoxal, ținând cont că Bjørn

profesează ca IT-st – este mult mai versată decât el, și el nu vrea să îi bipăie telefonul de la mesajele mele, în timp ce stau amândoi față în față la masă, fie în cantina de la serviciul lui, fie de la al ei.

Diseară, parcă au ceva de făcut cu nepoții, căci întotdeauna activitățile acelea sunt rezervate pentru serile de vineri, și, în momentul ăsta, nu-mi pot aminti ce mi s-a părut mie odată atât de interesant la viața lui Bjørn. Acum simt că această fascinație începe să-și piardă efectul, această sete de informație, de întrebări și răspunsuri, de strigăte și urlete, și, înainte să o invit în cabinet pe pacienta născută în 1999, intru pe telefonul mobil și citesc totuși ultimele mesaje de la Bjørn, ca să nu le pierd complet.

Încep să mă neliniștesc, mi-a scris Bjørn. N-ai putea să-mi dai un semn de viață, ca să știu că totul este în ordine?

Dar nimic nu este în ordine! De mult nu mai este nimic în ordine. Simpla exprimare a acestei stări de fapt mă enervează. Cine este persoana asta a cărei viață am stricat-o? Și care se exprimă în mod atât de pervers? De parcă aş fi într-unul dintre serialele americane pe care le urmăresc de o vreme încoace, unde personajele se întreabă mereu unele pe altele: *Are you OK?* O femeie stătea între ruinele unei case arse până la temelie, înconjurată de cadavrele membrilor familiei ei, și cineva o întreabă: *Are you OK?*

Nu există răspuns pentru astfel de întrebări. Așa că nu-i răspund.

În vinerea aceea, acum un an, mă aflam doar eu și cu Aksel în casa noastră din Grenda. Nu erau nici copiii, nici câinii. Ida se mutase de acasă în urmă cu doi ani, ca să studieze medicina la Tromsø, și, cu patru ani în urmă, Silje se mutase la Bergen, tot ca să studieze medicina.

În perioada în care Ida s-a mutat, mama mea începuse să fie un pericol pentru ea însăși, precum și pentru alții, așa că i-am găsit un loc la un spital, și de aceea nu mai eram nevoită să trec pe la apartamentul de pe strada Oscars în fiecare zi, după serviciu, ca să văd dacă nu cumva se plimbă, îmbrăcată în cămașă de noapte, pe casa scărilor, sau dacă nu cumva uitase să oprească aragazul. Pe atunci nu trebuia decât să trec pe la centrul de îngrijire al bătrânilor în fiecare sâmbătă, și o făceam mai mult de ochii lumii, deoarece rareori mă recunoștea și nu-și amintea niciodată dacă o vizitasem.

Altfel spus, pe mine și pe Aksel nu ne mai împiedica nimic să ne bucurăm de activitățile preferate din timpul nostru liber, ceea ce pentru mine însemna să beau vin și să mă uit la televizor, iar în cazul lui Aksel însemna să alerge prin pădure, cu schiuri sau fără, indiferent de anotimp.

Dacă se nimerea să fim amândoi acasă, puteam să stăm de vorbă o grămadă despre pacienți, colegi și fiicele noastre. Râdeam mult și se întâmpla ca eu să mă cuibăresc în brațele lui pe canapea, și se întâmpla uneori ca el să mă țină în brațe când dormeam. Dar amândoi deveniserăm mai mult sau mai puțin impotenți. Era muncă grea să facem sex, chiar dacă procuram cu ușurință estrogen, Viagra sau alte adjuvante, dar ne era mai ușor să ne târâm pe scări în sus și să ne culcăm, fără alte ocolișuri. Am căzut de acord pe marginea acestei teme fără să discutăm prea mult despre ea. Dacă am fi fost mai bătrâni, am fi pus totul pe seama vârstei. Dar eram cu puțin trecuți de cincizeci de ani. Aksel putea să fie oricând furat de una dintre colegele lui de la spitalul Rikshospitalet. Deseori aud povești de genul acesta, atât legat de Rikshospitalet, cât și de alte spitale și centre medicale din Oslo și de la periferia orașului, sau din alte orașe, pentru că bârfa din spitale se răspândește la fel de repede cum focul cuprinde miriștea, și de aceea știam că trebuie să mă țin tare și că trebuie mereu să fac ceea ce le ziceam pacienților mei să facă: să înceapă să meargă la antrenamente pentru întărirea musculaturii, să mănânce echilibrat, să ia estrogen și așa mai departe. Nu în ultimul rând, trebuia să reduc consumul de alcool, pe care îl cam scăpasem de sub control.

În fiecare dimineață, eram plină de decizii în ceea ce privește un aspect sau altul, dar, mai întâi de toate, trebuia să mă las de băut, sau cel puțin trebuia să reduc drastic cantitatea. Dar apoi venea după-amiaza, mintea îmi zbârnâia de întrebările pacienților și de răspunsurile mele, și apoi de argumentele pro și contra pe care le rostisem. Creierul mergea întruna de unul singur, iar vinul și serialele de la televizor erau singurele lucruri care puteau să oprească iureșul de idei. Încetasem să mă mai uit la știri și să citesc cărți. La un moment dat, cred că ajunsesem să rup toate relațiile sociale, cu excepția serilor petrecute cu Gro, fie acasă la ea, fie în bucătăria noastră din Grenda.

După opt-zece ore de muncă, cea mai scumpă cutie de carton de Chablis⁴ de la Vinmonopolets era singura care mă putea relaxa cu adevărat. Zăceam pe canapea cu gura întredeschisă, în timp ce episoadele de pe ecran se succedau în neștire, și acestea erau singurele activități de care aveam chef.

Multe dintre serialele acelea mi se păreau oarecum familiare, și obișnuiam să am o vagă idee și premoniție despre ce avea să se întâmple. Știam dinainte replicile personajelor. Îmi închipuiam că sunt îndeajuns de inteligentă dacă intuiam acțiunea serialelor cu atâta precizie și izbuteam să văd dincolo de autorii scenariilor și de toate șiretlicurile lor, până când mi-am dat seama că motivul era îndeajuns de simplu: mai urmărisem serialul înainte, dar concentrația de alcool din sânge era atât de mare, încât trebuia să mă pișc de pleoape ca să nu văd dublu.

Din când în când, îi ziceam lui Aksel:

— Acum o să mă las de băut.

— Ai mai zis asta, îmi răspundea.

— Dar de data asta vorbesc serios.

— La fel ai spus și mai demult.

— Nu râde!

— Nu râd.

— Văd că îți vine să râzi.

— Dar am mai auzit-o de atâtea ori! Și, în definitiv, nu bei în exces.

Cel mai mult am rezistat trei zile. A patra seară m-a găsit întinsă pe canapea, cu fața în bolul de pești, pe jumătate plin, de pe masă, adică pesemne îmi turnasem un pahar întreg și băusem din el, pe jumătate adormită, așa că de ce să nu beau și restul, și atunci m-am reapucat.

Este același mecanism cu cel din spatele tuturor adicțiilor – o știm cu toții, inclusiv angajații din sistemul de sănătate (da, mai ales aceștia) – și ne găsim aceleași justificări: că simțim nevoia să ne relaxăm, să ne recompensăm, să facem ceva interesant, și ne încercăm aceleași lene și aceleași febră a plăcerii. Mi-am vârât toate cuvintele astea în cap – „lene și dorință de plăcere, teamă și durere“, dar nu a funcționat. După ce a plecat și ultimul pacient și am terminat documentele necesare, picioarele m-au purtat singure către magazinul de spirtoase, și ori de câte ori mergeam acolo, eram fascinată că pot să intru într-un magazin gestionat de statul norvegian, complet legal, fără riscuri, poliție sau arestări, chiar și fără rețetă, de unde puteam să cumpăr băuturi puternice, care dau dependență sau care sunt și otrăvitoare; în plus, mai sunt întâmpinată și de oameni politicoși, prietenoși, inteligenți și cultivați, care, împreună cu sticlele acelea frumoase,

acătăuiesc minunata lume a alcoollicilor, în care este atât de confortabil să trăiești, și care acum sunt binecuvântați și aprobați de autoritățile statului, precum Parlamentul, familia regală și NRK.

Am ales întotdeauna cea mai scumpă cutie de sticle, pe care numele producătorului este întipărit în bronz, și, sub sigla aceea, se întrevește un castel pictat în acuarele. Era delicios și îmi deschidea apetitul și mai tare, și în timp ce căram cutia de carton spre casa de marcat, mă gândeam că oamenii sunt ajutați și încurajați să consume în exces, indiferent dacă e vorba despre mâncare, alcool, internet, jocuri sau bani; întotdeauna există horde de profesioniști de-a lungul drumului, angajați cu normă întreagă ale căror atribuții și rutină zilnică constau în a te mâna mai departe, a te împinge și mai tare spre tentație, și, în ziua în care dorești să te lași, atunci te încurajează să nu te lași, să continui, să bei de plăcere, să bei la masă, să te relaxezi cu vreun joc, sau să faci cumpărături, „o singură viață are omul, e important să te deconectezi, ce-o fi așa de periculos în asta, mă rog?”

Acasă, în Grenda, obișnuiam să-mi torn primul pahar înainte să apuc să mă dezbrac de hainele de oraș. Beam al doilea pahar cu ochii la televizor și serveam cina, alcătuită din pâine uscată de secară, brânză și castraveți, iar după ce terminam de mâncat, îmi turnam primul pahar al zilei, în mod oficial, deoarece se întâmpla ca Aksel să rămână în bucătărie în acel moment și să mănânce fiertură de ovăz, urmărindu-mă. „Ce-ai tu acolo? Nu e cumva un pahar de vin roșu?”, obișnuia să mă întrebe și să facă semn cu capul înspre bolul pentru pești pe care eu îl țineam cu ambele mâini, ca să nu se observe că îmi tremurau mâinile când îl duceam la gură.

În restul serii, în timp ce Aksel mergea la alergat în haine de trening – în cazul în care nu rămânea jos, în atelierul lui, ca să se pregătească pentru concursul de schi fond sau să-și repare schiurile cu roți, sau dacă nu pornea prin oraș să cumpere echipamente, atunci când erau reduceri la magazinele de articole sportive, sau nu căuta pe internet vreun stativ special, bazat pe vreo tehnologie nouă, sau dacă nu se îndeletnicea cu ceva legat de atletism sau de schi –, eu stăteam întinsă pe canapea, gură-cască în fața ecranului, urmărind toate punctele strălucitoare care sclipeau, și clipoceau, și se mișcau pe el.

De vreme ce Aksel era atât de prins de mania antrenamentelor, pentru că își dădea seama și singur că exagerează – în calitate de ortoped –, eu puteam în continuare să-mi văd liniștită de băutură. Se întâmpla să se ducă la frigider, să scoată cutia de vinuri și să mă întrebe:

— Când ai cumpărat cutia asta, la modul cel mai sincer? Nu cumva ieri?

Apoi, ridica încet cutia și se prefăcea că mâna îi este luată pe sus, dar de cele mai multe ori o făcea în spirit de glumă. Aksel știa prea bine că dacă ar fi început să se plângă într-adevăr de faptul că beau, atunci m-aș fi putut lua de competițiile sportive la care participă, mult mai apăsătoare pentru viața de familie și pentru bugetul nostru. Cel puțin eu rămâneam acasă, chiar dacă eram beată, și cutiile mele cu sticle de vin costau a zecea parte din echipamentele și călătoriile lui.

În pivniță, Aksel își amenajase o masă profesională pentru tratarea schiurilor, și, când nu dormea, nu era la serviciu sau afară, la alergat, aici își ducea veacul. Putea să petreacă ore întregi bibilindu-și schiurile, ascultând Metallica, și, dacă voiam să îi spun ceva,

trebuia să cobor scările, să mă postez în fața lui și să-i fac semne cu mâinile ca să-și scoată căștile din urechi. Rareori îndrăzneam să-l deranjez, prin urmare fiecare ne vedeam de ale noastre în câte un colț al casei, într-un fel de stare de echilibru în miezul terorii: eu nu-ți spun nimic despre nebuniile tale, dacă nici tu nu zici nimic despre nebunia mea.

Pe durata iernii, care ținea aproximativ șase luni, era plecat la concursuri de schi cel puțin un weekend pe lună. Sezonul se deschidea la începutul lui decembrie, cu un concurs de schi fond în Alpi, al cărui nume nu l-am reținut niciodată. Apoi urma Marcialonga, la finele lui ianuarie, și în martie trebuia să aleagă între Vasaloppet și Birkebeineren, pentru că aveam o înțelegere între noi ca el să plece doar la o singură competiție pe lună. Aksel obișnuia să argumenteze că, întrucât nu mergea nicăieri în februarie, ar fi putut să participe atât la Vasaloppet, cât și la Birkebeineren, în martie, și atunci eu îi dădeam mereu aceeași replică pe care le-o servesc pacienților mei, când îmi cer analize scumpe, doar pentru că nu au mai venit la un consult de mult: „Sistemul nu se bazează pe cote individuale“.

La finalul lui aprilie, obișnuia să meargă la Svalbard, unde participa la un maraton de schi, la începutul lunii nu mai exista un concurs în Islanda, dacă nu cumva, în timpul curselor anterioare de pe durata sezonului, nu se alegea cu dureri de spate, afecțiuni ale ligamentelor, sau cu probleme de articulații sau orice altă leziune, pe care colegii lui erau gata să i le trateze, dacă nu s-ar fi doftoricit de unul singur.

Eram sătulă să încerc să-l înfrânez. Era un bărbat adult și, în ultimii ani, m-am gândit așa: de ce să nu-l las să meargă la ambele competiții dintr-o lună? De ce să nu-l las să meargă și la Vasaloppet, Birkebeineren, în Alpi și în Rusia? De ce să îi pun eu piedică, *dacă el asta își dorește?*

Aksel și concursurile lui m-au făcut să reflectez la o cățea pe care am avut-o mai demult. Era un setter englez interesat exclusiv de mâncare: halea tot ce prindea. Cât era ziua de lungă, amușina în căutare de mâncare. De multe ori mi-am zis în sinea mea să-i cumpăr cincizeci de kilograme de carne tocată și să i-o las la discreție, să mănânce până crapă. De ce nu, dacă asta își dorea cel mai mult pe lume?

Eram sătulă să-l țin locului pe Aksel, tot așa cum, la un moment dat, mă săturasem să înfrânez cățeaua de la mâncare. Când mergeam pe un trotuar, ea voia să mergem pe cel opus și invers. Dacă o lăsam să-și facă de cap nu servea la nimic, pentru că apoi voia să se întoarcă în locul din care plecaserăm. Hât încoace, hât încolo, când la stânga, când la dreapta. Horcăind și opintindu-se, cu mușchii încordați la maximum și cu limba roz și lungă atârându-i din gură, trăgea și smucea de lesă, și atunci – exact ca ideea cu mâncarea – mă tenta să îi dau drumul, să fugă pe carosabil, în fața unei mașini, zbang!

Uneori, Aksel se așeza lângă mine când stăteam întinsă, și atunci canapeaua începea să se scuture de neliniștea lui, iar eu îi ziceam:

— Du-te să alergi o tură.

Aksel se prefăcea că nu îi pasă, dar zgâlțâitul patului începea deja să se domolească. Apoi lăsa o scurtă pauză înainte să răspundă, dar în cele din urmă zicea:

— Hm, la asta nu m-am gândit, dar poate că am să merg totuși. Și, într-o clipită, o tinea pe ușă afară.

Eu îl lăsam să continue, el mă lăsa să continui. „Fiecare cu ale lui“, cum ar fi zis

mama. „Nimeni nu e perfect“ era unul dintre automatismele ei verbale.

— Doar suntem oameni! am declamat eu și am dat noroc cu televizorul.

După o zi lungă, plină de pacienți, aveam fălcile obosite, creierul obosit, sufletul obosit, și simțeam o mâncărime pe interior, de parcă aș fi avut în mine o mulțime de alte ființe vii, fiecare cu personalitatea și cu voința ei deosebită și proprie. Și, concomitent cu senzația că sunt sătulă până în vârful urechilor de vocile și zgomotele din capul meu, am observat curentul de aer tăios care îmi străbătea spațiul dintre toți electronii din corp.

Îmi plăcea să mă uit la televizor fără să trebuiască să negociez filmul sau serialul. Îmi plăcea să fac ture între canapea și frigider și să-mi umplu acvariul de pești iar și iar, fără teama că mă vede sau că îmi face observație cineva. Propriile mele comentarii erau mai mult decât suficiente. „Demență produsă de alcool“, am reflectat eu. „Ciroză hepatică.“ Dar nu funcționa. Mi-am înșirat în minte pacienții despre care știam că beau în exces, cu pielea ternă, tensiune mare, diabet, colesterol, analizele ficatului, dar nu m-a ajutat prea tare nici acest gând. M-am uitat în jos, înspre abdomen, și am observat că talia mi se cam rotunjise, dar aveam picioarele încă zvelte. M-am uitat la propria imagine în oglindă, în timp ce mergeam la bucătărie: eram destul de frumoasă. „Cel puțin pentru vârsta mea, sunt frumoasă.“ Mi-am umplut bolul de pești și l-am pendulat între canapea și televizor. „Am nevoie doar de puțin anestezic. I-am ascultat pe oameni și m-am consumat toată ziua. Acum este rândul meu.“

Și am zăcut acolo, în acea zi de vineri care mi-a schimbat viața, în urmă cu un an, moțând sub pătura caldă, electrică, cu o pernă așezată sub genunchi, beată ca de obicei — extrem de beată, pentru că era vineri —, și am uitat cu totul de Bjørn. În schimb, am urmat recomandarea fetelor mele și am urmărit un serial TV despre o femeie care, în 1946, trece printr-o piatră și se întoarce cu două sute de ani în trecut. În 1746, cunoaște un nobil scoțian, și apoi urmează sex, și violență, și dragoste, tortură și război, apoi mai multe salturi temporale. Inițial, m-a amuzat puțin conceptul ăsta, dar serialul m-a captivat de îndată ce am trecut de jumătatea primului episod.

Lăsasem telefonul câteva ore pe masa din sufragerie, apoi l-am verificat din nou. Pe vremea aceea, telefonul mobil nu era decât un mijloc de distragere a atenției pe durata zilei, dar, în scurt timp, aveam să devin ca acei oameni care hălăduie pe străzi și prin magazine cu capul vârat în drăcia asta mică, pe care o țin în mâini. Ca să nu mai vorbesc de pacienții care șed în fața mea, cu umerii lăsați, ca niște vulturi aplecați deasupra aparatului de distracții. Adesea, unii sunt cu mintea atât de departe, încât nici nu reacționează când sunt strigați să intre în cabinet. Nu peste multă vreme, aveam să devin la fel de aeriană ca ei, iar de acel telefon — pe care îl promisem de la Aksel de Crăciun și din care nu pricepeam nimic, și de pe care foloseam un procent mic de funcții, iar fetele trebuiau să mă ajute ori de câte ori veneau acasă — aveam să devin atât de atașată și de dependentă, de parcă ar fi fost o prelungire a brațului meu. Dar nu știam nimic despre toate astea atunci. Atât de curată și de neprihănită fusesem odată, pe când zăceam pe canapea, în miezul fostei mele vieți. Crezusem că sunt o bețivancă bătrână. Nu știam că trăiesc în epoca inocenței, așa cum oamenii preistorici nu știuseră că trăiesc în preistorie.

De abia când am urcat scările ca să mă culc, am observat că Bjørn îmi trimisese un

mesaj. De data aceasta și cu semne de punctuație și cu majusculă la început de frază.

Cât de tare mă bucur că mi-ai scris, Elin! Eu sunt în continuare în Fredrikstad, dar călătoresc deseori la Oslo, și mi-ar plăcea tare mult să bem o cafea într-o zi, dacă ai timp și chef. Ce zici? Să depănăm puțin amintirile din vremurile de odinioară...

Mesajul era vechi de câteva ore. „Cafea? Da, merge o cafea“, m-am gândit și m-am dus la baie. „Să depănăm amintirile puțin.“ Nu plănuiam deloc să merg la o cafea cu Bjørn. Ce rost ar fi avut? Și de ce tocmai acum? De ce să facem atâta caz? Doar pentru că am apăsât pe un buton de pe telefonul ăla stupid? Înainte, nu îmi plăcea telefonul, dar acum îl uram. El poartă vina pentru tot ce s-a întâmplat. Ne dă impresia că reprezintă modernitatea și dezvoltarea, dar este unealta diavolului. Satana și-a găsit lăcaș în aceste aparate și ne ademenește cu puncte verzi și roșii, care, în aparență, sunt purtătorii mesajului că noi suntem doriți, că existența și părerea noastră contează, dar, în realitate, ne conduc în păcat și depravare. Numai că noi nu vedem. Suntem colonizați, numai că nu știm. Suntem colonizați de Satana.

„Stai calmă!“ îmi zice Tore. „Nu Satana te-a colonizat. Nici telefonul mobil. Propria ta dorință, propria ta lăcomie, propria ta poftă carnală și pasiunea sunt cele care te-au prins în capcană, și nimic altceva. La tine mereu este ceva care dă pe dinafară. În urmă cu câțiva ani, după ce fetele au început să devină independente, te-ai apucat de renovare. Ați renovat beciul și podul casei, ați achitat ratele la bancă imediat, cu viteza luminii, și când nu ți-a mai rămas nimic de făcut, te-ai pus pe băut și pe uitat la televizor. Și atunci n-a fost vorba despre sorbitul unui pahar de vin alb sec în timp ce te uiți la unul sau maximum două episoade dintr-un serial. Nu! Într-o clipă, s-a transformat totul în cutii întregi cu sticle de vin și sezoane cap-coadă de seriale, și faci totul cu aceeași seriozitate, și ești mânată de același spirit disciplinar în muncă, așa cum ai procedat și la creșterea copiilor, la crearea unui portofoliu de pacienți ai cabinetului medical, la renovarea casei.“

În timp ce îmi continui dialogul interior cu mine însămi și cu Tore, mă ambalez din ce în ce mai tare, rostind propoziții pe care le-am spus de atâtea ori înainte, încât le-am învățat pe de rost.

De exemplu, afirmația că un bărbat născut în 1987 pe care îl doare spatele nu are nevoie de un RMN. Acum cinci minute, a pășit pentru prima dată în cabinetul meu, îmi spune că vrea să i se facă un RMN, pentru că în ultima vreme toți vor să facă un RMN, cum ar veni „imagistică prin rezonanță electromagnetică“, o analiză avansată care se bazează pe radiologie și care prezintă organele și structurile interne. O vreme, am crezut că toți au diabet și de aceea veneau la mine, ca să-mi ceară să le fac analiza de hemoglobină glicozilată. De parcă acest centru medical ar fi un soi de club de activități pentru petrecerea timpului liber, destinat oamenilor al căror hobby este „să-și asculte semnalele corpului“, o tendință foarte în vogă acum, dar care – și asta o știu toți angajații din sectorul medical –, în primul și în primul rând, constituie o cale scurtă și sigură spre nebine și boală, și, în ultimă instanță, spre colapsul sistemului de ajutor social.

„Nu, Domnule Născut în 1987, nu-ți trebuie nici un RMN. Ceea ce ți trebuie ție, întâi de toate, este să nu mai stai opt ore la serviciu și apoi să zaci pe canapea acasă, unde să-ți petreci restul orelor în stare de veghe doar ca să joci jocuri pe calculator. În schimb, ceea ce ți-aș recomanda, Domnule Născut în 1987, este să faci drumeții pe suprafețe

neuniforme.”

— Dar suspectez că am prolaps, zice Domnul Născut în 1987. Și, în plus, chiar joc jocuri pe calculator, doar a scris în ziare că jocurile pe calculator nu sunt atât de periculoase cum se zice. Ba chiar din contră, acolo scria că...

Și o ține așa întruna.

Între timp, solicit o radiografie la genunchi pentru Domnul Născut în 1987 – asta e ultima lui găselniță, RMN pentru genunchi, „atunci măcar asta“, cum s-a exprimat el, de parcă ar fi fost un tinerel care te imploră să-i dai dulciuri, așa că îi palpez genunchiul și îi spun: „Bine, dar mai întâi facem o radiografie aici, în clinică“, și continui să mă ciocnesc cu Tore, în mintea mea.

„Da, bine“, îi zic lui Tore. „Dar măcar m-am lăsat de băut.“

„Ai reușit doar pentru că ți-ai găsit o altă ocupație. Ai înlocuit sticlele de vin cu Bjørn.“

„Oamenii izbutesc să reziste tentațiilor doar atâta timp cât acestea nu sunt prea puternice“, îi răspund. „Dacă pasiunea este îndeajuns de puternică, atunci nu ai de ales.“

„Mie mi se pare că sună ca un act de renunțare“, remarcă Tore cu o voce ascutită și tănguitoare, și eu suspin, pentru că și tonul, și cuvintele folosite sunt atipice pentru el. Dar apoi îmi dau seama că nu Tore a spus asta. Afirmația este o veche amintire din primii ani în care am locuit în Grenda, când am zis o dată că nu știu dacă să votez pro sau contra UE și cineva mi-a spus: „Mi se pare că este pur și simplu un act de renunțare la responsabilitate“.

„Act de renunțare la responsabilitate, fără substanță, normativ, convențional, etnocentric, relativism cultural“, Tore niciodată n-ar fi folosit aceste concepte, dar în Grenda ne spintecam reciproc cu astfel de cuvinte în permanență. Și eu eram angajată activ în asemenea discuții, pentru că în Grenda, cel puțin în perioada aceea, era important să adopti o poziție față de tot ce se întâmpla, fie că era ceva nesemnificativ sau foarte important. Fie că era vorba despre scutece din material sau de unică folosință, fie că trebuia să fii pro sau contra UE, Orientul Mijlociu, protecția mediului. An de an cloncăneam și cotcodăceam acolo ca niște găini care își omoară timpul cu nimicuri.

Acum majoritatea lumii știe unde se află Grenda, și, mai presus de toate, știe și cine locuiește acolo, dar, la începutul anilor nouăzeci, Grenda nu era decât un drum oarecare în nord-vestul Oslo-ului, cu aproximativ patruzeci de case alipite, construite după război, într-un stil denumit *fattigmannsfunkis*, o casă funcțională pentru oameni săraci. Prețurile mici de pe vremea aceea, pe lângă faptul că primii proprietari ai caselor începeau să îmbătrânească, au făcut ca Grenda, în decurs de câțiva ani, să se populeze cu o nouă generație de familii cu copii, printre care ne-am numărat și noi.

Vizavi de casa noastră se afla un șir de vile enorme, datând de la începutul secolului. Cu drumurile largi de acces până la intrarea principală, cu încălzire prin pardoseală și cu angajați *au pair*, cu mașini și garaje, parcă aparțineau unui alt sistem solar. Noi eram cei săraci, ei erau cei bogați. Nimeni din Grenda nu-și permitea să-și ducă copiii cu SUV-uri imense la școală, așa cum făceau mamele casnice din acele vile, ca să își parcheze apoi cu nerușinare mașina fix în fața școlii, în ciuda interdicției. În Grenda, noi ne duceam copiii în atașurile bicicletelor, iar în jumătatea caldă a anului, organizam spontan petreceri

în aer liber. În timp ce copiii alergau prin grădini, unde păpădiile, și mușchii, și lichenii creșteau în mod natural, noi beam vin și bere, așezați în jurul grătarelor sfârâinde, pe care le improvizam singuri din butoaie vechi, găsite de careva pe vreun șantier. În ciuda grădinilor lăsate să crească în voie, în ciuda faptului că ne cumpăram haine la mâna a doua și căutam mobilă la târgul de vechituri sau prin containere, în ciuda atmosferei relaxate, aproape de curățenie și de ordine generală, și în ciuda faptului că „straight“ și „mic-burghez“ erau cel mai des folosite înjurături în Grenda, acesta chiar era un cartier cu oameni hetero care făceau parte din mediul miciei burghezii. În Grenda exista o listă, cel puțin la fel de cuprinzătoare ca în mărețele vile, care conținea ce era voie și ce nu era voie să faci, și totuși lumea trăia cu impresia că nu există reguli sau convenții în Grenda. Toți erau egali, inclusiv sexele erau la fel, dar în Grenda – precum în orice alt loc în care se adună mai mulți oameni laolaltă – întotdeauna exista cineva care era mai ascultat decât alții, cineva căruia i se dădea cuvântul fără ca respectivul să se lupte pentru asta, în timp ce unii erau ignorați. Era aceeași ierarhie pe care o vedem oriunde în altă parte, doar că aici oamenii se ascundeau mai bine și umblau mai zdrențăroși.

Mereu mi-a plăcut să am ordine și curățenie în jur. Inclusiv în pivniță știam unde este fiecare lucru, și, când fetele erau mici, obișnuiam să fac ordine în camerele lor după ce se trezeau. Sortam pantofiorii de plastic minusculi ai păpușilor Barbie pe culori, împătureau hainele, aruncam jucăriile stricate și sortam cărțile cu povești după mărime. Dar, când vecinii veneau în vizită, aruncam câteva haine prin cameră, pentru că în Grenda se impunea să fii tolerant, indulgent, spontan și flexibil. În Grenda era important să ai o atitudine relaxată față de toate, exceptând această regulă de a avea o atitudine nepăsătoare, care trebuia respectată cu sfințenie și fără greș. În practică, asta însemna că dacă vreun adolescent stătea pe veranda uneia dintre casele învecinate și dădea muzica tehno la maximum la ora patru dimineața, atunci toată lumea trebuia să-l trateze cu indiferență. Același lucru a fost valabil când o șatră de țigani și-a ridicat corturile la liziera pădurii de la capătul drumului, așa cum obișnuiau ei să facă vara, și vântul bătea dintr-o anumită direcție, iar hârtiile lor igienice erau purtate de vânt până în grădinile din Grenda. În anumite zile, puteam să umplu o pungă de plastic cu hârtie igienică doar din curtea noastră.

— Multora li se pare dificil când limitele personale le sunt încălcate, mi-a spus cineva la una dintre petrecerile spontane pe care le-am dat într-o vară. Era un jurnalist celebru de la ziar, și, ulterior, avea să descrie toată întâmplarea într-un articol despre teama de străini. Dar trebuie să ne amintim că aceasta este o altă cultură, cu o altă concepție despre igienă decât a noastră. Pentru ei, reprezintă un mod rațional și perfect adecvat de trai. Evident că poate fi dureros și dificil pentru unii să tolereze așa ceva, dar în acel caz nu trebuie decât să fim realiști. Nimeni n-a pățit nimic de la puțină hârtie igienică.

— Măcar folosesc hârtie igienică, a zis Aksel. E și așa un avantaj.

După Domnul Născut în 1987, vine o femeie născută în 1998. Aceasta se plânge de durere de cap, de anxietate și de o stare generalizată de neliniște, și, în timp ce îi iau tensiunea, care este excelentă, mă ridic să îi palpez ceafa și umerii, deoarece cincizeci la sută dintre durerile de cap sunt cauzate de tensiuni în zona cervicală, și o întreb pe

paciență, fără vreun motiv anume, ce are de gând să facă în vara următoare.

Uneori îmi vine ideea că ar trebui să port mai multe conversații de complezență, mai ales după ce am intrat pe site-ul medicilor din Norvegia și am citit recenziile despre mine ca medic de familie. Acolo sunt critici care, deși puține la număr, mi s-au întipărit în minte: *Am simțit că nu sunt primită cum trebuie. Nu m-am simțit văzută. Am ieșit de acolo cu un gust amar în gură. Doctorița mi s-a părut stresată. Doctorița mi s-a părut nepoliticoasă. I-a tremurat mâna când a vrut să-mi ia tensiunea. Doctorița nu m-a ascultat. Doctorița s-a grăbit. Doctorița nu-și lua ochii de la monitor. Atunci când treci printr-o experiență traumatizantă, te aștepti să fii ascultată fără să ți se țină predici și fără să fii privit cu superioritate.*

— Merg în Franța, la mama și la tata, spune Femeia Născută în 1998. Îi tremură buzele și apoi se pune pe plâns.

Aștept să treacă primele sughituri de plâns.

— S-a întâmplat ceva? Ați pățit ceva în Franța?

O fi fost victima unui incest? O avea tendințe suicidale, n-ai de unde să știi niciodată, și apoi, mereu este prea târziu, și nimeni nu vrea să fie genul acela de medic de familie care a scos din cabinet vreo victimă a incestului sau vreun sinucigaș, pe motiv că nu are timp.

— Noi mergem *întotdeauna* în apartamentul din Nisa! V-ar fi plăcut să faceți an de an același lucru? De ce nu putem să mergem în Thailanda mai bine? Sau în Bali? Doar avem bani, și atunci de ce naiba trebuie să mergem în același oraș împuțit, plin de boșorogii pensionari, în fiecare an blestemat?

Ar fi trebuit să îmi fac un cabinet pe coasta de est. Acolo aș fi fost scutită de scene de genul ăsta.

Tore: „Pe coasta de vest ar fi fost alte chestii“.

Pe gene îi strălucesc lacrimile, are buzele puțin umflate, pentru că atunci când oamenii tineri plâng, devin parcă mai frumoși. Întrucât eu plâng rareori, mi se pare că mi-a folosit cineva fața ca să niveleze o podea de ciment neuniformă. Mă uit la ea și mă gândesc în sinea mea: „Ce bine de tine că ești atât de frumoasă! Altfel, te-aș fi trimis la veterinar să-ți facă o injecție“.

— Ne-am dus acolo inclusiv de Paște! De Paște aș fi preferat să merg la Hemsedal, să mă dau cu schiurile, doar pentru asta sunt sărbătorile pascale, dar nu! În Franța cu mine! Nu mai suport să mă sui încă o dată în avionul ăla de Nisa, cu toți boșorogii! Nu mai suport!

Izbucnește iarăși în hohote de plâns, și eu stau și mă uit la ea, și știu că acea durere pe care o resimte acum este cât se poate de reală. În sensul că ea nu-și imaginează nimic și nu se preface. Plânsul ei este adevărat, lacrimile i se scurg pe obraji roz și plini, și dacă i s-ar fi măsurat reacțiile cu toată precizia posibilă din zilele noastre, probabil că sentimentele tumultuoase care o încearcă acum pe această tânără femeie, precum și durerea ei subiectivă ar fi determinat niște valori mai mari decât, să zicem, reacțiile măsurabile ale unui pacient bolnav de cancer, căruia tocmai i s-a spus că mai are cinci luni de trăit.

— Ați vorbit cu părinții dumneavoastră despre asta?

— Da, da, dar ei zic că nu trebuie neapărat să merg și că pot să...

Preț de câteva minute, iarăși o apucă plânsul. Nu-i spun nimic, doar mă uit la ea cu o expresie care sper să pară neutră.

— Ei îmi spu-hun că-hă pot să rămân acasă. A-atunci ei o să ple-hece fără mine, așa mi-au zis.

Vorbește cu sughițuri, așa cum fac copiii mici când au o criză de plâns.

— Sufăr de anxietate. Aproape că nu do-horm deloc. De când am terminat liceul, mă tre-he-zesc de cel puțin două ori pe noapte și nu mai pot să a-do-horm la loc.

Plânsetele continuă.

Apoi se liniștește, iar eu o sfătuiesc să nu-și ia telefonul mobil în dormitor, în dormitor să fie răcoare și întuneric, să nu bea cafea după ora trei după-amiază, să facă plimbări la lumina zilei, să facă sport și tot restul. În plus, îi recomand să meargă la un optician și să-și verifice vederea.

După ce pleacă, stau o vreme să mă uit afară, pe geam.

„Ea nu e reprezentativă“, îmi zice Tore din colțul său. „Gândește-te la fiicele tale, ele niciodată nu s-ar comporta în felul ăsta. Și gândește-te că încă mai deții acest cabinet, și uniformă, și toată această conjunctură, iar aici te simți bine. Ți merge bine aici. Te simți în largul tău. Cu restul ți-a fost greu.“

Dacă nu l-aș cunoaște atât de bine, aș fi jurat că Tore încearcă să mă consoleze. Dar Tore nu vrea decât să fiu sănătoasă și pregătită de luptă; el începe să se agite când vede că sunt pe cale să clachez. La fel cum pentru o pisică nu este amuzant deloc să se joace cu ceva ce nu mișcă și nu opune rezistență, nici pentru Tore nu e amuzant să stea acolo, în colț, și să vorbească de unul singur.

„În Grenda, de exemplu, adesea era dificil“, spune Tore. „Nu uita asta!“

E posibil să aibă dreptate, dar chiar dacă am trecut de la starea în care nu înțelegeam cum de-am ajuns aici la starea de a nu pricepe cum am rezistat atât de mult în Grenda, totuși nu mi-am dorit niciodată să fiu în altă parte decât în Grenda. Ba din contră, ori de câte ori intram pe poarta casei, mă gândeam: „Cât de fericită sunt să locuiesc aici“. În Grenda, toți erau sănătoși tun, nu existau criminali sau drogați, și nimeni nu-și bătea copiii. Toți lucrau, toți erau în poziții de conducere sau urmau să preia astfel de funcții, fiecare pe specializarea lui. Când ne-am mutat în cartier, majoritatea locuitorilor abia începuseră să lucreze, dar după aproximativ zece ani, locul colcăia deja de jurnaliști celebri, autori, redactori, politicieni și profesori universitari, toți erau oameni care își marcau prezența atât în Parlament, cât și la edituri, în presă, în studiouri de radio și televiziune, și când rareori vreuna dintre căsuțele din șir era scoasă la vânzare, prețul stabilit pe metri pătrați – cel puțin așa a fost până prin anul 2000 – era atât de mare, încât se scria despre el în ziare, iar uneori depășea inclusiv prețul marilor vile de peste drum.

Cu toate acestea, a rămas bine împământenită ideea că Grenda este o enclavă sărăcăcioasă, înconjurată de case de bogătași snobi, și că Grenda e un loc liber și nonconformist. Dacă din greșeală primeai un ziar creștin-conservator în cutia poștală, puteai să îl iei liniștit cu tine la unul dintre grătarele spontane care se încingeau în cartier, puteai să te așezi la masă și să citești orice paragraf de pe indiferent ce pagină și puteai fi

sigur sută la sută că aveai să iști râsete entuziasmate, la unison, în rândul tuturor comesenilor.

Dacă dimpotrivă, cineva de la masă și-ar fi exprimat scepticismul față de homofilie, imigranți, travestiți sau alte minorități, indiferent dacă vorbim despre o grupare de oameni sau de indivizi, indiferent cât de blând te-ai fi exprimat și indiferent de forma în care ai fi spus-o, asta ar fi fost egal cu a părăsi comunitatea pentru totdeauna. Singurele lucruri complet nebunești în Grenda erau legate de cei de etnie norvegiană, heterosexuali care locuiau în marile orașe. Adică și noi, cu alte cuvinte. Și totuși, în Grenda nu a locuit niciodată vreun imigrant sau homosexual.

La una dintre ultimele petreceri în grădină pe care le-am dat, în urmă cu mai mulți ani – odată cu trecerea anilor, viața socială din Grenda s-a mai diminuat –, vestitul jurnalist ne-a adus la cunoștință că lui îi place să stea în gara din Oslo.

— Îmi place mult să mă plimb în lung și-n lat pe acolo, doar ca să simt energia locului, ne-a spus el, și oamenii îl ascultau înmărmuriți, pentru că acest bărbat avea un fel de rol de căpetenie în Grenda, chiar dacă nimeni, cu atât mai puțin el, nu ar fi îndrăznit nici măcar în vis să rostească asta cu voce tare.

Ori de câte ori se dezbătea ceva în media și lumea se întreba ce părere au locuitorii din Grenda despre respectivul subiect, nu trebuia decât să aștepti ca acest bărbat să-și exprime părerea, înainte de a decide ce poziție să adopți. Adeseori era evident ce spunea, dar câteodată putea să adopte o poziție neașteptată, și de aceea toți se temeau de el. Mai ales pentru că se mai întâmpla să folosească discursurile ținute la petrecerile din grădinile din Grenda în rubrica sa de ziar, drept dovadă pentru prejudecăți, rasism disimulat și neglijență generală, deoarece nici măcar în Grenda nu era posibil să fii complet sigur de ceva, cu predilecție dacă era și alcoolul implicat.

— Știți de ce? ne-a întrebat el, cu ochii scăpărând. Când a văzut că nu răspunde nimeni, s-a aplecat peste masă și a strigat: Mulțimile! Acolo este o mulțime uluitoare de oameni! Nu mă mai satur!

Și toți de la masă au încuviințat într-un suflor, deoarece în Grenda, termenul de „mulțime“ era un cuvânt de onoare, tot așa cum *blendavits* este considerat un cuvânt urât. Ani la rând, oamenii au fost îngrijorați de faptul că eram prea mulți albi ca laptele. Problema e că singurii locatari de altă etnie decât cea norvegiană și care au avut bani să-și cumpere o casă aici erau un cuplu de indieni care lucrau, amândoi, în domeniul IT, și care au stat în Grenda doar o jumătate de an, iar apoi s-au mutat la Holmenkollåsen; probabil aceștia s-au minunat că, într-o zonă atât de scumpă ca Grenda, nu există grădini mai aranjate și oameni mai îngrijiți. Casa indienilor era lipită de a noastră și, după ce ei s-au mutat, a fost vândută unui cuplu de homosexuali de vârstă a doua, care, la fel ca indienilor, li s-a urat un călduros bun-venit, fiind invitați la toate petrecerile din grădină și la toate prânzurile. Primul lucru pe care l-au făcut homosexualii a fost să planteze un gard viu între peticele noastre de verdeață. Dacă o persoană originară din Grenda ar fi făcut așa ceva, s-ar fi produs răzmeriță, deoarece una dintre multele reguli nescrise era aceea că toți se puteau învârti liberi prin grădini, fără astfel de garduri mărunte și inutile. Unul din cei doi bărbați își făcea adesea de lucru prin curte și, odată, ne-a întrebat dacă n-am putea să ne tundem iarba mai des și să ne plivim mai bine buruienile deoarece se înmulțeau și le

acopărau lor grădina, și apoi mai era ceva contagios la mușchiul de pe pajiștea noastră. Altă dată, ne-a sfătuit să acoperim cu o prelată mobilierul de exterior pe durata iernii. Decorațiunile lor era învechite, mobila era masivă și greoaie, complet disproporționată față de micuțele camere și de tavanul destul de jos din casă. Știu asta deoarece ei i-au invitat pe toți din Grenda la un *gløgg* și fursecuri cu ocazia primului și a ultimului Crăciun pe care l-au petrecut acolo. Locuitorii din Grenda, cu copiii lor cu plete lungi și cu voci stridente, au dat năvală în căsuța lor atent îngrijită, care arăta de parcă ar fi locuit în cea două domnișoare bătrâne, unde pe masa acoperită cu față de masă de dantelă erau așezate șervete brodate, o paletă de tort din argint și un serviciu complet și fără urmă de zgârieturi, pentru servit desertul. Când unul dintre invitați, care își adusese berea de acasă, a dat să deschidă sticla cu un cuțit de argint, bărbatul care stătea mai mult prin grădină a venit în fugă cu un desfăcător. Amândoi bărbații erau îmbrăcați în pantaloni de costum, cu cămașă albă și cravată cu Moș Crăciun. Soțul celui care obișnuia să stea prin curte purta un șorț peste pantaloni; pregătise la cuptor șapte feluri de mâncare și ne-a detaliat ingredientele, iar noi stăteam și ascultam dezamăgiți. Ne așteptaserăm la un meniu mai colorat, doar erau homosexuali! Dar cel mai ciudat lucru care s-a întâmplat a fost că Bărbatul cu Șorț a pus o casetă video, procurată de la NRK. Conținea înregistrări vechi, alb-negru, ale unui program de Advent de prin anii șaizeci, în care o femeie mai în vârstă îmbrăcată în port național și cu părul făcut permanent de parcă ar fi fost o conopidă a aprins lumânarea de Advent și a vorbit despre Isus, Maria și regele Irod și despre cum sărbătorim noi Crăciunul.

— Ah! Astrid Sommer! a exclamat Bărbatul cu Șorț. Nimic nu poate să creeze o atmosferă de Crăciun mai frumoasă! Iubesc această emisiune. S-a șters la ochi cu șorțul și apoi s-a lăsat pe umărul Bărbatului din Grădină.

M-am uitat la ceilalți invitați, la cei care își aveau domiciliul aici, la cei care au locuit în cartierul ăsta de atâția ani, la fel ca noi. O pereche, soț și soție, ridicaseră mâna la ultima ședință cu părinții de la școală ca să întrebe una, alta legat de serbarea de Crăciun pusă în scenă de școală, care includea, evident, câteva colinde presărate cu unele cuvinte precum „Dumnezeu“, „Isus“ sau „paradis“. El era profesor, ea era redactor-șef, și au întrebat dacă nu cumva intonarea acestui cântec ar putea să constituie o „predică religioasă“. Și, prin urmare, nu cumva aceste cântece, conform planului de învățământ, erau de fapt interzise?

Aceștia doi stăteau acum cu ochii pironiți în ecranul pe care femeia îmbrăcată în port național vorbea într-un tempo rar, bătrânesc, despre Isus, și Maria, și Irod. Dar întrucât toată scena aceea, întreaga situație era prezentată și propusă de doi homosexuali, ceilalți invitați nu puteau face și comenta nimic.

După aceea, oamenii au început să se uite discret în jur, căutând niște camere de luat vederi ascunse, în cazul în care ar fi fost supuși unui test; poate că fuseserăm prinși într-un experiment sociologic, al cărui scop era să arate cât de rasiști și plini de prejudecăți și ce mentalitate de turmă avem. Apoi, toți cei care locuim în Grenda am făcut efortul să părem superiori acestei încercări, deoarece ne consideram pe noi înșine deasupra tuturor, în toate aspectele, nu doar în acestea.

— Dacă tot sunteți aici, a spus Bărbatul din Grădină după ce s-a terminat emisiunea, doresc să profit de ocazie ca să vă propun să facem cu toții curat în grădinile noastre.

Acesta este un cartier frumos și sunt de părere că e păcat să arate atât de neîngrijit, în timp ce, peste drum, toate grădinile sunt cât se poate deordonate. Ce-ați zice dacă am comanda un container după Paște? Și ar trebui probabil să discutăm și despre tăierea unor copaci din zonă. Vegetația a pus stăpânire pretutindeni, iar copacii iau foarte mult din lumina soarelui.

Toți s-au uitat la el, și nimeni n-a îndrăznit să se uite în ochii vecinilor, în timp ce vorbele „cartier frumos“ și „tăierea unor copaci“ au rămas atârinate în aer, de parcă ar fi avut ecou. La Grenda mai era o regulă: aceea de a nu tăia copacii – indiferent de situație – mai ales pentru că locuitorii din vilele de vizavi tăiaseră aproape toți copacii de pe partea lor de drum, și cu toate acestea, nimeni nu zicea nimic. S-a întâmplat la fel ca atunci când familia de indieni își ducea copiii cu mașina trei sute de metri până la școală, unde parca drept în fața clădirii. În fiecare semestru, primeam câte o scrisoare sau câte un e-mail pe tema aceasta din partea directorului și a consiliului școlii, și totuși, nimeni nu i-a atras atenția familiei de indieni, tot așa cum nu vorbeam nici despre ușa frigiderului celor doi homosexuali, pe care era pus un magnet cu mesajul: „Votați cu Partidul Conservator!“

În primăvara care a urmat, Bărbatul din Grădină a comandat un container, și chiar dacă am contribuit cu toții la suma respectivă, nimeni nu s-a angajat activ în acest proiect, astfel că, înainte de sosirea toamnei, perechea de homosexuali s-a mutat din cartier.

Când eram tineri, noi, locuitorii din Grenda, ne imaginam că după douăzeci de ani, adică acum, aveam să ne aflăm tot în jurul grătarului montat pe butoai de metal, părul nostru avea să fie grizonant, noi, mai bătrâni, dar ca în reclamele cu pensionari activi: bronzăți, în formă fizică bună, pentru că totul avea să fie la fel de drăgălaș și de fermecător, dar în primul și în primul rând, viața avea să curgă în același ritm și în aceeași direcție. Pe atunci, nu știam că nimic nu ține o veșnicie; nimeni nu scapă de schimbările eterne care stau la baza oricărei forme de viață, inclusiv a vieților noastre. Această comuniune și petrecerile care se organizau ad-hoc au încetat de mult. Acum, grădinile din Grenda sunt foarte îngrijite, exact ca pe partea opusă a drumului, grătarele improvizate pe butoai metalice au fost înlocuite cu grilluri care funcționează pe gaz. Toate casele alipite din Grenda au fie un pod amenajat, fie o pivniță amenajată, și, după ce zona de case a fost extinsă, copiii s-au mutat de acasă unul după altul, astfel că, în prezent, în Grenda există mai multe case goale decât locuite. Vechile piese de mobilier au fost aruncate la groapa de gunoi și înlocuite cu mobilier din plastic ce imită ratanul, și pe care nu le folosește nimeni. Pe blaturile de lucru din marmură sunt înșirate cele mai scumpe aparate de gătit, și în loc de table pline cu desene colorate, acum sunt înrămate opere de artă originale. Și în ciuda faptului că majoritatea căsniciilor din Grenda sunt intacte, în vreme ce locatarii vilelor s-au despărțit, și în ciuda faptului că, în Grenda, copiii și-au asigurat un viitor bun și urmează cariere academice ambițioase, în vreme ce mulți dintre copiii din vile nu s-au mutat încă de acasă, mai există totuși în Grenda concepția că locatarii vilelor sunt oameni așezați, în timp ce ai noștri reprezintă forțe de opoziție și de răzvrătire.

4. Vin alb de Burgundia. (N. red.)

5. Singura companie aprobată de stat care poate comercializa băuturi alcoolice cu

concentrație mai mare de 4,75% în Norvegia. (N. red.)

6. Această analiză de sânge arată valoarea glicemiei pe o perioadă de trei luni, spre deosebire de măsurarea glicemiei, care determină valoarea acesteia în momentul în care este efectuată analiza.

7. Relativismul cultural este o mișcare antropologică bazată pe ideea că un individ care aparține unei culturi trebuie analizat din acea perspectivă, și nu prin prisma altor culturi. Adepții mișcării consideră că toate culturile sunt onorabile și au valoare egală.

8. Termenul *blendavit* este compus din *Blenda*, denumirea unui detergent de rufe, și adjectivul *hvit*, „alb”. Acest termen se folosește pentru a denumi un obiect deosebit de alb, dar poate face trimitere și la persoanele al căror ten este foarte deschis, aproape alb.

9. Băutură tipică pentru sărbătoarea de Crăciun, din vin fiert, în principal, cu adaos de scorțișoară, zahăr, coajă de portocală.

Este ora zece, mai sunt încă două ore până la prânz și intră o pacientă, născută în 1965, care vrea să-i scot o aluniță. Ce bine ar fi să ies din cabinet odată! Să fiu altundeva, să îmi folosesc bisturiul, să pun câteva copci. După ce verific dacă sala de chirurgie este liberă, o conduc acolo. Dar, în timp ce se dezbracă și eu pregătesc instrumentarul necesar, încerc să îmi amintesc la ce m-am gândit în momentul în care m-am trezit, pe când locuiam în Grenda, într-o sâmbătă dimineață, în urmă cu un an, după ce m-am împrietenit cu Bjørn pe Facebook în seara precedentă. Cert e că nu mă gândeam la Bjørn. Prima idee care mi-a trecut prin cap a fost că trebuie să mă las de băut. „Și, de data asta, pe bune!“ După aceea am făcut curățenie prin casă, așa cum obișnuiesc, sâmbăta.

Și în timp ce aplic un anestezic local pe Pacienta Născută în 1965, îmi dau seama foarte clar că în acea după-amiază de sâmbătă eram atât de mulțumită de mine însămi, încât m-am răsfățat cu *un singur pahar de vin*, și astfel m-am reapucat și m-am trezit duminică dimineață într-o stare tipică de anxietate după beție, moment în care m-am dus la o plimbare prin pădure. Din când în când am încercat să merg cu Aksel la jogging, dar condiția lui fizică în acea perioadă era deja mult mai bună decât a mea, iar asta nu-i o glumă. Aksel putea să meargă doar câteva minute în același ritm cu mine, dar apoi, dintr-odată, o tinea prin iarba-neagră și dispărea.

După plimbarea prin pădure, am venit acasă rumenă în obraji și m-am simțit în formă și în forță, gândindu-mă că un singur pahar de vin la masă nu are cum să-mi facă rău, doar mâine este luni, și atunci nu beau defel. Și astfel, zilele au trecut una după alta, păcătuind și căindu-mă, păcătuind și căindu-mă, când într-o stare, când în alta, în ritm constant, și ori de câte ori mă găseam în acest carusel, suță la suță previzibil, care urca și cobora, care mergea când încolo, când înapoi, aveam sentimentul că totul se întâmplă pentru prima dată.

Să revenim la după-amiaza aceea de sâmbătă. Casa strălucea de curățenie, coșul de rușe era gol și împăturisem hainele și le băgasem la locul lor. Pe hol, pantofii erau frumos aliniați unul lângă altul, la baie, vasul de toaletă și chiuvetele erau curate, oglinzile erau curățate și toată casa mirosea bine și a prospețime, iar eu eram lângă teigheaua din bucătărie și îmi turnam un pahar binemeritat. În timp ce beam, mi-am luat telefonul ca să verific dacă nu cumva îmi dăduseră vreun semn fetele mele, și, când colo, un mesaj de la Bjørn.

Nu e nevoie să ne întâlnim, a fost doar o sugestie. Acum voi înceta să te mai deranjez
:)

Mesajul fusese trimis imediat după miezul nopții. Din pricina alcoolemiei crescute și pentru că tocmai făcusem curat în casă, i-am răspuns: *Bună, Bjørn! Mă bucur că mi-ai scris. Vin cu plăcere să bem o cafea împreună cândva :)*

Îată-mă lângă blatul de lucru din bucătărie, dar eram într-o dispoziție complet diferită, mai sociabilă și mai apropiată de oameni decât fusesem în urmă cu doar câteva ore. Uneori poate avem impresia că, în momente diferite ale zilei, suntem persoane diferite, care se luptă una cu alta, iar arena de luptă este timpul, și versiunea mea de sâmbătă după-amiază exact așa se simțea. În aceste clipe eram, ca de obicei, pe cale să intru într-un bucluc, și observam asta cu fiecare literă tastată. Chiar și așa, toate gesturile mele erau atât de logice și de normale atunci, pe moment, propoziție cu propoziție, cuvânt cu cuvânt, eram atât de amabilă, da, să bem o cafea împreună și să depănăm amintiri, da, de ce nu, și, după un schimb de câteva mesaje, am convenit deja că aveam să ne întâlnim a doua zi după serviciu, luni, atunci când Bjørn se afla din întâmplare la o ședință în Oslo. Ei bine, o rezolasem și pe asta, m-am gândit.

„Dar vorbele acelea: *Acum voi înceta să te mai deranjez*, nu sunt cam agresive?“ mă întreabă Tore, cu aparenta lui neștiință, imediat ce pășesc în cabinet. „Și cuvântul *nevoie*, din propoziția *nu e nevoie să ne întâlnim*, ce vrea să spună? La remarcă asta nu ar fi fost necesar să răspunzi.“

Abia aștept! mi-a scris Bjørn.

Și eu! i-am răspuns.

Nu pentru că eram bucuroasă – de fapt, chiar începeam să regret – și în mintea mea răsunau următoarele idei: „După serviciu ești mult prea obosită ca să te întâlnești cu lumea, conversațiile pe care le porți în mintea ta vor continua în mod necontrolat și vor acoperi bolboroseala pacienților“. Dar, ca de obicei, degetele au pornit la goană pe ecranul telefonului mobil, ca de obicei, nu-mi doream decât să termin munca și să trec peste conversația cu pacienții, să se termine odată, să plece și să mă lase în pace.

„Doamne!“ pufnește Tore.

„Dar ce altceva i-aș fi putut scrie, mă rog? Mai ales că lucrurile au evoluat așa de mult?“

De când mă știu, m-a încercat sentimentul acesta în adâncul inimii că eu datorez ceva acestei lumi, indiferent dacă este vorba despre atenție, bani sau bunuri, și am simțit că într-un loc, undeva, se contabilizează toate, iar eu întotdeauna ies pe minus.

Mai demult, pe vremea când duceam o viață destul de activă din punct de vedere social, îmi trecea prin cap ideea să contactez pe careva, și apoi, când mă uitam în telefon, descopeream că eu fusesem cea care inițiasse dialogul ultima dată, și nu numai atât, dar, adesea, cea persoană nici măcar nu-mi răspunsese la ultimul mesaj trimis. Ceea ce îmi închipuiam eu că am făcut: le-am înșelat încrederea sau i-am ignorat, dar de fapt ei făcuseră asta. „Ține minte!“ îmi spuneam în sinea mea de fiecare dată, dar în scurt timp mă apuca din nou ideea că ar trebui să merg acolo, sau dincolo, în ciuda faptului că nu aveam nici un chef să mă întâlnesc cu nimeni, și, în realitate, singurul meu țel era să rup

toate legăturile, să renunț la toate întâlnirile, inclusiv să încetez cu SMS-urile, cât se poate de rapid.

Acelei persoane cu care am avut o confruntare directă odată, sau cu care am avut o legătură, îi era ușor să confunde această grabă a mea cu entuziasmul, de vreme ce eu compensam lipsa de voință prin excesul de zel, a cărui energie se isca taman din lipsa voinței mele, din dorința mea de-a o întinde de acolo, de-a face totul să treacă, și de aceea ajungeam să fiu prinsă în întâlniri și înțelegeri pe care le acceptam doar ca să pun capăt întregii situații, acolo, pe loc. Dar evident că felul acesta de a reacționa nu făcea altceva decât să-mi prelungească suferința, întrucât întâlnirile și acordurile făcute trebuiau ulterior fie onorate, fie anulate, și ambele soluții erau la fel de stresante.

Chiar când i-am trimis mesaj lui Bjørn că mă bucur să-l revăd, s-a întors Aksel de la jogging. S-a dus la bucătărie și a început să umple cu apă de la robinet sticla gradată de un litru pe care o folosea mereu ca să-și asigure aportul de lichide zilnic.

— Ia ghici cu cine mă întâlnesc luni? l-am întrebat.

Aksel a scuturat din cap în timp ce bea din sticlă. Mărul lui Adam i se mișca atât de rapid și de vizibil pe sub pielea subțire, încât a trebuit să-mi iau privirea de la el.

— O să mă întâlnesc cu Bjørn.

Atunci a făcut o pauză și s-a oprit din băut.

— Cine este Bjørn?

— Bjørn, tipul cu care am fost înainte să te cunosc pe tine.

Aksel a lăsat sticla gradată de un litru pe blatul din bucătărie și s-a șters la gură.

— Ah, da! Psihopatul. De ce?

— M-a adăugat pe Facebook ieri, și acum urmează să ne întâlnim la o cafea. Ce idee nebunească, nu-i așa? Nu l-am văzut de mai mult de treizeci de ani.

— Îhm, a spus Aksel, care îmi cunoștea toate nevrozele, toate înțelegerile pe care le făceam cu oamenii numai ca să scap de o povară și, în felul ăsta, să nu mai trebuiască să mă întâlnesc cu ei altă dată. El știa că, pentru mine, să mă întâlnesc cu lumea era ca un serviciu, o obligație, ceva ce se impunea să duc la bun sfârșit înainte de a face exact ce voiam. Cum ar fi, de exemplu, să zac pe canapea, în fața televizorului, și să beau vin alb.

Aksel a zâmbit și a scuturat din cap, apoi s-a dus să facă duș. El n-ar fi acceptat să mă lasă la cafea cu o fostă prietenă din vremuri de mult apuse.

Aksel nu a fost niciodată gelos pe Bjørn. Aksel nu era niciodată gelos. Dar nici nu a avut motive să fie. Bjørn, din contră, era deseori gelos.

— Cine e tipul? m-a întrebat Bjørn atunci când l-am luat prima și ultima dată cu mine la o petrecere a studenților de la Medicină. Bjørn îl remarcase pe Aksel dintr-o privire. Sau, mai bine zis, mi-a observat comportamentul atunci când Aksel se afla prin preajmă.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat. Acela e Aksel și suntem doar colegi de facultate.

— Cu mine nu râzi niciodată așa, mi-a reproșat el, și eu din nou m-am prefăcut că nu înțeleg ce vrea să spună.

L-am făcut gelos și isteric, dar, după câteva săptămâni, l-am părăsit ca să fiu

împreună cu Aksel, așa cum îmi și prevestise Bjørn în noaptea aceea, care s-a isprăvit într-o ceartă monstru la mine acasă, pe strada Oscars.

— Niciodată nu râzi așa cu mine, mi-a strigat el iar și iar. Cum stăteai acolo și zâmbeai, și mustăceai! Nu te-am mai văzut făcând așa. Cu mine nu te porți deloc așa!

Viața împreună cu Aksel a fost ca și cum aș fi ieșit la aer curat după ce stătusem ferecată într-o încăpere prea încinsă și prea umedă. Aksel nu era gelos, Aksel nu folosea cuvinte din alte limbi, al căror înțeles îi era străin, și pe care le mai și pronunța greșit. Lui Aksel îi plăcea să se dea cu bicicleta și să alerge, lucruri care și mie îmi erau pe plac pe atunci, amândoi intenționam să devenim medici, eu am fost acceptată în cercul lui de prieteni, iar el a fost acceptat în al meu.

„Copiii care se aseamănă se joacă cel mai bine împreună“ obișnuia să spună mama, care mai avea și vorba aceea că nu e nevoie să mergi la școală și că e suficient să tocești proverbele. „Toate proverbele sunt adevărate“, asta era părerea mamei, și, dacă nu credeai, era din pricină că nu ai trăit îndeajuns de mult. Zicalele ei au fost printre puținele lucruri care nu s-au șters din pricina demenței, și când ea le rostește, mi se pare că sunt mai adecvate situației, de parcă ar mai exista încă vreo urmă de inteligență găzduită în structura osoasă. Când i-am povestit că m-am mutat aici și că Aksel și cu mine urmează să divorțăm, tot ce mi-a spus a fost: „Fericirea pleacă tot așa cum a venit“.

La trei zile după ce îl adăugasem pe Bjørn pe Facebook, m-am dus în cartierul Frogner. Era luni, prima zi calduroasă din mai, și corpul meu era greoi din pricina alcoolului, deoarece, ca de obicei, băusem și duminică noaptea. Dar azi nu mai intenționam să beau. Voiam să-mi cumpăr doar o cafea cu Bjørn, iar apoi să merg acasă, la serialul meu scoțian despre salturile temporale.

În cursul zilei, în timp ce șuvoiul de pacienți curgea neîncetat, nu am observat durerea de cap iscată de mahnireală, dar acum o simt, și starea de rău, de neliniște, „nu mai pot continua în stilul ăsta! Nu mai suport să fac promisiuni și să mă întâlnesc cu oameni. De unde mi se trage? Ce înseamnă toate astea?“

Pe de altă parte, mă gândeam eu încercând să mă încurajez pe mine însămi, poate fi interesant să-l reîntâlnesc pe Bjørn. Oare ce-a mai făcut el în ultimul timp? Bjørn, cel pe care l-am părăsit pentru Aksel. Ce fel de viață duce el acum?

În seara precedentă, am stat întinsă pe canapea, răsfoind paginile despre viața lui. Soția lui, Linda, este genul care postează fotografii în fiecare zi, chiar dacă nu e decât o vază cu flori sau o ceașcă de cafea cu mesajul: „În sfârșit un moment de liniște pentru mine însămi“. Una dintre fotografii arăta două mâini cu degetele împletite și cuvintele: „Aniversarea a douăzeci și opt de ani de căsătorie“, scrise cu litere roz, de mână, încadrate într-un chenar de inimi roșii. Zăceam acolo nemișcată și mă uitam peste fotografii, în timp ce mă gândeam cât de nebunească e ideea că în zilele noastre poți intra pe profilul cuiva și te poți uita la oameni în felul acesta, atât de intim, și tot atunci mi-a venit chef să îmi revin din beție, să fiu sănătoasă și să intru în pas de plimbare în viața aceasta care se derulează în fața ochilor mei. De parcă Bjørn, într-un fel sau altul, câștigase, întrucât viața lui se preta să fie expusă vederii în mai mare măsură decât a mea. Atât Linda, cât și Bjørn arătau mai tineri decât erau, făcuseră copii mai devreme decât noi și păreau o familie armonioasă și veselă, ca o gașcă mare și zgomotoasă, un fel de șablon care îți arată cât de

fericiți ar trebui să fim cu toții. Într-una dintre fotografiile la care mă tot întorceam, Bjørn, Linda și cei patru copii adulți ai lor erau surprinși pe o plajă. Linda atârna de spatele unuia dintre fiii ei, fiul era copia lui Bjørn, așa cum mi-l aminteam din tinerețe, și toți râdeau.

Contrastul dintre mine, zăcând pe canapea, și aceste fotografii era foarte mare. Ce se întâmplase cu viața de familie, cu prietenii, cu călătoriile, cu prânzurile luate împreună? Pe vremuri, o astfel de viață avusesem, aici în Grenda, cu toate petrecerile ad-hoc și cu copiii care alergau prin preajma noastră, și acum, iată-ne pe toți, fiecare la casa lui. Fotografiile mi-au readus la viață o senzație trăită mai demult, aceea că eu sunt pe dinafară și privesc înăuntru. În toți anii aceștia m-am simțit ca un fel de imigrantă sau de convertită în ceea ce privește nu doar viața din Grenda, ci și viața de familie norvegiană. Mi-am însușit regulile în mod automat și fără acea naturalețe înăscută, și am avut constant acel sentiment că sunt pe dinafară și privesc înăuntru.

— Nu cred că mi se potrivește viața de familie, i-am spus odată lui Aksel, în timp ce eram în bucătăria din Grenda și o alăptam pe una din fetele noastre.

— Ce?

I-am repetat că eu nu cred că mi se potrivește viața într-o familie și Aksel a început să râdă.

— Nici eu nu cred.

Chiar după toți acești ani petrecuți cu pacienții – dintre care aproape toți, în varii moduri, dau de înțeles că se simt excluși, adică acest sentiment că ești pe dinafară este, presupun, singurul pe care îl avem cu toții în comun – eu suspectez în continuare că tuturor, mai puțin mie, li s-a înmănat un manual cu reguli despre tot ce trebuie să facem în orice situație.

Când am intrat la Kaffebrenneriet, el era deja acolo, la o masă. S-a ridicat și a venit înspre mine, mi-a zâmbit, a întins brațele și m-a îmbrățișat. Uitasem cât de lungan este. Îmbrățișarea a durat prea mult, voiam să-mi dea drumul, să mă desprind de pieptul lui cald, dar el mă ținea strâns, eu m-am lipit din nou de el, apoi mi-a dat drumul. Toată scena a durat doar trei-patru secunde.

— Doamne! De cât timp nu te-am văzut!

— Da, așa este. Nu ne-am văzut de mult.

Ne-am dus împreună la masa lui. Acolo, îl aștepta o ceașcă pe jumătate plină. Când m-am uitat la ea, el a râs.

— Aștept aici de ceva timp. Ședința mea s-a terminat deocamdată.

— Mă duc să comand cafea.

— Bine.

M-am dus la bar și m-am așezat la rând. Cu coada ochiului, am observat că mă privește. În mintea mea, proaspăt întipărite, erau toate pozele cu Linda pe plajă, și atunci mi-am supt burta și am încercat să-mi îndrept spatele. Ce anume se va întâmpla de fapt aici? Care e scopul acestei întâlniri? Și despre ce vom discuta?

Poate ar fi bine să mă prefac că sunt pe moarte și apoi să o întind. Dar toaleta, din câte mi-am aminteam, se afla în mijlocul cafenelei și baia nu avea geamuri.

— Deci te-ai făcut doctoriță, îmi zice Bjørn după ce mi-am luat cafeaua și am putut în

sfârșit să mă așez. Chiar ai reușit!

— Mda... Dar m-am făcut doar medic generalist.

— Ce vrei să spui cu „doar medic generalist“? Ești medic, nu-i așa?

— Mama obișnuia să spună că, atunci când cineva nu are nici un fel de înclinație pentru nimic, se face medic generalist.

Bjørn a râs, iar eu m-am gândit: „Nu mai vorbi atât. Lasă-l pe el să vorbească. Altfel, o să dureze prea mult“.

— Este impresionant că ești *doctor*. Nu-mi vine să cred! Și nu te-ai schimbat deloc! Arăți absolut la fel.

— Nici tu nu te-ai schimbat!

În prezența lui Bjørn, totul în jurul nostru pare mai mic. Verigheta de pe degetul lui noduros. Picioarele lui lungi abia încap sub masă, ceașca de cafea parcă dispare între mâinile lui. Mâini de pianist. Obișnuia să cânte la pianul vechi, dezacordat, din strada Oscars, situat la doar câteva sute de metri depărtare. Și nu este adevărat că nu s-a schimbat. Dacă ar fi fost unul dintre pacienții mei, oare cum l-aș fi privit atunci? Care ar fi fost primul gând în momentul în care l-aș fi văzut intrând pe ușă? „Doamne!“, m-aș fi gândit, și încă o dată mi se confirmă teoria conform căreia, dacă majoritatea femeilor pot să aleagă după pofta inimii când au în jur de douăzeci de ani, după câțiva ani vine rândul bărbaților să aleagă pe cine vor. Oricum, măcar câțiva dintre ei, și Bjørn e clar unul dintre aceia. Aspectul slăbuț și deșirat, caracteristic băieților care cresc prea devreme, acum a dispărut la el complet, și, în timp ce vorbim, îi fixează cu privirea nasul mare, ochii albaștri, maxilarul puternic, cu mandibula inferioară mai pronunțată decât cea superioară – ceea ce, din păcate, îi conferea o înfățișare cam ternă, dar acum îi dă o alură masculină –, și în același timp mă gândesc că nu aș fi folosit niciodată cuvântul „masculin“ în Grenda, deoarece acolo acest concept este un construct cultural și, cu toate astea, cuvântul acesta se ivește mereu și se așterne pe umeri, pe brațe, pe firele bărbii lui, pe firele grizonante de pe pieptul care i se întrezărește pe sub cămașă.

Mă uit la gura lui: are buzele la fel, și îmi zâmbește în continuare, așa cum îi zâmbesc și eu: cu colțurile buzei superioare curbate în jos. Am povestit despre vremurile acelea, despre faptul că zâmbeam și atunci la fel și despre cum vor arăta copiii noștri. Bjørn obișnuia să-mi zică: „Când ne vom căsători și când vom avea copii...“ Eu îi răspundeam: „Dacă... dacă...“

Deși Bjørn este același ca pe vremuri, are același zâmbet și râs dezinvolt și exploziv, și deși l-aș fi recunoscut acum, tot mi-ar fi fost greu să-l suprapun pe bărbatul care șade în fața mea – devenit între timp bunic – cu tinerelul isteric și gelos pe care mi-l amintesc din anii optzeci.

Povestim câți copii avem și cu ce se ocupă aceștia. Povestim unde locuim și când ne-am mutat încoace. Bjørn îmi relatează despre locul lui de muncă la o firmă din Fredrikstad. Această firmă își are sediul chiar lângă Oficiul Muncii, acolo unde soția lui, Linda, lucrează la procesarea dosarelor. El și soția lui merg împreună spre serviciu, unul dintre avantajele traiului într-un orașel, și pentru că lucrează aproape unul de altul, iau masa de prânz împreună în fiecare zi de vineri. Îi povestesc și eu despre zilele mele cu pacienții, despre fetele care sunt la Facultatea de Medicină, Bjørn îmi povestește despre

cei patru copii ai lor și cei cinci nepoți, deocamdată, și că au rămas să locuiască în Fredrikstad cu toții, pentru a se putea bucura de nepoți, dar pe de altă parte, e și stresant, „pentru că nu mai avem patruzeci de ani, vezi tu, ha, ha“, și eu îi povestesc că pacienții mei sunt interesanți, în general, pentru că există satisfacții atunci când lucrezi cu oamenii, dar pot fi și obositori, iar oamenii merg prea des la doctor, și îi relatez despre cât de mult poate suporta sistemul de ajutor social, și e ceva epuizant în toată polologhia asta, un fel de bolboroseală, față de care, odată cu vârsta, am devenit din ce în ce mai puțin tolerantă, și care mă obosește și mai tare, și îmi accentuează starea de mahmureală pe care o am deja.

Ai satisfacții când lucrezi cu oamenii. Poate așa a fost la început, dar acum sunt atât de sătulă de oameni, fapte și mirosuri, și de toată pălăvrăgeala lor, încât, dacă ar fi fost posibil, m-aș fi reorientat spre o altă specie. Aș fi putut să mă operez ca să devin cimpanzeu, și atunci nimeni nu s-ar fi așteptat de la mine să scot alte sunete decât „uh-uh-uh-uh!“, și aș fi fost scutită pentru totdeauna să mai stau la o măsuță dintr-o cafenea și să dau raportul pe te miri ce temă.

Bjørn îmi povestește că Linda este infirmieră, dar apoi a făcut atât de multe studii, încât, în cele din urmă, a reușit să se califice pentru acest post la Oficiul Muncii, pe care l-a obținut, parțial, și datorită scurtei perioade lucrate în sectorul de sănătate, și chiar dacă Linda îi place aici, îi este dor să lucreze direct cu oamenii. Linda a stat acasă cu copiii mulți ani, și s-a bucurat de acea perioadă, dar îi era dor să iasă din nou în lume, și, de vreme ce Linda este foarte hotărâtă să-și atingă ținta, s-a înscris la un colegiu câțiva ani...

Simt că îmi bubuie capul, și la un moment dat îmi cer scuze și merg la toaletă, și acolo observ că nu a trecut decât o jumătate de oră, nu-mi explic cum e posibil, pentru că în mintea mea am senzația că am stat la măsuța aceea o săptămână.

Mă uit în oglindă, la obrajii mei ofiliți, după cât am băut aseară și după o zi lungă cu pacienții, și îmi amintesc foarte limpede cum mi-am șoptit în sinea mea: „În curând, se va termina. Când ajungi acasă, oricum o să bei, chiar dacă ai băut ieri și în ciuda faptului că azi e luni, și nu uita că au mai rămas trei episoade din serialul acela scoțian.“

Totuși, Bjørn, la fel ca telefonul meu mobil, constituie un element perturbator, și dacă cineva în acest moment mi-ar fi spus că simpla vedere a numelui său pe ecranul telefonului avea să mă facă să tresar de emoție, să-mi ies din fire și să-mi facă întreg trupul de vârstă mijlocie să vibreze și să clocotească de lichide despre care crezusem că au secat de mult, atunci mi s-ar fi părut la fel de posibil ca un om să treacă prin piatră și să se întoarcă în trecut cu două sute de ani.

Chiar când mă așez la masă și conversația continuă, iar Bjørn mă întreabă despre Aksel, eu mă aud zicând că Aksel lucrează ca ortoped la cel mai mare spital din țară, la Rikshospitalet, și că îi merge foarte bine, dar că îi place mult să facă fie schi fond, iarna, fie să se dea pe schiuri cu roți, vara. Nu apuc să rostesc prea multe propoziții, că recunosc în sinea mea că nu voi reuși să duc conversația la bun sfârșit fără să beau ceva.

Nu mă ajută nici dacă mă gândesc la cutia de Chablis care mă așteaptă în frigider, în Grenda, e prea mult până atunci, și, prin urmare, mă întrerup singură:

— Știi ceva? Mi-am dat seama brusc că n-am mâncat de prânz și nu suport prăjiturile astea uscate și sendvișurile de aici. N-ai vrea să mergem la un restaurant din apropiere,

unde servesc mâncare caldă?

— Ba da, cum să nu! Dar ai timp? Nu trebuie să mergi acasă la cină?

— Dar *tu* nu trebuie să ajungi acasă?

— Nu, i-am spus Lindei că merg la cină cu un client și ajung mai târziu.

— Dar nu știe că ești la Oslo ca să te întâlnești cu mine?

— Normal că nu! Ce, ai înnebunit? Dar vin deseori la Oslo pentru întruniri și cine de afaceri, deci nu este nici o problemă.

Încep să simt pericolul, dar sunt prea obosită și însetată ca să-mi urmez instinctul.

Tore: „Deci ai căzut în capcană din pricina alcoolului. Dacă nu ți-ar fi fost atât de sete, ai fi continuat conversația de complezență de la Kaffebrenneriet îndeajuns de mult timp, încât să te fi putut întoarce acasă cu conștiința împăcată. La urma urmei, la restaurantul indian a început totul“.

„N-avem de unde să știm. Poate că Bjørn mi-ar fi făcut confidențe încă de la Kaffebrenneriet, dacă ar fi știut că e singura lui șansă.“

Tore: „Da, dar atunci ai fi fost lucidă“.

„Da, și dacă regina ar fi avut puțin, atunci ar fi fost rege.“

Tore: „Nu ești tu cea care încearcă să își dea seama unde a greșit? Eu încerc doar să te ajut“.

„Nu, tu nu vrei decât să mă faci să cad în toate capcanele pe care mi le întinzi, așa cum stai acolo și râzi de mine când zac în pat și dau din mâini.“

„Cel puțin două halbe de jumate o să-mi iau acum, le merit cu prisosință“, mă gândesc, în timp ce mă îndreptam cu Bjørn spre micul restaurant din apropiere.

Certitudinea că în curând voi primi bere mă face să pășesc mai sprinten, mai lejer spre păcat. Printre pacienții mei se numără și un drogat care, odată, mi-a povestit că simte efectul drogului de la distanța de un metru, în drum spre dealerul lui. Și nu este singurul. Am citit studii științifice care confirmă acest fenomen: atunci când organismul știe că urmează să-și primească doza în curând, reacționează la drog în avans, iar asta este și experiența mea acum, și, în cei câțiva metri până la restaurant, devin vorbăreată și dezvălui totul despre competițiile de schi ale lui Aksel și despre cât de mult se antrenează. Bjørn este aproape cu un cap mai înalt decât mine și nu mă pot abține să nu-l compar cu Aksel, care are aceeași înălțime ca mine și nici un pic de grăsime pe corp.

Din fericire, restaurantul indian e chiar pe colțul străzii Oscars și, când dăm să intrăm, Bjørn se oprește, se uită în jur și exclamă:

— Dar suntem chiar pe strada Oscars! Mama ta locuiește tot aici?

Îi povestesc că acum apartamentul este nelocuit și că mama suferă de demență și este internată la un centru de îngrijire pentru bătrâni. Când intrăm în restaurant și căutăm o masă, îi explic planul meu de a-l da în chirie, dar deoarece o parte din mine mai speră ca mama să-și revină dintr-un moment în altul, nu mă pot hotărî să pregătesc apartamentul pentru închiriere.

— Gândește-te cum ar fi dacă ea s-ar vindeca dintr-odată și s-ar întoarce acolo, zic eu râzând, încrezătoare că în curând voi primi bere, și Bjørn încuviințează și zâmbește, dar pare puțin cu mintea în altă parte.

Ne așezăm, chelnerul ne aduce meniurile și în minutul cât aștept să-mi pună berea pe masă, mai apuc să-i relatez că obișnuim să ne luăm de mâncare de aici, în câte o seară, și că prefer un anumit fel cu carne de miel, pe care i-l recomand și lui, iar apoi răsfoiesc în meniu ca să i-l arăt.

— Uite! Acesta e! îi spun. Vrei să comand același fel pentru amândoi?

Bjørn încuviințează simplu și eu mă întreb cum voi izbuti să mănânc carnea de miel, pentru că nu îmi este foame absolut deloc, doar sete.

Vin și sticlele de jumătate de litru, și dăm noroc și bem, iar acum mi se pare că a fost foarte plăcut să mă întâlnesc cu Bjørn și că ar trebui să fac asta mai des, adică să ies din casă și să mă întâlnesc cu oameni, să reiau legătura cu vechii prieteni. Oare unde au dispărut cu toții? mă întreb. Eu nu mă mai văd cu nici unul dintre ei. Această bună dispoziție mă face să spun dintr-odată:

— Chiar, îți mai amintești când mi-ai cântat la pian pe strada Oscars? Și-ți mai amintești când ai... dar nu apuc să mai zic nimic altceva pentru că Bjørn își așază mâinile pe masă și mă privește în ochi.

— Nu, acum îți voi spune direct totul. Aceasta nu este o doar o întâlnire. Știu că așa îți-am spus. M-am bucurat atât de tare când ai luat legătura cu mine, încât m-am gândit că trebuie să bat fierul cât e cald.

— Ce? Țin paharul de bere cu ambele mâini și mă gândesc când voi putea să dau peste cap și restul.

— Am venit la Oslo doar ca să mă întâlnesc cu tine.

— Nu ai avut nici o altă întâlnire?

Bjørn își lasă privirea în jos.

— Nu. Am fost așa de nerăbdător, încât am pornit încoace imediat după prânz. La serviciu am anunțat că mă simt rău, iar Lindei i-am spus, așa cum știi deja, că am o întâlnire în interes de serviciu la Oslo și că, probabil, voi întârzia. Am ajuns la Oslo încă de pe la unu și jumătate, și de atunci m-am tot învățit și m-am plimbat de colo-colo, așteptând să se facă ora cinci.

— Vai de mine! Beau și restul de bere, iar Bjørn își lasă capul într-o parte și se uită la mine, așteptând în mod evident să termin paharul, și, după ce l-am băut, îi spun: Dar de ce nu ai recunoscut că urmează să te întâlnești cu mine? Nu știe deloc cine sunt?

— Dacă știe cine ești?! În primii ani n-am putut să vorbesc despre tine deloc.

— Am cunoscut-o? Făcea parte din gașca ta pe atunci? Venea și ea pe la petreceri?

— Da. Ea își amintește de *tine* foarte clar, ca să zic așa.

— Ea nu e la fel de geloasă cum erai tu?

— Sunt diferit cu Linda față de cum am fost cu tine. Nici cu iubitele pe care le-am avut înaintea ta nu am fost așa. Mi se face rușine când mă gândesc cum m-am comportat pe atunci, am stricat totul. Dacă ar trebui să numesc trei lucruri pe care le regret cel mai tare în viață, atunci unul dintre ele este faptul că m-am comportat prosteste la vremea aia.

Rămân neclintită și mă uit la el. Mai mult ca oricând, mă întreb ce caut eu aici și cum am aterizat în mijlocul acestei conversații. Într-o zi obișnuită de luni. Apoi îi fac semn ospătarului și îmi mai comand o bere. Nu-l întreb pe Bjørn dacă mai vrea și el, pentru că încă nu a băut decât câteva înghițituri din a lui. Dintr-odată, mi se face dor de Gro, care

Întotdeauna bea cel puțin la fel de repede ca mine.

— Și mai vreau să-ți povestesc ceva la care m-am tot gândit de când ai luat legătura cu mine vineri. De fapt, nu aveam în plan să-ți spun asta, dar totuși am să o fac. Deci... la sfârșitul anilor nouăzeci, am participat la un seminar legat de serviciu, un soi de ieșire cu echipa, așa cum se obișnuia pe atunci, și unul dintre exercițiile pe care le-am primit a fost să spunem unde ne vedem peste zece ani. Cine vom fi noi atunci, ce vom face și care este dorința noastră lăuntrică cea mai arzătoare. Nu trebuia să avem nici o rețineră. Trebuia să ținem cont doar de dorințele și năzuințele noastre, nu de talentele sau de posibilitățile noastre de atunci. Puteam să fim vedete rock, stele de cinema, astronauți dacă doream, și trebuia să notăm totul pe o foaie.

Vine și berea mea, și eu ridic paharul.

— Noroc!

Bjørn dă din cap aprobator, închină paharul, dar apoi îl pune jos fără să bea.

— Și eu am scris: „Să locuiesc împreună cu Elin pe strada Oscars“, continuă el. N-a trebuit să mă gândesc nici măcar o secundă, ci pur și simplu am scris cuvintele pe foaie. „Să locuiesc împreună cu Elin pe strada Oscars.“ Pe atunci eram căsătorit cu Linda de vreo opt sau nouă ani și tocmai ni se născuse al patrulea copil. Apoi am rupt foaia în bucăți și am aruncat-o.

— Serios? reușesc eu să îngaim. Nu știu ce să spun...

Nu pot să îi dau o replică similară și să-i mărturisesc că m-am gândit la el în toți acești ani, pentru că n-am făcut-o, dar în aceste momente îmi doresc să o fi făcut, doar pentru a-l răsplăti cu aceeași monedă, deoarece ideea afurisită că iarăși am ieșit pe minus mă face să-mi doresc să beau, și să tot beau, și să nu mă mai opresc.

Mâncarea ne-a fost servită, dar nu facem decât să ciugulim din ea, și în timp ce Bjørn îmi relatează că mi-a urmărit viața și știe când m-am căsătorit, când s-au născut copiii mei, când ne-am mutat în Grenda, când am primit diploma de medic specialist, când am început să lucrez la centrul medical, simt cum carnea de oaie îmi stă în gât. Știe inclusiv pe ce loc a ieșit Aksel la Birken anul acesta, și la Marcialonga, și în toate celelalte competiții la care a participat.

— Dar nu am găsit decât lucrurile pe care le poate vedea oricine, chestiile care se scriu pe internet.

Eu sunt la a treia bere, în timp ce Bjørn este încă la prima, și în continuare habar nu am ce să-i răspund. Dar Bjørn continuă să vorbească despre faptul că are o cutiuță în care a păstrat biletele de cinema și chitanțele de pe vremea când am fost împreună, și că uneori scoate cutiuța și se uită la acele amintiri. Îmi povestește despre călătoria interrail în care am fost împreună, până la insulele grecești.

— Când am mers pe jos, cu rucsacurile în spate, și am dormit pe stradă, în fața gării din Atena, laolaltă cu alți turiști străini, îți mai amintești? N-aș fi putut să o conving pe Linda să meargă în așa o excursie în ruptul capului!

Mâinile noastre stau una lângă alta pe masă. Mâinile mele sunt mai mici decât ale lui, dar, în afară de asta, avem mâini asemănătoare și mari, cu degete lungi și noduroase.

Explicațiile lui Bjørn îmi conferă o senzație puternică de ireal, simt că m-am întors în timp și că am revenit în prezent, ca în serialul de care uitasem în totalitate acum, pentru că

— aici a început totul, în acest micuț restaurant întunecos. Chiar aici, substratul interior cedează, și ceea ce crezusem eu inițial că era beton și asfalt, în clipa asta se dovedește a fi nisip, alcătuit din miliarde de boabe, fiecare dintre acestea fiind responsabil pentru mișcarea greoaie, dar hotărâtă, care s-a angrenat acum.

Dar eu stau în continuare la masă, crezând că nu se întâmplă nimic altceva decât faptul că iau cina cu un fost iubit care, probabil, a intrat în criza vârstei a doua, sau trece printr-o criză în căsnicie, și că depănăm vechi amintiri, așa cum mi-a scris el în mesaj că vom face. Eu nu i-am ascuns nimic soțului meu, spre deosebire de Bjørn, voi merge în curând acasă și voi râde împreună cu Aksel despre toate astea. Voi sta în bucătărie și ne vom amuza, în timp ce Aksel va bea din cana gradată, și eu, din bolul pentru peștișori aurii.

— Nu știu ce să spun.

— Te înțeleg perfect. Intenția mea nu este să te copleșesc cu mărturisirile mele. Numai că... știi tu... când m-ai contactat vineri, m-am bucurat incredibil de tare. „Ce s-a întâmplat?“, m-a întrebat Linda. „M-a adăugat Elin pe Facebook“, i-am spus. Și Linda m-a întrebat apoi de ce trebuia să te contactez fix acum și m-a avertizat că, dacă mă întâlnesc cu tine, căsnicia noastră s-a terminat. Dar ea mereu zice că divorțează, chiar și pentru un lucru banal, spre exemplu dacă uit să duc gunoiul.

— O, Doamne!

— Da, da. Ieri a vrut să divorțăm pentru că a descoperit că am băut o bere, deși era duminică seara. „Da, poate ar trebui“, i-am răspuns, „poate ar trebui să divorțăm“. Gândul că urma să ne întâlnim cred că m-a întărit oarecum. M-am gândit la tine non-stop de vineri încoace, și ei i s-a făcut frică atunci, pentru că niciodată nu i-am mai spus una ca asta. Întotdeauna, ea a fost cea care zicea că ar trebui să divorțăm, și apoi eu o linișteam. „Ce vrei să spui?“ m-a întrebat. „Poate chiar ne vom despărți.“ „Dar divorțul nu este o soluție“, îmi zice ea. „Tu ai venit cu ideea divorțului“, am contrazis-o eu, „și oricum nu ne mai e bine împreună“. Mai ciudat e că am rămas perfect calm. „Ție nu ți-e bine“, mi-a întors-o ea. „Dar tu ești OK, ești fericită?“ „Fericită? Cum adică? Nu se poate să fii fericit toată ziua, bună ziua!“ „Dar ți-e bine cu mine?“ , am întrebat-o. „Nici măcar nu te uiți la mine.“ „Doar nu putem să stăm treizeci de ani holbându-ne unul la altul!“, așa mi-a răspuns. Dar ea pe mine nu mă vede absolut deloc. Exceptând dățile în care o înfurii; atunci se uită la mine. Dacă o deranjez cu ceva sau dacă fac ceva greșit, atunci se uită la mine. „Dar ce vrei să spui cu «poate ar trebui să divorțăm»?“ m-a întrebat ea din nou, și am ținut-o tot așa, în cerc, până când am lăsat-o baltă și ne-am dus la culcare. Când noi doi suntem împreună cu copiii, nepoții, rudele și prietenii, sau cu clubul gurmanzilor, sau când stăm împreună în grădină și ne bem cafeaua, iar vecinii se opresc să stea la taclale, adică suntem nedezipiți în toate împrejurările sociale, ca să zic așa, atunci nu ți-ai închipui niciodată că ar fi ceva în neregulă cu noi. Linda are două personalități: într-un fel se poartă cu mine, și în alt fel cu ceilalți. Atunci când suntem singuri, am senzația că se pregătește să se răzbune. Tace toată ziua, iar apoi, brusc, începe să mă facă cu ou și cu oțet din te miri ce fleac.

Bjørn ia furculița și o plimbă prin mâncare, dar apoi o lasă jos.

— N-am putut niciodată să vorbesc cu Linda așa cum vorbesc cu tine. Am remarcat asta din clipa în care ai intrat în cafenea, și am simțit nevoia să-ți povestesc totul, ca

altădată. Mai ții minte cum stăteam trei nopțile și povesteam? Dar probabil te gândești că sunt complet nebun, pentru că îți povestesc despre toate astea. Dar nu sunt nebun. Nu m-am simțit așa cu nimeni altcineva. Pentru mine a fost o alinare să știu că există și să-ți urmăresc tot parcursul vieții.

Înghit în sec și încuviințez. Apoi înghit din nou. După care beau restul de bere.

— Eu mai comand o bere. Vrei și tu?

— Da, sigur, spune Bjørn și în sfârșit își bea paharul de bere. Chelnerul ne aduce încă două beri și dăm noroc. Este al doilea pahar pentru Bjørn și al patrulea pentru mine. Bjørn trănțește paharul cu putere pe masă. Și acum, că m-am pornit: nici sex nu mai facem. Adică, niciodată. N-am mai făcut sex de cinci ani. Țin minte precis când a fost ultima dată: în seara de Crăciun, cu cinci ani în urmă.

— N-ai mai avut nici un fel de contact fizic?

— Nu. Doar câte un pupic pe obraz din când în când. Nu mai are chef, așa mi-a spus, este de părere că am încheiat acest capitol al vieții noastre. Dar în mesajele de pe telefon îmi scrie „iubitule“ și îmi trimite pupici și inimioare. Și mai sunt și toate acele fotografii pe care le postează pe internet. Mi se întâmplă să văd pozele și comentariile ei, iar apoi încep iarăși să sper puțin. Cine este femeia asta care povestește totul despre relația noastră pe internet? Este aceeași femeie cu care m-am căsătorit? Aceasta să fie oare viața noastră? Așa de fantastică? Dar, când ne revedem, totul este ca înainte. Eu sunt genul tactil, adică am nevoie de contact fizic ca să funcționez, dar în fiecare seară, ea se culcă lângă mine cu telefonul în mână și se ocupă de Instagram, sau vorbește cu copiii. Instagramul și copiii, doar de asta îi pasă.

— Ai mai vorbit cu cineva despre asta?

— Nu.

— Nici cu prietenii, nici cu colegii și nici cu altcineva?

— Nu. Niciodată n-am vorbit despre asta decât cu tine.

„Are nevoie de mine“, m-am gândit eu atunci pentru prima dată, dar nu și pentru ultima. „Doar eu îl pot ajuta.“

Acum mă gândesc că omul trebuie să se păzească de vanitatea care se ascunde în nevoia de a ajuta pe cineva. Omul trebuie să se păzească de vanitate. Dacă vrei să îți fie bine, trebuie să scapi de vanitate. Dacă ești lipsit de vanitate, atunci ești complet liber. Dar vanitatea se pricepe foarte bine să se ascundă, și apoi să se furișeze mai departe și să fie foarte greu de dibuit. Adeseori nici nu se sinchisește să se mai ascundă.

Bjørn stă cu capul plecat, cu privirea în bere și bate cu degetele în pahar.

— Dar mereu a fost așa relația dintre voi? îl întreb. Bănuiesc că mai demult a fost bine.

— A fost foarte frumos la început, înainte să apară copiii, și apoi ne-a mers binișor, câțiva ani după aceea. Dar, de la un moment dat încolo, nimic din ce făceam nu era bine. Apoi lucrurile s-au calmat, după ce copiii s-au mutat de acasă, dar când s-au născut nepoții, parcă ne-am întors în același punct.

Suspină.

— Într-o zi, trebuia să mergem la cinematograful, dar ne-a sunat cel mai mare dintre copii și ne-a spus că s-au îmbolnăvit. Ceea ce mă deranjează nu este atât faptul că lasă

totul deoparte ca să-i ajute pe copii. Și eu vreau să-i ajut. Ceea ce mă deranjează însă este cât de nerăbdătoare și de dedicată devine atunci când vede că îi scrie vreunul dintre copii, sau când o sună, și cum sare din pat, și cât de însuflețit și aprins vorbește cu ei la telefon. Atunci se schimbă la față, efectiv. Înainte cu câteva secunde încercasem să port o conversație cu ea, dar s-a așezat, a suspinat, nici nu s-a uitat la mine și nici nu m-a ascultat. „Unde vrei să mergem în vacanță? Vrei să ieșim în oraș să mâncăm? Vrei să dăm o tură cu bicicletele duminică?” Dar pe ea nu o interesează. Pe ea o interesează doar copiii și tot ce e legat de ei. Și Instagramul. Dar acum te înnebunesc pe tine de cap. Am deșertat o grămadă de povești aici. Spune-mi dacă trebuie să plec.

— Nu, nu. E în regulă, îi răspund, și mă simt la fel de sătulă ca atunci când stau în fața televizorului și mă uit la seriale. Corpul meu simte o stare de bine care urcă în corp, un fel de pace interioară profundă. Sau poate sunt doar beată. Dar cum ai rezistat? Și de ce nu ai vorbit cu nimeni în toți acești ani?

— N-am știut de unde să încep. Toți cred că ne înțelegem bine. Poate cu excepția copiilor noștri, care și-au dat seama de niște chestii de-a lungul anilor. Și apoi, întotdeauna am crezut că, dacă mai aștept puțin, lucrurile se vor așeza. După ce vom mai face un copil, după ce copiii vor crește mari, după ce terminăm de construit ceva la casă, după ce vom cumpăra casa de cărămidă la care a visat Linda în toți anii aceștia, și care va fi scoasă la vânzare în sfârșit, după ce o vom fi cumpărat și terminat de renovat, după ce copiii se vor muta de acasă, după una, după alta. Și acum, în sfârșit am înțeles că niciodată nu va fi altfel, indiferent ce am face, indiferent unde ne-am muta și indiferent cât de multe renovări am finaliza, indiferent cât de multe drumeții am face încolo sau înapoi și indiferent dacă ne cumpărăm o mașină nouă. În al doilea rând, îmi dau seama că faptul că am lăsat-o să mă domine în toți acești ani n-a făcut decât să înrăutățească lucrurile. Ar fi trebuit să pun piciorul în prag de mult. Acum este prea târziu. În rarele ocazii când mi-am susținut punctul de vedere și am ripostat verbal în fața ei, ea începea să râdă pur și simplu. „Doamne, cât de prostesc arăți când faci așa și strigi!” Îmi zicea, apoi scutura din cap și îmi întorcea spatele. Nu are pic de respect pentru mine. Are mai mult respect pentru pisica noastră bătrână decât față de mine. Faptul că le oferă mai multă grijă și iubire copiilor și nepoților decât îmi acordă mie pot să tolerez, dar când și pisica bătrână este tratată la fel... Uneori, pisica îi stă tolănită în poală și mă fixează cu ochii ei galbeni.

Rădem, și Bjørn zice:

— Da, știu. Uneori am senzația că înnebunesc.

L-am condus la gară. Am mers tăcuți până la Teatrul Național, pe strada Karl Johan, pe lângă clădirea Parlamentului și apoi pe strada care duce la Gara Centrală. L-am condus până pe peron, iar acolo mi-a cuprins obrajii în mâinile lui calde câteva secunde, apoi a dispărut.

Pe drumul cu metrourul până acasă am stat cu capul sprijinit de geam. „Da, da“, m-am gândit în sinea mea. „Da, da.“ Cei trei litri de bere pe care îi băusem îmi rodeau stomacul și îmi părea rău că m-am îmbătat într-o zi de luni. Geamul rece era reconfortant pe obrajii mei aprinși, și din nou mi-am amintit sentimentul acela de odinioară, când mă simțeam ușurată să mă îndepărtez de Bjørn. Ca atunci când deschizi geamurile și se formează

curent, într-o zi călduroasă de vară. Am estimat că mai aveam încă timp să văd măcar un episod din serialul cu călătoriile temporale, înainte să mă culc.

Pe vremea aceea, încă mai credeam că totul e ca de obicei. Încă mai aveam impresia că toate cele întâmplate erau parte dintr-o zi oarecare, o parte a rutinei. În realitate, mă fripsesem, așa cum se întâmplă să verși apă fiartă pe tine și, la început, nu simți nimic. Nu pare ceva grav, doar o porțiune roșie de piele pe mână, și îți vezi de ale tale, fără să dai importanță. Dar, dacă nu ții mâna sub apă caldă, arsura va continua să lucreze în liniște, și, a doua zi, pielea înroșită se va fi transformat în niște bășici gălbui, pline cu lichid.

— Cum a fost cu Bjørn? m-a întrebat Aksel când am ajuns acasă. El tocmai atunci venea din baia din pivniță, era ud pe păr și avea un prosop prins în jurul taliei. Pielea de pe coaste îi căpătase o culoare roz-deschis. Aveam senzația că slăbește tot mai mult, pe zi ce trece.

— El și soția lui fac parte dintr-un club de gurmanzi.

Am chicotit pe seama lui Bjørn și a Lindei, care fac parte dintr-un club gourmet, dar, când eram pe punctul de a-i relata restul, el a și urcat scările.

„Ascultă-mă, Tore. Aveam de gând să-i povestesc totul lui Aksel. Dar el a urcat și s-a culcat.“

„Chiar crezi că lucrurile s-ar fi derulat altfel dacă i-ai fi relatat totul?“ îmi răspunde Tore.

„Da, pentru că în seara asta, i-am scris lui Bjørn un mesaj: *Mulțumesc pentru cină*, urmat de un soare zâmbitor care îi trimite un pupic, și sunt foarte convinsă că n-aș fi făcut asta dacă Aksel s-ar fi așezat lângă mine și m-ar fi ascultat.“

„Da, sigur. I-ai trimis mesajul, și locul unde te-ai ars a început să te roadă pe dinăuntru. Atunci, te-ai gândit că era un gest de politețe să îi trimiți un mesaj de mulțumire. În afară de asta, nu voiai ca Bjørn să se simtă prost după ce ți s-a confesat. Te-a mânat același sentiment de a nu rămâne datoare, de a nu ieși pe minus, și nu faptul că te simțeai singură în propria casă, și nici ceea ce ți-ai tot repetat în minte, în decursul anului care trecut.“

Bjørn nu mi-a răspuns imediat și am început să mă neliniștesc. Stăteam întinsă pe canapea, nici măcar n-am apucat să pornesc televizorul, și senzația de ușurare pe care am simțit-o în metrou deja dispăruse. Bjørn era încă în tren, de ce nu îmi răspundea? Poate că avea altceva de făcut.

„Pornește televizorul“, mi-am spus, „amintește-ți că mai sunt câteva episoade din serialul scoțian“. Dar am rămas întinsă pe canapea, uitându-mă la telefon, deoarece, în cursul zilei, Linda postase noi fotografii, mai întâi cu un peisaj din drumul ei spre serviciu, când soarele încă nu răsărise complet deasupra dealurilor, iar apoi o fotografie cu salată și un pahar de vin alb. „Petrecere-singură-acasă într-o zi de luni.“

Doamne, cum știe femeia asta să-și prezinte viața astfel încât ceilalți să își dorească să trăiască la fel, m-am gândit, în ciuda a ceea ce aflatam despre ea.

După o jumătate de oră am primit în sfârșit un răspuns. *Eu trebuie să-ți mulțumesc, n-am vrut să te supăr cu toate problemele mele.* Apoi o inimă. Și apoi încă un mesaj. *Mi-a prins așa de bine că am vorbit cu tine! Mi-ar face plăcere să ne mai întâlnim.*

„Are nevoie de mine. Suferă, și eu îl pot ajuta.“ Acum e momentul să plătesc puțin din datoriile cumulate pe care le am față de mine, și în special față de Bjørn – pentru că eu am fost cea care l-a părăsit și pentru că el suferă în căsnicia lui. Acum îl pot ajuta pe el, îi pot ajuta pe ei, m-am gândit, sentimentală și cu mintea încețoșată de alcool.

„Sunt beată și sentimentală“, mi-am spus în sinea mea. Am învățat despre asta la facultate, când am studiat modul în care trebuie să ne comportăm cu pacienții: să denumim sentimentele în momentul în care suntem încercați de ele. Să facem un pas în spate și să spunem în sinea noastră: „Acum m-am supărat“, în loc să ne lăsăm absorbiți de supărare, nervozitate sau orice alt sentiment am avea. „Ești beată și sentimentală. Pornește televizorul acum. Revino pe drumul tău.“ Dar, în schimb, m-am întors la telefonul mobil.

Și mie, i-am răspuns, iar acum așteptam mesajul lui. „Ce mai e și asta? De ce i-am scris așa ceva?“

„Ne putem întâlni la cafenea ca să depănăm amintiri sau să povestim despre mariajul lui. Este ceva inocent“, mi-am spus. A doua zi i-am zis lui Aksel. M-am prefăcut că mă gândesc la ceva.

— Da, așa e. Îți amintești de Bjørn? Mi-a spus că i-a prins bine să stea de vorbă cu mine și că vrea să ne mai întâlnim. Are probleme în căsnicie.

Aksel nu mi-a răspuns, și eu am rămas cu ochii ațintiți la televizor și am continuat:

— Nu știu dacă am chef să mă joc de-a terapeutul în timpul liber. Eventual să-l adaug pe lista pacienților mei.

Nici de data asta Aksel nu mi-a răspuns, iar când mi-am întors capul înspre el, am observat că dormea. Zăcea în fotoliul pe care i-l făcusem cadou la aniversarea de cincizeci de ani. Fotoliul are un suport pentru picioare care se înalță atunci când te lași pe spate, și acolo obișnuiește el să se întindă după antrenament ca să-și mănânce obișnuitul bol cu ovăz. Acum, stă cu gura căscată și pare mort, în timp ce ecoul vocii mele atârnă în aer, strident din cauza minciunilor.

Mai este o oră până la prânz și pacienții continuă să vină, cu eczeme în urechi, cu dureri de spate și cu migrene. „Durerea radiază pe picior în jos? Puteți atinge podeaua cu mâna? Și în ce moment din zi este mai acută durerea? Beți destulă apă? Lăsați-mă să vă verific ceafa. Aveți multe pe cap în ultima vreme, și cum stați cu somnul?“ Adesea mă simt de parcă bâjbâi în ceață. Adesea apar neconcordanțe între durerile subiective ale pacienților și diagnosticele mele obiective. Și atunci ce poți să faci? Să fii empatic și înțelegător? Pentru ce? Pentru durerile reale, sau pentru stările sufletești care probabil le-au generat pe cele fizice? Este o suferință de ordin psihic, fizic? De parcă ar fi două dimensiuni diferite. „Amețesc“, îmi spun în sinea mea, apoi încep să mă joc de-a ghicitul, și, în timp ce ascult, palpez și examinez pacientul de parcă am fi în continuare doi oameni care stau pe un dâmb în Africa, în urmă cu treizeci de mii de ani, visez la un aparat care scanează într-o clipită omul, îi analizează toate organele și pune un diagnostic. Un aparat care să interpreteze analize de sânge, de spută, urină, lacrimi, scaun, ceară de urechi; un aparat care poate examina urechile, ochii, nasul, gâtul, vaginul, căile urinare, scrotul, rectul, iar apoi, pe baza unui milion de fișe medicale, să poată stabili un diagnostic, pe care, altfel, un om i l-ar fi putut stabili după ani întregi.

În schimb, corpul este asemenea unui nou-născut care țipă, și nimeni nu știe de ce. Scutecul este uscat, copilul a primit mâncare, mama este aici, și cu toate astea, copilul țipă. Așa este corpul, mai ales când îmbătrânim: strigă, și nu știm de ce. Ne doare capul fără motiv, zăcem în pat fără să ne vină somnul și ne zvârcolim, nu mâncăm aproape nimic, și cu toate astea, avem colaci de grăsime pe talie, ne antrenăm, și totuși pielea atârână pe mușchii picioarelor, avem gânduri pozitive și le zâmbim necunoscuților, și cu toate astea, părem posaci.

Adesea trebuie să-mi reamintesc de ce m-am făcut medic generalist și medic de familie. De ce nu lucrez și eu la spital, ca Aksel, acolo unde munca de bază, pe care o fac eu în fiecare zi, deja a fost efectuată.

Atunci mă gândesc mereu la anul în care a trebuit să fac practică medicală în toate specializările din spitale. Ierarhia, poziționarea, intrigile, șefii de secție masculi care alegeau alți bărbați tineri drept protejați, lipsa femeilor pe secțiile medicale, din pricină că nu au existat predecesoare și nici legăturile necesare, nesiguranța doctorițelor, care se aseamănă cu nesiguranța imigranților atunci când unul dintre ei vine la putere. În loc să se

comparte în mod respectuos și deschis tot timpul cu femeile doctor, cel puțin pe vremea aceea, acestea erau înconjurate de un soi de isterie care făcea imposibil să rămâi o persoană obișnuită, ci trebuia să fii specială, pentru că atunci exista o nevoie de a te pune pe un piedestal, și dacă nu erai demnă de un piedestal, așa cum sunt majoritatea, indiferent de sex, simțeai un impuls puternic de-a te arunca în prăpastie. Iată cum stă treaba cu așa-numitele minorități: suntem cu ochii pe ei; suntem impulsionați de sentimente să îi distingem de ceilalți și să-i educăm, și, dacă se dovedesc nedemni de această cultivare, atunci nu rămâne dovada clară și avem o explicație pentru faptul că nu mulți dintre ei ajung în vârf: „Uită-te la ei! Nu pricep, și basta!”

Unele dintre pacientele mai în vârstă aveau o singură întrebare de pus după ce mă prezentam și le explicam tratamentul ulterior:

— Când vine doctorul?

Le zâmbeam, ca să nu le tulbur, și le spuneam:

— Eu sunt doctorița.

Ele repetau:

— Da, dar când vine doctorul?

Pacientele de la acest centru medical știu că eu sunt doctorița. Dețin propriul cabinet, cu o ușă care se poate deschide și încuia. Pacienții mei sunt o parte reprezentativă a populației. Aceștia se schimbă mereu, dar, în funcție de vreme sau în funcție de direcțiune, sunt mai mult sau mai puțin dificil de tratat. Dar în primul rând, sunt foarte numeroși, sunt diferiți, și fiecare pacient, luat individual, nu are nici o putere asupra mea.

Ca medic generalist, evit contactul direct cu colegii de breaslă. Nici măcar la prânz nu trebuie să mănânc cu ei. Pot să stau bine-mersi în cabinet și să-mi beau milkshake-ul cu gust de căpșuni, care este sursa mea principală de alimentație în prezent, pe lângă o portocală pe zi, un fel de suc denumit Fruktfest, plin de îndulcitori sintetici și de alte chimicale. „Consumați mâncare proaspătă și neprocesată”, îi sfătuiesc eu pe pacienții mei. E bine să spui astfel de lucruri. „Relaxați-vă și fiți recunoscători” – acestea sunt cuvinte și propoziții care îți pot merge la inimă. În imaginația mea, îmi urmez propriile sfaturi și îmi îndemnuri, dar în realitate, stau aici și beau milkshake cu gust de căpșuni și Fruktfest. Omul poate să ducă mai mult decât își închipuie. Printre pacienții mei există persoane care își acoperă aportul zilnic de calorii prin simpla ingerare a unor combinații de grăsimi, sare și alcool. Din această pricină, nu ar trebui să mai fie funcționali, dar iată că sunt.

Cum ar fi cazul următorului pacient de pe listă.

„Grăsanul”, cum se autointitulează el însuși, intră cu pași legănați pe ușă, încălțat cu pantofi rupți și cu talpă roasă. Este o veche cunoștință, iar azi acuză dureri de genunchi, este remarcabil că mai trăiește încă, pentru că Grăsanul are șaiszeci de ani, cântărește o sută șaiszeci kilograme, și, la două secunde după ce a intrat pe ușă, tot cabinetul duhnește a nicotină și alcool, care au fost filtrate prin corpul lui. Mare mirare că poate să meargă fără ajutor, și acum se lasă greu pe scaun, cu o bufnitură. Vrea să-i prescriu analgezice, analize de sânge, RMN, EKG, radiografii, operație, întrucât are o sută de boli pentru care ia o mie de pastile, care îi dau un milion de reacții adverse, pentru care trebuie să ia un miliard de alte pilule.

Acum spune că are nevoie de ajutor, dar el nu vrea ajutor. Ceea ce dorește el este să-și

...vadă în continuare de nebulia lui, și, printr-o formă exhibiționistă și ciudată de bucurie, sau poate de răzbunare, vrea să se afunde și mai tare în suferință, ca să devină un caz și mai extraordinar, după care să întoarcă și mai mulți capul.

În toți anii de când vine la mine, i-am spus că trebuie să se lase de fumat, de băut și de mâncatul în exces și să înceapă să facă sport etc. etc., și de fiecare dată încuviințează serios dând din cap, de parcă m-ar auzi pentru prima oară. Dar ceea ce dorește este ca eu să mă străduiesc, să gâfâi și să asud, și să încerc să-i urnesc corpul masiv, apoi se va prefăce că intră și el în jocul meu, dar se relaxează și mai tare, bucurându-se de strădaniile mele, sorbindu-le ca pe o formă de iubire, un tip de iubire și de atenție de care nu are parte în viața privată. Sau poate că are. În condițiile actuale, Grăsanul pare îndeajuns de mulțumit de viața lui. Înălăuntrul lui, în trupul lui tot mai suferind, se ascunde un tip surprinzător de fericit. Nici genunchii afectați, ciroza, boala pulmonară obstructivă cronică, astmul, artroza, prolapsul, cheagurile de sânge, infarctul, și nici tumora severă și malignă din colon nu i-au stricat buna dispoziție, și, la un moment dat, râde cu atâta poftă de propriile vorbe, încât trebuie să scoată inhalatorul pentru astm.

Apoi stăm și trecem prin toate exercițiile de rutină. Eu mă prefac că habar nu am ce face el, el se prefăce că mă ascultă, și în ultimele minute sunt cu mintea plecată în altă parte. Și pentru că am plecat cu ea atât de departe, pentru că m-am gândit îndelung la Bjørn și la cele întâmplate în ultimul an, nu am fost atentă și gura mea a vorbit de una singură, pentru că vocea mi s-a schimbat, și Grăsanul s-a îndreptat de spate și se holbează la mine, cu gura căscată.

Încerc să revin pe făgaș, ascult ecoul din cabinet ca să-mi amintesc ce i-am răspuns atunci când el mi-a servit una dintre replicile lui standard, că acum el chiar se va lăsa de fumat – ca de obicei, mi-a spus asta de parcă nu mi-ar mai fi promis și altă dată, ca să mă încurajeze, ca să-mi arunce mici bucăți de carne, ca să mă ademenească în jocul lui – și îmi amintesc că, în loc să-i răspund, ca de obicei: „Da, cred că asta ar trebui să faci, îți pot recomanda un program prin care să te lași de fumat ș.a.m.d.“, eu îi zic:

— E important să ne și relaxăm puțin, în cazul acesta. Nu trebuie să uităm să ne relaxăm.

Încrederea în dezvoltarea omului și în faptul că aceasta există este uneori foarte greu de menținut, și, în zilele și mai cenușii, mă văd în rolul unei femei de serviciu care, în cel mai bun caz, reușește să facă curat într-un colțisor, pentru ca a doua zi dimineată să descopere că este iarăși plin de mizerie.

Anul acesta, până în data de azi, Grăsanul a făcut în jur de cincisprezece-douăzeci de proceduri, analize și operații diferite în spital. Am pierdut șirul trimiterilor pe care le-am semnat pentru acest bărbat, și în sufletul meu adesea m-am gândit că poate e mai bine să moară. Oricum asta face.

„Bea până nu mai știi de tine, Grășane, mănâncă până crăpi, fă pe tine, stai pe budă și împinge până leșini, așa cum se zvonește că a făcut și Elvis. Fă-i un serviciu corpului tău și întregii societăți și termină odată cu toate. Pe de altă parte, gândește-te că ești încă în viață. Acesta e un miracol! Asta dovedește că trăiești corect. Du-te acasă, simte-te bine și relaxează-te.“

De câte ori nu mi s-a întâmplat acasă, în Grenda, să-i adresez pe un ton ridicat cuvintele astea lui Aksel, dar evident că nu le-am rostit în fața Grăsanului, cel puțin nu până acum. Dar pentru că i le-am repetat lui Aksel de atâtea ori, propozițiile erau pregătite, poleite și îngrijite, gata să fie folosite.

— Tocmai citeam că alcoolul e bun împotriva Alzheimerului, deci dacă aș fi în locul dumitale, aș bea mai mult alcool. Doar să ții minte să bei și suficientă bere în același timp, pentru că berea conține, după cum se știe, multă vitamina B. Mai ales berea nefiltrată.

Ce altceva i-am mai spus? Ascult ecoul din încăpere.

— Treceți pe la McDonald's în drum spre casă și mâncați un meniu triplu extra, plus două meniuri go bananas¹⁰ mari; asta cred că ar trebui să faceți acum. Meritați din plin.“

Mă ridic și îi întind mâna. Simt că nu mai pot să stau într-un loc și că nu mai suport să bat apa în puiă.

— Ne-am înțeles, da? În fine, eu sper că veți fi bine și vă doresc mult noroc.

Îl scot încetișor afară din cabinet. Aud că pufnește parcă pe nas, dar, în afară de asta, bărbatul acesta vorbăreț nu mi-a spus nimic în ultimul minut.

„Cum rămâne cu jurământul lui Hipocrate?“ mă întreabă Tore după ce închid ușa. Are vocea agitată. Acum a devenit chiar isteric. Urmează avalanșa.

Mai demult, credeam că pot să ajut oamenii. M-am străduit foarte tare să-i ajut pe cei cu adevărat bolnavi, pe bolnavii cronici, care au dureri mari. Mi s-a întâmplat chiar să le dau inclusiv numărul meu de telefon personal. Dar apoi am fost nevoită să renunț la telefon, pentru că eram sunată zi și noapte, unii dintre pacienți veneau la noi acasă, băteau la ușă și mă strigau. „De ce fac asta, când și așa le-am acordat prea mult timp?“ l-am întrebat pe Aksel. Și Aksel a răspuns că a-i ajuta pe oameni este adesea mai complicat decât pare, că aceia care au nevoie de ajutor deseori nu sunt în stare să-l accepte, sau poate că au alt interes, poate nu doresc ajutor, ci altceva. „Ce anume?“ l-am întrebat, și Aksel mi-a răspuns că nu știe, dar că lucrul cel mai înțelept ar fi să păstrez distanța. Aksel era de părere că, dacă le acorzi ajutor suplimentar și compasiune anumitor pacienți, nu faci altceva decât să-ți dai foc la valiză. Poate că, astfel, îi faci să își reamintească de acel ajutor și de toată compasiunea pe care ei *nu* le-au primit, și tu doar sufli în jărat și ațâți focul care arde mocnit sub istoria vieții lor.

L-am întrebat cum aș fi putut să-mi dau seama dinainte față de cine să păstrez distanța, dar nu a știut să-mi spună.

Mi-a luat mult timp să recunosc că anumiți pacienți, de exemplu Grăsanul, nu doresc ajutor, nici să depășească boala, să se însănătoșească și să scape de dureri. Nu, ceea ce vor ei este să-i facă pe alți oameni – printre care mă număr și eu – să încerce să le acorde ajutor și, prin urmare, ei urmăresc perpetuarea acestei situații, și astfel eu voi continua să-mi storc creierul interpretând analize, să-i trimit la alte investigații și să cer noi consultații, deoarece această situație, cu toată îngrijorarea, întreaga mea speranță și totala mea compasiune și încredere în viitor, constituie o stare plăcută în sine. Nu prea dorește nimeni să scape de ea.

Acest tip de pacienți se folosesc de mine ca de o sobă, ca de un loc în care ei pot să-și exprime gândurile cu voce tare. Ei nu inițiază nimic pentru a-și îmbunătăți situația. Din

contră, am impresia că dialogurile cu mine îi fac să fie în stare să continue pe aceeași cale. Vin încoace, se descarcă și se încarcă mereu cu forțe proaspete și curaj, ca să continue la fel ca până acum.

Adesea, îmi dau seama ce tip de pacient am avut în cabinet în funcție de cum mă simt după ce a plecat, și, după ce Grăsanul pleacă, întotdeauna mă simt stoarsă de vlagă și epuizată. Dar nu și astăzi. Astăzi mă simt calmă și fericită. Astăzi este rândul Grăsanului să se simtă stors de vlagă. Stau aici și mă întreb cât timp va trece până mă vor suna de la recepție, acolo unde s-a dus Grăsanul acum ca să se plângă de mine, știu asta, parcă-l și văd în fața ochilor. „Dar ei nu te vor crede, Grăsanule, pentru că va fi cuvântul tău împotriva cuvântului meu“ – nu mi-a trecut ideea asta prin cap înainte – și știu că femeia de la recepție afișează o mină serioasă, ca atunci când ai de-a face cu un nebun: este calmă și fermă.

Telefonul țârâie, și de data asta este Gro.

Ce faci? Am vorbit cu Aksel ieri și nu mi se pare că se simte prea bine.

În plus, mai primesc încă un mesaj de la Bjørn.

Ce se întâmplă? Ești acolo? Chiar trebuie să vorbesc cu tine. Putem să ne auzim spre seară? Sunt singur între 6 și 7.

„Și tu, Bjørn, te-ai folosit de mine ca de o sobă. Și tu te-ai folosit de telefoanele zilnice pe care mi le-ai dat de-a lungul anului ca de un ventil, astfel încât să poți să rezisti în viața la care ai decis să te întorci.“

Nu le răspund nici lui Bjørn, nici lui Gro.

Prietenia mea cu Gro a început în urmă cu câțiva ani, într-o seară, când mi-a bătut la ușă și mi-a cerut o rețetă. Nu era nimic nou în faptul că oamenii veneau la ușa mea și voiau să le acord ajutor medical. Mai demult nu trecea o zi fără să sune la ușă cineva din Grenda și să ceară o rețetă sau un diagnostic rapid. Majoritatea mi se adresau mie, nu pentru că aș fi medic generalist, ci pentru că Aksel are o aptitudine aparte de a respinge oamenii, ținea de ceva din atmosfera pe care o răspândește în jurul lui. Am scos bateriile soneriei, dar apoi oamenii veneau prin spatele casei și băteau la ușa de la terasă. I-am întrebat dacă n-ar putea mai bine să-și sune medicul de familie a doua zi, dar atunci îmi ziceau că au un termen-limită foarte important și nu puteau să-și irosească vremea ca să-și ducă copilul la doctor. Ulterior, veneau copiii singuri și sunau la ușă. Se discuta despre răspundere civică și solidaritate, și ne aruncau apropouri despre cât de mulți bani câștigam, pentru că în Grenda până și copiii de zece ani știau să-și argumenteze ideile ca niște politicieni.

Dar Gro nu locuia în Grenda, ci într-una din vilele grandioase, și faptul că tocmai cineva de acolo venise să bată la ușa mea a fost ceva nou. Singurul lucru pe care îl știam despre Gro era că soțul ei, avocat de profesie, a ridicat mâna o dată, la o ședință cu părinții la școală, și a spus că li se dau prea puține teme copiilor, și toți părinții din Grenda au schimbat priviri cu subînțeles între ei și au dat ochii peste cap, iar acum iat-o aici pe ea, cu unghiile ei lungi și părul blond patinat, plângând în hohote, de abia mai putea vorbi. Mi se părea că văd de aproape un animal rar.

— Soțul meu are o legătură extraconjugală cu altă femeie de câteva luni. Și acum a

plecat, și eu nu-nu-știu ce-he să mă fac. Mă învă-hâr prin casă pur și simplu. Am nevoie de ceva ca-halmant. Ajută-mă! Te rog frumos, ajută-mă!

Eram cu un cap mai înaltă decât ea și cântăream cu siguranță dublu, și, când m-am apropiat de ea și am cuprins-o de după umeri cu grijă, m-am simțit nu doar ca un bărbat, ci ca un bărbat foarte mare. Eu eram îmbrăcată cu pantaloni de pijama bărbățești din flanel, așa cum purtam mereu prin casă, și cu o cămașă bărbătească în carouri – în ultimii ani, ca să zic așa, îmi cumpărasem haine de la raionul pentru bărbați din H&M –, și pe dedesubt purtam o bustieră pentru sport, care îmi turtea sânii, de erau plăți ca abdomenul lui Gro, în timp ce burta mea, din contră, era la fel de proeminentă ca pieptul ei.

— Nu pot să-ți dau o rețetă în starea în care te afli acum. Dar am un calmant pe care ți-l pot da, deci cred că ar trebui să dormi aici la noapte.

Am condus-o la bucătărie. Micuțul ei dos fâșneț se flendurea în fața mea, tot corpul acela mărunțel, cu mișcările unduitoare și cu pantalonii ei mulați. Atâta muncă, atâția bani și timp investit, și cu toate astea, soțul ei o întinsese de acasă. În timp ce soțul meu este încă aici, chiar dacă eu umblam cu haine bărbățești.

— Stai jos aici, i-am spus și apoi m-am dus după un calmant, am turnat apă într-un pahar și i l-am dat.

— Nu știu ce să fac, a repetat ea și a apucat cu mâna tremurândă paharul pe care i l-am întins.

M-am așezat față în față cu ea, i-am luat mâna într-a mea și am stat așa câteva clipe. Parfumul ei umplea toată bucătăria.

— Cât de plăcut este aici! a spus ea. Niciodată nu am intrat într-o casă din aceasta. În cât timp își face efectul pastila?

— În jur de cincisprezece-douăzeci de minute.

— Deseori am stat și m-am uitat la voi cum organizați petreceri în grădină. Atmosfera de aici mi se pare atât de liberă și de relaxată.

— Acum s-a terminat cu petrecerile din grădină.

— De ce?

— Nu știu.

— Nu pricep ce s-a întâmplat, pentru că de Crăciun ne-am simțit atât de bine! Acum îmi spune că a fost așa pentru că era îndrăgostit. Și că dragostea l-a făcut mai indulgent. Este adevărat că nu s-a mai enervat chiar atât de des din cauza mea.

M-am întrebat atunci dacă am avut vreodată prieteni apropiați, sau pe cineva la ușa căruia aș fi putut să bat în cazul în care Aksel m-ar fi părăsit. Nu-mi venea în cap nici o persoană. Adică eu aș fi putut să bat la ușa lor și sigur aceștia ar fi încercat să mă ajute, doar că nu aș fi făcut așa ceva niciodată. Eu nu aș fi cerut ajutor nimănui. Mult mai probabil, aș fi plecat și m-aș fi ascuns undeva ca un animal.

— Mă duc să beau un pahar cu apă, i-am spus și m-am ridicat în picioare, fericită să pot să-mi retrag mâinile. Și din ce pricină se enerva soțul tău, am întrebat-o eu de lângă teigheaua din bucătărie.

— Din orice. Că am cheltuit prea mulți bani, că mă antrenez prea mult, că vorbesc prea mult când avem invitați, că flirtez și dansez cu alții când mergem la vreo petrecere.

Practic, din te miri ce. Dar apoi, cândva prin toamnă, a devenit atât de blajin, de amabil și vesel, încât nimic nu mai constituia o problemă, și eu râdeam și dansam ca de obicei, la toate petrecerile de Crăciun, și, în noaptea de Anul Nou, el doar râdea, și m-am gândit că depășiserăm ce era mai rău, că poate, cu timpul, îi trecuse supărarea... dar azi a venit acasă și... Nu pot să înțeleg cum de nu mi-am dat seama înainte.

Gro ședea în același loc și scutura din cap, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

— Nici măcar nu a împlinit treizeci de ani. Nu ai niște vin?

— Nu prea merge cu pastila.

M-am gândit la cutia cu sticle de vin care mă aștepta în frigider. Nu-mi doream decât ca pastila să-și facă efectul, iar eu să pot să mă întind din nou pe canapea.

Când Gro a început să clipească mai rar, am pregătit patul în camera Idei și, a doua zi dimineată, când am plecat, ea încă dormea. Aksel era în străinătate la unul dintre concursurile lui de schi, și, când m-am întors acasă, ea deja plecase.

În seara următoare am găsit o pungă de cadouri pe scări și în ea erau trei sticle de vin și o felicitare pe care scria: „Mulțumesc pentru ajutor! Te îmbrățișez, Gro“.

Nimeni din Grenda nu ne-a dat ceva drept răsplată în schimbul tuturor serviciilor medicale pe care le-am prestat pentru ei de-a lungul anilor. Aksel obișnuia să spună că suntem văzuți ca niște lucrători mai acătării, și atunci eu obișnuiam să-i spun că nu e așa, deoarece nimeni din Grenda nu ar fi îndrăznit să roage un instalator sau un electrician să lucreze gratuit.

Voiam să-i mulțumesc pentru vin. Apoi, voiam să știu ce mai face, deoarece, într-un fel, devenise pacienta mea. De aceea, m-am dus la ea acasă chiar în seara aceea, și, cu toate că îmi propusesem să fiu concisă și să vorbesc strict la obiect, ca să rezolv cât mai repede, nici una, nici două, m-am trezit în bucătăria din vila ei imensă – puteam număra pe degetele de la o mână de câte ori mai trecusem pragul unor asemenea vile, și asta exclusiv cu prilejul unor aniversări ale copiilor –, așa că, țup!, iată-mă la masa lungă de cinci metri din bucătărie, pe care Gro a așezat două pahare și o sticlă, și prin urmare, astfel a început o prietenie, așa cum ar trebui să înceapă toate prietenii, și anume prin ajutorul reciproc pe care ni-l oferim. Fiecare pas, fiecare schimb de replici și fiecare gest al meu care m-a condus în acel punct mi s-au părut logice și inevitabile, și, cu toate astea, sfârșesc în niște situații în care mă întreb cum de-am aterizat în ele.

Odată, în tren, am ajutat o femeie mai în vârstă cu bagajul, iar apoi am stat opt ore și am ascultat-o deșertându-și inima despre toată familia ei, în timp ce eu am băut cafea caldă și am mâncat o tonă de biscuiți-vafă.

— Oare n-ar fi trebuit să o ajut cu bagajul? l-am întrebat pe Aksel când el a râs de mine. Era o babă care târa trei cufere mari. Ar fi trebuit să stau acolo și să o las să se chinuiască, fără să ridic un deget? Tu ce-ai fi făcut?

— Normal că aș fi ajutat-o cu bagajul, dar apoi mi-aș fi luat o carte, mi-aș fi pus căștile în urechi și ori de câte ori ar fi spus ceva, m-aș fi prefăcut că nu aud. Iar cafeaua și biscuiții... ai fi putut să le refuzi pur și simplu.

— I-am spus „nu“, dar a continuat să țină întins către mine paharul de la termos, plin cu cafea, iar pachetul de biscuiți olandezi mi l-a aruncat în poală. Dacă aș fi știut cât de agresivă e, aș fi fost mai expeditivă cu ea, dar după ce am acceptat cafeaua și biscuiții, a

fost de parcă s-ar fi rupt un sigiliu, de parcă faptul că eu mâncam și beam din pachetul ei pentru drum i-ar fi dat dreptul să relateze totul despre copiii ei, soții și soțiile acestora, despre profesiile, bolile, casele, mașinile, vacanțele și câinii lor, în timp ce alți pasageri se uitau la noi, fiindu-le milă de mine. Aveau o expresie pe față similară cu a unui martor la un viol, dacă e posibil să-ți imaginezi că ar sta cineva liniștit să privească un viol. Se uitau la mine cu un soi de curiozitate și compasiune, dar parcă mă și disprețuiau puțin, deoarece mă lăsam călcată în picioare în felul acesta.

— Amintește-ți de Lanzarote, a spus Aksel după ce s-a oprit din râs. Nu uita de Lanzarote.

„Lanzarote“ era numele de cod pentru toate situațiile de acest gen în care ajungeam din întâmplare, și a rămas anecdotic după călătoria noastră spre Lanzarote, când cineva a întrebat la difuzor dacă există vreun doctor la bord, și noi ne-am uitat unul la altul, și Aksel a spus: „E rândul tău!“ Și eu m-am ridicat și m-am dus pe coridorul acela îngust, unde am întâlnit acele fețe care mă priveau pline de venerație, deoarece situația era gravă și iată, venea doctorul. Dar nu era nimic serios, doar o femeie care leșinase din cauza hiperventilării cauzate de frica de zbor, așa că am rugat-o pe însoțitoarea de zbor să aducă apă și o pătură, iar eu m-am așezat lângă ea și acolo am rămas până am aterizat. De fiecare dată când dădeam să mă întorc la Aksel și la fete, mă prindea și mai tare de mână și începea să se smiorcăie. Toată familia era cu ea, soțul și copiii, și totuși insista să stau cu ea.

— Nu pleca, mi-a spus. Dacă pleci, mi se face frică din nou.

Când am aterizat, a insistat să ne invite la cină, în semn de mulțumire pentru ajutor. Restaurantul ales de ea se afla pe o străduță lăturalnică și era o văgăună mică și murdară, și, după ce am mâncat acolo, am făcut intoxicație alimentară cu toții, de am zăcut și am vomitat întruna, două zile la rând.

Atunci a fost rândul Doamnei cu Frică de Zbor să ne îngrijească, și ne-a adus coca-cola și medicamente de la farmacie, și dacă înainte a fost dificil să o îndepărtăm, atunci devenise absolut imposibil de ținut la distanță.

— Ce-ar fi trebuit să fac? l-am întrebat pe Aksel după aceea. Începea să se smiorcăie imediat ce mă mișcam de lângă ea. Tu ce-ai fi făcut?

— În primul rând aș fi refuzat invitația la cină.

— Dar voia să-mi mulțumească pentru ajutor. În afară de asta, locuiam în același hotel, ar fi fost dificil să-i evităm. Și m-am gândit că vom scăpa de ei după cină și vom fi chit.

— Dar nu merge așa.

— N-a fost doar vina mea.

— Tu ai fost cea care nu a reușit să refuze. Tu ai fost cea care a zis „da“ în numele tuturor. Și ce a spus doamna aceea la cină? A spus: „Noi ce vom face mâine?“ Noi. De parcă deja am fi fost o gașcă unită, de parcă am fi călătorit împreună din Oslo și ne-am fi cunoscut dinainte. În cele din urmă tot eu a trebuit să le spun clar că vrem să fim lăsați singuri, și atunci inclusiv tu ai *protestat*, astfel încât m-ai obligat să-mi susțin ideea și să fiu lupul cel rău. Cât de nebuni sunt unii!

— Dar ne-a ajutat când ne-a fost rău.

— A fost vina lor că ni s-a făcut rău! Și de ce nu li s-a făcut rău și lor atunci, îmi spui și mie?

După acea vacanță, am încercat să urmăresc cu atenție ce anume din gesturile lui Aksel îi face pe oameni să se îndepărteze instinctiv de el și să se agațe de mine. Observam ce zicea, ce făcea și încercam să mă întorc pe propriile urme și să-mi dau seama care a fost clipa decisivă când aș fi putut să aleg o altă abordare și aș fi putut impune limite, așa cum Aksel izbutea să facă de fiecare dată, cu o lejeritate înnăscută.

Probabil că eu le transmiteam ceva în mod inconștient celor din jur, deoarece ori de câte ori mergeam la vreo sărbătoare de primă împărțășanie, botez, aniversare de cincizeci de ani sau nuntă, inclusiv la vreo înmormântare, se nimerea să stau lângă cineva care își ridică puloverul sau îmi arăta vreo cicatrice, iar apoi îmi povestea două ore despre medicul de familie și despre spital, Oficiul Muncii și malpraxis, în timp ce eu stăteam acolo, hipnotizată, ca un ostatic, și nu îndrăzneau să mă duc nici măcar la toaletă.

De fiecare dată când se întâmpla asta, îmi simțeam parcă mirosul propriilor intestine, un ghemotoc mic și întunecat din interiorul meu. Cum am ajuns aici? Cum s-a întâmplat? Dar n-am aflat niciodată. În schimb, am încercat să găsesc motive logice și raționale ca să fac ceea ce oricum făceam, în cele din urmă.

Cât despre Gro, pentru mine, ea a însemnat practic să pot să trec strada, știind că la ea se găsește și vin, și bere. Mai ales în zilele în care mă hotăram că trebuie să mă las de băut, pentru ca apoi să îmi regret decizia, în jurul orei opt seara, adică mult după ora închiderii magazinului Vinmonopolet și după ce alimentarele nu mai puteau comercializa bere. Dar, după ce am cunoscut-o pe Gro, nu trebuia decât să traversez drumul cu pietriș și să bat la ușa ei.

Așa cum pasiunea mea erau băutura și serialele TV, când Aksel era plecat la schi, principala preocupare a lui Gro era legată de viața fostului ei bărbat și de tot ceea ce întreprindeau el și proaspăta lui soție. Între mine și Gro s-a creat un soi de acord tacit: stăteam în bucătăria ei ca să bem din vinul ei, iar ea îmi povestea nestingherită despre fostul soț. Obişnuia să ia telefonul mobil și să-mi arate orice mișcare făceau cei doi pe rețelele sociale. „Ia uite cât a slăbit și cât de tare a îmbătrânit“, zicea Gro. „Sunt îngrijorată pentru el. Chiar cred că nu-i e bine.“

Dacă Gro venea la mine în bucătărie și bea din vinul meu din cutii de carton, atunci eu îi ziceam că el nu mai este problema ei și că e timpul să-și continue viața. Dar dacă eram în bucătăria ei și beam din vinul ei, turnat ca la carte, din sticle de vin păstrate într-un loc special construit de soțul ei, atunci eu îi spuneam: „Da, chiar a slăbit mult. Nu pare să-i fie bine deloc“.

Dacă ar fi fost după mine, aș fi continuat să beau singură; întotdeauna preferam să beau singură, dar cu Gro aveam vinul garantat, și mai era ideea că semnul distinctiv al alcoolicilor este acela că preferă să bea singuri, și eu mi-am spus că de aceea continuam să merg la ea și îi deschideam la rândul meu ușa casei atunci când venea la mine: ca să demonstrez că nu sunt alcoolică. Dar motivul adevărat al acestei prietenii care a continuat este acela că eu de obicei ajung în încurcături pe care apoi nu le mai pot descurca.

10. Un tip de meniu care se vindea în anul 2017 și includea figurine de plastic Minioni.

La trei zile după prima întâlnire de la Kaffebrenneriet, am stabilit să ne vedem la o cafea din centru. Situată chiar lângă Gara Centrală, era o reproducere a unei vechi cafenele vieneze, cu candelabre și mese de lemn închise la culoare.

În acel răstimp de trei zile ne trimiseserăm aproximativ o sută de mesaje fiecare din noi. „Ce se întâmplă de fapt?“ mă întrebam. Acum câteva zile nimic din toate astea nu existase, și acum iată că există și se întâmplă într-un mod care mă face să-mi reconsider viața de dinainte, atunci când nu îmi verificam telefonul mobil și când nu aveam atâtea mesaje de citit și de trimis.

Pe durata zilei am fost eficientă cu pacienții și am amânat tot ce s-a putut amâna, și astfel am reușit să ajung la cafeneaua vieneză încă de la ora patru și jumătate. Când am trecut prin ușa rotativă, aveam gura uscată și palpitații. Bjørn era deja acolo, ca data trecută. M-a îmbrățișat și, acum, nu am mai încercat să mă desprind de el.

— Mă bucur să te văd, mi-a șoptit la ureche. Ce tare mă bucur să te văd!

Am simțit palma lui caldă pe ceafă și nu am îndrăznit să spun nimic, doar am încuviințat.

— Acum e rândul tău, mi-a spus Bjørn după ce ne-am așezat. Data trecută am vorbit doar eu. Vreau să știu mai multe de la tine. Cum sunteți voi, tu și Aksel?

— Nu e așa de mult de povestit. Aksel și cu mine suntem prieteni buni. Nu ne certăm aproape niciodată.

— E deseori plecat la schi?

— Da, asta îi place lui să facă.

Nu voiam să mă plâng prea mult din pricina asta, pentru că apoi, mai devreme sau mai târziu, de dragul echității, aș fi nevoită să îi pomenesc și despre consumul meu exagerat de băutură și despre dependența de seriale TV, așa că am preferat să îi spun:

— Eu fac mare parte din treburile casnice. Adică, eu fac toate treburile casnice. Și tot eu gătesc.

— De ce? Doar amândoi aveți serviciu, nu?

— Nu știu. Așa a fost să fie. Eu planific tot ce e legat de familie. El niciodată nu are vreă sugestie, dar este întotdeauna de acord cu ceea ce propun eu. Numai că în ultimul timp n-am mai plănuir așa multe. Copiii s-au mutat de acasă de mult.

Ce plictiseală! Era o conversație plictisitoare, în care știam dinainte ce va spune

celălalt și ce urmează să spun și eu, la rândul meu. Deja vedeam în fața ochilor toată conversația, de-a fir a păr, de la început până la sfârșit, și m-am uitat cu jind la sticlele care stăteau aliniate în spatele barului. Nu voiam să beau, nu și acum, dar, pentru a reuși să mă abțin, Bjørn trebuia să-mi povestească despre Linda și viața lor împreună în Fredrikstad.

— Și la voi? Cine se ocupă de treburile casnice? Mie mi se pare că întotdeauna cineva e șeful, iar celălalt îl ajută. Și poate că e bine ca unul să țină situația sub control, i-am spus, pentru că nu voiam să-i mărturisesc cât de sătulă eram să fiu capelmaistru, bucătar-șef, contabilul familiei și maestru de ceremonii în viața lui Aksel și a mea, să fiu o blestemată de locomotivă, iar el, pe post de pasager care dormitează în ultimul vagon. Ce s-ar fi întâmplat dacă nu aș mai fi spălat haine, și așternuturi, și ștergere, dacă m-aș fi lăsat de făcut curățenie, dacă nu aș mai fi mers la cumpărături și nu aș mai fi făcut mâncare, și dacă aș fi congelat resturile și le-aș fi scos ulterior, ca să le încălzesc doar? Cât timp eu mă strofocam în bucătărie, Aksel mai trecea din în când pe acolo și exclama uimit: „Mamă, cât de ocupată ești!”

Evident că aș fi putut să las totul deoparte, dar nu suportam să zac în așternuturi care aveau pete de spermă vechi de trei săptămâni, nu suportam să mă trezesc dimineața și să nu mai am chiloți curați, nu suportam să simt cum calc pe firmituri în bucătărie, nu suportam să vin acasă de la muncă și să simt putoarea coșului de gunoi sau mirosul de mucegai al hainelor lăsate prea mult în mașina de spălat. Nu am suportat așa ceva nici când eram mică.

Dacă mă plângeam, Aksel zicea că eu nu îl las să se implice. Dar, în dățile în care îl lăsam să facă bagajul pentru fete, atunci când mergeam în drumeții, întotdeauna uita lucrurile esențiale, cum ar fi costumul de baie, prosop, chiloți, pulovere călduroase. Dacă intenționeam să mergem undeva unde existau și magazine, nu era nici o problemă, dar dacă mergeam la vreo cabană la munte, atunci era mai rău, și în cele din urmă am renunțat la experimentele de genul ăsta și am făcut eu singură bagajele pentru ele, și la fel s-a întâmplat, pe rând, cu toate aspectele care țineau de organizare.

Așa m-am resemnat, ca în multe alte dăți. Ei bine, ulterior tot eu făceam toate cumpărăturile sau îl rugam frumos pe el să cumpere pâine, ouă și hârtie igienică. *Ai putea să cumperi pâine, ouă și hârtie igienică? Te îmbrățișez!* îi scriam un mesaj, și el îmi răspundea: *OK*, iar eu îi răspundeam: *Mulțumesc!*

Aksel obișnuia să-și lege schiurile pe spate, venea acasă cu haine transpirate, le îngrămădea în coșul de rufe murdare și intra la duș. Eu mergeam după el și adunam hainele, să le pun la spălat. Oricum, trebuia să spăl haine colorate, mă gândeam eu, pentru a-mi justifica gestul față de mine, în primul rând. După ce Aksel își termina dușul, eu împingeam apa spre scurgere și ștergeam faianța de marmură, ca să nu rămână pătată. De câte ori nu l-am rugat să șteargă apa după el și, cu toate astea, el niciodată nu ștergea apa în baie. „Ai câștigat, Aksel“, îmi spuneam, în timp ce asudam ștergând faianța pe care eu o alesesem. „E doar vina mea. Aș fi putut alege alt model de faianță.“

Am citit studii care relevă faptul că bărbații din ziua de azi fac la fel de multă muncă casnică precum femeile, dar întrucât aceste cercetări se bazează pe ceea ce raportează oamenii de bunăvoie, nu pun prea mare preț pe ele. Rareori se întâmpla ca Aksel să meargă la cumpărături din proprie inițiativă; operațiunea asta îi solicita creierul atât de

tare, încât începuse să-și închipuie că doar el face cumpărăturile, mereu din proprie inițiativă, și de aceea el sigur ar fi bifat răspunsul „cel puțin o dată pe săptămână“ la întrebarea „Cât de des faceți cumpărăturile pentru casă?“, chiar dacă el mergea la magazin maximum o dată la paisprezece zile. La aceeași întrebare, și eu aș fi răspuns în mod similar, adică o dată pe săptămână, în ciuda faptului că, în realitate, eu făceam cumpărături cel puțin de trei-patru ori pe săptămână, pentru că aprovizionarea cu mâncare era integrată în rutina zilnică în asemenea măsură, încât aș fi putut să o fac și cu ochii închiși. Într-adevăr, mi se întâmpla să cobor cu picioarele pe pământ când ajungeam la casă ținând în mână pungi de cumpărături pe care nu-mi aminteam să le fi ales eu.

În schimb, dacă era vorba despre concursurile de schi fond, Aksel scotea la iveală o latură a sa care altfel zăcea ascunsă. Când erau reduceri la un magazin de sport, mergea ținută acolo după serviciu și petrecea ore în șir uitându-se, chiar dacă, de obicei, îi displace să bântuie prin magazine și trebuia forțat să-și cumpere haine, exceptând cazul echipamentelor sportive. Avea grijă de ele și de unsul schiurilor, așa cum o mamă are grijă de primul ei născut.

Cu alte cuvinte, Aksel era capabil să aibă grijă de ceva, putea să-și amintească să cumpere ceva și putea duce un plan la bun sfârșit doar dacă îl interesa. Deci era capabil, însă nu avea motivația. Așa stăteau lucrurile. Aksel făcea ceea ce îl interesa pe el, iar eu mă ocupam de tot restul. Nu mă interesau în mod deosebit hârtia igienică, ferestrele curate, mâncarea caldă, podelele curate și așa mai departe, dar doream foarte tare să evit opusul: să nu fie mizerie, să nu am frigiderul gol, să nu am becuri arse și coșuri de gunoieră împuțite, și de aceea mă apucam de această treabă în zori de zi, și astfel s-a format acest tipar, la fel cum s-a petrecut și în casa copilăriei mele. Așa cum preluasem controlul asupra muncilor casnice când eram mică, tot la fel am continuat să îmi asum aceste atribuții când m-am mutat împreună cu Aksel. Una peste alta, era cel mai ușor așa, de aceea între mine și Aksel, odată, mai demult, s-a decis ca spălatul hainelor, curățenia în casă, aprovizionarea cu alimente și toate treburile casnice – exceptând mașina, întreținerea acoperișului și rareori tunsul ierbii – să fie hobbyurile mele, ceva ce mă pasiona pe mine în mod deosebit, tot așa cum Aksel era pasionat de schi.

Dar nu i-am povestit nimic din toate astea lui Bjørn, în acea după-amiază. Nu aș fi îndrăznit nici măcar să-mi aud propriile gânduri legate de această temă, atât de plictisitor era. Plus că apetitul pentru alcool mi se deschidea ori de câte ori mă gândeam la asta, iar azi nu voiam să mă îmbăt, așa decisesem dinainte.

— Nu sunt prea multe de povestit despre noi. După cum spuneam, nu ne certăm aproape niciodată, dar fiecare din noi își trăiește propria viață. El își face de lucru în atelierul pentru schiuri, iar mie îmi place să... mă uit la seriale. Am râs încetișor. N-ai vrea mai bine să-mi povestești despre voi? Despre tine și Linda?

— Chiar ai chef să mai auzi ceva despre asta?

— O, da!

— Dar ce anume vrei să știi?

— Povestește-mi despre cea mai recentă ceartă pe care ați avut-o.

— Bine, păi... Într-o zi mi-am cumpărat un sendviș de la o benzinărie. Îmi era foame, fusesem la ședințe toată ziua și nu avusesem timp să mănânc de prânz, și, când m-am dus

să alimentez cu benzină, în drum spre casă, brusc mi s-a făcut extrem de foame și am halitat rapid sendvișul, chiar dacă știam că e împotriva regulilor.

— Care reguli?

— Linda a hotărât să nu cumpărăm nici un fel de mâncare pe care am putea să o preparăm și să o servim acasă. A instalat o aplicație pe telefoanele noastre mobile, unde trebuie să scriem absolut tot ce mâncăm. Dar eu uit deseori să țin evidența, și, odată ajuns acasă, mi-am dat seama că uitasem și să notez sendvișul, și să-mi șterg urmele de maioneză de pe buza de sus. Când Linda a descoperit nu doar că îmi cumpărasem un sendviș (aceasta este o altă regulă, care impune reducerea carbohidraților), ci că uitasem și să trec în aplicație, încalcând astfel trei reguli, a făcut o criză de nervi care a durat până a doua zi. Atunci a spus că vrea să divorțăm. Și acum chiar vorbesc serios, mi-a zis.

— Cum?

— Da, da.

— Dar cum e posibil ca un sendviș să devină pricina unui divorț?

— Ea este de părere că sendvișul simboliza o problemă mult mai mare, adică faptul că o mint și că ascund lucruri de ea.

— Dar nu e nimic ciudat în faptul că minți și ascunzi lucruri de ea, în condițiile care îți impune regulile astea absurde.

— Ai perfectă dreptate. Și acesta e motivul pentru care n-am mai povestit nimănui despre asta. Îmi este rușine că am lăsat-o să mă țină sub papuc în așa hal, atâția ani. În fiecare zi mă gândesc că astăzi o voi înfrunta, astăzi nu o voi lăsa să mă calce în picioare și să decidă ea totul. Dar apoi, milimetru cu milimetru, mă trezesc iar prins în aceeași situație... și imediat după aceea, ea se comportă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Linda i-a spus că este prea gras, mi-a mărturisit Bjørn, că bea prea mult, că nu are ambiții. Odată, a venit un instalator la ei, dar nici nu a dat cu mătura, nici nu a strâns mizeria după el, și Linda – această persoană despre care nu mă mai săturam să aud povestindu-se – l-a pus pe Bjørn să-l sune pe instalator ca să-i zică vreo două, și după aceea s-a plâns că nu a fost mai supărat pe el la telefon și că nu l-a ocărât îndeajuns de bine. „Ești așa de patetic“, i-a spus ea, „ești pur și simplu groaznic de slab.“

„E voie oare să spui așa ceva cuiva?“ m-am gândit. „Oare e permis? Oare așa se comportă oamenii între ei când nu-i vede nimeni? Aș fi putut și eu să-i vorbesc astfel lui Aksel în toți acești ani de căsnicie?“

— De ce nu l-a sunat ea pe instalator ca să-l facă cu ou și cu oțet?

— Bună întrebare! Ea e mult mai înfricoșătoare decât mine. Oamenii se tem mult mai tare de ea când se ambalează. Până și câinii se tem de ea. Uneori face niște crize de nervi cumplite. Atunci, îmi vine să fac un singur lucru: să o calmez. Cu ea mă pot simți în siguranță, însă doar dacă suntem de aceeași parte a baricadei. Când face câte o criză de nervi, mă simt de parcă aș cădea într-o gaură neagră.

— Trăiești în teroare!

— Da!

— Mie mi se pare că ești un bărbat abuzat.

— Chiar *sunt* un bărbat abuzat.

— Și cum suporti să trăiești așa?

— Nu suport. Dar apoi vine unul dintre copii, sau vin niște prieteni în vizită, și atunci ea redevine cea pe care mi-o amintesc eu, femeia aceea șarmantă și docilă de care m-am îndrăgostit cândva, și frumoasă, într-adevăr este incredibil de frumoasă. Îmi dau seama de asta ori de câte ori suntem în oraș și mâncăm la restaurant, și bărbații se uită la ea, inclusiv bărbați mult mai tineri se holbează la ea, și atunci mă simt întotdeauna mândru. „Ea este a mea“, mă gândesc atunci.

Avem mâinile pe masă, unele lângă altele. Cafeneaua vieneză este aproape goală, și, în afară de noi, nu mai este decât un cuplu de turiști japonezi. Nu știam cât este ceasul și nici cât timp stătuserăm acolo.

— Uită-te cât de tare seamănă mâinile noastre, a remarcat Bjørn.

— Dacă mă dau cu oja arăt ca un travestit, i-am spus, și el a râs. Vai, ce-a mai râs! Bjørn reacționa la glumele mele vechi de parcă le-ar fi auzit pentru prima dată.

— Pot să te țin de mână?

Drept răspuns, i-am luat mâna într-a mea și am rămas așa câteva clipe, fără să rostim nici un cuvânt. Mâna lui Bjørn era mare și caldă. Atunci m-am gândit: „Ținutul mâinilor nu face rău. Este ceva complet inocent.“

Când ne-am ținut de mână ultima oară eu și Aksel? Nu îmi aminteam să ne fi ținut vreodată de mână.

— Gândește-te cum stăm noi aici, zice Bjørn. E incredibil că am reluat legătura. Nu-mi vine să cred. În toți anii aceștia m-am gândit: „Oare ce-ar fi spus Elin despre asta? Ce-ar fi făcut sau ce-ar fi spus acum? Cum ar fi arătat copiii noștri? Cum te-ai descurcat tu în apartamentul de pe strada Oscars? Cum de-ai reușit mereu să faci asta?“ Și apoi urma să devii doctor. Un an întreg după ce m-ai părăsit, am tot sperat că te vei întoarce. Apoi eu și Linda am început o relație și totul a devenit mai ușor. Dar în toți anii, la toate răscrucele, ori de câte ori ni se năștea un copil, de fiecare dată când ne-am mutat, întrebarea asta revenea: „Cum ar fi fost viața cu tine?“ Când ni s-a născut primul copil, în urmă cu câțiva ani, și Linda era în spital și îl ținea în brațe, eu mi-am imaginat că tu erai acolo. Ideea a venit fără nici o avertizare, nu mă mai gândisem la tine de mult, dar apoi ai apărut din nou, de parcă n-ai fi dispărut niciodată. Și acum ești aici. Pentru mine, asta înseamnă că am revenit pe calea bătătorită, acolo unde ar fi trebuit să rămân întotdeauna. Tot ce s-a întâmplat pentru mine a fost în afara acestui drum, pe o stradă care se înfundă.

— Vrei să zici că treizeci de ani de căsnicie, și patru copii, și nu știu câți nepoți au fost o fundătură pentru tine? I-am întrebat și am observat că pofta de alcool îmi dispăruse.

— Da. Asta vreau să spun, într-adevăr. Nu înseamnă că nu-mi iubesc copiii sau nepoții.

După trei ore, ne aflam în fața intrării în Gara Centrală, exact ca data trecută. Eu intenționeam să-i dau un sărut pe obraz, dar el și-a întors capul astfel încât l-am sărutat pe gură, și, când m-am urcat în metrou, i-am scris: *Lucrurile au mers prea departe. Cred că trebuie să ne calmăm și să nu ne mai întâlnim o vreme.*

El mi-a răspuns: *Ai dreptate. Dar pe mine mă ajută gândul că exiști. Te iubesc. Și eu te iubesc*, au tastat degetele mele înainte să apuc să le opresc.

Tore chicotește în colțul lui. „Și tu șezi acum aici și te prefaci că nu știi unde ai greșit“, zice el, „te prefaci că degetele tale au fost deconectate de creier, te prefaci că nu ai făcut gestul acela conștient. Evident că erai conștientă și ai fi putut opri gestul oricând.“

Dar atunci, pe moment, m-am gândit că era un gest de pură politețe. Adică, atunci când cineva îți scrie că te iubește, și tu trebuie să-i răspunzi la fel, așa cum cineva îți urează „Crăciun fericit!“ și nu te poți abține și îi urezi și tu „Crăciun fericit!“. Sau „Weekend plăcut!“.

Tore: „Tu auzi ce spui?“

„Nu fac nimic greșit“, m-am gândit după aceea, verificând telefonul în fiecare minut. „Abia ce ne-am reîntâlnit. Nu este decât o pasiune trecătoare“, mi-am spus în sinea mea, și mi-am pierdut pofta de mâncare, și am pierdut din greutate, apoi fața a început să-mi radieze, iar oamenii comentau, inclusiv Aksel, și am devenit mai eficientă cu pacienții, nu-mi mai păsa la fel de tare de ei, dar, în același timp, reușeam să-i ascult cu mai mult calm decât înainte, probabil tocmai pentru că, în fond și la urma urmei, chiar nu mă interesa de ei.

Bjørn nu și-a pierdut apetitul, spre deosebire de mine, care, după câteva săptămâni, a trebuit să urc în pod și să-mi caut vechile haine pe care le păstrasem dinainte de nașterea fetelor. Bjørn spunea că, din nefericire, nimic nu îi poate afecta apetitul. Uneori mă întrebam dacă mănânc, de parcă ar fi fost îngrijorat pentru mine, ceea ce m-a înduioșat, la fel ca toate gesturile lui.

Pe mine mă interesa întreaga existență a lui Bjørn, în linii mari, precum și în detaliu. Ce mâncau la mic-dejun, cum pregăteau masa pentru cină, când mâncau, cine făcea mâncarea. *Trimite-mi poze, i-am scris. Ce faci? De ce faci asta? Cât timp? Cât de mult? Ce? Unde? De ce? Cine?* Ei încă erau abonați la ziarul local, le plăcea să-l răsfoiască dimineța, așa cum făcuseră dintotdeauna, chiar dacă deja citiseră cele mai importante știri ale zilei de pe telefonul mobil. *La ce ziar sunteți abonați?* l-am întrebat. *Fredriksstad Blad*, mi-a răspuns, și apoi primeam noi fotografii pe internet, cu ei doi stând lângă masa din bucătărie, răsfoind fiecare în ritmul lui *Fredriksstad Blad* și bând cafea de la un espresso de tipul Bodum, despre care aflatam de când îl pusesem pe Bjørn să-mi filmeze toată casa cu telefonul mobil, iar eu văzusem acea filmare de vreo zece-cincisprezece ori și o știam aproape pe de rost.

Îl întrebam, și scotoceam, și sorbeam orice îmi relata Bjørn despre viața lui. Bjørn și viața sa, căsătoria lui Bjørn, serviciul lui Bjørn de la o firmă de IT, unde vinerea obișnuiau să bea bere și să organizeze loterie pe sticle de vin. Planurile lor de vacanță. Ce urmează să gătească pentru cină. Ascultam toate răspunsurile, dar îmi doream mai mult, într-un mod care îmi amintea de cățelușa noastră, care mereu adulmeca prin casă după orice fel de mâncare. Și cum mi se întâmpla în cazul cățelușei care alerga dintr-o parte în alta, mă întrebam, și legat de mine, ce caut. Și la fel ca în cazul cățelușei, nu găseam nici un răspuns.

În scurt timp, am devenit dependentă de puseul de energie pe care-l simțeam când asemănam poveștile lui Bjørn despre zilele pline de scandal și amenințări, pe de o parte, cu postările Lindei de pe Instagram, pe de altă parte. Deosebirea năucitoare dintre cele două versiuni diametral opuse și acea teamă care apărea ulterior – pentru că mă făcea să

mă gândesc că nu este ceea ce pare a fi – ajunse să-mi dea dependență la fel cum, mai demult, devenisem dependentă de vinul alb și de serialele TV.

Acum, îmi dau seama câte a suportat și prin câte a trecut acea căsnicie din Fredrikstad, în vreme ce propria mea căsătorie a crăpat de la prima rundă.

Într-o după-amiază, aproximativ în săptămâna a patra sau a cincea de când începusem relația cu Bjørn, stăteam ca de obicei în fața frigiderului și urma să-mi umplu bolul pentru pești, și nu am mai resimțit nimic din acea expectativă plină de nerăbdare. Ideea de Chablis rece ca gheața nu era tentantă, ba dimpotrivă. „Vinul acela acru“, m-am gândit eu, „de ce l-aș bea?“.

M-am uitat în pahar și la mâinile bătrâne și obosite care-l țineau. Apoi mi-am umplut paharul cu apă.

I-am povestit și lui Aksel că aveam să mă las de băut, și, ca de obicei, el mi-a răspuns:

— Așa zici mereu. Și apoi, nici nu bei în exces.

— Beau de mai mult de patru ori peste recomandările autorităților. În ultimul an am consumat cam o cutie și jumătate pe săptămână. Asta înseamnă șase sticle, adică aproape o sticlă pe zi.

— Așa de mult? Cum ai reușit să ascunzi asta?

— Nu am ținut nimic ascuns. M-am dus la Vinmonopolet, de acolo am cumpărat mereu. Luam o cutie cu sticle de vin, apoi le căram în casă și le puneam în frigider, mă așteptam pe canapea, beam și mă uitam la televizor. N-am ascuns nimic. Dar acum s-a terminat. Observ și eu că nu mai suport la fel de bine băutura.

„Ce mincinoasă ești!“ m-am gândit. „Tot ce-ai făcut a fost să înlocuiești o dependență cu alta.“

„Să regreti ceva ce încă nu ai făcut. Dar știind că urmează să o faci oricum, și atunci de ce să mai aștepti“, mă gândeam în timp ce urcam, în fața lui Bjørn, scările din clădirea de pe strada Oscars, într-o luni, la doar zece zile după întâlnirea din cafeneaua vineză.

Motivul pe care l-a exprimat Bjørn în acea zi și care ne-a făcut să urcăm aceste trepte era că dorea să verifice dacă îi spusese adevărul, și anume că apartamentul arăta ca acum treizeci de ani, având exact același mobilier, aceeași bucătărie portocalie în stilul anilor șaptezeci, aceleași fotografii pe pereți.

— Și canapeaua galbenă din catifea reiată?

— Da.

— Și mașina de spălat maro, cu un cadru care imită lemnul, în stilul anilor șaptezeci? Apoi iați-ne din nou în cafeneaua vineză, într-o nouă zi de luni.

— Da, și aceea există. A mers ca ceasul în toți anii ăștia. Întregul apartament pare o capsulă a timpului din 1975.

— Pe asta n-o mai cred.

— Dar e adevărat! Când ne-am mutat, mama a căutat prin magazine cea mai scumpă mobilă din Oslo și a cumpărat fiecare piesă una după alta, în funcție de cum avea bani. La fel a procedat și cu mașina de spălat și cu tot restul, cumpărând mereu ce era mai scump și mai rezistent, astfel încât să nu mai trebuiască să ia alt mobilier niciodată. De aceea tot ce

este în apartament, toate lămpile, covoarele, scaunele, tacâmurile, farfuriile, totul a rămas ca în 1975 până în ziua de azi.

Bjørn a răs.

— Nu poate fi adevărat. Și pianul?

— Da, evident. Este tot acolo unde îl știi.

— La fel de dezacordat?

— Da. Vrei să vii să te convingi cu ochii tăi? i-am spus. Zis și făcut.

În timp ce urcam treptele, mă uitam la crăpăturile vechilor dale de gresie, care datau de la începutul secolului al nouăsprezecelea, simțeam mirosul de ziduri umede, care mereu a existat în aceste scări din cartierul Frogner, îl auzeam pe Bjørn răsuflând greu în urma mea, și eu respiram greu, și când am ajuns la fereastra cu vitralii dintre etaje, acolo unde obișnuiam să mă opresc ca să mă uit înspre curtea din spatele clădirii, și care se transformase în roșu, verde sau albastru, în funcție de ochiul de geam prin care priveam, mă întrebam când am încetat să mă uit pe acea fereastră, oare câți ani oi fi avut atunci? M-am cufundat în aceste amintiri ca să mă ascund de certitudinea că era încă posibil să schimb macazul și să urc în continuare aceste trepte pe care le urcasem de atâtea ori și mai demult. Nu era greu. Ceea ce mi-ar fi fost greu în acest moment era să o iau de la capăt și să mă întorc. Acum nu-mi doream decât un singur lucru: ca totul să continue, pentru că eu prinsesem ceva scilipitor și strălucitor, care ilumina și aurea totul.

— Doamne, a spus Bjørn când am închis ușa și ne-am dus în antreu. Miroase fix ca atunci!

M-am răsucit ca să îmi pun geaca în cuier, dar înainte să apuc să fac asta, el m-a luat în brațe. Am rămas complet nemișcată, i-am simțit corpul în spatele meu și respirația în ureche.

— Miroși exact ca mai demult, mi-a spus. Apoi mi-a ridicat părul și m-a sărutat pe gât. Se pare că îmi amintesc foarte bine că îți plăcea asta destul de tare, mi-a șoptit.

— Da, am zis eu aplecându-mi gâtul ca să ajungă mai bine la el. Am închis ochii și am înghițit în sec. Mă gâdila la ceafă. De ce nu i-am spus niciodată lui Aksel că îmi place să fiu sărutată pe ceafă și că mă înnebunea? Și de ce nu a descoperit el singur asta? De ce trebuia să fac eu totul? Dar, în scurt timp, nu m-am mai gândit la Aksel. În schimb mi-am întins gâtul și m-am zvârcolit ca o pisică.

După câteva momente, Bjørn m-a întors cu fața spre el.

— Vrei să facem asta?

— Nu, i-am răspuns și mi-am strecurat mâna pe sub cămașa lui. Absolut deloc. Tu vrei?

Bjørn a înghițit în sec.

— Nu. Categorical nu.

— Trebuie să ne oprim acum.

— Da, trebuie.

— Chiar locuiești complet singură aici? m-a întrebat Bjørn prima dată când a venit la mine acasă, în urmă cu treizeci de ani.

Pe atunci, mama lucra la Agenția Norvegiană de Cooperare pentru Dezvoltare¹¹ și

călătorise foarte mult, ani la rând. Prietenele mele se mutaseră de acasă de mult și râdeau de mine când auzeau că locuiesc în continuare „cu mama“. Dar pentru mine era mai degrabă invers: mama locuia cu mine, mama venea și pleca în călătoriile ei prin străinătate, în timp ce eu mă ocupam de gospodărirea apartamentului. De parcă am fi fost un cuplu de bătrânei, în care mama e bărbatul și îmi aduce mie, soția lui, bani pentru cheltuielile de întreținere.

Într-o noapte, în cea dintâi primăvară în care am fost împreună, Bjørn și cu mine ne-am furișat printr-o despicătură din gardul de la ștrandul din Frogner. Am luat cu noi o sticlă de vin roșu și două pahare și am tras o bancă în apă, pe care ne-am așezat, legănându-ne în timp ce închinam.

— Ești nebună, a râs Bjørn. N-am mai întâlnit niciodată pe cineva așa ca tine.

Când l-am vizitat la Kråkerøy, s-a întâmplat să mă imite atunci când ziceam *solen* sau *døren*, și nu *sola* și *døra*, ca pentru a-i asigura pe părinții, pe frații și pe surorile lui că, deși era cuplat cu o fată din Oslo, el nu-și pierduse forța decizională. Dar, pe lângă faptul că mă critica pentru felul cum vorbeam, mă târa după el la toți prietenii lui, și, când eram cu ei, știam că tot ce făceam sau spuneam avea să devină motiv de batjocură imediat ce plecam. Deseori, nu se mai puteau abține. Odată, în timp ce beam ceva acasă la unul dintre prietenii lui și urma să mergem la o altă petrecere, în alt loc, am trecut pe lângă bucătărie, unde stăteau ei, și i-am auzit. „Mulțumesc pentru invitație. Ne vedem la petrecere“, le spusese eu înainte de a ieși pe ușă, în timp ce, prin fereastra deschisă de la bucătărie, ei mă parodiau: „Mulțumeeesc pentru invitaație. Ne vedem la petreecereee“, și au izbucnit cu toții în râs.

Treaba asta mergea în ambele sensuri, pentru că atunci când îl duceam pe Bjørn la prietenii mei din Oslo, mă enervau dialectul, umorul și comportamentul lui, tot așa cum și el se enerva pe mine pentru că veneam din Oslo, studiam la Medicină și „mă credeam cineva“; în aceeași măsură, el era mândru, după cum îmi demonstrase în Kråkerøy, care abia dacă e la două ore distanță de Oslo, că acolo, în opinia lui, e o altă lume, cu plante în ghiveci, cu perdele din dantelă și întotdeauna cu friptura sfârâind în cuptor, duminica. Majoritatea prietenilor lui Bjørn din Kråkerøy erau deja căsătoriți și așezați la casele lor. Unii făcuseră chiar și copii, deși nu aveau decât douăzeci de ani și ceva. Bjørn era singurul care începuse să studieze, pe când ceilalți merseseră la școli profesionale și deveniseră muncitori, deja aveau un loc de muncă cu normă întreagă și case mari, cu băi, și cu jacuzzi, și cu bar în pivniță. Bărbații își construiseră casele singuri, femeile erau casnice sau lucrau la grădiniță, sau ca frizerițe, iar la petreceri, femeile se adunau în bucătărie, iar bărbații, în camera de zi. Mă simțeam de parcă aș fi mers acasă la niște copii care se jucau de-a adulții, sau la niște bunici, sau într-o țară îndepărtată.

O prietenă mi-a spus, după ce l-a văzut pe Bjørn prima dată: „E foarte chipeș și dulce, dar o fi *indeajuns de bun* pentru tine?“, și vorbele ei au continuat să-mi răsună în cap, pentru că atunci când Bjørn era în Oslo, mă crispam de fiecare dată când căsca gura. Și cel mai rușine îmi era – trebuie să recunosc că îmi era rușine cu el, așa cum uneori și lui îi era rușine cu mine – nu pentru faptul că provenea din Kråkerøy sau că nici un membru al familiei lui nu fusese la facultate, ci pentru că se străduia în asemenea hal să ascundă toate astea, pentru că juca un rol și folosea incorect neologismele, ba mai mult, le și pronunța

greșit. „Oprește-te!“ obișnuiam să strig la el în timpul certurilor noastre constante, după fiecare chef din Oslo, dar niciodată după vreunul dintre chefurile din Kråkerøy, deoarece acolo el nu se comporta deloc așa, acolo el se simțea în siguranță. „Fii cum ești cu mine când suntem doar noi, comportă-te ca în Kråkerøy, relaxează-te, nu te mai strofoca atâta!“

În toți anii care au urmat, mi-am zis în sinea mea că existau atât de multe avantaje în a fi cu Aksel, încât puteam să tolerez dezavantajele. Când m-am culcat cu Aksel prima dată, am rămas trează după aceea și m-am gândit că trebuie să aleg. Nu putem avea totul mereu, cum obișnuia mama să zică. Ei bine, contactul fizic cu Aksel nu era la fel de intens cum fusese cu Bjørn, și nici în alte aspecte nu era la fel de intens. Totuși, după un an petrecut alături de Bjørn, un an cu gelozii și dramatism, în care nu știam niciodată ce avea să se întâmple dacă mergeam la un chef acasă la unul dintre prietenii mei, într-o seară – dacă o să se enerveze Bjørn, dacă o să țipe la mine după ce ajungem acasă, n-aveam niciodată de unde să știu –, după toate episoadele astea intense, atitudinea calmă și amuzantă a lui Aksel a fost ca o reîntoarcere la vatră. Aksel putea să mă ducă peste tot. Fratele și sora lui nu se holbau și nu râdeau pe seama mea când vorbeam, așa cum obișnuia să facă sora lui Bjørn când mergeam acasă la părinții lui, în Kråkerøy, și nimeni nu mă imita cum vorbesc la petrecerile la care participam.

La chefurile cu Aksel, care crescuse în cartierul Grefsen și fusese la Oslo Katedralskole¹³, am încetat să mai vorbesc denigrator despre Oslo, așa cum se aștepta lumea să fac la petrecerile din jurul zonei Fredrikstad / Kråkerøy, deoarece locuitorii de aici nutreau convingerea că Oslo este o văgăună. Atât de pregnantă și unanim acceptată era ideea, încât ei se așteptau și din partea mea să le împărtășesc părerea, deși eu crescusem la Oslo. Am încercat să îmi imaginez ce reacții aș fi stârnit dacă spuneam că Fredrikstad sau Kråkerøy sunt o văgăună. Și cu toate acestea, am fost de acord cu prejudecățile lor: că Oslo este o văgăună și că Fredrikstad, și mai ales Kråkerøy, e singurul loc unde merită să locuiești.

11. Norad, Norwegian Agency for Development Cooperation. (N. red.)

12. *Solen* înseamnă „soarele“, în limba norvegiană. Substantivul *sol* are două forme de singular hotărât, *solen* sau *sola*. *Døren* și *døra* înseamnă „ușa“.

13. Unul dintre cele mai vechi și exclusiviste licee din Norvegia. (N. red.)

La ce m-am gândit în timp ce stăteam întinși în pat, în vechea mea cameră de pe strada Oscars, după treizeci de ani? La nimic. Dar după ce Bjørn s-a dus la bucătărie și a făcut cafea, pe care am băut-o în pat, atunci m-am gândit: „Uite, el face cafea din proprie inițiativă. Aksel n-a făcut niciodată asta. El mă ține de mână, Aksel n-a făcut niciodată asta“.

Corpurile noastre s-au regăsit de parcă trecerea timpului nici nu ar fi contat. Sentimentul că sunt goală alături de Bjørn era același ca acum treizeci de ani. Chipul său deschis, de parcă nu s-ar fi văzut pe el din afară, seriozitatea și naturalețea în tot ceea ce făcea, faptul că mă privea în ochi în timp ce era în mine – toate acestea, în urmă cu treizeci de ani, mă făceau să-mi doresc să mă ascund, să sting lumina, să trag draperiile și să râd. Acum zăceam în pat, în camera mea puternic iluminată de pe strada Oscars, în același pat, și nu reușeam să-mi dau seama cum de putusem renunța la așa ceva.

— Eu sunt doar un vis pentru tine, o iluzie, i-am spus. Nu mă cunoști și nu te cunosc. Acum că începem să îmbătrânim, este normal să ne găsim vreun fost iubit, cineva care ne-a cunoscut pe când eram tineri.

— Se poate, mi-a răspuns Bjørn. Își ținea o mână sub cap și în cealaltă ținea cana de cafea, care se odihnea pe pieptul lui. Dar nu te-ai schimbat deloc, de parcă anii aceștia n-ar fi existat. Mă faci să mă simt exact la fel, ca și când totul a fost doar o mică abatere de la drum, un ocol, și acum am revenit în sfârșit pe drumul corect.

— Dar tu știi că nu putem fi împreună, așa-i? N-aș putea să-i fac asta lui Aksel. Nu e posibil. Nu pot să-mi imaginez așa ceva. N-aș putea să-i spun despre ce s-a întâmplat acum și ce am făcut. Mă gândesc la casa din Grenda și apoi la casa voastră enormă de cărămidă din Fredrikstad, n-ai putea să o întreții, nici unul din voi n-ar avea bani să cumpere jumătatea celuiilalt. Stăm aici și riscăm niște proprietăți în valoare de peste douăzeci de milioane de coroane.

— Cui îi pasă de bani?

— Nu putem să ne continuăm aventura.

— Ba tocmai că asta facem. Doar zăcem în pat.

— Da, dar nu mai putem continua. Vrei să pierzi tot ce ai? Acum când începem să îmbătrânim? Și te-ai gândit cum îți va face Linda viața un calvar dacă află despre noi? Și copiii, nepoții, prietenii? Clubul gourmet? După o săptămână, o să fugi înapoi, plângând,

la Linda și la viața ta, și împreună veți lăsa în urmă acest episod numit „Criza“.

Eu stăteam întinsă pe o parte și mă uitam la profilul lui, la nasul lui, la bărbia și la pieptul lui masiv, care se înălța și cobora ritmic. Apoi, el a spus:

— Sunt foarte sigur că nu voi face asta. Bjørn a așezat ceașca pe noptieră și s-a întors către mine. Când sunt în Fredrikstad și mă gândesc la tine... numai numele tău mă face să mă simt calm și în siguranță. Elin, mă gândesc, și toate în jur se așază instantaneu, doar la gândul că ești.

— Nu pot să-mi imaginez cum aş putea să inițiez o discuție cu Aksel despre asta, i-am zis. Pur și simplu nu pot. Aksel și cu mine suntem bine.

— Atunci de ce ești cu mine în momentul ăsta?

— Dar cum rămâne cu Linda?

— De-a lungul anilor m-am întrebat adesea ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi plecat. Dacă ar fi reacționat în vreun fel măcar, exceptând nesiguranța legată de casă, bani și chestiuni practice. Bjørn și-a pus mâna pe șoldul meu și căldura mâinii lui mi s-a răspândit până la degetele de la picioare. Dar ea este atât de plictisitoare, a continuat Bjørn. O preocupă lucruri care pe mine nu mă interesează. Bani, haine frumoase, restaurante scumpe, fațada. Ea nu râde niciodată normal, ci cu un fel de „ha, ha, ha“ controlat, un râs social, de față cu alții. Atunci când suntem doar noi, în fața televizorului, ea nu râde aproape niciodată. Când suntem noi, singuri, mă simt de parcă nici nu aş exista. Exceptând situația în care fac ceva greșit, cum ar fi să pun punga albastră de gunoi în găleata verde, acolo unde ar fi trebuit să pun sac verde. Atunci, într-o secundă, devine un monstru. Adesea încep să plâng. Nu pentru că îmi e frică de ea, ci pentru că mă întristează relația pe care o avem. Nu plâng când mă vede ea, ca să nu se iște iarăși scandal, ci obișnuiesc să cobor în camera de antrenament, și stau acolo și plâng pe aparatul acela ridicol pe care l-am cumpărat de la teleshopping, cândva prin anii nouăzeci. Când mă întorc de acolo cu fața roșie, ea are impresia că m-am antrenat. După aceea este mai amabilă o vreme, până când observă că nu am strâns furtunul sau că nu am adunat pernele de pe mobilierul din curte.

— Povestește-mi mai multe.

Bjørn s-a ridicat în șezut în pat.

— Așteaptă puțin... Da, atunci când mergem cu mașina, eu conduc fie prea repede, fie prea încet, sau semnalizez prea târziu sau prea devreme, sau frânez prea repede, sau nu sunt atent la bicicliști.

— De ce nu conduce ea atunci?

— E ceva legat de ochi, de vederea de noapte, sau de faptul că nu vede prea bine la distanță, nu-mi amintesc. Nu a mai condus de mulți ani. Întotdeauna eu sunt la volan.

— Și la noi tot Aksel conduce mașina. Habar n-am de ce. Pur și simplu așa ne-am obișnuit.

— Păi probabil că e ceva masculin, știi tu, noi, tagma bărbătească, și mașinile.

„Noi, tagma bărbătească“, așa ceva Aksel n-ar fi spus niciodată. „Eu sunt un bărbat cărui îi place contactul fizic“, nici asta n-ar fi spus Aksel vreodată. „Noi, bărbații, voi, femeile“ – exprimarea aceasta niciodată n-ar fi folosit-o nici el, și nici altcineva din Grenda.

— Considerație, mi-a răspuns Bjørn când l-am întrebat ce anume și-ar dori de la

Linda. Una e că nu mai facem sex. Dar mi-e dor de un gest prietenesc, un zâmbet când și când, puțină recunoștință. O simplă bătaie pe umăr.

Când merge la cumpărături, mi-a povestit Bjørn, se postează de obicei la o casă unde se află o femeie care întotdeauna îi zâmbeste cu căldură. De fiecare dată când îi zâmbeste și îl salută, iar apoi îl întreabă dacă vrea o plasă, și la final îi dă o chitanță, Bjørn simte că în spatele vorbelor ei, oricât de insignifiante ar fi și chiar dacă le rostește din obișnuință, se ascunde un izvor de bunătate și compasiune.

— Ceea ce voi, femeile, trebuie să rețineți este că noi, bărbații, suntem niște creaturi îndeajuns de simple.

M-am ridicat în șezut.

— Mă întreb dacă într-adevăr e așa. Chiar există creaturi simple? Există oameni, femei sau bărbați, care nu au intenții ascunse în spatele a ceea ce rostesc sau fac, oameni care niciodată nu se prefac, nu mint, nu trag sfori, nu mormăie și nu analizează nimic de două ori? Eu nu cred.

— Serios? Păi să auzim de ce.

— De la distanță, toți oamenii par normali și obișnuiți. Simpli, nevinovați și fără intenții ascunse. Dar dacă te apropii puțin, imaginea începe să se schimbe. Până acum nu am cunoscut nici o ființă omenească care să fie obișnuită. Oameni de rând, ființe simple, oameni de rang mediu, oameni care duc o viață perfectă – încă nu am cunoscut nici un om de acest gen, și lucrez ca medic de familie de peste douăzeci de ani. Fiecare are povestea lui și toți au capacitățile proprii ca să se fofileze într-o situație cu complicații. Ființe simple nu există.

Bjørn și-a lăsat capul într-o parte și mi-a zâmbit așa cum îi zâmbesti unui copil mic și dulce, iar atunci eu am continuat:

— Singura diferență între cei care susțin că sunt „ființe simple“ și cei care își închipuie că sunt „complicați“ este ideologia din spate. Ce fel de om dorești să fii. O altă posibilitate este tendința de a crede că omul este deosebit de sensibil. Nimeni nu este hipersensibil. Noi suntem cu toții sensibili, tremurăm și ne cutremurăm din pricina senzațiilor cât este ziua de lungă, însă diferența constă în capacitatea de a le ascunde și de a le înfrâna, asta-i tot.

— Vai, cât de dor mi-a fost de vorbele tale! De felul în care prezinți tu lucrurile. Ai înțeles ideea despre absolut orice, la fel ca mai demult! Nu te-ai schimbat deloc.

„Ba da“, m-am gândit în sinea mea. Dacă vorbeam cu Aksel mai mult de un minut în total, el obișnuia să-și ridice mâinile în aer și să declare că are nevoie de o pauză. Era ceva neobișnuit pentru mine să vorbesc fără întreruperi, pentru că Bjørn mă asculta, îmi zâmbea și încuviința, iar uneori ridica ceașca de cafea de parcă ar fi închinat paharul în cinstea celor spuse de mine.

Din când în când, Bjørn făcea referire la cântece pe care le asocia cu mine, dar pe care eu nu le ascultasem niciodată.

— Nu cântai tu asta des? m-a întrebat și apoi a prins câteva acorduri la pianul din apartament. Al Jarreau? Întotdeauna am asociat piesa asta cu tine.

Dar eu nu auzisem niciodată piesa aceea.

— Hm... Ce ciudat! a suspinat Bjørn.

— Dar nu pricepi? Tu ai o grămadă de iluzii despre mine care nu sunt reale. Ți-ai proiectat toate dorințele și speranța într-o imagine iluzorie de-a mea.

Și cu toate astea, în mod cert, și perfect conștient, am remarcat cum, în scurt timp, versiunea mea obișnuită, cotidiană, a fost înlocuită de această ființă care probabil a dormitat latentă în mine, și care se comporta diametral opus față de tot ceea eu spuseseam sau crezusem până atunci.

În scurt timp am început să mă gândesc astfel: „Oare cum ar fi să iau această energie și bucurie pe care le-am descoperit, tot ceea ce este secret și palpitant, tot ceea ce am în sufletul meu și care clocotește, și care îmi temperează pofta de cinci-șase pahare de vin, și de toate seriarele TV, și de tot ce mai obișnuiam să ronțai și să halesc, ca să mă temperez și să mă calmez. Dacă aș putea să iau această energie pentru a ne conferi, mie și lui Aksel, o viață nouă?”

Printr-o alchimie controlată și inteligent pusă în practică, această relație ilegală ar fi legalizată, partea murdară ar deveni curată și ceea ce rănește s-ar preschimba în ceva înălțător. Scopul ar fi pe jumătate nobil, și această relație bună, frumoasă, minunată și interzisă ar putea continua mult și bine, la infinit.

Periodic, Bjørn dispărea. Prima dată s-a întâmplat într-un weekend din iunie, când relația noastră secretă dura deja de aproximativ o lună. Toată familia lui își închiriasse o cabană la munte, cu toți cei patru copii și familiile lor, de joi până duminică, și încă de miercuri seara mesajele s-au rărit. Joi doar eu i-am scris, iar el îmi răspundea în continuare, însă numai la întrebări scurte, și, în loc de inimioare, îmi trimitea semnul cu un deget în sus sau fețe zâmbitoare. Vineri, în jurul prânzului, a dispărut în mijlocul unui schimb de mesaje, fără nici o explicație. Apoi s-a lăsat tăcerea complet. Vineri seara m-am gândit: „Gata, s-a terminat“.

Sâmbătă după-amiază m-am gândit la fiecare trei minute.

Deja duminică seara, trecea cam o oră până să mă gândesc la el, și luni dimineața când m-am trezit, iar pe telefonul mobil era la fel de liniște, am observat că începuse să devină destul de neclar pe alocuri, referitor la multe lucruri, deja nu mi-l mai puteam imagina, și luni seara m-am gândit: „Sunt liberă“.

În aceeași noapte a sosit un mesaj, și, la fel ca primul mesaj primit de la el, și acesta era alcătuit dintr-un singur cuvânt, fără majusculă, fără semnul întrebării:

treaz

Primul meu gând a fost: „Nu-i răspunde. Acum ești calmă și bine. Lasă-l să treacă pe lângă tine“.

Dar apoi, mintea mea a început să toace gândurile. „Nu suntem dușmani. Vreau să știu ce se întâmplă cu ei. Vreau să știu cum se simte el. Nu e nimic greșit în asta. Ne pasă unul de altul. Suntem prieteni acum.“

Deci i-am răspuns, și de acolo a reînceput totul, apoi Bjørn mi-a explicat tăcerea lui zicând că toată familia fusese prezentă, iar conversațiile noastre ar fi fost cam bizare și alienante – acestea au fost cuvintele lui –, și a fost ciudat că, după fiecare rundă de tăcere, urmată de un mesaj brusc și neașteptat, reluam legătura și, în ciuda tuturor așteptărilor,

relația dintre noi devenea mai solidă, nu slăbea, chiar dacă primul lucru pe care mi-l spuseseam în sinea mea fusese că m-am săturat de toată prosteala asta, că mi-a ajuns, că sunt un om în toată firea etc.

Treptat, am recunoscut că tentativele noastre de a pune capăt relației nu făceau altceva decât să o prelungească.

Cel mai mult am rezistat unul fără altul două zile. Adesea, nu dura mai mult de două ore până ce unul din noi dădea un semn de viață, și toate încalcările promisiunilor făcute și lipsa autocontrolului din partea noastră, în tot ce făceam și ziceam, nu aveau rolul decât să alimenteze relația. În vechiul meu pat din strada Oscars nu s-au făcut doar declarații de iubire, ci am resimțit și angoasă, și remușcări, teama că ascundeam lucruri și tot ce îmi trecea prin minte zilnic, de cel puțin o sută de ori, inclusiv gândul că sunt prea bătrână pentru așa ceva; toate detaliile erau absorbite de marele motor și transformate în combustibil.

Mereu știam ce se întâmplă. Puteam să numesc toate stările sufletești în care mă aflam, precum și elementele chimice care determinau toate acțiunile, așteptările și speranțele mele. „Dopamina, serotonina, oxitocina“, aceste cuvinte mă alinau deoarece, prin intermediul lor, puteam să mă distanțez, să observ ce se petrece și apoi să arhivez evenimentele. Dacă pui niște șobolani într-o cușcă în care există un levier, și ei descoperă că, *de fiecare dată* când îl apasă, primesc mâncare, atunci ei vor apăsa pe levier și vor primi de mâncare atunci când le este foame. Dacă din contră, *niciodată* nu primesc de mâncare când apasă levierul, în scurt timp își vor pierde interesul pentru acel levier. Dar dacă mâncarea cade la *intervale neregulate*, atunci șobolanii vor continua să apese în repetate rânduri, până mor, și întotdeauna când mă uitam în telefon ca să verific dacă el e online, mă gândeam: „Sistemul de recompense al creierului e cel care te duce de nas în felul acesta. Noi suntem niște ființe firave. Suntem doar niște mormane de predictibilități și banalități. Este ceva înscris în genele noastre, și nimeni nu scapă. Ești un șobolănel neajutorat, condus de instincte. Ne ascundem poftele carnale și vanitatea, și ne îmbrăcăm cu haine frumoase, ca un patruped care se așază la masă, cu prilejul unei petreceri de mare clasă, și stăm cu tacâmurile în mână, dar nu ne ajută cu nimic că suntem inteligenți, nu ne ajută nici dacă avem educație, ba din contră, toate aceste forțe sunt folosite pentru a deghiza animalul“.

Mi-am spus toate astea în mintea mea, dar n-a fost de nici un folos.

Eu râd întruna de oameni. Cel mai tare râd de mine. Râd de mine și îmi spun: „Uite, râd de mine însămi. Râd pentru că comport ridicol“. Dar cine s-a comportat ridicol și cine a râs? Puteam să râd după pofta inimii, dar latura din mine care se comporta ridicol era întotdeauna mai puternică și, de regulă, avea ultimul cuvânt.

Poate că există undeva niște ființe care ne contemplă, mă gândeam eu adesea când cădeam pe gânduri. Ființe complet diferite, care s-au dezvoltat cu mult diferit față de noi, așa cum noi am evoluat față de plancton. Poate că au forma unui fulg de nea în aer și forma picăturilor de apă în mare. Poate că zburătăcesc în jur și râd de noi, în timp ce ele sunt într-un echilibru perfect.

Iar eu tot tastam și butonam la telefon să văd dacă Bjørn era logat, să verific dacă nu cumva pâlpâie vreun becuț verde în dreptul numelui său. Puteam să stau aici în halatul

meu albastru deschis și să dețin toate cunoștințele pe care le are un medic generalist despre corpul omenesc, dar mâna mea, cu un instinct animalic – într-o secundă aveam senzația că mi-a crescut păr pe ea și că în loc de degete aveam gheare galbene –, se întindea spre telefon și făcea mișcările binecunoscute, țin! la dreapta, „apasă, nu, nici un punct verde“, sau: „DA. PUNCT VERDE“.

Nu reușeam să mă concentrez în diminețile în care nu îmi dădea nici un semn deoarece se afla în ședințe până la prânz. Doar după ce observam vibrația discretă a telefonului pe birou reușeam să ascult ce îmi ziceau pacienții. De abia atunci puteam să laud deoparte gândurile care mă distrăgeau și mă duceau cu mintea departe, și mă detașam de telefon. Singurul lucru care mă putea elibera de gestul repetat de a-mi verifica telefonul în așteptarea mesajelor lui era un mesaj de la el. Dar libertatea mea nu dura mult, și, în scurt timp, porneam din nou la vânătoare după punctul verde, chiar dacă eram în mijlocul unei consultații. Lăsasem telefonul între câteva documente, astfel încât să pară că verificam doar ceva legat de consultație, și când scria că am primit un mesaj, îmi creștea pulsul, dar îmi revenea și starea de spirit, și începeam să fiu prea amabilă cu pacientul, astfel încât consultația dura mai mult, ceea ce mă enerva, și atunci îmi doream ca acesta să iasă odată de acolo, și tot așa.

Se întâmpla uneori ca Bjørn să fie la Oslo în jurul prânzului și eu să reușesc să-mi iau liber o jumătate de oră. Atunci mergeam la casa de pe strada Oscars, unde Bjørn deja intrase și mă aștepta.

După aceea profitam de ocazie să facem câțiva pași până în piața Solli. Ca doi elfi strălucitori, mergeam unul lângă altul pe strada cenușie, pe care oamenii se grăbeau încoace și încolo, nebănuind ce miracol se petrecea printre ei.

Probabil că mă întrebasesm oare la ce m-am gândit. Îmi amintesc cum îmi imaginam că, dacă am fi dați în vileag, aș plânge și aș regreta faptele, și, fără ezitare, aș pune capăt relației. Îmi imaginam că Aksel și cu mine, după câteva săptămâni de urlate și țipete, aveam să ajungem la un nou nivel, mai avansat, și căsnicia noastră avea să dobândească o nouă viață. „Înainte și după catastrofă“, astfel aveam să denumim episodul, în stilul nostru amuzant. Însă uitasem să iau în calcul cât de puțin avea să conteze voința mea în toată povestea asta. Nu eram complet rațională, dar acea latură a mea care înțelegea ce se petrece nu putea să țină pasul cu partea irațională, care acum preluase complet frâiele. Mai devreme sau mai târziu, omul ajunge într-un punct în care nu mai există nici răspunsuri, nici o altă cale de urmat. Indiferent cât de mult mă gândesc, și îmi fac griji, și mă cenzurez, întotdeauna rămâne ceva, lăuntric, care nu se lasă prins și care nu poate fi explicat.

Apoi, când eram singură cu pacienții, mă gândeam la mâinile lui. Mă gândeam la mâinile lui mari și calde. Mâinile lui mari și calde. Și acea vibrație care mă cuprindea atunci, doar gândindu-mă la mâinile, și la numele lui, și la tot ce avea legătură cu el, acel sentiment de bucurie e ceva inegalabil. Atunci când el se trezește la viață, strălucește și e umple de lumină tot corpul. Să încerci să-i bagi mințile în cap cuiva este ca și cum ai încerca să vorbești cu o pisică, și, când îmi fac introspecție, încercând să zăresc acea ființă sau acea forță care m-a împins să fac toate astea, am sentimentul mereu că mă uit la fața unei pisici. Miaună puțin, apoi își deschide ochii, eu mă uit ținând la ea și încerc să înțeleg și

să îi interpretez gesturile. În timp ce în sufletul meu clocotesc tot soiul de explicații
posibile, pisica începe să se spele. Apoi se întinde pe o parte și clipește galeș, apoi, după
câteva secunde, adoarme iar.

Este douăsprezece, ora prânzului, și vinerea se servește mâncare caldă la cantină. Cine știe ce-au mai inventat și azi! Taco, paste, mâncare indiană, s-a întâmplat chiar să comande sushi, și e foarte important să apreciezi aceste lucruri mărunte de zi cu zi; de aceea mă forțez să merg până acolo. Las deoparte tot ce doresc să fac – să rămân în cabinet, să renunț la mâncare, să mă înfometez până mor – și, în schimb, îmi îndrept spatele și pornesc spre cantină, încerc să fiu sprintenă, pentru că totul e bine, totul e bine. Așa e!

Mai demult puteam să zicem orice doream în cantină. Puteam să propunem impozite mai mari pentru alergătorii de maraton, din pricina rănilor cu care se alegeau când cădeau, poate chiar dublarea taxei pentru toate tipurile de maraton pe uscat și în apă – propunere pe care toți o aprobau, exceptând doi maratoniști slabi și ridați. Puteai să propui ca toți oamenii care suferă de obezitate morbidă să primească permisiunea unui specialist ca să poată deține o mașină. Pedepse cu închisoarea pe durate mai lungi pentru cei care se opuneau vaccinării, și asta s-a propus, precum și amenzi mari pentru orice fel de abuz. Dar acum trebuia să fim cu ochii în patru. Orice idee lansată de noi putea fi filmată, putea fi înregistrată, ulterior putea fi distribuită pe rețelele de socializare, de către vreun angajat care stătea mai încolo și se juca pe telefon, așa cum fac majoritatea angajaților pe durata prânzului, și de aceea conversațiile din cantină nu mai puteau avea loc, pentru că și acolo trebuie să ne punem leucoplast la gură, de parcă am fi în continuare în cabinet cu pacienții. La cantină se vorbește doar despre teme generale, întâlnite la orice loc de muncă din Norvegia. Planuri de vacanță, știri recente, bârfă. Îți intră pe-o ureche și îți iese pe cealaltă. Dar, în ultima vreme, aceste prânzuri au devenit singura masă caldă de pe durata unei săptămâni, și de aceea continuam să vin. În același timp, prânzul de vineri după-amiază funcționează ca un memento al faptului că sar peste această masă în restul zilelor din săptămână.

Angajații stau la o masă, și doctorii la o alta. Mă așez la masa doctorilor, pe locul liber de lângă Rebel. Rebelul va împlini în curând șaptezeci de ani, își poartă halatul de doctor descheiat, are părul cenușiu și ciufulit și este mereu pregătit să se înflăcăreze într-o discuție, să prindă ocazia de a emite prejudecăți și cuvinte reacționare, rasiste și sexiste. Iubește aceste cuvinte și tânjește să le folosească, și ori de câte ori le rostește îl străbate un fior de plăcere. Dacă Rebelul ar fi fost cu o generație mai tânăr, ar fi locuit în Grenda, sau

ar fi cunoscut pe cineva care locuiește acolo. Dacă te simți puțin rău sau obosit, nu trebuie decât să mergi la Rebel, și vei primi un concediu medical de o săptămână. Eventual îi poți mărturisi că ești meteo sensibil, deoarece a plouat o săptămână întreagă, și atunci vei primi în plus și o rețetă de antidepresive sau anxiolitice, pentru că Rebelului îi place să joace rolul de Moș Crăciun și să le dăruiască tuturor din fondul de stat. Rebelul are impresia că toți trebuie să primească totul mereu. „De asta ai nevoie“ este propoziția preferată a Rebelului, și dacă dorește cineva un lucru – atâta timp cât e vorba despre avantajele oferite de ajutorul social –, atunci înseamnă că i se cuvine să primească în clipa aceea, și, în clipa următoare, i se conferă dreptul de a-l primi, deoarece are nevoie de el. Aceasta este forma lui de rebeliune. Pace, libertate și totul gratuit. „Dar, într-un loc sau altul, dragul meu Rebel, cineva plătește pentru ceea ce tu distribuie gratuit, și la un moment dat, vistieria casei de ajutor social se va goli. Te-ai gândit la asta?“ Dar, până atunci, Rebelul va fi murit, îmi pică mie fisa acum, pentru că are deja peste șaptezeci de ani.

Lângă mine, în cealaltă parte, stă Finanțistul, care este proaspăt bărbierit și are părul tuns scurt, și este angajatul acestui centru medical care are cel mai mare număr de pacienți pe listele sale. Deși are pe masă ziarul *Dagens Næringsliv*, el verifică bursa de valori pe telefon și nu participă la conversații decât dacă sunt legate de bani. Chiar în fața mea stă ginecologul de la etajul inferior, unde au cabinetele specialiștii. Îmi face impresia că merge la solar și a fost foarte generos în aplicarea soluției de ras. Pe sub sacou poartă o cămașă roz deschis. La el este o listă de așteptare foarte lungă. Nu pentru că ar fi deosebit de eficient, ci pentru că le face complimente pacienților pentru organele lor sexuale și pentru capacitățile lor reproductive. Am aflat asta de la o cunoștință care a fost la el și mi-a relatat că a irosit toată consultația pentru a-i descrie cum arată între picioare. El îi vorbise despre „culoarea plină de prospețime“ și despre „cât de protuberante sunt oasele pubisului“ și îi spusese că ea, care pe atunci avea în jur de patruzeci și cinci de ani, are îndeajuns de multe ovule ca să mai facă niște copii, dacă vrea. Majoritatea oamenilor, cu predilecție femeile, se rușinează atunci când vine vorba despre organele lor genitale, deci el a descoperit astfel o nișă prin care să se agațe de subiect. Dar a uitat după aceea să ia probele pentru secreție.

Din când în când, Rebelul li se alătură celorlalți angajați și încearcă să deschidă o conversație. Angajații zâmbesc, și râd, și se lasă angrenați de dialog. În definitiv, el este angajatorul lor. Rebelul nu pricepe că angajații se comportă mai politicoși și că râd la glumele lui mai tare decât ar fi făcut-o dacă era vorba de alt angajat. Este ca în conversația dintre mine și poloneza care lucrează ca femeie de serviciu, dar e mai ușor să-ți dai seama de această subtilitate dacă nu ești tu în miezul evenimentelor. Rebelul stârnește râsetele angajaților și este fericit ca un copil. Uneori se uită la noi de parcă ar vrea să spună: „Vedeți? Nimic mai simplu.“ Este ușor să faci bășcălie de Rebel, dar el are cel puțin un principiu de viață și răspunsuri-șablon la toate întrebările care încep cu „cine“, „ce“ sau „unde“. „Ce i-ar spune Rebelul Grăsanului? Ce ar fi făcut Rebelul în situația asta?“ mă întreb în timp ce mă uit la el cum stă cu halatul deschis, picior peste picior, și scoțându-și la iveală pantofii uzați.

Felul principal al zilei este mâncare caldă: lasagna cu salată. Subiectul zilei îl constituie un doctor și o asistentă de la etajul inferior care au avut o relație secretă vreme

de mai mulți ani. Ambii sunt căsătoriți și tocmai și-au făcut publică relația și s-au mutat într-un mic apartament înghesuit. Nici unul din ei nu a venit azi la muncă, și de aceea putem să vorbim despre ei.

Toată lumea de la masă pufnește, în semn de uimire. El are cincizeci și trei de ani, are cinci copii cu trei femei diferite, ea are treizeci și șase și nu are copii. Se discută despre probabilitatea ca această relație să dureze.

În timpul conversației, mai mulți oameni devin tăcuți și par să dea îndărăt. Și eu mă număr printre cei care se uită în jos, la masă, mestecând lasagna și salată, prefăcându-mă că nu pricep nimic din ce zic ceilalți. Odinioară, aș fi mustăcit alături de ei. Atât de prostești și nerușinate ni se par aceste relații extraconjugale, și cei care se lasă angrenați în ele sunt atât de instabili emoțional și de stupizi! Dar asta numai până când și tu, la rândul tău, ești prins în așa ceva, și atunci se dovedește că nu mai ai aceleași alegeri, cum ți-ai imaginat. Undeva în miezul acestei destabilizări și în mijlocul evenimentelor nepermise există ceva care, într-un fel, justifică tot ce se întâmplă; acum știu și eu asta, dar pentru toți ceilalți oameni, pentru cei treji, lucizi și loiali partenerilor de viață, pare absurd, degradant și ridicol, și doar scutură din cap și nu înțeleg cum poate cineva să-și distrugă viața în felul ăsta.

Această distanțare este utilă pentru ca aceia care se comportă civilizată să simtă că merită să continue să se comporte civilizată. Seamănă puțin cu modul în care funcționează execuțiile publice în dictaturi: la Teheran și Riad, oamenii se bulucesc pe stadion ca să li se reamintească ce se întâmplă atunci când faci un pas greșit. Poporului trebuie să i se reamintească pedeapsa care îl așteaptă, și oamenii se unesc pentru a îndepărta elementul străin. Ghilotina se ridică, apoi cade, corpurile se scutură și se zvârcolesc, capetele se rostogolesc, așa cum noi stăm și ne amuzăm aici pe seama noului cuplu, și nimeni nu spune nimic pe față, dar în spatele vorbelor se subînțelege ce gândesc cu toții: „Așteptați numai! Totul o să se ducă naibii“.

Primul pacient care vine după pauza de prânz este Comediantul. Spre deosebire de Grăsan, Comediantul ar fi putut să illustreze un articol intitulat: „Câștigătorii de la loteria geneticii“, pentru că acest bărbat este înalt, de patruzeci și ceva de ani, căsătorit, are un fiu și o fiică, are tot părul intact pe țeastă și un public care îl iubește, a câștigat mai multe premii, deține propriul spectacol de comedie și joacă rolul principal într-un serial de televiziune. Nu fumează, nu bea și nu consumă carne, dar a fost deprimat în anumite perioade ale vieții și are două tentative de suicid. Atât depresia, cât și tentativele de sinucidere sunt menționate în spectacolele lui de stand-up comedy, și pe internet se găsesc fragmente din ele.

— Ce mai faci? îl întreb.

Comediantul se uită pe geam. Îi tremură bărbia. Atmosfera din cabinet deja este atât de tensionată, că nu mai poți nici să respiri. În aer plutește parcă o fărâmbă din ajutorul de handicap acordat Grăsanului, precum și ecoul râsului său, iar în momentul în care Comediantul se așază, îmi amintesc de energia și vitalitatea paradoxale pe care le deține Grăsanul. Poate că într-adevăr suma *este* constantă, până la urmă, și chiar dacă știu precis că nu e adevărat, totuși ne face bine să organizăm lucrurile după tiparele lor, și eu mă bucur puțin gândindu-mă la asta.

Doar de dragul aparențelor, uneori îi dau Comediantului câteva analize de sânge, dar în majoritatea dărilor arhivez consultațiile cu el punând diagnosticul dureri de cap, lipsa somnului, dureri musculare sau alte lucruri obișnuite și generale. El nu vrea să meargă la psiholog, preferând în schimb să vină la mine. Nu știu de ce. La început am fost măgulită că o vedetă vrea să vorbească doar cu mine, dar în scurt timp am ajuns la concluzia că nu conta cine eram eu. În locul meu ar fi putut să fie oricine altcineva. Ce îi spun eu nu prea contează. El nu vrea decât un singur lucru: să stea de vorbă cu cineva îmbrăcat în halat și care trebuie să respecte confidențialitatea.

— Ieri am împlinit patruzeci și cinci de ani.

— La mulți ani!

— Mulțumesc! Partea bună când împlinești patruzeci și cinci de ani este că nu ți-a rămas prea mult timp.

— Hm! Statistic vorbind, v-au mai rămas de trăit patruzeci și cinci de ani. Poate chiar mai mult, dacă luăm în considerare cele mai recente descoperiri medicale în bolile grave,

ca să nu mai punem la socoteală și dezvoltarea cercetărilor despre cancer.

— Nu vorbiți așa, vă rog. Se apleacă în față, își pune coatele pe genunchi și își freacă fața cu palmele. Încă patruzeci de ani, închis în această cușcă de carne. Doamne! Of, Doamne! Inspiră adânc și expiră încet, printr-un oftat. Mi-aș dori să am puțin cancer, dar nu mult. Doar atât cât să salut moartea și să-i simt suflul rece, și să devin bucuros că trăiesc, și să pot aprecia o zi obișnuită și lucrurile mărunte.

— Nu merge așa.

— Da, da, știu asta. Apoi își ridică privirea spre mine. Dar acum am găsit un fel de soluție. Am recunoscut față de mine însumi că nu pot trăi fără droguri. N-a fost nevoie decât să recunosc. După ce se culcă mezinul casei, mă duc în garaj ca să prizez ceva. Așa trăiesc de câteva săptămâni – ies afară, mă așez pe roțile de rezervă ale mașinii, care stau depozitate unele peste altele, și-mi aprind o țigară. După aceea merg în camera de zi, mă așez pe canapea lângă soția mea și ne uităm la televizor. Fără această mică rutină, n-aș fi izbutit să stau cu ea să mă uit la televizor seară de seară, dar acum mă bucur când vine seara, la fel ca toți ceilalți oameni. Cu această rutină, sunt și eu așa cum sunt alții mereu. Nu are legătură cu copilăria, pentru că am avut o copilărie frumoasă, în care m-am simțit în siguranță, și nici unul dintre frații mei nu este vreun ratat, doar eu, și așa am fost de la bun început. Dar nu când sunt drogat, și, în weekenduri, iau o doză în miezul zilei și după aceea pot să stau lângă gardul viu, la taclale cu vecinul, fără să am sentimentul că mă dezintegrez. Știi ce zic?

— Te înțeleg perfect. Până în vara anului trecut și eu tot așa m-am simțit, dar cu alcool. Numai că n-am mai suportat efectele adverse și a trebuit să mă las. Am îmbătrânit prea tare.

Comediantul se îndreaptă pe scaun.

— Serios? Dar acum ce faceți?

— Meditez, îl mint eu. Și fac yoga, îl mint în continuare. Pentru că acum trebuie să mă port frumos.

Se prăbușește din nou.

— Ah, în momentul ăsta mi s-a făcut o poftă acută să mor!

Eram cât pe ce să îi spun ca de data asta să o facă așa cum trebuie, dar mă abțin în ultima secundă.

După Comediant am pe listă o fetiță de vreo patru anișori. A venit pentru că o doare urechea, și este însoțită de tatăl ei. Dar, când ies pe hol ca să-i strig, tatăl zice că fata lui nu e pregătită să intre și mă întreabă dacă pot aștepta sau dacă ar putea să revină mai târziu. Mă uit la copil, care stă cu brațele încrucișate și privește drept în față, cu o expresie pe chip pe care o recunosc de la fetițele mele, când erau mici.

— Nu este în formă azi, o doare urechea și nu vreau să o forțez, continuă tatăl. Are nevoie de mai mult timp ca să se pregătească. O să mai vorbesc puțin cu ea ca să-i explic ce se întâmplă aici și că n-are de ce să-i fie frică.

Fetiței nu pare să-i fie frică. Pare să fie obișnuită să-și încerce puterea cu tatăl ei și să câștige.

— Nu merge așa. Dacă nu intrați acum, pierdeți programarea.

— Dar nu vedeți că o doare urechea?

Mă uit din nou la fetiță, și, de data asta, nu reușește să-și ascundă zâmbetul, care îi luminează întregul chip.

Deschid ușa.

— Atunci este cu atât mai important să intrați acum. Îi zâmbesc fetei, care, în secunda aceea, redevine serioasă și se uită încruntată la mine.

— Haide, draga mea, o îndeamnă tatăl. Intră, te rog.

— NU, răcnește ea. NU-UU, NU-UU, NU-UU!

Tatăl se uită la mine, și eu ridic din umeri. Fiica lui nu pare să fie bolnavă, și spun asta în modul cel mai amabil cu putință. Are o colorație normală a feței, are mișcări rapide și urlă, pe deasupra.

Mă duc înapoi la ecran și citesc numele următorului pacient, ies din nou și sunt pe punctul de a-l striga, dar nu apuc să deschid gura, că tatăl a prins-o pe fetiță de subsuori și a cărat-o în cabinet, și asta se întâmplă atât de rapid, încât ea n-a apucat să reacționeze.

În timp ce închideam ușa după ei, ea începe să se zvârcolească.

— Snickers, îi strigă tatăl. Dacă ești cuminte, o să-ți dau un Snickers.

Copilul se potolește instantaneu și eu îmi iau otoscopul și îl țin în fața ei.

— Acum o să mă uit în urechea ta ca să văd cum te pot ajuta să te faci bine și să nu te mai doară. În regulă?

Fata se uită la mine fără să răspundă. Mă uit la tatăl ei.

— O puteți ține ca să nu se miște când mă uit în ureche?

Tatăl încearcă să o strângă în brațe, dar fata se zvârcolește și scapă. El se uită la mine.

— La urma urmei... nu o pot obliga! Fiicei sale îi spune: Dragă mea, doamna doctor te va consulta și este foarte important să stai nemișcată. Înțelegeți? Dacă nu, tata va trebui să te țină locului. Și nu vrei asta. De aceea e foarte important ca tu să stai nemișcată când doctorul se uită în urechea ta. Înțelegeți?

Fetița dă din cap afirmativ.

În timp ce îi vâr otoscopul în ureche, ea se mișcă și apoi izbucnește într-un urlat de durere.

— Ce faceți? strigă tatăl.

— Dacă nu o țineți destul de bine în timp ce o consult, ea va avea de suferit.

Tatăl scutură din cap.

— Dar... nu suportă să o țin cu forța nemișcată, întotdeauna a urât treaba asta. Și nu pot să aplic forța asupra ei în felul acesta, înțelegeți, vă rog. Trebuie să o respect.

— Altfel, nu pot să o consult.

Până la urmă, o cuprinde cu brațele și o ține nemișcată, iar eu mai fac o încercare.

Fata răsuflă greu, cu gura deschisă. Este deja grasă, așa cum sunt majoritatea copiilor din ziua de azi. Acum câțiva ani am început să observ că o parte dintre copiii de trei-patru ani aveau deja inele de grăsime și burtică, și la anumiți copii de opt anișori am observat chiar vergeturi similare cu cele pe care mai demult le vedeam doar la gravide. Acum depistez astfel de vergeturi peste tot, și, când m-am pus să număr cazurile, s-a dovedit că în jur de șaptezeci la sută dintre copiii care mi-au trecut pragul într-o lună erau mai mult sau mai puțin supraponderali. Când mi-am dat seama că nu mai băgam de seamă aceste

cazuri, pentru că erau foarte puțini cei cu greutate normală, am început să le dau sfaturi de alimentație. Le povesteam despre implementarea unor obiceiuri sănătoase și despre importanța de a nu se folosi de mâncare pe post de recompensă, și de mai multe ori mi s-a întâmplat ca părinții să le acopere urechile copiilor, pentru că erau de părere că tot ce le spuneam eu le-ar fi putut cauza anumite tulburări de alimentație. Astfel că nu le-am mai spus nimic. Nu voiam să îmi pierd pacienții. Mai aveam de plătit rate la bancă. Obişnuiam să accesez internet bankingul și să verific cât mai am de plătit la sold, și apoi mă jucam puțin cu cifrele. Devenise un fel de hobby. Dar acum totul e achitat, și nici măcar nu-mi aparține, și nu mai am nici o datorie pe cardul de credit. Nu am cheltuit bani decât pe milkshake, portocale și sticle de Fruktfest în ultima vreme.

Mă așez din nou și spun:

— Nu există nici un semn de infecție aici. Dar este foarte grasă. Ce regim alimentar are?

— Ce-ați spus?

— Ce mănâncă acasă?

— Nu, nu asta. Ce-ați spus prima dată. Puteți repeta?

— Că este foarte grasă?

— Pe toți dracii, nu puteți spune așa ceva! șuieră el. Are doar patru ani! Este un copil mic! Vreți să spuneți că va avea tulburări de alimentație?

Fata stă nemișcată și se uită când la unul, când la altul.

Odată, o mamă mi-a spus că încercase totul, dar pastele cu unt și ketchup sunt singura mâncare pe care copilul o acceptă, și nu vrea să bea decât cacao cu lapte. „În felul ăsta, măcar mănâncă niște proteine, grăsimi și carbohidrați, ceea ce e cel mai important“, mi-a spus mama atunci. „Nu cred că trebuie să ne stresăm așa de tare cu mâncarea, pentru că nu face decât să genereze neliniște, anxietate, și, nu în ultimul rând, isterie legată de corp. Îl las să mănânce tot ce dorește, până ce lucrurile vor intra, la un moment dat, pe făgașul lor. Eu am încredere în capacitatea copiilor de autoreglare, și cred cu adevărat că el știe cel mai bine de ce are nevoie.“

Acestui tată care șade pe scaun în fața mea îi spun:

— Din câte văd, deja are o tulburare de alimentație. Dacă fetița ar fi fost câine, ceea ce ați făcut dumneavoastră s-ar numi maltratarea animalului. O lăsați să înfulece tot ce vrea, într-o perioadă în care metabolismul și toată chimia din organismul ei sunt în curs de formare.

— Vreți să spuneți că un copil e ca un câine?

— Da, exact asta am spus. Sau ca un cățel. Dacă îi lași să facă ce vor, mănâncă până crapă, sau sunt uciși în trafic.

Tatăl se ridică în picioare și o ia în brațe pe fetiță.

— Nu vreau să mai port această conversație cu dumneata. Ești nebună! Când ajunge în dreptul ușii zice: Voi face plângere. Voi suna la Protecția Consumatorului, la televiziune, voi scrie despre dumneata și pe Facebook, Twitter, Instagram, peste tot.

Încuviințez.

— Așa să faceți.

— Eu nu sunt câine, începe să strige fetița lui când se trânteste ușa.

Spre surprinderea mea, rămân perfect calmă. Sper ca acest caz să explodeze, astfel încât să am la ce să mă gândesc și să nu stau pur și simplu aici, în cabinet, ci să apar peste tot în media, de exemplu la știrile serii *Dagsnytt 18*, și să vorbesc despre cât de hrăpăreți și nesătui au devenit copiii noștri, despre cât de hrăpăreți și nesătui am devenit cu toții, și că ar trebui să ne fie mult mai tare rușine decât ne este în prezent. Să explodeze subiectul, vă rog! Tot timpul voi folosi persoana întâi singular și plural pentru că mă includ și pe mine aici, așa voi declara în fața microfoanelor. Trebuie să ne băgăm cu toții mințile în cap.

Atunci, sună de la recepție.

— Ești în regulă? Avem aici un tătic care...

— Da, da. Nu i-am spus altceva decât că trebuie să aibă grijă de dieta copilului. Oamenii din ziua de azi nu mai suportă critica. Acum trebuie să închid.

Situația este pe cale să escaladeze sau să se ducă la vale cu totul. Dar eu simt din nou că fiecare pas este logic și autentic. Comportamentul meu față de tatăl și fiica de adineaori este în continuare justificat, dar nu și felul în care m-am comportat cu Grăsanul. Oare i-am spus toate astea? Ecoul pe care l-am auzit ar fi putut să fie aceeași voce care răsună mereu în mintea mea. Dar Grăsanul a tulit-o pe ușă afară. Până acum nu m-a sunat nimeni de la recepție. Și totuși m-au sunat când a fost vorba de tatăl cu fetița.

Mda.

Pe coridor este plin de clienți și de consumatori care își așteaptă cota de servicii, precum și calitate și empatie, deoarece populația devine tot mai fragilă și mai sensibilă, dar în același timp e tot mai impertinentă și are tot mai multe pretenții. Mai demult, lumea se ferea de medic, deoarece medicul putea să descopere că erai într-adevăr bolnav. Acum ne vine să râdem de ideea asta, dar, pe an ce trece, această perspectivă mi se pare tot mai rațională, întrucât, dată fiind creșterea vulnerabilității populației, medicii trebuie să-și amintească să mențină contactul vizual cu pacientul, să manifeste empatie față de acesta, să-i ofere alinare și încurajare pe parcursul consultației, și, din pricina asta, ne petrecem mai mult timp cu fiecare pacient decât am făcut-o vreodată. În tot mai multe domenii se instituie această obligativitate de a manifesta grijă și empatie, și după ce această nevoie a fost adusă la viață, ea trebuie satisfăcută, pentru că, altfel, oamenii se vor simți neglijați, abuzați, dezavantajați, și bănuiesc că așteptările populației pentru ajutor și asistență comunitară de la stat, care se extinde de fiecare dată la un număr mai mare de servicii, au condus la așa-numita lipsă de medici de familie. A susține că este nevoie de mai mulți medici de familie este ca și cum ai trage o concluzie după ce o persoană care suferă de obezitate morbidă a mâncat toate prăjiturile și declară că trebuie să mai aducem alte prăjituri, deoarece populația, de la o zi la alta, se simte tot mai îndreptățită să primească mai mult timp, mai multă înțelegere, tot mai multă îngrijire, și părerea mea este că nici una dintre aceste așteptări nu duce nici spre o viață mai bună, nici la o îngrijire medicală mai bună, ba chiar din contră. Dar ajunge să împachetezi ceva cum trebuie pe dinafară, și omul deja devine mulțumit de conținut. Dacă aș putea doar să șed aici, să zâmbesc și să vorbesc cu voce duioasă și plină de compasiune, dând dovadă de înțelegere și de empatie față de pacienți, atunci nimeni nu mi-ar mai spune că nu știu ce fac. Ramura medicinei alternative a recunoscut asta de mult. Homeopatii, chiropracticienii și cei care fac clisme se prezintă

în uniforme în culori pastelate, au cabinetele tapetate cu certificate înrămate, pline de sigle și scrise caligrafic. Ei știu scenografie și știu cum să se folosească de ea, și întrucât cer două mii de coroane pe consultație, au și timp să-i asculte pe pacienți cum se văicăresc și bat câmpii.

Întrebarea mea sună așa: este de datoria medicului de familie să manifeste empatie și înțelegere? Asta nu ține cumva de sfera vieții private? Oare nu este de datoria medicului generalist să trateze concret, în primul rând, suferințele corpului?

Cu toate acestea, majoritatea bolilor sunt pricinuite de factori psihici. Ruptura de menisc și displazia șoldului sunt produse fie de obezitate, fie de antrenamente excesive, care, la rândul lor, sunt efectul mâncatului excesiv pentru consolare, sau efectul maniei antrenamentelor, care sunt generate, la rândul lor, de lipsuri sau dorințe neîmplinite.

Dar, în ciuda faptului că atât de multe lucruri nu pot fi nici explicate și nici rezolvate, există o accepțiune larg răspândită, conform căreia atât faptele greșite pe care le facem, cât și faptele bune pe care nu le facem, lipsurile și neregularitățile din trecut și din prezent sunt pricinuite pe parcursul neconținutei noastre trude de a atinge o stare despre care ne imaginăm că există undeva. Un răspuns definitiv, o concluzie finală, dac-aș fi făcut asta, dac-aș fi făcut cealaltă. Această convingere se regăsește la capătul unei corzi care este fixată într-un belciug prins de nasul tuturor oamenilor care au trăit sau se vor naște vreodată.

Dar gândește-te că nu există nici un cuvânt care să descrie asta. Gândește-te că, într-un anumit punct, tot te vei da cu capul de pereți, orice ar fi, și nu există nici un răspuns și nici o idee care să te ajute.

Anumiți pacienți urmează toate regulile pentru o viață sănătoasă, și tot ajung la mine plini de cancer.

Îmi vine să deschid ușa și să strig: „Cine nu este impotent? Cine nu este singur? Cine nu este obosit? Pe cine nu-l doare capul? Pe cine nu-l doare spatele? Cine nu are insomnii? Mergeți la naiba cu datul vostru în judecată și cu plângerile voastre cu tot!“ Aceeași poveste an de an. Majoritatea durerilor și bolilor trec singure. Vă repet: majoritatea durerilor și bolilor trec singure. Ai idee cât de scurtă este viața și cât de puțin probabilă este? Inclusiv faptul că trăiești; știi care a fost probabilitatea ca tu să trăiești? Cam aceeași cu șansa de a câștiga premiul cel mare la loterie, adică aproape zero. Cu toate astea, iată că te plimbi prin lume. Ce miracol! Ce mașinărie nemaipomenită este corpul tău! Ar trebui să te pui în genunchi și să-i mulțumești lui Dumnezeu în fiecare zi că reușești să respiri și să te hrănești singur. „De ce nu puteți să acordați mai multă atenție lucrurilor pe care le aveți, în timp ce le aveți?“ Dar nu apuc să-mi duc ideea la bun sfârșit, că mă întrerupe Tore:

„Da, ai dreptate în ce zici.“

Dar nu-l ascult, pentru că acum trebuie să mă pun în mișcare.

„Mergeți acasă și relaxați-vă!“ îmi vine să le strig tuturor celor care stau aici, și așteaptă, și cred că vor primi ajutor. Îmi vine să deschid ușa și să strig la toate rozătoarele astea care stau pe hol, cu mustățile lor tremurânde: „Corpul tău nu va mai funcționa niciodată într-o proporție de sută la sută“. Dacă ne-am fi adaptat așteptările la nivelul anului 1947, ca să nu mai punem la socoteală anul 1927, n-am fi avut nevoie nici măcar de jumătate dintre medicii de care ne închipuim că avem nevoie acum, și, în cadrul tuturor

consultațiilor, oamenii ar fi măturisit că sunt foarte fericiți și fără cuvinte de mulțumiți cu viața lor, doar pentru că au apă caldă și apă rece la robinet.

Pe zi ce trece, sunt tot mai puțin sigură că noi, oamenii, ne naștem cu o dorință instinctivă de a căuta armonie și stare de bine, sau că noi, în primul și în primul rând, căutăm fericirea, și bucuria, și plăcerea. În schimb, am suspiciunea că noi, de fapt, căutăm cu totul altceva, că aceste dorințe nici măcar nu trebuie să fie neapărat plăcute. E posibil ca ele să conducă inclusiv la mai multă durere decât fericire. Și de ce nu? La urma urmelor ne-am adaptat la o viață în care vânam animalele inferioare nouă, din plictiseală, și ne refugiem din calea lor, și poate că nevoia de altercații, contradicții și opreliști este înțipărită în codul nostru genetic. Trebuie să ne fie dor de ceva, să tânjim după ceva, să dorim ceva. Trebuie să avem în ce să ne înfigem colții, pentru ca apoi să strângem maxilarul cu toată forța.

Neliniștea și nevrozele nu reprezintă excepția sau boala, ci însăși starea predominantă, deoarece dacă noi am fi avut o capacitate naturală, înăscută de a trăi în armonie aici și acum, atunci strămoșii noștri ar fi fost mâncați și distruși cu mult înainte să apuce să se târască afară din ocean. Ne aflăm aici pentru că provenim dintr-un șir infinit de nevrotici care nu s-au dat bătuti, care, prin încercări, și eșecuri, și anxietate, și nopți nedormite, au aflat în cele din urmă cum să-și ajute copiii să supraviețuiască și cum să se apere de fiarele sălbatice. Nu suntem aici ca să ne distrăm, și cei care nu au priceput treaba asta și au stat și-au trândăvit, neatenți la primejdiile care îi pândesc și nepregătiți pentru evitarea atacurilor sau accidentelor, au murit înainte să apuce să mai râdă sau să se reproducă. Suntem aici astăzi pentru că strămoșii noștri au reușit să se reproducă înainte de-a fi uciși sau de a muri de foame, iar ei au reușit asta pentru că au fost mai iscușiți în identificarea animalului sălbatic care îi pândește în iarbă, decât în a se bucura de florile frumoase care se găseau pretutindeni, în aceeași iarbă. Noi ne tragem din acei nevrotici care erau în stare de alertă, și lor trebuie să le mulțumim pentru existența noastră.

Dar nu mai zic nimic. Gura mi-e pecetluită. Doar șed aici și mă holbez pe geam. Capacul oalei sub presiune este bine fixat din nou, deoarece mi-am depășit cota de nebunie rezervată pentru un an întreg, poate chiar pentru toată viața profesională, într-o singură zi.

Următorul pacient este ipohondrul clasic și autentic, în permanență convins că i-am mai rămas doar câteva săptămâni de trăit. În ciuda faptului că mi-a fost pacient timp de aproape o jumătate de an, deja îl cunosc destul de bine, și expresia lui facială atunci când intră pe ușă mă face să mă gândesc la clienții înfomețați ai unui restaurant, în momentul în care se îndreaptă spre bufet. Ipohondrul meu mai are puțin și își freacă palmele de nerăbdare.

Pacienții care vin rareori la mine au impresia că noi câștigăm bani de pe urma lor. Dar contribuția anuală de bază pe care o încasăm de la administrația regională pentru fiecare pacient acoperă doar menținerea centrului medical. Pacienții de pe urma cărora putem câștiga ceva sunt asemenea acestuia: mai exact, oameni sănătoși care caută pe internet simptome și diagnostice și care vor să li se facă analize de sânge și să li se inspecteze

alunâșele și toate mărunțișurile pe care le putem efectua în acest centru. Noi îi numim „VMV-iști“, adică „venit minimal vital“, deoarece aceștia se înființează atât de des, încât ne acoperă costurile pentru tot anul, și datorită lor ne cresc și nouă veniturile.

Pacientul intră în cabinet, se așază și scoate lista, pentru că VMV-iștii au întotdeauna o listuță plină cu simptome și teorii despre cauzele probabile, iar în timp ce Ipohondrul citește, îi observ bucuria pe care nu reușește să o ascundă, și, când pompez aparatul pentru a-i lua tensiunea, fața lui se crispează din pricina nerăbdării, dar apoi se dezumflă foarte repede când îi spun cu emoție în glas, ca să-l tachinez, trebuie să fiu sinceră:

— Grozav! Tensiunea ta este ca a unui tânăr de optsprezece ani.

Cu anii, a trebuit să admit că modul cel mai bun de a trata genul acesta de pacienți este să le dau exact atât cât trebuie. Nici mai mult, nici mai puțin, pentru că, altfel, se duce și deranjează alți medici. A le da strictul necesar înseamnă să-i las să aștepte rezultatele analizelor atât de mult, încât numărul vizitelor pe an să scadă cu aproximativ treizeci de procente. Comentariul meu „Probe corespunzătoare, toate valorile normale“ scris în grabă, cu pix albastru, este prea vag și prea neliniștitor, iar atunci pacienții intră pe niște pagini de pe internet unde își introduc valorile și pot primi un răspuns mai elaborat decât constatarea mea „conservatoare“. Paginile de internet întotdeauna au ceva de vânzare, indiferent dacă sunt niște vitamine extrem de puternice sau pudre verzi, și concluzia este – în mod evident – că aceste vitamine speciale sau această pulbere sunt tocmai cele care lipseau din dieta pacientului. În adâncul inimii sale neîncrezătoare, pacientul știe că nu pușcă ceva, și atunci vine înapoi aici și dorește un punct de vedere obiectiv și realist, și eu îi acord, dar nu este nici pe departe la fel de bombastic și de atractiv precum cel de pe internet, și apoi el se întoarce la motoarele lui de căutare și o ia de la capăt.

Între timp, eu șed aici, conștientă fiind că până la urmă doar moartea îi poate salva; și ei știu că nu-și vor găsi liniștea decât în ziua în care organismul lor vânător își trage ultima suflare.

Ceea ce ei nu conștientizează e faptul că le este bine aici și acum, și că toată căutarea, cercetarea și ideile astea compulsive le conferă vieților lor o direcție, un miez și un sens.

Uneori, când mă uit la ei cum stau acolo – plini de speranță, pentru că urmează să primească ajutor imediat –, îi invidiez. Mi-aș dori să nu fiu doctor, pentru că atunci aș fi putut și eu să merg la doctor. Atunci aș fi crezut în tot spectacolul acesta de teatru, în care doctorul joacă rolul principal, și pacienții sunt publicul. Și publicul vrea să primească valută în schimbul banilor, pentru că și în acest domeniu, la fel ca în toate celelalte, standardele au crescut, și, pe zi ce trece, se largesc și domeniile de la care oamenii se așteaptă să primească ajutor. Această convingere că există ajutor nelimitat este în esența ei un virus, un fel de epidemie, o pestă. Nivelul de trai a crescut, și, odată cu el, au crescut și așteptările generale, sau cele care țin de sănătate, și sarcina medicilor de familie este să limiteze această pestă acum, să reducă febra omenirii în materie de servicii medicale, să fie cavalerii și apărătorii ajutoarelor sociale, să pună punct aici și acum acestei șarade și să-i determine pe pacienți să iasă din cabinet și să plece acasă. Teamă de a nu fi acționari în judecată ne face totuși să scriem trimiterile pentru care ne bat excesiv la cap. Ce s-ar întâmpla dacă ultimele titluri de ziar despre o neglijență ar fi legate de acea persoană pe care am expediat-o acasă cu mesajul de a se stresa mai puțin, pentru ca, două zile mai

târziu, să facă un atac de cord sau să se dovedească faptul că suferea de un cancer în stadiu avansat? Sau să se sinucidă? Ce-ar fi dacă Bărbatul cu Coadă de Cal ar pleca din clinică și s-ar arunca în fața metroului. Este puțin probabil, dar se poate întâmpla, și expresia „puțin probabil“ nu are efect asupra neliniștii mele, care odinioară mă făcea să tresar în miez de noapte și mă ținea trează pe întuneric, revizuiind în minte pacienții de peste zi, unul după altul, ca să mă asigur că nu am omis nimic.

În urmă cu câțiva ani, unul dintre pacienți s-a sinucis cu pastilele prescrise de mine. După câte se pare, era un cap de familie bine așezat la casa lui. Nu avea nici un diagnostic și nici un semn prevestitor. Nu a lăsat nici o scrisoare în urma lui și nici o explicație. I-am citit dosarul medical căutând răspunsuri, dar nu am găsit absolut nimic. Ceruse o examinare a unei alunițe și alte mărunțișuri, și a avut o scutire medicală pentru gripă, dar nu scria nimic despre depresie, manie și nici o notă despre insomnie. Chiar înainte să moară, venise la mine ca să-mi ceară o rețetă pentru un analgezic, pe motiv că se rănise la genunchi în timp ce făcea sport. N-am avut nici o ezitare să îi scriu rețeta, și, în sâmbătă, care a urmat, când soția și copiii lui erau plecați de acasă, a pisat tabletele într-un mojar, le-a amestecat cu un pahar de vin roșu, s-a dus în dormitor, a încuiat ușa și a deschis fereastra. Când familia s-a întors duminică seara, el era deja mort de aproape două zile.

Dacă aș fi observat niște semne, aș mai fi procedat așa? Și, după trei nopți nedormite, Aksel mi-a spus că trebuie să mă gândesc la această întâmplare ca și când aș fi un angajat la un magazin de bricolaj, unde vine un ins ca să cumpere câțiva metri de sfoară, cu care, mai târziu, se sinucide.

— N-aveai de unde să știi. Nimeni n-avea cum să știe. E una dintre experiențele pe care nu le putem controla și nu le putem anticipa.

Altă dată, în schimb, am salvat literalmente viața cuiva. I-am găsit o gâlmă într-un testicul, era malign, dar micuț și separat de restul țesutului, după câte se pare, și bărbatul a fost operat și s-a făcut bine. Cu cancerul nu se știe niciodată, țesutul rău poate să crească în liniște în interiorul întunecat al corpului și brusc, într-o zi... Oricum, acel om chiar a avut motive să-mi fie recunoscător.

Cu toate acestea n-am primit nici o veste de la el. Au trecut luni, și de abia după un an de la operație a apărut pe lista mea de programări, într-o zi. Nu se întâmplă des să salvezi viața cuiva, și totuși, eu asta am făcut, scria negru pe alb în fișa medicală, și m-am bucurat să-l revăd. Mea deschis ușa și i-am rostit numele de familie cu un fior de bucurie ca atunci când aștepti să se întâmple ceva bun, și, dacă nu era ceva bun, atunci cel puțin avea să dea o pauză sentimentului meu obișnuit de deficiență. Așteptam în cadrul ușii întredeschise, cu zâmbetul pe buze și cu mâna întinsă.

Bărbatul a intrat în cabinet fără să dea mâna cu mine și fără să mă privească. S-a așezat pe scaun, fără să-și dea jos geaca, și își ținea ochii în pământ.

— Cu ce vă pot ajuta astăzi?

— Să mă ajutați? Dacă mă mai ajutați, va trebui să sun și să comand o piatră funerară.

Mi-a povestit că ultimul an fusese cel mai rău din toată viața lui, aproape că nu mai dormea deloc pentru că îi era frică să nu moară. Pe tot parcursul consultației, s-a comportat de parcă tumora aceea ar fi fost invenția mea, și dacă eu n-aș fi descoperit gâlma, totul ar fi fost la fel ca înainte.

Apoi, a venit o femeie și s-a plâns de mâncărimi în cap. Am consultat-o și am descoperit că pe o porțiune de scalp era roșie și avea mătreață. Mi-am luat un carnețel vechi pe care-l mai foloseam uneori, chiar dacă toate rețetele acum erau electronice și orice farmacie avea acces la ele, dar unii dintre pacienții mai bătrâni pricepeau cu greu așa ceva, dar să revenim, am scris de mână denumirea unui șampon care se eliberează fără prescripție medicală la farmacie. Femeia a luat foaia cu o mină foarte protocolară, și eu m-am minunat încă o dată de acest teatru în care joc, cu toate costumele și recuzita aferente.

Consultația a durat probabil patru minute.

După câteva săptămâni, unul dintre angajați a bătut la ușă și mi-a dat o pungă de cadouri de la Vinmonopolet. În pungă era o sticlă scumpă de vin roșu și o felicitare. *Mulțumesc pentru ajutor! Am folosit șamponul doar de două ori și am scăpat de problemă.*

„Indiferent dacă pierzi sau câștigi, fă-o cu demnitate“, îmi zice Tore, care are aceeași înclinație pentru proverbe ca mama.

Și anul acesta, la fel ca anul trecut, a venit primăvara de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, și acolo afară, în piața Solli, oamenii urcă sau coboară din mașini, intră și ies din magazine, urcă și coboară din autobuze, ca întotdeauna. Eu stau și mă uit la ei. Mișcărilor lor denotă concentrare și determinare, și, când își ating ținta, pornesc spre următoarea, apoi spre următoarea.

Atunci merită să-mi reamintesc că, pentru ei, eu fac parte din același fundal gri pe care și ei îl constituie pentru mine. În ochii lor, eu sunt o persoană normală și banală, așa cum îi privesc și eu pe ei. Eu sunt o femeie de vârstă mijlocie, cu o înfățișare care nu iese în evidență în nici un fel. Eu sunt genul care plătește taxe, ocupă un loc în tramvai, stă la rând cu ceilalți și dispare în mulțime. Eu sunt genul care poartă în suflet același sentiment de vid interior pe care-l poartă și ceilalți oameni, imaginându-și că sunt singurii care simt asta.

Dar la ce va conduce toată această activitate, dacă nu la și mai multă activitate, și încotro se vor duce toți acești oameni? Astfel de gânduri îți vin când stai și te gândești, și nu ai nici un plan. Iată cum ne plimbăm pe aici și ne prefacem că suntem nemuritori și invincibili, în vreme ce sub piele curge sângele și mereu există posibilitatea ca o nenorocire să se întâmple. Pielea se poate rupe în orice secundă, nimic nu este sigur în așa-numitele zile obișnuite, pe care le credem bătute în piatră, dar care, în realitate, sunt scrise pe nisip, și nu peste mult timp vine tsunamiul. Din depărtare, valul pare atât de micuț și inofensiv. De abia când se ridică deasupra ta îți dai seama că e gigantic, dar atunci e deja prea târziu.

Nu mă mai surprinde nimic în poveștile familiilor care s-au adunat pașnice în jurul mesei la ora prânzului, într-un anumit moment, iar în următorul, toți erau morți. „Era atât de amabil și de drăguț“, spun vecinii despre tatăl care și-a ucis toată familia, și apoi s-a sinucis. „Întotdeauna avea o vorbă bună de spus, cum a putut să facă așa ceva, cum e posibil, este imposibil de înțeles.“ Dar nu este imposibil de înțeles. Orașul Dresda, din Germania, a fost construit în multe secole, dar a fost nevoie doar de câteva zile ca să fie bombardat și făcut țandări. Într-o zi, omul se plimbă prin oraș, complet absorbit de conversații, comisioane și ore stabilite, iar în următoarea se plimbă printre ruine și

ormane de moloz. Într-o zi, poate faci un pas greșit și te calcă un autobuz, asta se poate întâmpla oricând, și, dacă nu ți se întâmplă ție, i se poate întâmpla oricui, după cum se poate citi și în ziare. În afară de asta, în ziare poți citi și despre parlamentarii care au cheltuit banii contribuabililor pe prostituate, despre antrenorul de fotbal pedofil, tată a trei copii și iubit de toată lumea. Cum e posibil? O lume întreagă, plină de întâmplări neobișnuite care nu suportă lumina zilei și care, cu toate acestea, se desfășoară în continuare, aproape cu regularitate, an după an, fără absolut nici o logică și fără vreun scop anume. Aceasta este o dimensiune ascunsă pentru majoritatea dintre noi, dar apoi, uneori, întrezărim crâmpoie din acest haos, în care vedem dorința ilicită și tot restul acestor lumi iraționale și misterioase. Și în noi înșine există frânturi din această lume, dar nu îndrăznim să recunoaștem și, prin urmare, le ascundem sub un strat gros de umor, mâncare, băutură, internet, sport, bani, curățenie, bunuri imobiliare, treburi casnice și o mie de alte distracții.

În anumite circumstanțe, haosul se poate declanșa și distruge totul în calea lui, și după ce se întâmplă asta prima dată, din experiența mea, nu prea mai ai altceva de făcut decât să aștepti să termine de răvășit totul. Eu însămi stau aici, urmărind cum se năruie micuța noastră civilizație, până când se va alege praful de ea.

Dar, la început, mi s-a părut atât de frumoasă! Mă lăsasem de băutură, slăbisem, pacienții nu mă mai scoteau din sărite. Vocile lor bolboroseau undeva în depărtare, într-un șir neinteligibil de sunete, eu râdeam încetisor de ei și dădeam din cap, așa cum râd oamenii mari de copiii mici. „Ha, ha, ce figură sunteți!“ Furia aceea clocotindă pe care mi-o stârneau mai demult și pentru care acum sunt prea bătrână, și care obișnuia să mă epuizeze, a dispărut. De ce n-am descoperit asta mai demult? Această percepție? Nu m-am mai fi rănit nimic. Toți oamenii puteau să-și vadă de-ale lor în continuare, pentru că mie nu-mi păsa.

Inspirație, forță și potență izvorau din ceea ce e interzis, secret și depășește limita legalității în viața de zi cu zi. Așa cum alcoolul fusese o poartă deschisă spre cer, prin care am putut să trec, și, puf!, m-am trezit într-un alt loc, la fel și Bjørn a fost o poartă spre cer, căreia i-am trecut pragul, și, puf!, totul scliffea și strălucea, inclusiv în relația mea cu Aksel. Bjørn mă transforma într-o soție model. Bjørn m-a făcut să pot râde de bagatele, și datorită lui eram în stare să zâmbesc ori de câte ori Aksel intra clătînându-se pe ușă, seara târziu, roșu la față, supraîncălzit și cu becul frontal încă aprins, apoi își arunca lanterna prin casă, își smulgea hainele transpirate de pe el, și de abia când pornea înspre duș își amintea să stingă lampa frontală.

Mulțumită lui Bjørn, am fost în stare să încuviințez încurajator și entuziasmată când Aksel îmi povestea despre vreo nouă competiție de schi la care intenționa să participe, în China de data aceasta. Distracția costa în total treizeci de mii de coroane și însemna că aveam să fie plecat zece zile, prin urmare trebuia să lucreze dublu sau chiar triplu în săptămânile dinainte și următoare.

— Cred că ar trebui s-o faci, i-am spus, și Aksel s-a luminat la față, pentru că în sfârșit devenisem persoana care mi-am dorit mereu să fiu în toți anii aceștia, soția bună care zâmbeste și râde la tot ce născocoște soțul ei, soția care nu-și dă ochii peste cap zicând: „Mda, bine, dar atunci trebuie mai întâi să zugrăvești sau să agăți lampa asta sus“.

Am devenit în schimb soția zâmbitoare și veselă care spune: „Ha, ha, ha, ești imposibil, cum poți să ai toate concursurile tale, dar du-te în China, dacă este așa de important pentru tine!” – și atunci am făcut o descoperire: armonia în căsnicie, pe care o căutasem dintotdeauna, dar nu reușisem niciodată să o fac să dureze mai mult de câteva ore consecutiv, fără ca, imediat după aceea, starea de irascibilitate să revină, am găsit-o acum, și ea persista și în dașinuia, zi de zi, săptămână de săptămână. Dar starea aceasta avea drept condiție fundamentală existența unei *evadări*. O evadare poate să fie consumul de droguri, infidelitatea față de partenerul de viață, curve, evaziune fiscală, putea fi orice în definitiv, doar că acel lucru nu se preta să fie scos la lumina zilei. Dacă putea fi scos la lumină, ca, de exemplu, atunci când cineva se îmbată cam des – ceea ce toată lumea face în ziua de azi –, nu se punea la socoteală. Dacă puteai discuta despre acel lucru pe un ton ușor persiflant, la cină, în compania musafirilor, nici atunci nu se punea.

Acea evadare nu se preta să fie dată în vileag, ci trebuia să fie de asemenea natură, încât, atunci când era descoperită, să atragă după sine consecințe grave. Și eu am găsit aceea evadare, care nu se preta să fie scoasă la lumină, dar, în același timp, în mod bizar, zăcea în mine și lumina totul în jur.

Acum intră o tânără care vrea să i se monteze un sterilet. Deoarece și eu sunt femeie, și mai dețin și un ecograf, efectuez cel puțin două consultații ginecologice pe zi; deseori preiau chiar de la colegii mei bărbați pacienți care preferă să fie consultați de o femeie.

În timp ce stau pe scaun și îmi fac de lucru printre picioarele ei, începe să-mi povestească despre un soi de suc extras dintr-un cactus. Acel suc ar avea efecte purificatoare. Te scapă de toxine, îmi spune ea. În mod cert este mândră că știe acest cuvânt, pentru că mi-l repetă de vreo cinci-șase ori.

— Se simte pe piele cum elimini toate toxinele prin transpirație. Se simte și în fecale, pentru că miros extrem de puternic. Dar asta se datorează toxinelor care sunt eliminate.

— Fumați? o întreb. Este o întrebare inutilă, deoarece de când au introdus legea care interzice fumatul, fumătorii au început să se facă simțiți de când pășesc într-o încăpere.

— Da, răspunde ea. Dar sub zece pe zi, și puțin mai multe când merg la vreo petrecere. De ce mă întrebați?

Nu știu ce să-i răspund și nici de unde să încep. În plus, nu am voie să o mai bat la cap astăzi, deci rămân tăcută și mă prefac că sunt absorbită de montarea steriletului, și chiar sunt preocupată, dar aș putea face asta și în somn. Până și Tore tace și așteaptă calm în colțul lui.

Femeia îmi zice:

— Știu că nu e sănătos să fumezi, dar sunt de părere că fumătorii trag în piept mai mult oxigen decât alți oameni, deoarece inspiră mai profund. În plus, se mai și relaxează. La serviciu, doar fumătorii își iau pauze și ies la aer curat. Eu cred că, una peste alta, fumătorii și nefumătorii sunt la egalitate.

Dacă nu m-aș fi hotărât dinainte să stau calmă, probabil că aș fi intrat într-o polemică, dar acum o las să o țină pe-a ei. Să vezi cât de departe pot merge pacienții se dovedește a fi, de multe ori, mai relaxant decât să te cerți cu ei. „Uită-te cât sunt de nebuni cu toții!” îmi spun în sinea mea. „Lasă-i pur și simplu să zacă acolo, să mormăie și să bolborosească

în nebunia lor. Ascult-o, Tore, auzi și tu ce zice! Totul se năruie. Totul cade grămadă. Nu doar eu.“

Îi dau un absorbant și, în timp ce se îmbracă în spatele paravanului, iar eu curăț masa de consultații, ea continuă să-mi vorbească despre sucul de cactus. Îmi spune că trebuie să-l încerc și că are efecte revitalizante și relaxante, și că ea doarme mai bine acum, pielea i-a devenit atât de frumoasă, încât îmi va da adresa de internet de unde pot comanda, și că este important să menționez cine mi-a recomandat site-ul, pentru că atunci ea primește reducere.

După ce s-a îmbrăcat și s-a așezat pe scaun, trebuie să o întrerup ca să-i explic că steriletul nu o protejează de bolile cu transmitere sexuală și așa mai departe, și în timp ce eu vorbesc și rostesc aceleași propoziții pe care le-am mai spus de atâtea ori înainte, mă uit la fața ei machiată cu grijă și îmi dau seama că tot machiajul, părul decolorat și buza superioară umflată o fac să semene cu o femeie mult mai bătrână, care se străduiește să arate de vârsta pe care într-adevăr o are în prezent. Astfel, ea nu este o ambasadoare bună pentru sucul acela de cactus, inclusiv pentru că arată mult mai bătrână decât este, și, cu toate acestea, eu îmi notez ascultătoare adresa de internet de unde se poate comanda suc.

— Mulțumesc, îi spun.

„Uită-te la mine, Tore, cât de drăguță sunt acum!“

Ea pleacă, și eu mă simt mulțumită că am reușit să-mi păstrez cumpătul. „Continuă tot așa“, îmi spun în sinea mea, dar astăzi cred că toți țicniții s-au vorbit să vină aici în turmă, pentru că după sucul de cactus urmează un cuplu proaspăt căsătorit. Ea este pacienta mea, dar el nu. Ea are patruzeci și unu de ani, el are cincizeci și patru, și au în total cinci copii, îmi relatează ei.

— Dar nu avem un copil al nostru, spune femeia în timp ce se uită la soțul ei, și apoi îmi relatează că încearcă de trei luni să rămână însărcinată, fără succes însă, și acum vor să facă inseminare artificială.

Ei se țin de mână și își completează propozițiile unul altuia. S-au cunoscut la serviciu și dintr-o relație de prietenie s-a dezvoltat o relație de iubire, o întâmplare care „a venit ca fulgerul din cer“, pentru că a fost ca o catastrofă naturală, care a avut drept efect că fiecare și-a părăsit familia și partenerul de viață. Au înfruntat atâtea opreliști, totul a fost o „isterie îngrozitoare“ din toate părțile, „o nebunie“, aproape că i-a rupt în două pe amândoi, dar totuși ei au rezistat furtunii. O sarcină va fi de ajutor, pentru că va funcționa asemenea unei peceti și le va închide gura tuturor.

Nu-mi spun ultima frază, dar ea se simte în aer.

„De parcă nu ți-a trecut și ție prin cap ideea asta“, îmi spune Tore. „De parcă n-ai fi visat și tu cu ochii deschiși cum corpul tău de mult sterp rămâne însărcinată și astfel îți rezolvă dilema o dată pentru totdeauna.“

Stau tăcută și ascult, pregătindu-mă să vorbesc peste ei, să încuviințez și să zâmbesc înțeleghătoare, iar apoi să-i trimit mai departe în sistem, să-i arunc în brațele altor medici, poate chiar să adaug un mic comentariu: „Sunt de părere că totul se va rezolva, dacă veți avea un copil împreună“. Oricum vor fi opriți la următorul punct de pe traseu. În primul rând, sunt prea bătrâni, în al doilea rând, o persoană este considerată infertilă de-abia după ce a încercat minimum un an, în al treilea rând, trebuie să fi fost căsătoriți, sau trebuie să fi

trăit în concubinaj, la o adresă comună, cel puțin un an.

Aș fi putut să le spun toate astea.

În schimb, mă surprind zicând:

— La ce dracu' vă mai trebuie și alți copii?

„Nu, nu, nu. Poate doar am spus-o în gând.“

„Nu, ai spus-o cu voce tare“, îmi zice Tore. „Ai spus cu voce tare. Vai, cât mă bucur!“

— Cum?! strigă soții de vârstă mijlocie și își dau drumul la mâini.

Eu stau cu brațele încrucișate la piept și simt cum crește în mine îndărătnicia. Este o îndărătnicie veche, din copilărie, am trăit cu ea toată viața, așa cum am trăit și cu sentimentul de vinovăție pentru că m-am născut. Dar ce am descoperit recent este această supapă prin care sentimentul a reușit să iasă. A treia oară pe ziua de azi. Și pentru a treia oară mă aud zicând, fără să mă pot abține:

— În plus de asta, sunteți prea bătrâni. Și mai aveți copii din relațiile anterioare. Vă pot da o trimitere la ginecolog, dar practic n-are nici un sens. Oricum veți fi opriți la următorul punct de pe traseu. Noi credem că dacă obținem ceea ce dorim, atunci totul se rezolvă. Acesta este catargul, dar și balastul omului. Nu poți avea totul mereu. Pur și simplu așa e. Cel puțin, nu pe socoteala statului.

Înainte să apuc să rostesc ultimul cuvânt, ei s-au ridicat și, în clipa următoare, au ieșit din cabinet, ușa se izbește cu un bubuit și îi aud cum pășesc apăsător pe coridor.

„Cât de rea ești!“ exclamă Tore.

„Rea? *Eu* sunt rea? Dar de ei ce părere ai?“

„Ai fi putut să te limitezi la a spune că e necesar să locuiască împreună de mai mult de un an, sau cât o fi. Și le-ai fi putut spune pe un ton mai amabil. Doar acești pacienți nu au nici o intenție rea!“

„Nu au nici o intenție rea? Vor să-și pecetluiască legătura cu un copil, pe seama societății? N-au decât să-și ipotecheze casa și să facă însemințarea pe cheltuiala lor. Sper să se sfârșească ruinați.“

„Așa deci! Tu ești împotriva divorțurilor, infidelității, decăderii morale în general?“

Tore îmi flutură pe la nas toate aceste cuvinte tentante, iar eu mușc din ele în ordinea stabilită.

„Nu, sunt împotriva tuturor acestor aranjamente legate de familie, în care nici măcar n-au ieșit bine dintr-o relație, că sunt gata să clădească una nouă, care, în schimb, este similară cu cea pe care au părăsit-o. Toți vor să facă totul și să aibă totul, vor să păstreze toate șansele deschise și să-și urmeze impulsurile mereu. Nu-i de-ajuns să rupi o relație cu cineva și să începi alta, numai pentru că în noua relație vei avea parte de tacâmuri de argint, și de monograme, și de rochie de mireasă, și de costum de mire, de sarcini și inele, de haine de botez, și, dacă nu reușești singur, statul te va ajuta. Refuz să fiu părtașă la schema asta absurdă. După ce că s-au găsit și că sunt împreună, păi de ce nu se mulțumesc cu ce au? De ce trebuie să-și irosească energiile ca să...“

Tore chicotește, și recunosc și eu că am căzut în plasă. Clănțănitul dinților lui mă înfurie și mai tare, dar nu trebuie să mă dau de gol, deoarece atunci o să crăpăm de râs. Mă uit la el cum stă în colț și zăngăne.

„Râsul tău este istovitor.“ Când totul este de răs, atunci el creează un fel de tunel alunecos, pe care totul se dă de-a dura și dispare.

Tore se răzbună pe mine păstrând tăcerea, adică redevenind ceea ce este – o grămadă de bucăți de plastic.

Îmi rotesc privirea prin cabinet, și obiectele de mobilier se uită cu ochi goi la mine.

Acum se întâmplă oare? Acum voi mai pierde încă un pacient? Proaspăt căsătorii sunt la recepție și urlă. Îi aud de aici, din cabinet, și acum, după ce criza mi-a trecut și am dat cu mucii în fasole, mă apucă remușcarea.

Tore turuie în continuare: „Ți-ai imaginat că decizia va fi luată pentru tine, care ai peste cincizeci de ani, ți-ai făcut iluzii legate de o sarcină. Sau că va muri cineva. Fie unul din cei doi bărbați, fie tu însăși, îți era indiferent care dintre voi trei. Atât de realiste erau aceste vise cu ochii deschiși, încât parcă simțeai cum se mișcă deja copilul acolo, înăuntru, parcă vedeai preotul și polițistul stând pe trepte și spunând că Aksel a suferit o căzătură pe pista de schi, ai avut fantezii cum că, numaidecât, contul de Instagram al Lindei se umple de mesaje de condoleanțe pentru că Bjørn a suferit un atac de cord. Dar mai întâi ai avut fantezii legate de propria ta moarte, care te-ar scuti de toate celelalte alegeri“.

Tore are dreptate, pentru că moartea Lindei era singura la care nu m-am gândit, pentru că moartea ei nu m-ar scuti de probleme, ba chiar din contră. Atunci Bjørn ar fi liber și disponibil în Fredrikstad, și atât de tare uram că trebuie să aleg între cei doi bărbați, încât preferam să mor sau să fiu singură, așa cum sunt de fapt acum, decât să-l știu singur pe Bjørn, așteptând ca *eu* să fac o alegere.

Am crezut adesea că Bjørn e mort. Dacă nu mă suna sau nu îmi dădea un mesaj în cursul unei zile, atunci îl vedeam parcă în fața ochilor, prins între fiarele contorsionate ale mașinii, sau îmi imaginam că Linda l-a găsit mort în pat dimineța, iar mai apoi: „Cum aș putea să primesc și eu înștiințare? Oare ar trebui să merg la înmormântare? Ar permite ea una ca asta?“ Da, poate că moartea o va face să regrete și ar determina-o să întindă o mână înspre mine, poate mi-ar reține un loc în fața la biserică sau în capelă, poate chiar în prima bancă, printre membrii familiei. În toiul acestor fantezii exista și un sentiment de ușurare, așa cum există un sentiment de ușurare și în fanteziile în care Aksel suferea o căzătură la vreun antrenament, și mai departe: înmormântarea, fetele, cât timp avea să treacă până când urma să li-l prezint pe Bjørn. Aveam fantasme și închipuiri cumplite, dar mă consolam la gândul că îmi imaginam moartea amândurora, alternativ. Indiferent care din ei ar fi murit, tot nu ar fi rezolvat problema. În mijlocul acestei situații alambicate, nu eram în stare să răspund la întrebarea: La moartea căruia din ei aș fi suferit mai tare?

Atunci am fost sunată de la recepție.

— Da, da, știu. O să mă adun, îi spun persoanei de la capătul firului înainte ca aceasta să apuce să zică ceva. Am o zi proastă. Sunt puțin obosită.

— Înțeleg. Poate că ar fi bine să lași restul pacienților pe mâna altor medici și să te duci acasă să te odihnești puțin.

— Nu. Acum o să mă adun. Promit.

— OK, și anunță-mă dacă ai nevoie de ajutor!

— Așa o să fac!

Strâng cu putere tăblia mesei și îmi repet: „Totul e bine. Totul e bine“. În gând, îl

întreb pe Aksel: „E totul bine?“ „Normal că e bine“, îmi răspunde Aksel.

La finele lui iunie, relația mea secretă cu Bjørn dura deja de o lună și jumătate. De trei ori am încercat să-i punem capăt, și, cu puțin timp înainte de vacanță, am căzut de acord că toată luna iulie vom păstra o liniște mormântală. Nici un contact, nici un mesaj, nici din partea mea, nici din partea lui.

Ca de obicei, Aksel și cu mine ne-am dus la Hvaler. Fetele aveau să rămână în Grenda și să muncească, însă era posibil să treacă și pe la noi într-un weekend.

La început a fost o mare ușurare să nu mai verific telefonul mobil, dar n-au trecut multe zile și m-a cuprins neliniștea. Acum mă aflam foarte aproape de Bjørn, care urma să rămână acasă, în Fredrikstad, pe toată durata verii.

Aksel era plecat cu caiacul în majoritatea timpului, așa face el de obicei în săptămânile de vacanță petrecute în Hvaler, întrucât drumurile de acolo sunt atât de înguste, încât nu-și poate folosi schiurile cu roți decât foarte devreme dimineața, sau foarte târziu noaptea, când nu circulă mașini multe. Prin urmare, eu eram singură la cabană aproape mereu, și, în scurt timp, am reluat obiceiul de a verifica mobilul din minut în minut, adesea de mai multe ori pe minut.

Să mă las de băut nu a fost greu, ci a venit oarecum de la sine. Dar în clipa în care eu și Bjørn am decis că urmează să întrerupem legătura pe durata verii, bine-cunoscuta senzație de sete a revenit de parcă nici n-ar fi dispărut vreodată, și aproape de o sută de ori pe zi trebuia să-mi reamintesc de ce să nu merg cu mașina până în Fredrikstad, la magazinul de băuturi, și să nu-mi cumpăr o cutie, sau să merg cu bicicleta până la Skjærhalden, să mă plantez în cafeneaua de acolo și să beau o sticlă de jumătate, sau poate cinci.

De fiecare dată am rezistat tentației și mi-am găsit altceva de făcut: fie am gătit, fie am îngrijit tufe din jurul grădinii, fie am golit apa din bărcuța cu vâsle, și de fiecare dată îmi ziceam: „Nu, nu ai voie să intri în Fredrikstad, în speranța că îl vei întâlni pe Bjørn, din întâmplare, pe trotuar sau în vreun centru comercial. Rămâi aici, și dacă trebuie să meargă cineva în oraș, atunci Aksel va fi acela“.

Dar este ciudat cum funcționează creierul și inventează lucruri în voia lui.

Într-o zi, m-am apucat să vopsesc cu ulei mobila din grădină. Am început prin a mă întinde puțin pe unul dintre șezlongurile vechi și, când am dat să mă ridic, mi-a intrat o așchie în deget. Am ridicat ușor salteaua și am observat că întreg șezlongul era uscat iască,

cu cipicile de lemn cenușii și crăpate.

În magazie era o cutie de vopsea care se mai putea folosi, și, după ce am curățat resturile de lac, câteva petice uscate ici-colo, care s-au dezlipit de la prima atingere cu șmirghel, am băgat pensula în lac și am aplicat primul strat. Lemnul a absorbit lacul cu atâtă nesaț, de mai aveam puțin și-l auzeam înghițind, iar în timp ce continuam să lăcuiesc, am simțit un soi de fericire. Sau, într-un fel, un sentiment de utilitate, că se producea ceva și că se întâmpla ceva.

Am luat lacul, am amestecat culorile până am obținut-o pe cea dorită, m-am dus cu mașina în oraș, am parcat și am pornit rapid pe trotuar, trecând pe lângă oamenii care stăteau la terasele deschise, mi-am văzut mai departe de drum, am coborât în port și am trecut pe lângă toate restaurantele înșirate în linie dreaptă. M-am prefăcut că mă uit la meniuri, dar simțeam cum mi se ridică părul pe ceafă la gândul că oricare dintre cuplurile de vârstă mijlocie de la mese ar fi putut să fie Linda și Bjørn. Mai multe dintre fotografiile postate de Linda pe Instagram erau de la una dintre terasele acestea. *La cină în oraș cu iubitul meu. O vară frumoasă vă doresc!* Rețelele de socializare sunt ca niște felicitări de Crăciun demodate, de tipul acelor pe care obișnuiam să ni le trimitem prin anii nouăzeci. Acum, oamenii fac asta neconștient tot anul.

Dar ei nu erau acolo. Și telefonul mobil amuțise de-a binelea. M-am dus la mașină, am urcat și am condus înapoi, la casa de vacanță.

— Totul e bine, mi-am spus cu voce tare în mașină. Totul e bine.

Am continuat să vopsesc cu ulei în restul zilei, a doua zi am mai aplicat un strat, și în scurt timp mobilierul strălucea, inclusiv cele pe care le găsisem în debara. Le-am aranjat laolaltă pe terasă.

— Fantastic! a exclamat Aksel și le-a trimis părinților săi o fotografie.

Uitați-vă ce-a făcut Elin!

Tatăl lui i-a răspuns: *Dar a folosit aceeași vopsea de ulei care era în magazie? Am crezut că am căzut de acord să folosim lac transparent, și nu vopsea colorată. Nici nu știu dacă am curaj să-i arăt mamei tale... N-o să se bucure deloc.*

În fine, a zis Aksel. *Asta-i treaba. Putem continua să vorbim pe tema asta cel puțin o săptămână.*

Toate discuțiile din familia lui Aksel m-au făcut adeseori să mă gândesc la faptul că lucrurile care mi-au lipsit uneori în copilărie, o familie obișnuită și normală, de fapt, nu există nicăieri. Toate familiile la care am fost în vizită, familiile prietenilor, ale pacienților, ale colegilor, sunt mai mult sau mai puțin pline de ranchiună, neînțelegeri, certuri, despărțiri și reglări de conturi. Nu trebuie decât să stai cu ochii în patru, și ai să le observi pe toate.

Cabana din Hvaler este plină de amintiri despre conflicte mai vechi sau recente. Pe peretele de lângă masa din sufragerie erau atârnat mai multe fotografii cu doar doi dintre toți nepoții lor. Acest fapt a constituit încă un prilej de dispută extrem de îndelungat, care s-a terminat atunci când tatăl lui Aksel, în seara de Crăciun, a strigat la sora mai mică a lui Aksel – cea care se plânse de faptul că deasupra mesei din sufrageria cabanei Hvaler nu există și fotografii cu copiii ei – că nu are decât să pună niște poze cu copiii care lipsesc. „Care e problema?” a urlat el. Dar asta n-a rezolvat nimic, deoarece a ieșit la iveală faptul

că bunicii nu s-au gândit *ei singuri* că trebuie să existe fotografii cu toți copiii pe acel perete.

Cu părinții lui Aksel, treaba stătea în felul următor: după ce mâncam ce găseam în frigiderul din cabană, fără să completăm apoi proviziile, adică să punem aceeași cantitate și același fel de mâncare, eram acuzați că suntem lipsiți de respect și că ne gândim doar la noi, mai ales că suntem doctori amândoi și câștigăm așa de mult! Dacă data următoare, mai înțelepți după ce ne învățaserăm lecția, refăceam stocul de mâncare așa cum îl găsiserăm și lăsam frigiderul intact, atunci voiau să știe de ce aveam noi impresia că ei n-
ar putea să ne ofere măcar niște lapte și câteva ouă, sau oare ne credeam mai bogați decât ei? Înainte ca noi să avem copii și înainte ca frații și surorile lui Aksel să aibă copii, ei se plângeau că nu au nepoți, și, după ce li s-au născut nici mai mult, nici mai puțin de șase nepoți în decurs de patru ani, au început să se văicărească spunând că sunt prea mulți, și că acum erau prea înghesuiți. Când fetele noastre erau mici și îi sunam ca să-i întrebăm dacă pot să aibă puțin grijă de copii, fie îi anunțam prea din scurt și nu vorbiserăm cu ei de prea mult timp la telefon – Ce credeam? Că ei n-au altă treabă decât să aibă grijă de copiii noștri? –, fie ne reproșau că trecuse prea mult timp, și ce bine că, în sfârșit, li se permitea să își salute nepoatele.

De fiecare dată găseau pretexte pentru ceea ce am înțeles în timp că era ținta lor. Nu avea legătură cu ceea ce făceam noi bine, ci cu indignarea față de tot ce făceam greșit. Insulte, supărarea justificată, vânătoria de injurii constituiau motorul vieții lor, și transmisese această genă și copiilor lor – mai puțin lui Aksel, care dezvoltase cumva poziția diametral opusă: absolut nimic nu constituia o problemă. Așadar, găseau confruntări în orice, amușinau cu nasurile lor fine până le depistau, și întotdeauna reușeau. Era unul dintre talentele lor.

Toate acestea îi făcuseră să avanseze în viață, de la o scurgere de apă din beci până la momentul în care Aksel trebuia să o sune pe mama lui de ziua ei.

„Ți-am trimis un SMS“, îi zicea de exemplu Aksel, dar un mesaj text era lipsit de valoare. Trebuia să sune. Și când Aksel striga: „Da, bine, atunci am să te sun la anul!“, nici așa nu era bine, pentru că ea aștepta ca el să facă acest gest din proprie inițiativă. Dacă o făcea pentru că i se cerea, gestul lui ar fi fost lipsit de valoare.

Anul următor, mama lui Aksel avea să suspine în receptor zicând: „Ți-ai notat în caiet că anul acesta trebuie să suni? După aceea, mă poți tăia de pe listă. Un lucru mai puțin de făcut!“

Jubilația mamei de a putea exprima resentimente și enervare era mult mai mare, și de complet alt soi, decât bucuria pe care ar fi simțit-o dacă Aksel ar fi sunat-o din proprie inițiativă. Oamenii aceștia parcă aveau mereu nevoie de ceva de ros, exact ca niște câini. Un os, niște rămășițe de oase, tot ce puteau prinde.

— Indignarea și motivele de nemulțumire sunt *punctele lor erogene*, i-am spus lui Aksel.

El a scuturat din cap.

— Nu vorbi așa despre ei!

— Dar uită-te la ei când se plâng de vreo încălcare a limitelor! Se înroșesc la față și le sticlesc ochi, iar pe față li se citește excitarea. Unii oameni sunt atrași de suferință și de

văicăreală, de parcă în miezul acelor lucruri s-ar afla un fel de epicentru al plăcerii, ca o zonă erogenă sau un organ sexual nedescoperit.

În aceeași seară, i-am trimis lui Bjørn un emoticon cu o mână care face un semn de salut. N-am apucat să apăs bine pe emoticon, că Bjørn mi-a și răspuns, și astfel s-a terminat și pauza. În zilele care au urmat, am stat aplecată asupra telefonului și l-am luat peste tot cu mine. În fiecare dimineață, împreună cu Aksel, făceam baie în mare. Era un obicei vechi, pe care îl păstram inclusiv atunci când eram singuri, și ori de câte ori coboram spre port și eu îmi lăsam telefonul la cabană, mă simțeam de parcă mi-aș fi abandonat acolo toate măruntaiele, atât de dureros era să nu îl am cu mine. După aceea îmi verificam mesajele o dată, și încă o dată, și nu-mi venea să cred că, în jumătatea de oră cât merseserăm la malul mării, făcuserăm baie și ne întorseserăm, Bjørn nu se sinchisise să îmi dea nici un semn de viață.

După câteva zile de dileală în stilul ăsta, care nu s-a domolit, ci dimpotrivă, am început să mă gândesc la Linda. Nu la acea Linda care era soția răutăcioasă și dependentă de Instagram a lui Bjørn, ci la partenera lui de viață, pe care el o alesese cândva demult, iar ea îl alesese pe el, și ce s-ar întâmpla când/dacă Bjørn ar părăsi-o, atât cu mine, cu Aksel și cu Bjørn, cât și cu această necunoscută. În toiul extazului, era imposibil să simt durere sau să-mi imaginez consecințele, eram ca anesteziată. Dar acum, parcă am avut un moment de luciditate și m-am gândit la Gro, la cum ne-am cunoscut și cât de mult timp a durat până când a izbutit să se repună pe picioare după plecarea soțului. Mi-am imaginat întreaga familie a lui Bjørn, cu toți copiii și nepoții, într-un șir infinit de circumstanțe, și pentru prima oară am devenit conștientă de consecințele a ceea ce făceam noi doi, de ce avea să se întâmple dacă nu ne dădeam bătăuți, și că ar fi mai ușor acum, când nu eram atât de implicați, decât mai târziu. Deoarece, cu fiecare ceas în plus pe care îl petreceam împreună, avea să ne fie tot mai greu să punem capăt relației noastre.

Dar, într-o zi, Bjørn a lăsat iPad-ul pe masa din sufragerie și a uitat să se deconecteze, iar după aceea s-a dus la cumpărături. În timp ce se plimba prin magazin, mi-a trimis un mesaj: *Salut, ce faci acum?*

Însă apoi și-a amintit că tableta zăcea expusă pe masa din sufragerie. În secunda următoare, a sosit mesajul: **NU RĂSPUNDE!!!!**

Poate ar trebui să renunțăm, i-am scris eu în jumătatea aceea de oră cât i-a luat lui Bjørn să conducă mașina până acasă, unde iPad-ul zăcea neatins pe masă și Linda era în curte; nu se atinsese de el.

Ce vrei să spui? mi-a răspuns Bjørn.

Poate a fost un semn că ar trebui să punem capăt relației, i-am scris eu după ce mi-a trecut cea mai mare spaimă. *Asta îți dorești?* mi-a scris Bjørn, și eu i-am răspuns: *Nu, evident că nu vreau, dar nu despre asta e vorba*, și atunci el a scris: *Putem să ne mai întâlnim măcar o dată, ca să nu încheiem printr-un mesaj pe telefon.*

Ne-am dat întâlnire la Øra, o regiune industrială în care Bjørn era sigur că nu am fi dat nas în nas cu nici o cunoștință. Pe drum, m-am întrebat de ce mă îndreptam spre o întâlnire cu un om pe care tocmai decisesem să nu-l mai întâlnesc?

Dar, așa cum stăteam eu în mașină, l-am văzut deschizând portiera mașinii lui, mișcându-și corpul lung ca să iasă și mijindu-și ochii spre soare, în vreme ce, concomitent, încerca să mă zărească prin parbriz, și atunci am observat gestul lui caracteristic, care mă ducea mereu cu gândul la o cămilă sau la o girafă, sau la orice alt animal înalt, și i-am zâmbit cu gura până la urechi, i-am zâmbit ca atunci când vorbeam la telefon, atât de larg, încât aveam senzația că fața mi se va rupe în două și, când s-a așezat pe locul pasagerului, m-am strecurat peste schimbătorul de viteze și m-am cuibărit în poala lui.

— Nu am prea mult timp, mi-a spus Bjørn după câteva clipe. Oficial, acum sunt în drum spre Markus, ca să-l ajut să mute un frigider. Linda nu este acasă, dar avem un grup de chat cu toți copiii, și dacă Markus întreabă pe unde sunt, atunci află și ea.

În timp ce vorbea, gândurile mi s-au tulburat din nou. Din ce motiv mă hotărâsem să vin încoace cu mașina și să mă întâlnesc cu acest bărbat care îmi povestea despre un frigider? În stânga noastră se afla un fel de hangar, în dreapta, un șir de containere. Cel din mijloc probabil conținea ceva resturi alimentare, pentru că era survolat de pescăruși, care dădeau din aripi și țipau.

M-am așezat pe locul meu din nou.

— Ce e? m-a întrebat Bjørn.

Am arătat spre pescăruși.

— Unde suntem noi de fapt?

— Suntem în Øra.

„Øøøra.“ De obicei, dialectul de Fredrikstad al lui Bjørn mi se părea fermecător, dar de data asta mă călca pe nervi. „Taci din gură“, m-am gândit eu brusc și fără motiv. „Doar taci, te rog.“

— Amândoi suntem căsătoriți, ne dăm întâlnire lângă o groapă de gunoi, tu urmează să-ți ajuti băiatul să care un frigider. Ce-i asta? De ce suntem aici?

— Pentru că ne iubim.

— Avem peste cincizeci de ani. O să murim în curând. Nu putem să ne ocupăm cu chestii din astea. Trebuie să ne ținem pe lângă casele noastre. Trebuie să ne fixăm bine toate bunurile mobile și să ne întoarcem la rădăcinile noastre, la locul nostru, la locul de care aparținem cu adevărat, în mod oficial. Vorbesc serios.

Bjørn a suspinat de parcă ar fi vrut să spună: „Ah, iar începem!“

— Părinții mei sunt trecuți de optzeci de ani, se plimbă de la o cabană la alta, în Jotunheimen, chiar în clipa asta. Și cară după ei tot calabalâcul. Nu vom muri așa de repede. Ne-au mai rămas treizeci de ani de trăit, dacă nu mai mult.

În prima zi de muncă după concediu, eram acasă, pe strada Oscars.

În august, am mai avut o tentativă scurtă de a ne despărți, dar a fost mai degrabă de dragul aparențelor, și, la începutul lui septembrie, i-am făcut o copie după cheia apartamentului, fiindcă el fusese nevoit să se adăpostească într-un 7-Eleven, într-o zi în care ploua, și eu întârziaseam. Așa s-au așezat lucrurile. Eu aveam un amant, stabiliserăm un loc de întâlnire, și el avea propria cheie. Viața secretă a luat amploare și, în cele din urmă, și-a dobândit propria valoare, propriul steag și propria limbă. Bjørn pregătea mâncare, dacă aveam timp, Bjørn făcea curat și schimba așternuturile. Eu mă ocupam de

curățenie, deoarecepleam ultima din apartament, iar Bjørn avea un drum mult mai lung până acasă. Bjørn obișnuia să cumpere flori, ciocolată sau o sticlă de vin. Întotdeauna îmi aducea câte ceva.

— Omul tânjește doar după ceea ce nu are, i-am spus eu lui Bjørn într-o după-amiază, spre finalul toamnei.

Stăteam culcați unul lângă altul. El își pusese mâna peste a mea. Eram conștientă că așa puteam în orice clipă să-mi pun capul pe pieptul lui cald, și această certitudine îmi conferea un sentiment de bunăstare și bună dispoziție. Cum stăteam întinsă acolo, mă prefăceam că el nu e lângă mine, îi duceam dorul și tânjeam după apropierea lui fizică, în schimb, iată-l! Așa am continuat, acesta era unul dintre jocurile mele.

Chiar înainte să ne întâlnim, întotdeauna mă simțeam exaltată, bogată, îndeajuns de bogată încât să renunț exact la ceea ce mă făcuse la început să mă simt bogată. Când îi dauzeam pașii pe scări, în dățile în care ajungeam la apartament înaintea lui, întotdeauna mă gândeam: „Trebuie să punem capăt acestei relații“. „Este greșit“, îmi ziceam când el băga cheia în yală și descuia ușa. După aceea, întinsă în pat, satisfăcută și mulțumită, mă simțeam și mai euforică și mă cuprindea un soi de cinism cu tentă filozofică, ca și cum așa fi putut vedea totul de sus.

— Ce deprimant! a zis Bjørn.

— Dar chiar așa funcționează. Dorința este foarte puternică, dar de îndată ce obiectul dorit se află la dispoziția noastră, noi încetăm să mai tânjim după el. Aceasta e o lege a fizicii, în aceeași categorie cu legea gravitației: pur și simplu nu îți poți dori ceva ce ai deja. Ceea ce vreau să spun este că, dacă am fi format un cuplu, dacă am fi locuit în acest apartament mereu, atracția dintre noi s-ar fi domolit. Ar fi devenit o rutină. „Să nu uiți să cumperi lapte! Ce vrei să mănânci la cină? Te rog să duci gunoiul.“

— Tu vorbești întruna despre dorință. Și aici ai dreptate. Dar între noi există și iubire. Cel puțin în ceea ce mă privește. Eu te iubesc. Mi-am dat seama astă-vară. Te-am iubit întotdeauna.

Nu i-am răspuns, deoarece, ori de câte ori Bjørn rostea asemenea cuvinte, „iubire“ și „a iubi“, eu înghețam. Preferam să vorbesc despre dorință și despre tot ceea ce riscam, despre toți cei care aveau să ne urască și care aveau să ne pună bețe în roate. Bjørn vorbea despre cumpărarea unei noi canapele în sufrageria de pe strada Oscars, și să aruncăm vechea canapea tapițată cu catifea reiată, din anii șaptezeci.

— Dar canapeaua este perfect funcțională, i-am spus. Nu peste mult timp, va fi iar la modă. De fapt chiar cred că este la modă în prezent. Și, în plus, nu vom locui împreună aici. De altfel, ar trebui să ne oprim.

Așa mergeau lucrurile: Bjørn îmi făcea declarații de dragoste și ne planifica viitorul împreună, iar eu mă îndepărtam. Până când și el începea să ia distanță, iar atunci veneam într-un suflet după el. Ori de câte ori el făcea un pas în spate, mă gândeam că, de data aceasta, nu voi mai fugi înspre el, dar, până la urmă, tot alergam, nu-mi puteam controla acest impuls. Mai bine spus, nu aveam chef să-l controlez. Așa a funcționat acest soi de pierdere a controlului; l-am predat de bunăvoie. Am renunțat la el, în mod complet voit și conștient.

În timp ce eu nu mă săturam să aud despre Linda, Bjørn nu se sătura să mă asculte povestind despre copilăria mea.

— Povestește-mi mai multe despre perioada în care ai început să faci ordine și curățenie, îmi zicea el. Povestește-mi despre vremea când mergeai singură la grădiniță.

— Dar știi deja lucrurile astea.

De obicei nu vorbesc despre copilăria mea. Motivul este acela că nu mai reușesc să găesc nici o conexiune între expresia de compasiune care se ivește pe fețele oamenilor, indiferent cât de succint le-aș descrie copilăria mea, așa cum mi-o amintesc, așa cum am trăit-o.

— După ce am avut eu însumi copii, m-am gândit mult la copilăria ta. Este un miracol că te-ai descurcat atât de bine. Ai izbutit să faci totul singură.

— Habar n-am cât de bine m-am descurcat, dar nu știu nici o altă viață, decât pe aceasta. Nu-mi pot imagina cum e să crești într-o familie așa-zis normală, și de aceea niciodată nu mi-am dorit așa ceva. Dimpotrivă.

Îmbrăcați cu halatele noastre de baie vechi și găurite, ședeam pe covorul persan din sufragerie. Bjørn sugerase să comandăm mâncare de la restaurantul indian și, cât timp eu am făcut duș, el a comandat și s-a dus să ia pachetul. Încă de când ne-am întâlnit a doua oară în apartament, el a dat jos lenjeria de pat, a văzut cum funcționează mașina de spălat și a pornit-o la un program rapid. După aceea a întins așternuturile la uscat, ca să fie curate pentru data următoare. Și a continuat să facă acest lucru, iar eu de fiecare dată eram mută de uimire când îl vedeam că își dorea să aibă lenjerie curată pe pat, nicidecum pentru a mă impresiona sau pentru a mă seduce pe mine. Iarăși m-a dus gândul la Linda, la faptul că am trăit cu bărbatul acesta atâția ani, și totuși îl bătea la cap și era nemulțumită. Nu poți să compari comportamentul lui de aici, în acest context secret și interzis, cu comportamentul lui din acele zile cenușii de acasă, cu patru copii, vreme de treizeci de ani, îmi spuneam în sinea mea, și totuși nu-mi puteam da seama ce anume o făcea pe Linda să tune și să fulgere la adresa lui Bjørn. Poate că aveam să află în cele din urmă, m-am gândit. Poate că aveam și eu să mă enervez pe el în curând, dintr-un motiv pe care acum nu mi l-aș imagina. Atunci, poate că nu va mai fi la fel de greu să pun capăt relației. Adică n-aveam de ales decât să aștept.

— Ia-o de la capăt. Nu a fost o poveste cu mama ta, care nu și-a dat seama că este gravidă decât înainte să îți dea naștere?

— Mama era gravidă de cinci luni când a descoperit sarcina, și a fost prea târziu ca să mai facă avort.

— Dar cum e posibil? Nu era medic ginecolog?

— Este foarte posibil. Ea credea că intrase la menopauză.

— Și tatăl tău? Nu era căsătorit, parcă?

— Tata era căsătorit, avea trei copii și locuia în Drammen. Deci dacă mama ar fi putut, ar fi făcut avort, evident. Tata lucra doar temporar pe secția de neonatologie de la Ullevål în vara aceea.

Bjørn mă bate încetitor pe obraz. Are un mod de-a face gestul acesta care nu mă deranjează, și nu simt nevoia să mă retrag, așa cum aș fi făcut în alte circumstanțe.

— Dar cum te-ai simțit în copilărie știind că ai fost un accident?

— Eu mai degrabă m-am văzut ca o persoană care s-a descurcat, care a pătruns prin
șiretenie în lume, împotriva tuturor așteptărilor. Oricum, majoritatea nașterilor nu sunt
plănuite. Într-un mod bizar, eu eram convinsă că părinții mei avuseseră control total și că
erau în regulă cu toate, inclusiv cu modul în care fusesem concepută. Când eram mică, nu
credeam că e posibil să se întâmple ceva ce adulții nu au decis ei înșiși. În același timp, în
toți anii aceia, m-am gândit ce noroc extraordinar a fost ca tocmai acel spermatozoid să se
contopească fix cu acel ovul, și apoi să se ascundă îndeajuns de mult timp încât să nu
poată scăpa de mine. Era prea târziu, în acele condiții cel puțin, deoarece chiar dacă
avortul nu fusese declarat legal, mama ar fi putut să-l facă oricând, chiar și după perioada
recomandată. Cel mai probabil, l-ar fi făcut de una singură.

Bjørn a terminat de mâncat. S-a întins pe o parte. Își sprijină capul într-o mână, și pe
cealaltă o pune pe interiorul coapsei mele.

— Da, exact ca atunci când te-a născut pe tine.

— Era de gardă la spital și, când a început travaliul, la scurt timp după miezul nopții,
ea a continuat să lucreze. De abia după niște contracții mai puternice, s-a culcat într-un
cabinet gol, și când am ieșit, a tăiat cordonul ombilical și s-a străduit să scoată placenta.
De-abia apoi a sunat din clopoțel și a pus-o pe una dintre asistente să mă preia. După
aceea a continuat să lucreze.

— Nu cred!

— Ba da! Au fost mai multe cezariene în noaptea aceea și nașterea mea a avut loc
fără complicații.

— Asta-i o poveste absolut incredibilă.

— Și nu-i tot. După ce a ieșit din tură a doua zi, a uitat că născuse un copil. Cel puțin
așa mi-a spus în toți acești ani, și eu chiar o cred. Sunt convinsă că a uitat. De-abia când a
venit asistenta în camera de gardă, cu mine în brațe, și-a amintit.

— Dar apoi l-a sunat pe taică-tău?

— Da, atunci l-a sunat în sfârșit pe tata. El nu știuse nimic. A vrut să divorțeze și să
se mute la noi, dar mama a refuzat. Mama a angajat pe cineva să stea cu mine încă din
prima clipă, în schimbul cazării și mâncării, și astfel, lucrurile au evoluat, am trecut de la
un student la altul, până în ziua în care mama a descoperit că eu merg singură la grădiniță
de câteva luni, și atunci n-a mai angajat pe nimeni. Din clipa aceea, pe când aveam în jur
de cinci ani, m-am descurcat pe cont propriu. Dar după ce n-a mai angajat nici un student,
treburile casei rămâneau nefăcute, și, când aveam vreo șapte-opt ani, am început să remarc
cât de curat și ce ordine este acasă la alții. Dacă n-aș fi plecat de pe strada Oscars, poate că
n-aș fi remarcat nimic, dar ori de câte ori mergeam în vizită la prieteni sau acasă la tatăl
meu, în Drammen, și apoi mă întorceam la mine, simțeam mirosul înțepător de jeg, praf și
gunoi. Mâncarea din frigider era adeseori verde, cu mucegai. Pe pervaz, stratul de praf era
atât de gros, încât mult timp crezusem că e gri, până când l-am șters cu o cârpă udă, într-o
zi, și mi-am dat seama că de fapt era alb.

Bjørn stă întins în pat și se uită la mine. Uneori mai scutură din cap și scoate sunete
de uimire și neîncredere.

— Mulți oameni nu mă cred. Lumea zice că exagerez sau că fabulez. Dar când văd
reportaje din lumea a treia, cu copii care își cară frații mai mici în cârcă, atunci zăresc pe

fețele lor o expresie în care mă recunosc și pe mine. Chipul lor exprimă ceva grav și solemn, deoarece ei ocupă o poziție importantă și li s-a dat o sarcină de importanță majoră. Deseori mă gândesc la asta când văd tineri deprimați intrând în cabinetul meu, tineri care aparent au tot ce își doresc, doi părinți care îi iubesc ca pe lumina ochilor și care îi copleșesc cu iubire, dăruire, bani și ajutor, și cu toate astea, acești tineri nu au ceea ce am avut eu, mai precis un sentiment puternic, care îmi șoptea: „Fără tine, universul acesta ar merge mai prost“.

Bjørn încuviințează dând din cap.

— Mai povestește-mi, zice el, așa cum obișnuiesc să-i spun eu când el îmi relatează despre Linda.

— Am început cu treburile mărunte, cum ar fi măturatul în bucătărie în fiecare seară, apoi am continuat cu spălatul vaselor și cu aranjatul lucrurilor. Într-un sertar, am găsit o carte de bucate, și din ea am învățat să fac paste cu cartofi, sos brun, plăcinte de pește cu cartofi, chiftele de pește în sos alb și cartofi, fishfingers cu cartofi, orez cu lapte, spaghetti cu sos de roșii.

— Dar nu-i era frică mamei tale să te lase să aprinzi aragazul? Puteai să dai foc bucătăriei.

— Mamei mele nu îi era niciodată teamă de nimic. Ea m-a lăsat să încerc. Aprecia foarte tare să găsească mâncare caldă când venea acasă, și un apartament ordonat, și îmi dădea bani pentru întreținerea casei în fiecare duminică. Cumpăram majoritatea lucrurilor la ofertă, dar și câte un penar nou, când mi se părea că aş avea nevoie de unul, ceea ce se întâmpla des. În fiecare zi de luni, după școală, treceam pe la librăria din piațeta Riddervolds și îmi cumpăram cărți poștale sclipicioase, sau câte un creion cu radieră roz, sau un penar nou. Nu aveam niciodată îndeajuns de multe penare.

— Astăzi, dacă un copil ar prelua responsabilitatea întregii munci casnice și a gătitului, ar fi considerat victimă a neglijenței.

— Da, nici eu nu aş fi permis niciodată ca fiicele mele să fie expuse la astfel de munci. În același timp, îmi amintesc ce senzație te încerca în vremea aceea, când primeai ceva de făcut, când te gândeai că mama nu s-ar descurca fără tine, că noi nu ne-am fi descurcat fără mine. Mai ales în toamna de după terminarea vacanței de vară, când zilele își reluau cursul firesc, cu școală, și teme, și rutina programului. Nu mi-au plăcut niciodată vacanțele.

— Nu ți-ai dorit câtuși de puțin o familie normală?

— Ce înseamnă o familie normală? Mi se pare că nici nu există așa ceva. Pretutindeni nu văd decât supărări, nemulțumiri, neînțelegeri, la pacienți, în familia lui Aksel, da, uită-te și tu cum te înțelegi cu Linda! Asta îmi amintește de o luare de ostatici, sau de o junglă, acolo unde cel mai puternic câștigă.

— Da, da, dar... știi, nu toată lumea trăiește așa. Cel puțin nu tot timpul.

Bjørn a început să facă ordine după cină. M-am uitat la el cum aduna mâncarea neconsumată într-un recipient de plastic și le pune pe cele goale unele peste altele. Îmi admiram brațele puternice și mișcările încete și concentrate. Îmi plăcea să-l urmăresc în timp ce atârna la uscat lenjeria de pat umedă, o împăturea și o așeza pe vechiul uscător de

Ușure plialbil, astfel încât să ocupe cât mai puțin spațiu posibil și să se usuce cât mai rapid. Nu mă saturam să-l privesc făcând aceste lucruri. Nu mă saturam să-l privesc nici când făcea patul; fixa așternutul pe sub saltea până când cearșaful stătea perfect întins.

— Reminiscente din armată, mi-a spus Bjørn, și eu mi-am amintit de o seară petrecută în Grenda, când la una dintre petrecerile din grădină, toți bărbații încercau să se depășească unii pe alții cu povestiri despre cum izbutiseră să se fofileze de stagiul militar. Unii se prefăcuseră că aveau probleme psihice, alții se prefăcuseră că îi dureau spatele sau că erau miopi, dar toți erau mândri că reușiseră să se scoată cumva. Și iată-l pe Bjørn făcând treburi de menaj, îmbrăcat cu halatul de baie al mamei, ponosit, galben ca lămâia, marca Marimekko.

Halatul îi vine până la pulpe și până la coate. Abia încape în el.

Îi spun:

— Uneori îmi doream ca mama să fi fost ca celelalte mame, să mă întrebe ce mai faci și cum mi-a mers la școală în ziua respectivă. În același timp, observam oboseala celorlalte mame, cât de banale și de mecanice erau întrebările lor, urmate de răspunsurile mecanice ale copiilor. Remarcasem faptul că tații rareori ziceau ceva, că stăteau acolo și mâncau în tăcere, aplecați deasupra farfuriei, fără a se simți obligați să participe la conversație sau să contribuie la ea. Să stau la masă și să mănânc acasă la o altă familie, și să îi văd cum unii sunt îndemnați să mănânce tot din farfurie, iar alții trebuiau să ceară permisiunea să se ridice de la masă, pentru mine era ca și cum o sălbăticiune ar fi alergat după pofta inimii prin pădure, pentru ca apoi să ajungă la o fermă, unde suratele ei din aceeași specie sunt legate în staul. Poate că li se servea mâncare, li se făcea ordine și erau ținuți în curățenie, dar erau legați de mâini și de picioare, erau nevoiți să mănânce și să doarmă la ore fixe. Celelalte familii, în viziunea mea, erau exotice, aveau ceva de țară străină, de loc pe care îl puteam vizita și experimenta puțin, dar apoi voiam să mă întorc acasă.

— Unde a fost tatăl tău în toată această perioadă?

— Un weekend pe lună mergeam la Drammen. Mai târziu, mi-am amintit de toate călătoriile cu trenul până în Drammen, cum ședeam și îmi rodeam unghiile că trebuie să urmez toate regulile împământenite în alte familii, îndeosebi în aceasta, unde existau atât de multe reguli, încât plecam obosită după fiecare vizită. Mama mi-a vorbit ca unui adult și m-a tratat ca atare încă de la început, dar în Drammen se făcea o diferență vădită între adulți și copii, și eu nu apucam să răsuflu ușurată decât după ce mă întorceam acasă. Aș fi putut să evit toate acestea. Toți ar fi fost ușurați dacă nu m-aș mai fi dus. Dacă m-aș fi hotărât, aș fi putut refuza să mai călătoresc până la ei. Îmi dau seama cât de multe cazuri asemănătoare sunt în jurul nostru, câte neînțelegeri. Tot ceea ce credem că e obligatoriu să facem, toate eforturile sunt în van.

— Îmi amintesc că eram amândoi în Drammen în primăvara aceea, la o nuntă. Îți mai amintești?

— Vag. Probabil că era nunta uneia dintre surorile mele vitrege.

„Soră vitregă. De ce nu i se spune pur și simplu «soră»“, mă gândisem odată, când eram în Grenda și îmi pomenise de cele trei surori vitrege ale lui. Acum râdem amintindu-ne câte lucruri neplăcute măturam sub preș odinioară, preocupați de aparențe, dar și acum

continuăm să măturăm la fel de multe sub covor, și tot preocupati de fațadă am rămas. Acum ne ornăm realitatea în alte moduri. Spunem că avem „copii extra“ în loc de „copii vitregi“, spunem „frați sau surori“ în loc de „frați vitregi sau surori vitrege“, și le spunem „copii“ criminalilor care nu au împlinit încă optsprezece ani, inclusiv atunci când vorbim despre un tânăr de șaptesprezece ani, cu barbă și înalt de un metru nouăzeci. Oamenii se prefac că nu există nici o diferență între sexe și că totul este făcut cu bunăvoință, dar la fel au stat lucrurile și odinioară, tot cu bunăvoință se acoperea totul și poleiam adevărul pentru a-l face să corespundă idealului pe care ni-l imaginăm, așa cum am procedat de când e lumea.

— Dar cum stă treaba cu soția tatălui tău? Cum a reacționat la toate astea? Cum a izbutit să facă față acestei încercări?

— Åse este psiholog, și pe atunci lucra cu cei mai periculoși pușcăriași, și, în mod incredibil, ea a fost cea care a insistat ca eu să vin la Drammen mai des, și tot ea a sugerat să merg cu ei în vacanță. Poate că, astfel, avea prilejul să demonstreze că reușește să facă lucruri de neconceput pentru altcineva, fie că asta însemna să dialogheze în termeni amicali cu bărbați care uciseseră copii mici, sau să petreacă un weekend împreună cu progenitura născută din infidelitatea soțului ei cu o altă femeie, și despre care tata, ori de câte ori era beat, declara că este „marea mea iubire“.

— Exact ca iubirea dintre noi!

— La asta nu m-am gândit.

— Merg să pun de cafea. Vrei și tu?

— Da, mulțumesc.

Bjørn ia resturile de la cină și se duce la bucătărie, unde începe să-și facă de lucru cu espresorul.

Åse mă lăuda pentru că învățasem singură să citesc, sau pentru că știam să curăț cartofi și să pregătesc toate felurile pentru o masă, și pentru că întotdeauna aveam rezultate mai bune la școală decât surorile mele vitrege. Dar și aici trebuiau să existe scăpări pe undeva, așa cum ni se întâmplă tuturor, și, astfel, stăteam așezați în jurul mesei mari din bucătăria din Drammen, și Åse îmi arăta vreo fotografie dintr-un ziar, o poză a unei victime a violenței, și îmi zicea: „Gândește-te cât de tare suferă un om care este nevoit să-i facă asta unei alte ființe“, și eu porneam o diatribă pe tema responsabilității, evident inspirată fiind de mama mea, al cărei motto a fost întotdeauna: „Fă-ți datoria, cere-ți drepturile“, și Åse stătea și mă asculta, până când terminam tot ce aveam de zis.

„Fiica ta este foarte temperamentală“ obișnuia să-i spună tatălui meu dacă acesta se afla prin preajmă, ceea ce rareori se întâmpla, exceptând dățile în care mă ducea acasă la ei sau mă conducea la gară.

Bjørn vine cu cafeaua.

— Mulțumesc frumos!

— Aksel nu-ți face niciodată cafea?

— Ba da. Aksel face cafea, dacă-l rog. Aksel e drăguț. Aksel face tot ceea ce îl rog. Dar nimic din proprie inițiativă, exceptând situația în care este vorba despre schiat. Întotdeauna a fost interesant să-l văd cum știe de toate, inclusiv lucrurile la care susține că nu se pricepe, cum ar fi să facă rezervări pe internet. Dar dacă acea călătorie îl va conduce

într-un loc înzăpezit, cu pârtii amenajate și un start de concurs, atunci este incredibil de priceput.

Bjørn zâmbeste și încuviințează de parcă ar înțelege despre ce vorbesc.

— Cum te-ai înțeles cu surorile tale vitrege? Ele cum te-au tratat?

— S-au comportat întotdeauna bine cu mine, cel puțin nu-mi amintesc să fi fost altfel.

Dar acum încep să cred că am un talent înnăscut de a-mi șterge din memorie unele lucruri, sau o aptitudine de a traduce tot ce se întâmplă rău în ceva bun, deoarece îi șochez pe oameni când le povestesc despre copilărie ceva ce pe mine nu mă afectează. Sau poate că eu le-am privit dintr-un unghi pozitiv. De exemplu, tata era întotdeauna mult mai fericit și mult mai vorbăreț când urma să mă ducă la gară decât în momentele în care mă lua de acolo. Eu am pus-o pe seama faptului că atunci când mă conducea la gară era fericit deoarece stătușem cu ei timp de două zile și îi înveselisem pe toți. Atunci când venea la gară după mine, întotdeauna îmi adresa aceleași întrebări-clîșeu, pe care le recunoșteam de la familiile prietenilor mei, și eu îi răspundeam entuziasmată și în detaliu, de parcă aș fi vrut să-mi disimulez starea de stânjeneală și să mă prefac de dragul nostru, și eventual de dragul spectatorilor – care evident lipseau cu desăvârșire, deoarece nu eram decât noi doi în mașină –, că noi avem o conversație aprinsă și activă, așa cum poartă un tată cu fiica lui. Odată, când aveam doisprezece sau treisprezece ani, am mers cu bicicleta de la Oslo la Drammen, într-o vizită-surpriză. Doar că eu presupusesem că această vizită avea să fie primită cu bucurie, fapt ce demonstrează cât de protejată eram de propriile deziluzii. Când am ajuns acolo, tata era în curte și săpa. „Bună, tată“, i-am spus eu fără suflare, după ce curcasem ultimul deal. Eram bucuroasă că îi pot povesti cum venisem cu bicicleta de la Oslo, singură-singurică. Așa ceva nici una dintre surorile mele vitrege n-ar fi făcut, chiar dacă erau mai mari decât mine. Nu e vorba că n-ar fi putut, doar că nu le-ar fi trecut niciodată prin cap așa ceva. Tata s-a răsucit spre mine, și într-o secundă, înainte să fi apucat să se dezmeticească, buzele i s-au contractat, scoțându-i la iveală dinții, iar apoi m-a privit cu ochii mișiți; eu am interpretat că era obosit după munca din grădină, acesta era mecanismul de interpretare pe care-l aveam pe atunci, și de-abia după mai mulți ani mi-am dat seama că vizitele mele la Drammen erau la fel de stresante și deranjante pentru tata, precum erau pentru mine și Åse. Dar, chiar dacă adeseori îmi făceam griji cu o săptămână înainte să merg la ei, niciodată nu m-am gândit să anulez vizita. Eu credeam că ei mă așteaptă și că le-ar părea rău dacă nu mergeam. Nu înțeleg de unde mi-a venit ideea asta, dar această iluzie mi-a servit drept refugiu în anii care au urmat, punându-mi în același timp pe umeri o mare responsabilitate. Eu eram o persoană așteptată acolo, eram un înger salvator, de care depindeau toți, nu doar mama. Adevărul e că atât tata, cât și Åse, și în mod precis surorile vitrege, detestau vizitele mele și râsuflau ușurați după ce plecam. Când în sfârșit am înțeles, pe la vârsta de optsprezece-nouăsprezece ani, m-am simțit eliberată. De atunci, m-am dus la Drammen în medie de două ori pe an. Ei mă invită la toate evenimentele de familie, trebuie să recunosc. Adesea m-am gândit cât de cumsecade s-au comportat cu toții, întreaga familie, mai ales Åse. Chiar mă întreb cum aș fi gestionat eu o astfel de situație. După ce am avut la rândul meu copii, am încercat să-mi imaginez cum s-a simțit Åse când mergeam în vizită la ei, un weekend pe lună, în toți acei ani. Cum e să primești un musafir care este dovada iubirii dintre soțul tău și o altă femeie, cu care, după

câte se pare, el ar fi preferat să rămână, iar această mărturie este o ființă care seamănă leit cu mama ei, vorbește și merge ca ea, vine singură cu trenul și stă la masa din bucătărie, ținând prelegeri lungi.

E ora 14:27 când o femeie născută în 1980 intră în cabinet și, înainte să apuce să se așeze, îmi zice că este gravidă.

— Ce frumos, felicitări! îi spun, știind că de mult își dorea copii.

— Mulțumesc, îmi răspunde. Dar s-a întâmplat în cel mai prost moment imaginabil.

— Cum așa?

— Păi, uite așa. Urmează să plecăm într-o călătorie în jurul lumii, nu știu dacă v-am povestit despre asta. În orice caz, printre altele, trebuie să mergem cu trenul transsiberian, și am plătit deja toate biletele și camerele de hotel, și nu ni se înapoiază nimic din sumele acelea dacă anulăm acum. Suma e undeva peste patruzeci de mii de coroane norvegiene. Ne-am și închiriat apartamentul. Pur și simplu nu putem face asta acum. E imposibil. Trebuie să amânăm până la anul.

— Să amânați excursia până la anul, vreți să spuneți?

— Nu, nu. Trebuie să amânăm asta, zice ea și arată spre burtă. De aceea am și venit. Trebuie să amân asta până la anul. „Înțelegi tu, micuțul meu prieten? Că trebuie să mai aștepti? Dar apoi vei putea veni. Mama și tata trebuie să călătorească puțin înainte, să vadă lumea.“ Ultima frază o zice cu o voce de copil.

— Vreți să scăpați de sarcină?

— Da, mai bine rămân însărcinată la anul. Așa ne-am planificat. Doar că trebuie să plecăm în călătorie mai întâi. Și asta nu se poate dacă sunt gravidă.

— Peste un an o să aveți patruzeci de ani.

Ea se uită la mine și se mușcă de buză. Apoi se uită în depărtare și inspiră adânc, așa cum faci când încerci să-i explici un lucru cuiva greu de cap.

— Da. Ce vreau să spun este că acum am rămas foarte repede gravidă, deși nu am crezut că o să se întâmple imediat, ceea ce ne dă peste cap toate planurile. Am discutat o *groază* pe tema asta, și eu am plâns... În clipa aceea, îi dau lacrimile. Gura i se încrețește, privirea i se tulbură și scutură încetîșor din cap. Ca de atâtea alte dăți, eu mă întreb dacă ar fi plâns la fel și în alte situații similare, cu acel plâns melancolic, cu acel scuturat ușor din cap, în semn că este o alegere dificilă, și Doamne, ce viață grea are.

De-a lungul anilor, am devenit imună la plâns, inclusiv la al meu. Am văzut prea mulți oameni plângând. Inițial, pacienții stau afară, în sala de așteptare, și totul este în regulă. Apoi intră în cabinet și încep să plângă în hohote, ca la comandă. Nu neapărat pentru a mă sensibiliza pe mine, sau pentru a mă determina să le prescriu ceea ce își doresc, indiferent că e vorba despre analgezice, antibiotice, adeverințe pentru serviciu, trimiteri sau, așa cum e în cazul de față, avort – pe care, dincolo de ce cred eu, nu i l-aș putea refuza, dacă ea dorește să scape de copil. Nu, majoritatea pacienților, din experiența acumulată în atâtea ani, plâng pentru că vin în fața unei persoane cu halat alb, care îi privește în ochi și îi întreabă ce mai fac. Atunci când oamenii intră într-un cabinet medical, sunt cuprinși de o nevoie de a face mărturisiri, ca la confesional. Pantalonii mei albi și cămașa albastru deschis sunt probabil un stimulent pentru plânsul care s-a acumulat

de-a lungul unei perioade lungi de timp, iar clauza de confidențialitate îi face probabil să se simtă în siguranță. Aici, pacienții pot să spună ceea ce nu îndrăznesc să rostească în altă parte, sau pot să facă lucruri pe care, în alte circumstanțe, nici n-ar fi visat să le facă, pentru că ei sunt convinși că doctorul știe tot și suportă orice. Dintr-o pornire de vanitate și de a demonstra că sunt demni de această convingere, doctorii încearcă să le și răspundă, dar să și tolereze tot ce v-ați putea imagina, inclusiv ceea ce nici măcar ei nu cunosc și nu tolerează.

Mă ridic de pe scaun și aduc rola de hârtie de lângă chiuveță, iau câteva șervețele și Ți le dau pacientei. Dar, în timp ce Ți suflă nasul și Ți șterge machiajul pe care și l-a Țintins pe față, mă gândesc că trebuie să mă descotorosesc de aparatul de ecografie.

— Nici nu bănuieți câtă muncă am depus pentru această călătorie. Am stat seară de seară ca să rezervăm biletele de pe site-uri rusești, cu litere chirilice, pe care a trebuit să le traducem cu Google Translate. Mie mi-a fost incredibil de greu, deoarece am stat treji și am povestit nopți de-a rândul, și acum dumneavoastră îmi îngreunați situația.

Stau pe scaun și mă uit la ea, și mă întreb oare ce sumă aș putea primi pentru ecograf, dacă e posibil să-l vând pe internet și dacă există de fapt un site pentru astfel de aparaturi.

— Peste un an veți avea patruzeci de ani, probabilitatea de a rămâne Țnsărcinată scade dramatic și, în același timp, crește vertiginos riscul de accidente genetice...

— Dar dumneavoastră credeți că nu știu toate astea? Credeți că n-am stat trează nopți Țn șir și nu mi-am bătut capul? A fost o decizie cumplit de dificilă, vă Țnșelați dacă aveți impresia că mi-a fost ușor...

Țncep să mă simt amorțită și stoarsă. Nu simt oboseala obișnuită, ci o sfârșeală mai profundă, autentică, de parcă mi-ar fi ajuns toate astea, poate un fel de extenuare pe care sinucigașii o recunosc, de acolo, din regatul morții.

— ...și cunosc multe persoane care au avut copii după Țmplinirea vârstei de patruzeci de ani, și totul a mers bine. Dar știți ceva? Nu trebuie să stau aici și să mă cert cu dumneavoastră. Femeile s-au luptat de-a lungul secolelor pentru acest drept, și n-aveți decât să nu fiți de acord! Dar îmi veți da ceea ce vă cer, să știți! Asta e tot ce trebuie să faceți.

Țn timp ce o consult și Ți fac o ecografie, stabilesc cu exactitate că sarcina are opt săptămâni, și mă gândesc la titlurile mari ale ziarelor: *I s-a refuzat avortul*. Și subtitlul: *Doctorul de familie a fost de părere că sunt prea bătrână*.

După ce pleacă, și eu fac curat Țn urma ei, mă așez la birou și mă izbește gândul că, din limba norvegiană, expresia „Ceea ce cer“ mă provoacă cel mai tare.

„Tu te auzi ce spui?“ mă Țntreabă Tore. „Acum ai vorbit fix ca maică-ta, care obișnuia să citească ziarul și să vocifereze, și care scria cronici ce se Țncheiau cu concluzia: «Trebuie să ne adunăm cu toții. Fă-Ți datoria, cere-Ți drepturile. Nu putem primi totul de-a gata Țn permanență».“

Dar pacienții pot primi totul, și chiar așa se Țntâmplă.

Nu cred în fantome, îngerii, homeopatie și nu cred că se poate comunica vreodată cu morții. Dar cred în intuiție și premoniții. Subconștientul alege și discerne zgomotul constant care ne împresoară, și relevă ceea ce știm în interiorul nostru, dar poate nu reușim să recunoaștem. Frânturi de informații aparent fără sens se pot aduna în mici fante din creier și să zacă acolo, să te roadă. Acestea pot conține replici dintr-un film, o propoziție prinsă din zbor de la masa vecină, într-o cafenea, ceva ce vezi trecător pe net, un pacient care aruncă o remarcă în timp ce iese pe ușă. Unele propoziții și imagini rămân întipărite, fără să aibă nimic în comun cu altele, decât faptul că nu mi le pot scoate din minte.

„Bătrânele corpuri gem atunci când pasiunea se naște și își face simțită prezența.“ Într-o noapte în care aveam insomnie, pe la finele iernii de anul trecut, cu câteva luni înainte de povestea cu Bjørn, am prins această frază în zbor, și mi s-a fixat în minte. Pe atunci urmăream o grămadă de filme și de seriale despre infidelitate și amantlăcuri în rândul adulților, și acolo am auzit aceste cuvinte: „Bătrânele corpuri gem atunci când pasiunea se naște și își face simțită prezența“. Fraza aceasta mi se tot învârtea în cap.

„Oameni bătrâni, și uite cu ce se ocupă!“ îmi amintesc că gândeam pe atunci. „Ar trebui să vă fie rușine!“ Pasiunea este destul de dureroasă și când ia naștere între două corpuri tinere, darămite atunci când carnea oamenilor de vârstă a doua începe să tremure, de îți vine să întorci capul. Și cu toate astea, tot la filme și seriale cu această temă ajungeam să mă uit, în serile în care zăceam pe sofa și beam vin.

În toamna dinainte de apariția lui Bjørn, am avut o pacientă la care am continuat să mă gândesc mult timp după încheierea consultului. Schimbarea la această pacientă era foarte mare față de ultima dată când venise la mine. Atunci mi se păruse obosită și ridată. Acum părea să fie în formă, parcă mai tânără, mai radioasă și mai strălucitoare. Venise la mine pentru că voia să facă analizele obișnuite de sânge și să verifice dacă există modificări la nivelul cervixului, pentru că suspecta că ar avea nevoie de estrogen.

După ce i-am prelevat analiza, am consultat-o.

— Nu mi se pare că ați avea nevoie de estrogen. Câți ani aveți? Cincizeci și trei? Din ceea ce văd eu aici, nu v-aș fi dat nici patruzeci.

— Serios? a spus ea râzând.

După ce s-a îmbrăcat și s-a așezat pe scaun, mi-a ieșit porumbelul pe gură:

— Arătați atât de bine! S-a întâmplat ceva? Ați început să mergeți la sală? Povestiți-

mi.

A tras adânc aer în piept.

— Ceea ce s-a întâmplat este că mi-am găsit un amant.

— Serios?

— Da, și este absolut fantastic. Este *imposibil de descris*. Și-a dus mâna la gură ca să își ascundă râsul. Relația nu are nici un viitor. El este proaspăt divorțat și acum locuiește împreună cu noua parteneră, pentru care a și divorțat de fapt, și care mai este și gravidă pe deasupra. Și, de parcă n-ar fi fost îndeajuns, noi trei lucrăm aproximativ în același loc. Din fericire, ea este în concediu de boală. Este *haos total*.

Iarăși a chicotit, a scuturat din cap, și eu am încuviințat și am încercat să rămân neutră, să nu se citească pe fața mea că o judec. Dar, în sinea mea, mi-am spus: „Oameni bătrâni, și uite cu ce se ocupă!“

— Obişnuim să organizăm şedințe de lucru acasă la mine. Soțul meu este plecat în majoritatea timpului. Sunt atât de entuziasmată! Cumpăr mâncare și planific. După aceea, preț de câteva zile am destul timp să reflectez la ceea ce am făcut, și apoi după câteva zile, el reapare. În viața mea n-am făcut așa ceva, dar ca să nu-l sperii pe el, îl las să creadă că această viață este perfect normală pentru mine și că eu și soțul meu avem o oarecare înțelegere. Dar nu e adevărat. În ziua în care se va termina relația extraconjugală dintre noi, într-un fel sau altul, în momentul în care el va dispărea, nu știu ce-o să mă fac.

— Mda, trebuie să vă bucurați de ea atâta timp cât durează, îi spun eu, dar în mintea mea rostesc: „Oameni bătrâni să facă așa ceva!“

În zilele care au urmat, mă apuca o formă de furie care mi se suia pe șira spinării și mă făcea să abandonez orice altă îndeletnicire, și îmi aminteam chipul ei strălucitor, chicotitul ei, cum își ducea mâna în dreptul gurii. „Bătrânii ăștia! Oare ce-și imaginează?“

I-am povestit lui Aksel despre ea și el mi-a răspuns:

— Probabil că atunci trebuie să așteptăm aterizarea de urgență. Trebuie să pregătești trimerterile medicale și rețetele. Antidepresive, pastilele fericirii, pastile de somn, psiholog, concediu medical. Știi tu, ca de obicei.

Am râs pe înfundate. Dar ea a continuat să locuiască în mintea mea cu tot cu râsul ei. Mi se întâmpla să mă trezesc în miezul nopții și să-i aud chicotitul la fel de limpede și de tare de parcă ar fi stat pe marginea patului.

Aproximativ în aceeași perioadă, am avut un alt pacient, o profesoară lector universitar.

— Mă gândesc tot timpul cum să-mi iau viața, îmi spune lectorul fără nici o introducere.

Nu ține figura să spui că gândul sinuciderii e la ordinea zilei, că multora le trece așa ceva prin cap, și de aceea nu i-am răspuns, iar ea a continuat:

— Nu cred că o să-mi duc intenția la bun sfârșit, dar sunt epuizată să stau cu gândul tot acolo. Mă tem ca nu cumva să fac vreun gest impulsiv.

Stă cu spatele drept, pe marginea scaunului, și mă privește în ochi fără să clipească. Hainele ei sunt atât de curate și intacte, nu are cearcăne, pe corp nu se zăresc vase de

sânge sparte și nu prezintă nici tremur. Apoi, ea îmi spune:

— În urmă cu câteva luni, bărbatul meu m-a părăsit fără nici un preaviz. S-a așezat la masa din bucătărie și a declarat că are ceva să-mi spună, și atunci am știut. De obicei știm dinainte lucrurile acestea, doar că nu ne este prea clar. Dar când a venit și mi-a făcut mărturisirea în acea seară, am simțit ca și cum o piesă de puzzle care lipsise a fost în sfârșit plasată la locul ei. El lucra multe ore peste program și își lua telefonul cu el peste tot. Eu m-am făcut că nu observ și am uitat că trebuie să rămân vigilentă. Nimeni nu crede că i se poate întâmpla tocmai lui. N-ar trebui niciodată să subestimăm cât de atrăgători sunt bărbații căsătoriți și mai în vârstă pentru femeile trecute de treizeci și cinci de ani. Inaccesibilitatea poate să crească apetitul. Acești oameni atâră ca niște fructe răskoapte, nu le trebuie nimic mai mult decât o privire, și cad de pe ram.

Am încuviințat din cap și i-am zâmbit cu tristețe, de parcă aș fi știut despre ce vorbește.

Apoi a continuat:

— Am nevoie doar de o pauză. S-au adunat atâtea în ultima vreme.

— Da, înțeleg foarte bine, dar concediul medical rareori este o soluție. Toate studiile indică faptul că momentul cel mai bun să mergi la serviciu este atunci când nu ai chef. Poate mai ales atunci.

Acesta este unul dintre refrenele mele.

— Îmi vâjâie capul. Mă trezesc dimineața și nu vreau altceva decât să mor, a continuat ea, ca și când nu m-ar fi auzit. Dacă ar exista un buton pe care să-l apăs și să dispar, aș fi făcut-o. În fiecare dimineață îmi doresc să am un astfel de buton. Nu vreau decât să mă odihnesc puțin.

Am sfârșit prin a-i acorda un concediu medical de multe săptămâni, mult prea multe. De ce? Habar n-am. Dar în acest moment mi-am dat seama că poate eu, într-un cotlon al minții mele, prevedeam ce avea să se întâmple și voiam să-mi plătesc datoria încă de pe acum, în avans.

După gravida în vârstă de treizeci și nouă de ani vine un consilier juridic cu simptome de epuizare: somn alterat, digestie proastă, pierderea apetitului sexual, fără chef de muncă, depresie, migrene, oboseală, stare de rău, arsuri în stomac, dureri de spate și de șolduri. Este angajat la o multinațională, căsătorit cu o consilieră juridică, și ea lucrează tot într-o multinațională, au patru copii și locuiesc într-o casă mare, ba pe deasupra mai au și o barcă cu vele și două cabane de vacanță, și chiar dacă au două bone angajate în regim *aupair*, „nu le iese pasența“, cum s-a exprimat el. Apoi rostește expresia „lipsă acută de timp“, după care începe să vorbească despre alergii, pentru că au un câine, la care i se pare lui că a devenit alergic. De asemenea, își dorește să verifice dacă nu cumva are vreo intoleranță alimentară.

Scot un formular cu analize de sânge și încep să bifez. În răstimpul acesta, el începe să-mi relateze că urmează să pornească în vacanță cu toată familia, la Marea Mediterană. La cabanele de vacanță întotdeauna este ceva de reparat și, în plus, bonelor nu le place la cabană, iar copiilor nu le place să călătorească deloc cu barca, așa că el și soția lui s-au hotărât să ducă întreaga familie, inclusiv servitorii, într-o croazieră, astfel încât să

reușească în sfârșit să se relaxeze puțin.

„Lipsă acută de timp“, mă gândesc și mă prefac serioasă când bifez analizele. Problema lor se cheamă „lăcomie“. „Tot acumulați lucruri, de nu vă mai săturați. Vă chinuiți să obțineți cât mai multe. Casă, cabane, barcă, bone.“ În ultima vreme am observat atât de multe forme de lăcomie, care tot crește, și care este legată de tot felul: mâncare, droguri, distracție, alcool, și apoi vacanțe, cumpărături și divertisment, ne înmibuim cu mâncare, și totuși parcă nu ne este niciodată de ajuns, pentru că suntem deopotrivă primitivi și avansați, și nu mai putem să gestionăm lumea pe care noi singuri am creat-o. Și boala aceasta se răspândește și cuprinde toate domeniile. Apoi vreți să beneficiați de analize scumpe sau de concedii medicale inutile, sau, ca în cazul de față, pacientul cere toate aceste analize de sânge. „Ar trebui să vă fie rușine. Vindeți-vă cabanele și barca și dați-le banii săracilor. Renunțați la servitori, munciți mai puțin, câștigați mai puțin și țineți-vă lăcomia sub control. În schimb, voi veniți la mine și vreți să primiți și mai mult.“

„Despre cine vorbești acum?“ se aude o voce subțire dinspre Tore. „Oare la cine te referi?“

Îi dau pacientului foaia cu analize.

— Mergeți la laborator și veți fi chemat.

Se ridică de pe scaun.

— Mulțumesc!

— Cu plăcere, îi spun, dar rămân așezată.

„Du-te, cu toate croazierele tale, și cu gazele de eșapament, și cu toate caloriile, și vâra-ți-le undeva unde nu bate soarele niciodată. Și du-te naibii!“

„Cât de rea ești!“ exclamă Tore.

„Dar n-am spus-o cu voce tare! Doar mi-a trecut prin cap.“

„Nu peste mult timp, vei și spune cu voce tare ce crezi. Așteaptă numai! Imediat o să dai frâu liber limbii.“

„Nu, nu. Am feștelit-o în multe alte domenii, dar aici n-am de gând s-o comit.“

„Ai feștelit-o deja. Ai uitat de Grăsan și de cuplul de vârstă mijlocie?“

„Acelea au fost scăpări. Nu se va mai întâmpla.“

La mijlocul lunii decembrie ne-am pus de acord să nu mai reluăm legătura până la jumătatea lui ianuarie. Patru săptămâni de abstenență. Crăciunul și familiile aveau să se bucure de toată atenția noastră, și ne-am jurat pe ce e mai sfânt că așa vom face.

În aceeași seară în care am luat decizia, am coborât din pod cutiile cu decorațiuni de Crăciun. Moș Crăciunii făcuți de fetițele noastre la grădiniță din cartonul rămas de la sulurile de hârtie igienică, ieslea cu pruncul Isus din ceramică, pe care Aksel și cu mine le cumpăraserăm în Madeira, acum o sută de ani, beteală și mai multe steaguri norvegiene. Am înfipt garoafe în portocale și le-am atârnat sus, de tocul ferestrelor, cu panglică roșie. Totul trebuia să fie la fel ca altădată, era important pentru fete, și de aceea munceam la ornamente în fiecare după-amiază, deși aveam o mulțime de pacienți în plus la cabinet, întrucât aceștia încă de la început de noiembrie își făceau pregătirile pentru sărbătorile care urmau. Sărbătorile cresc gradul de isterie cu aproximativ patruzeci de procente, așa am dedus eu și, după multe zile aglomerate, am început să dau o raită prin supermarketurile deschise seara, pe la orele șase sau șapte, am făcut cumpărăturile, am cumpărat turtă dulce cu diverse forme și am pregătit și sfeșnicele pentru lumânările de Advent. Seara, înainte de sosirea fetelor, am ars complet trei dintre cele patru lumânări de Advent, ca să le dau impresia că aprinsesem câte o lumânare în fiecare zi de duminică, pe tot parcursul lunii decembrie.

Mai demult, obișnuiam să-l întreb pe Aksel, la intervale regulate, dacă nu ar vrea să ia preia câteva dintre sarcinile casei, și atunci el se ridica în picioare și scotea aspiratorul. Eu mergeam după el, scoteam ștecherul din priză și îi ziceam:

— Nu vreau să dai cu aspiratorul acum. Nu asta am vrut să spun. Îmi doresc ca tu să observi *când* este necesar să aspiri sau să cureți baia. Ba chiar ai putea să *mă rogi pe mine* să fac curat în baie ori să dau cu aspiratorul; tot ce trebuie să faci este să observi momentul în care se impune asta.

Aksel se oprea locului și încuviința dând din cap, în semn că așa va face de acum înainte, și de fiecare dată eu credeam că a înțeles ce i-am spus. Doar amândoi vorbeam în norvegiană, și stătea fix în fața mea, și mă privea în ochi, și încuviința, zicând că a înțeles ce i-am spus, după care continua să dea cu aspiratorul și nu mai făcea nimic până data următoare, când îl rugam să-și asume răspunderea pentru câteva dintre activitățile de menaj în casă, prilej cu care pornea din nou aspiratorul, sau scotea vesela din mașina de

spălat vase și așa mai departe. În cele din urmă, am fost nevoită să recunosc că niciodată nu se va schimba situația. Și dacă voiam să conviețuiesc cu Aksel, atunci acestea erau condițiile, și nu aveau să se schimbe. Astfel că am încercat să mă împac cu gândul. Am încercat să-l privesc pe Aksel ca pe un fel de ființă exotică cu care era imposibil să comunic. Dacă rămâneam fixată pe această perspectivă, atunci îmi era mai ușor. Dar, după ce fetele noastre s-au mutat de acasă, m-am întrebat adeseori cum ar fi fost dacă m-aș fi gândit doar la mine și dacă ar fi trebuit să fac curat numai după mine.

Dar cum o să fie când îmbătrânesc? Singurătate, bătrânețe... E mai bine să fim în doi. „Așa o fi?” m-am întrebat. Chiar, o fi mai bine la vârsta de optzeci de ani să trebuiască să faci curat și să speli rufe pentru amândoi și să gândești pentru amândoi? Să planifici vacanțe, să rezervi bilete, să răspunzi la întrebări de genul: „Când mergem acolo? Când ne întoarcem acasă? Ce avem de mâncare la cină? Când vin fetele? Când pleacă fetele? Când începe petrecerea? Când ne vom întâlni cu unii și cu alții? Pe ce dată avem avionul spre casă? Cât ai spus că durează? Când ajungem la destinație?”

Când îmi amintesc de viața noastră din Grenda, în timp ce șed aici și, într-o oarecare măsură, dorința mi s-a împlinit, pentru că acum nu trebuie să fac curat decât pentru mine, primul lucru care îmi vine în minte sunt lingurile de lemn.

Din Lanzasote, am cumpărat două linguri de lemn dintr-o piață. Erau făcute dintr-un lemn special, lucios și întunecat la culoare, care se strica dacă le băgam în mașina de spălat vase. Erau foarte ușor de mănuit, iar eu i le-am arătat lui Aksel și i-am explicat că nu trebuie bătute în mașina de spălat vase, ci spălate cu mâna. Din când în când, din proprie inițiativă, Aksel obișnuia să umple mașina sau să scoată vesela gata spălată. Aksel încuviința și îmi răspundea că va ține minte, însă ulterior băga lingurile de lemn tot acolo. De nenumărate ori le-a pus în mașină, și de nenumărate ori le-am scos și i-am reamintit să nu o mai facă.

După a douăzecea oară, am renunțat. Atunci, mi-am dat seama că el nu va înceta să facă treaba asta, indiferent de câte ori îl rugasem și indiferent de câte ori îmi răspunsese, la fel de serios, că nu va mai face, după care continua să le pună în mașina de spălat, astfel că, până la urmă, lingurile s-au distrus, au devenit gri și mate.

Un detaliu atât de grotesc, atât de microscopic și de banal, și cu toate astea, măcar dacă ar fi protestat, dacă mi-ar fi spus: „Nu, știi ceva, cred că ar trebui să băgăm blestematele de linguri de lemn în mașina de spălat, și cred că trebuie să introducem totul acolo, inclusiv caserolele de plastic cu margine gumată, care se rup și se strică, dacă le vâri în ea. Nu-i asta și ideea? Că, dacă ai mașină de spălat vase, nu mai trebuie să speli nimic de mână? Nu ești de părere că timpul cumulat și forțele noastre economisite merită niște linguri de lemn roase sau o margine de plastic ruptă de la o cutie?” Ar fi putut să se revolte, și atunci eu i-aș fi răspuns: „Știi ce? Cred că ai dreptate!” Și apoi aș fi făcut cum spunea el. Dar, în schimb, el stătea în fața mea, și încuviința serios, și își cerea scuze, promițând că nu va mai face, și apoi continua să pună lingurile de lemn în mașina de spălat. Nici acum nu înțeleg de ce proceda așa, și acum, când reflectez asupra trecutului, mi se pare că lingurile de lemn sunt chintesența acelor ani. În cele mai mărunte și microscopice detalii. Aceleași linguri mi-au servit drept scuză în ceea ce privește relația cu Bjørn. Exact ca în cazul bărbatului cu hemoroizi de ieri, care m-a făcut să mă gândesc de

ce altceva mai era în stare, tot așa lingurile de lemn mă făceau să mă întreb: „Dacă p-ai Aksel îl doare în cot de lingurile acelea frumoase de lemn, atunci, de-a lungul acestor ani, de câte alte lucruri nu i-a mai păsat oare?”

De exemplu, povestea cu pomul de Crăciun. Era aceeași în fiecare an. Cu o săptămână înainte, îl întrebam pe Aksel când are chef să cumpere un brad, deoarece el mereu susținea că se ocupă, dar apoi târăgăna, nu știa exact momentul, dar îmi spunea că o să-mi zică el când, dar nici asta nu făcea, și, tot la câteva zile, îl întrebam din nou când ar putea cumpăra un pom, iar el mă întreba dacă aveam într-adevăr nevoie de pom de Crăciun acum, că fetele crescuseră. Asta era o discuție repetată în fiecare an, inclusiv atunci când fetele erau mici – dar pe vremea aceea venea cu argumentul că stricăm mediul, adică e dăunător naturii să cumperi un brad, să-l târăști în camera de zi și apoi să-l arunci după câteva săptămâni –, și, ca de obicei, eu îi răspundeam că da, eu sunt de părere că nu trebuie pom de Crăciun, că deși fetele erau mari acum, fetei celei mici i-au dat lacrimile anul trecut, pentru că uitaserăm să urmărim filmul *Cele trei dorințe ale Cenușăresei*. Deci Crăciunul are ceva special, care transcende aceste detalii, care este mai mare decât suma elementelor sale componente, îi ziceam eu, de parcă această sărbătoare reușește, într-un fel sau altul, să ne scoată din rutină, și anul acesta, și anul trecut, și în cel de dinainte.

Aksel și cu mine aveam un schimb standard de replici în cadrul acestui mic joc de-a Crăciunul, iar, pentru părinții lui Aksel, Crăciunul era un fel de sezon estival. Fie cadourile nu erau adecvate, fie lipseau cadouri; ori erau prea multe, ori prea puține; poate erau prea scumpe, iar cei din generația noastră nu știm să ne creștem copiii, dar se puteau lega și de faptul că acele cadouri pe care le făceam erau prea ieftine. Exclamațiile voluptuoase de uimire pe care le scoteau părinții lui Aksel atunci când fetele își deschideau telefoanele mobile, iar apoi cum se plângeau la fel de voluptuos de faptul că sărbătoream Crăciunul prea devreme, de materialism și de accentul pus pe bani, toate acestea atingeau punctul culminant în Ajunul Crăciunului, după ce acumulaseră toată energia, începând din octombrie.

Aksel moștenise de la părinții lui concepția despre Crăciun și, chiar dacă nu se plângea niciodată, opunea rezistență la orice, începând cu veșnicul brad, când invoca argumentul protejării naturii. Apoi mă bătea la cap cu cheltuielile în exces: „Avem tot ce ne trebuie, și fetele la fel“, continua cu mâncarea: „Kilogramul de coaste costă treizeci de coroane“, apoi „cum rămâne cu clima, treaba asta nu pușcă“, și încheia cu tradiționala curățenie de Crăciun – „de ce trebuie să facem curățenie în mod special de Crăciun, oricum este prea multă bătaie de cap cu pregătirile de dinainte, de ce să nu așteptăm până în ianuarie?“

În acel Crăciun era rândul nostru să-i invităm la masă pe părinții lui Aksel și, în timp ce intrau pe ușă, să ne confruntăm iar cu fețele lor indignate. Acum ce s-o mai fi întâmplat? Oare vreun șofer de taxi a greșit drumul? Sau cineva a fost nepoliticos cu ei în metrou? Sau poate o gașcă de adolescenți s-a postat în dreptul ușii, împiedicându-i să coboare?

Să le văd fețele ridate, fără să am la bord cei patru deciletri de Chablis pe care obișnuiam să-i beau înainte de masă până la ora aceea, și apoi să stau și să-i ascult cum

pușnesc, oftează și se plâng, înaintea să-și dea jos hainele de afară, să le vadă fețele agitate și gurile acelea care trănăneau întruna – era o experiență pe care nu puteam să o suport, trează fiind, și aveam senzația că mă înec. M-am scuzat că am ceva de făcut la bucătărie, am ceva la cuptor, și am rămas lângă aragaz întrebându-mă dacă nu cumva ar trebui să dau peste cap un pahar normal, plin cu vodcă de la frigider.

A doua zi de Crăciun, la ora șase dimineața, i-am trimis un mesaj lui Bjørn, și a fost rândul meu să îi scriu:

treaz

Fără majuscule sau semn de întrebare, și, după nici două secunde, mi-a răspuns:

DAAAAA

Și, în a treia zi de Crăciun, m-am dus cu mașina până la un hotel din Fredrikstad, cu pretextul că merg să-mi vizitez mama la azilul de bătrâni. Mi-a luat o oră să conduc până acolo, apoi o oră până la hotel și încă o oră înapoi. Trei ore am fost plecată, și, când m-am întors, toți trei, Aksel, Ida și Silje, erau tot în fața televizorului, cu perne și plăpumi, cu chipsuri și dulciuri, în aceeași poziție în care îi lăsasem la plecare.

— Ce mai face bunica? a întrebat Ida.

— Ca de obicei, i-am răspuns.

— Nu putem să mergem să o vizităm împreună mâine? a propus Silje.

— Ba da, sigur că putem.

După Anul Nou începeau întrebările de rigoare legate de momentul în care să aruncăm bradul și, ca de obicei, tot eu eram cea care făcea presiuni, și replica obișnuită a lui Aksel era:

— Ești la fel de chită să arunci bradul cum ai fost și să-l bagi în casă.

Iar răspunsul meu stas era:

— Putem să-l lăsăm aici până la Crăciunul următor, și atunci nu mai trebuie să cumpărăm alt brad.

Mai demult, acasă la mama și la mine, am lăsat pomul de Crăciun până la Paște, și de aceea replica lui Aksel era mereu:

— Cred că putem să-l lăsăm până de Paște atunci.

În cele din urmă tot eu îl aruncam, apoi măturam și aspiram toate acele care căzuseră pe drum. Și de ce n-aș fi făcut-o? Doar eu îl bătușem la cap să cumpere brad.

Un alt aspect cu care mă luptam era viața socială. Acum iată-mă aici, și mă întreb de ce n-am putut să le las pe toate baltă, așa cum am renunțat la vizitele în Drammen din tinerețe.

Dar aveam multe idei preconcepute despre viața de familie, pe care încercam să le respect și care m-au determinat să stabilesc întâlniri, să organizez petreceri și mese festive, inclusiv călătorii.

La un moment dat, am renunțat, în urmă cu câțiva ani. Ceea ce m-a făcut să las frâiele au fost două întâmplări. Prima, o călătorie de weekend la Paris, cu un cuplu din Grenda, un scriitor și o redactoare. Eu, personal, preferam să planific excursiile cât mai detaliat posibil și cât mai în avans, dar întrucât acestui cuplu îi plăcea să meargă cât vedea cu ochii și să ia lucrurile așa cum vin, iar eu îmi doream să dau impresia că sunt o persoană

spontană și flexibilă, care nu e deranjată prea tare de un restaurant sau vreun muzeu e închis, sau dacă erau deja cinci sute de japonezi la coadă la intrare, am renunțat să mai verific orele de funcționare și nu am cumpărat bilete în avans, de teamă ca ei să nu rădă de mine și de foile mele A4, pe care obișnuiam să le printez și să le păstrez într-o mapă, pe vremea când mergeam doar eu cu Aksel și cu fetele în călătorie.

— Relaxează-te! îmi zicea Aksel. Se rezolvă.

Avionul decola la ora opt dimineața, și celălalt cuplu a sugerat să ne întâlnim la un restaurant cu fructe de mare din Gardermoen ca să luăm micul-dejun. Eu nu aș fi ales acel restaurant, cel puțin nu pentru micul-dejun. Dar după ce am făcut check-inul la aeroport și am găsit restaurantul, ei nu erau acolo. Cu toate acestea, Aksel și cu mine ne-am cumpărat ascultători câte un sendviș cu creveți, și de-abia după ce am terminat de mâncat și după ce a apărut pe ecran mesajul *Mergeți la poartă pentru îmbarcare*, au apărut și ei, ținând în mână câte un pahar de cafea de la Starbucks.

— Am luat micul-dejun la Starbucks în schimb, a spus scriitorul. Ne-am dat seama că este cam devreme pentru fructe de mare.

Nici unul nu a pomenit de faptul că ei propuseseră să ne întâlnim la acest restaurant cu fructe de mare.

— Dar o fi chiar așa de periculos? a întrebat Aksel după ce ne-am suit în avion, la câteva rânduri distanță față de ei. Am mâncat micul-dejun, am prins avionul, suntem sănătoși cu toții, iar acum mergem la Paris.

— N-o fi, însă eu nu pricep un lucru. Nici măcar nu s-a deschis subiectul acesta, nici măcar nu și-au cerut scuze. Doar stabiliserăm să mâncăm micul-dejun la blestematul ăla de restaurant cu fructe de mare.

Până la urmă, am preferat să mă enervez pe seama altor lucruri, ca de exemplu, pe seama faptului că oamenii ședea acolo, pe scaunele lor, și scotoceau prin telefoane, în loc să urmărească indicațiile însoțitoarei de zbor despre protocoalele de evacuare în caz de urgență. În momentul în care avionul a decolat, am văzut un băiat vârât în iPadul lui, cu niște căști negre pe cap, cu o sticlă de suc într-o mână și cu o pungă de chipsuri în cealaltă. „Uite-l cum șade acolo, în miezul zgomotului infernal de motoare, și cu toate acestea, pare anesteziat și dezinteresat, de parcă în forul lui interior ar fi fost plictisit. Ce lume mai e și asta! Ce viață! Încotro se îndreaptă omenirea? Ce facem noi, oamenii?” Apoi, când am venit cu masa pe rotile, am cumpărat două beri, pe care le-am băut rapid una după alta. Berea nu m-a ajutat deloc, și gândurile au continuat să mă macine, „doar stabiliserăm să servim micul-dejun împreună”, și apoi, după ce am aterizat și cât timp am așteptat trenul, pur și simplu nu m-am putut abține să nu-i întreb dacă nu rămăsese într-adevăr stabilit că urma să mâncăm micul-dejun împreună, la Gardermoen, dacă nu așa ne înțeleseserăm. M-am prefăcut că de-abia atunci îmi răsărise în minte pentru prima dată întrebarea, și că sigur înțelesesem eu prost și așa mai departe.

— Ah, da! zise redactorea. Chiar ne îndreptam într-acolo, dar n-am mai ajuns. Și ce s-a întâmplat apoi, că nu-mi mai amintesc?

Scriitorul:

— Păi s-a întâmplat să trecem pe lângă Starbucks, și ți s-a făcut poftă de cafea din aceea de care bei mereu...

Redactoarea:

— Da! Așa a fost! Nu știam că există Starbucks la Gardermoen!

Autorul a arătat spre redactoare și a strigat:

— Deci este vina ei! Nu a mea!

Redactoreaua l-a lovit cu palma peste braț și toți au râs. Inclusiv eu. Dar în timp ce râdeam noi acolo, m-am gândit că este ultima dată când mai merg cu alții undeva, în afara de membrii apropiați ai familiei.

Și așa a rămas.

Ulterior, când această pereche ne-a sugerat o nouă excursie, la Berlin de data aceasta, deoarece ne simțiserăm atât de bine în Paris, eu am răspuns: *Venim!*, dar nu am făcut nimic. Apoi mi-au scris că mai cunoșteau două cupluri care auziseră cât de frumoasă fusese excursia noastră și ar fi vrut să ne însoțească, iar eu le-am scris: *Ce distracție va fi! Cu cât suntem mai mulți, cu atât e mai bine!*

Cu două săptămâni înainte de a pleca, când acești oameni spontani și relaxați au început să se întrebe dacă nu cumva e timpul să facă rezervare la hotel și la avion, eu n-am răspuns. După aceea e-mailurile veneau tot mai des, dar eu tot n-am răspuns. Când mai rămăseseră două zile până la începutul acestei excursii de weekend la Berlin, le-am scris un e-mail în care ziceam că nu ne simțim prea în formă și trebuie să rămânem acasă, îmi pare foarte rău, dar le dorim să aibă o călătorie frumoasă. *Să vă simțiți bine la Berlin!*

Aksel niciodată nu s-a implicat în planificarea evenimentelor sociale. El primea toate e-mailurile, dar nu răspundea niciodată la ele, și de aceea pentru mine a fost o bagatelă să orchestrez această răzbunare, care, trebuie să recunosc, mi-a dat mare satisfacție, chiar mai mare decât dacă aș fi spus clar de la bun început că nu mergem.

— Chiar că ții supărarea mult timp! a spus Aksel când i-am povestit ce făcusem și de ce. Atât de bine ne-am distrat la Paris, de exemplu la restaurant, în seara aceea, îți mai amintești cum râdeai și tu împreună cu ceilalți?

— Eram beată. Începusem să beau încă de la prânz, și apoi am băut cât a fost ziua de lungă și în toate celelalte trei zile cât am stat acolo, nu-ți amintești? Am fost beată non-stop. Doar așa am putut să rezist. Câte mofturi au făcut de fiecare dată când încercam să găsim un restaurant! La oricare dintre ele era ceva în neregulă, și în fiecare dimineață au dormit până târziu, iar eu m-am simțit de parcă trebuia să târăsc doi adolescenți handicapați după mine.

Poate că ajunsesem cumva la limită, deoarece acum toate se duceau pe copcă unele după altele.

La câteva luni după excursia de la Paris, am invitat două cupluri de prieteni la cină de Anul Nou. N-am făcut asta pentru că aș fi avut chef. Nu mă așteptam să mă simt bine la evenimente de acest gen, ci voiam doar să le trec cu bine, și apoi întotdeauna mă simțeam ușurată.

Erau niște vecini din Grenda și niște colegi de-ai lui Aksel, care obișnuiau să vină cu noi la Hvaler, când fetele noastre erau mici. Cei care obișnuiau să ne însoțească la Hvaler m-au întrebat dacă e în ordine să mai aducă alte patru persoane, pe care le invitaseră inițial acasă la ei. Evident, le-am răspuns, și am cumpărat mai multă mâncare și mai mult alcool. A trebuit să mai adăugăm o masă, să cărăm scaunele jos din pod și așa mai departe. Dar,

în sfârșit, a venit și marea seară, masa era aranjată, în frigiderul din bucătărie și în frigiderul din beci erau pregătite zece aperitive, și în cuptor se rumenea friptura de miel, atât prima bucată, cât și a doua, pe care o cumpărasem când am aflat că urma să fim zece la masă în loc de șase.

Dar ceilalți patru invitați n-au apărut, doar cei patru pe care îi invitaserăm inițial. Cei doi care ne spusese că vor aduce încă patru persoane au scuturat din cap nepăsători când și-au dat seama că ar fi trebuit să ne anunțe și pe noi. Și, cât timp am mâncat la masa aceea inutil de lungă, s-au făcut multe glume pe seama celor patru locuri libere, pe care eu nu m-am obosit să le înlătur de la masă.

De data aceea nu m-am enervat, ci pur și simplu am încetat să mai invit oameni la noi. De atunci, am început să refuz toate invitațiile. După aceea am încetat să mai răspund, și, în cele din urmă, n-am mai primit altele.

— De ce nu mai vine nimeni pe la noi? m-a întrebat Aksel odată. Și de ce nu mai mergem niciodată cu alți oameni pe undeva? Și de ce nu suntem invitați de nimeni pe nicăieri?

— Nu știu, i-am răspuns. Poate că începem să îmbătrânim cu toții.

— N-am putea să mai invităm pe cineva la noi zilele astea?

— Ba da, i-am răspuns. Așa facem.

După câteva luni s-a repetat același dialog și s-a întâmplat același lucru, adică nimic.

În acel punct mă aflu eu în seara în care l-am adăugat pe Bjørn ca prieten pe Facebook: complet lipsită de viață socială, dacă nu o puneam la socoteală pe Gro, și fără măcar să tânjesc după așa ceva. Ultimul aspect era cel care mă îngrijora, dar nu îndeajuns de tare încât să fac ceva în privința asta.

După Crăciun, am continuat în același ritm constant. Renunțaserăm la ideea de a încerca să punem capăt relației. În scurt timp, n-am mai adus vorba despre viitor și nici despre ce trebuia sau nu trebuia să facem.

Lucrurile intraseră cumva într-un fel de rutină; în medie, ne întâlneam o dată pe săptămână pe strada Oscars, și astfel au trecut iarna și primăvara, și în vreme ce mă îndeletniceam cu pacienții și hârțogăria, și cu activitățile domestice, m-am gândit că poate asta este noua mea viață, poate că, în felul acesta, zilele vor deveni suportabile. Poate că această relație face ca tot restul lucrurilor să intre pe făgașul lor. Viața mea era scindată în două, dar cele două jumătăți erau dependente una de alta. Viața mea în Grenda era în echilibru cu relația mea secretă cu Bjørn. Nu existau contradicții, ci dimpotrivă, două părți ale unui întreg, care se hrăneau una pe cealaltă. Teama ca acest secret să nu fie dat în vileag ațâța focul care ardea în viața oficială din Grenda, și viceversa, și nici una nu putea exista fără cealaltă. Eu mă vedeam pe mine ca pe o persoană care își asumă responsabilitatea. Eu eram căpitanul care stabilea cursul, și apoi navigam cu barca în direcția aceea, spre binele tuturor.

Apoi a venit iar luna mai, și, într-o zi de sâmbătă, în urmă cu patru săptămâni, adică înainte cu o lună de a putea sărbători un an de când eram împreună, străbăteam cartierul Grenda înspre metrou, ca să mă întâlnesc cu Bjørn, sub pretextul obișnuit că mergeam să o vizitez pe mama.

Pe drum, mă chinuiam, cu ochii mijiți, să nimeresc tastele potrivite, pentru că îmi uitasem ochelarii acasă, și i-am scris asta lui Bjørn: *Abia aștept să te simt în mine*.

Când colo, i-am trimis mesajul lui Aksel, deoarece de la el promisem ultima dată un mesaj.

Dacă m-aș fi mulțumit să îi scriu doar *Îmi e dor de tine*, atunci aș fi putut să explic gestul. Dar *Abia aștept să te simt în mine* – nici măcar la începutul relației noastre, atunci când totul era nou între noi, la începutul începuturilor, nu am comunicat în modul ăsta cu Aksel.

De abia când am ajuns pe peron și mi-am scos ochelarii mi-am dat seama ce făcusem. Aksel deja îmi răspunsese (încă mai am mesajul lui):

??????????????

Am rămas tablou, uitându-mă fix la mobil. Din pură disperare, i-am trimis trei sorii

razând în toate felurile. Sorii râdeau de le curgeau lacrimile. Ha-ha-ha! Apoi am început să tremur din tot corpul. „Liniștește-te acum“, mi-am spus în gând. „O să se rezolve. Într-un fel sau altul, o să se rezolve.“

Apoi m-a sunat. Stăteam pe peron și mă uitam la metrour în care ar fi trebuit să mă sui, cum trece în viteză pe lângă mine. Și Aksel m-a întrebat:

— Ce se-ntâmplă? Cui naibii voi ai să-i trimiți de fapt mesajul? Ce-ai făcut?

— Vin acasă acum.

„Ei bine“, m-am gândit eu în cele câteva minute cât a durat să mă întorc acasă. „Acum e-acum! În sfârșit voi pune capăt acestei vieți duble. Va trebui să trecem peste asta. Va fi greu, dar vom reuși.“

Aksel stătea în ușa întredeschisă, cu mobilul în mână.

— Ce-ai făcut? Ce se întâmplă?

— E vorba despre Bjørn, am răspuns. Lui am vrut să-i trimit mesajul. Cu el urma să mă întâlnesc.

— Cu Bjørn?

— Da.

— Dar nu ziceai că o vizitezi pe Karin?

— Haide să intrăm. O să-ți povestesc totul.

Aksel a rămas pe scări, fluturând mobilul în aer.

— Al dracului să fiu dacă intru! Vom rămâne aici, afară. Adică vrei să spui că în toate zilele în care ai pretins că o vizitezi pe mama ta, de fapt ți-ai tras-o cu Bjørn pe unde ați apucat? Cu *Bjørn*? Cu *psihopatul*?

— Eu intru. Nu putem discuta în fața casei. M-am dus la bucătărie, și Aksel a venit după mine.

— Unde ați fost? Pe strada Oscars?

Am încuviințat și am încercat să-i spun ceva, dar aveam gâtul complet uscat.

Aksel s-a apropiat foarte mult de mine. Ochii îi ieșeau din orbite. Mă simțeam neputincioasă. „Nu-i pot face față“, m-am gândit. „De-aș putea să mă odihnesc puțin înaintea!“

— Spune ceva! Nu sta așa!

M-am așezat. Apoi, m-a podidit plânsul. Era o ușurare, și mi se părea că la fel era și pentru Aksel, care s-a trântit cu toată greutatea pe scaunul aflat de cealaltă parte a mesei. A pus telefonul mobil pe masă și și-a cuprins fața cu mâinile. O vreme, am stat așa. Eu plângeam și dădeam din cap nedumerită, pentru că nu știam de unde să încep. După aceea, Aksel și-a luat telefonul și a citit cu voce tare:

— „Abia aștept să te simt în mine“.

În orele și zilele care au urmat, discuțiile noastre mereu s-au sfârșit așa, indiferent că stăteam întinși în pat, pe canapea, sau așezați la masa din bucătărie. Am tot vorbit, dar indiferent ce povesteam și cum relatam despre ce s-a întâmplat, ajungeam tot la acel mesaj în care eu – în plină zi și perfect lucidă – descriesem cât de tare așteptam să simt în mine pe cineva, care nu era Aksel.

Până la urmă, m-am așezat și i-am povestit lui Aksel tot ceea ce crezusem că avea să se întâmple, de fiecare dată când îmi închipuisem că eram dați în vileag. În primul rând,

mă gândisem că Aksel avea să se simtă ușurat că s-a descotorosit de mine și că putea să meargă la schi pe zăpadă sau pe iarbă, de dimineața până seara, adică în zilele în care nu muncea sau nu dormea. Dar apoi mi-am dat seama că el deja făcea aceste lucruri, că deja mergea la schiat pe zăpadă sau pe iarbă, de dimineața până seara, în fiecare zi în care nu muncea sau nu dormea.

— De unde ți-a trecut ție prin cap ideea că aş putea să mă simt *ușurat*?

— Nu știu. Am senzația că nu-ți stă mintea decât la un singur lucru...

— Nu te întrece cu gluma! Nu încerca să dai vina pe mine pentru chestia asta!

Așa povesteam în momentele liniștite, adică vreau să spun, în dățile în care izbuteam să inițiem un dialog.

Tot așa cum eu îmi pierdusem controlul asupra relației cu Bjørn, la fel și-a pierdut controlul Aksel când a aflat. Și nu mă refer la controlul asupra furiei că a fost înșelat. Adică, reacțiile extreme sunt întotdeauna trecătoare, pur și simplu pentru că organismul, din punct de vedere fizic, are o limită de suportabilitate într-un anumit moment. Mă refer la controlul asupra acțiunilor cuiva, sau mai bine zis, asupra a ceea ce este capabil să facă, asupra a ceea ce întâlnește în raza lui de acțiune.

Aksel putea să-și dorească același lucru ca mine: să trecem peste această criză, să învățăm ceva din ea și să ne păstrăm viața de zi cu zi, casa și toate cele, dar nimic nu conta atâta timp cât anumite părți din el nu erau de acord cu această idee. De vreme ce aceste alte părți ale lui erau cele care luau decizii, în detrimentul funcțiilor vitale, el nu putea să doarmă dacă eram întinsă lângă el în pat. Nu reușea să mă privească în ochi, îl apucau migrenele, stările de leșin și tremuratul. Toate aceste simptome dispăreau imediat ce mă îndepărtam de el, și reveneau în plină forță de îndată ce apăream din nou în câmpul lui vizual.

Când Aksel nu plângea, nu țipa și nu bătea cu pumnul în masă sau în perete, stătea nemișcat, cu privirea în gol.

— Cum ai putut să faci una ca asta? mă întreba cu o voce stinsă. Chiar nu pricepi ce-ai făcut? Ce-ai pierdut? Pentru ceva ce nici nu știi cum este.

Vorbea ca și cum se mira întruna de ceva ce nu înțelegea. Dar nici eu nu înțelegeam prea bine.

— Ce anume vrei? mă întreba Aksel.

— Nu știu, îi răspundeam. Știu doar că vreau ca totul să fie ca înainte.

— Dar e imposibil.

— Așa e.

— Dacă ar fi fost o noapte petrecută cu el la beție e una, dar voi v-ați văzut un an întreg... *un an întreg!* I-ai supt-o? Ți-a tras-o pe la spate? Apoi începea din nou cu urletele.

După ce s-a calmat, l-am întrebat:

— Dar tu ce vrei?

— Nu știu.

Și uite așa ne învăTEAM în cerc, iar și iar.

Într-una din serile acelea, am făcut sex și, brusc, n-a mai fost nici o problemă de

libido la nici unul din noi.

— Nu, a spus Aksel după doar câteva minute și s-a rostogolit lângă mine.

Chiar înainte de asta, mă plesnise peste față, ceea ce a funcționat ca un fel de preludiu și, în curând, zăceam în pat, furioși, răsuflând din greu, și eu m-am gândit: „Poate reușim să ne întoarcem unul la altul în felul acesta, prin violență. Poate drumul de întoarcere trece prin violență. Pentru mine este în regulă.“

De-a lungul anilor, vorbiseram despre infidelitate – ce-am face dacă ni s-ar întâmpla nouă, cum am putea fi pregătiți, cum am reacționa și care ar fi cea mai rațională reacție. Noi credeam că suntem feriți de infidelitate, dar oare de ce am crezut asta? Pentru că puteam să *povestim* despre absolut orice?

Explozia a făcut ca tot ceea ce zăcuse ascuns până atunci sub un strat gros de noroi să se ridice la suprafață acum. Și Aksel fusese „interesat de câteva“, mi-a relatat el, dar „a stat pe uscat“. El fusese atras de foarte multe femei, atât colege, prietene, vecine, cât și paciente. S-a gândit mult în special la una dintre colegele lui. Inclusiv atunci când făcea sex cu mine se gândea la ea. Acum, că s-a pornit să povestească, nu mai era cale de oprire, și m-am gândit cât de ciudat e că am trăit împreună atâta vreme și că toate astea au existat ascunse undeva în adâncuri; în timp ce am râs, am mâncat, am dormit, am făcut duș, am glumit, am conversat pe teme serioase și intime, ceea ce nimeni nu și-ar fi închipuit că atâtă lucruri zăceau ascunse, și totuși, noi chiar purtaserăm acele conversații, ne amuzaserăm împreună și ne înțeleaserăm reciproc, incredibil, iar dacă toate acestea fuseseră cu puțință, atunci înseamnă că totul e posibil, nu?

După o săptămână, am recunoscut în sinea mea că nu ajungeam nicăieri așa, și, dacă voiam să ne dăm o șansă, eu trebuia să mă îndepărtez. Pe vremea aceea, în urmă cu trei săptămâni, eram în continuare convinsă că trebuie „să-mi salvez mariajul“. De parcă mariajul ar fi fost o ființă de sine stătătoare, cu propria viață, asemenea unui arici pe care l-a călcat mașina și care zace acolo, între noi. În urmă cu trei săptămâni foloseam în continuare expresii ca „a-mi salva căsnicia“ și „a ne da o șansă“, dar acum toate aceste expresii s-au dezintegrat, și eu nu mai înțeleg ce înseamnă.

— Pleci ca să te culci cu amantul tău? a strigat Aksel când am vârat câteva haine într-un sac negru pentru gunoi și i-am spus că mă mut pe strada Oscars pe termen nelimitat.

— Nu. Totul s-a terminat între mine și el, ți-am mai spus. Am tăiat orice legătură, știu bine. Ți-am arătat totul, toate mesajele. Însă cred că ar fi bine să stăm separați o perioadă. Nu putem să continuăm așa. Am ajuns într-o situație-limită.

Apoi el s-a resemnat și s-a așezat pe canapea.

— Poate că nu e chiar așa o prostie. Poate că va fi chiar bine să nu te mai văd.

— Da, așa cred și eu.

Atunci când nu mi-am făcut apariția la apartamentul de pe strada Oscars, în seara aceea de sâmbătă, când relația a fost descoperită, Bjørn încercase să ia legătura cu mine, îmi trimisese în jur de zece mesaje, și abia seara târziu reușisem să intru la baie cu telefonul și să-i trimit un mesaj scurt despre ce se întâmplase, scriindu-i că nu ne mai putem vedea. În orice caz, nu pentru o bucată de vreme, adăugasem, încercată de un sentiment de vinovăție. „Nu din pricina lui Bjørn trebuie să te mustre conștiința“, mi-am

spus în sine mea, dar nu m-a ajutat prea mult.

Iarăși era sâmbătă, și eu mă îndreptam spre strada Oscars. În cursul săptămânii, Bjørn îmi trimisese în jur de treizeci de mesaje zilnic, dar eu fie nu i-am răspuns, fie i-am scris că trebuie să înceteze să mă contacteze. Totuși, el a continuat să îmi scrie.

Și, după ce am intrat și am închis ușa apartamentului, el a apărut în hol.

Bjørn ținea telefonul în fața lui.

— De ce nu răspunzi?

Așa cum stătea acolo, îmi amintea de prima versiune a lui din tinerețe, „Psihopatul“, tinerelul gelos, și de cum fusese atunci, cu bănuielele lui, cu crizele lui, și pentru aproximativ a mia oară în cursul acelei săptămâni m-am întrebat: „Ce-ai făcut?“

Pe Bjørn l-am întrebat:

— Ce cauți aici?

— Am părăsit-o pe Linda. I-am povestit totul. Am venit cu mașina ținută încoace. Sunt aici de aseară. Am încercat să te contactez, de ce nu răspunzi?

Mâna în care ținea telefonul îi tremura.

— Am fost și eu prinsă în propria dramă.

— Acum suntem noi doi, nu înțelegi? Acum s-a întâmplat. Acum suntem din nou împreună. Nu mai există cale de scăpare. Înțelegi asta, nu-i așa?

Avea fața lucioasă de la transpirație. Probabil că îmbătrânise în acest an, probabil că tocmai făcuse unul dintre salturile acelea pe care le trăim odată cu înaintarea în vârstă, deoarece îmbătrânirea nu se petrece uniform și treptat, ci în salturi, și acum observam că procesul de îmbătrânire al lui Bjørn tocmai trecuse peste un astfel de salt. Mai bine spus, un maraton de șapte kilometri, pentru că ridurile de expresie de pe chipul lui se adânciseră, linia părului i se retrăsese, burta îi era mai pronunțată, după cum îmi dădeam seama în momentul acesta. Eu nu mai făcusem duș de câteva zile și nici nu îndrăzneam să mă gândesc la cum arăt.

„Ei bine“, mi-am zis, „și ce dacă? Este așa de obositor să te gândești cum arăți, să te aranjezi, să te machiezi!“ Atât de solicitantă fusese această escapadă, și era așa de bine să mă eliberez din ea! Dar Bjørn nu părea să observe nimic din toate astea. Apoi, a venit la mine, m-a strâns în brațe și eu l-am lăsat.

— Ești în stare de șoc, a spus Bjørn. Ai corpul rece și ești transpirată. Cred că trebuie să te culci. Ți fac un ceai. Ți-e foame?

În seara aceea, s-a întins lângă mine în pat, de parcă am fi fost un cuplu de oameni bătrâni. M-am uitat la el printre gene, prefăcându-mă că dorm. Mai întâi s-a dezbrăcat cu mișcări lente, apoi și-a împăturit cu grijă hainele, și-a pus cămașa pe un umerăș, și eu m-am gândit: „Iată-mă aici, în miezul unei situații de care mai demult ne bătuserăm joc eu și Aksel; ne amuzaserăm pe seama tuturor prietenilor și colegilor care divorțaseră în speranța că totul avea să fie mai bine, pentru ca, ulterior, să descopere că viața era fix ca înainte, doar că mai complicată, deoarece gestionarea noii vieți, cu toată logistica pe care o presupunea – cu copiii unuia, cu copiii altuia, cu proprii lor copii, toate acestea necesitau o inteligență și o maturitate în gândire mult mai mari, mai profunde și mai cuprinzătoare

decât ar fi avut nevoie cei doi pentru a-și gestiona viața de dinainte.

Bjørn a împăturit plapuma, a pus-o deoparte și s-a întins lângă mine, dar mie mi s-a părut că se află la ani-lumină distanță. Zăceam în pat și îmi imaginam viitorul desfășurându-se în fața ochilor, cu niște copii plini de ură, cu copii vitregi, cu nepoți, cu clubul de gurbanzi, o lume plină de ură, pe care micuța noastră insulă a îndrăgostiților trebuia să fie capabilă să o poarte în spinare și să o suporte.

Mă gândeam la toți acei pacienți care veneau la mine să-mi ceară concediu medical pentru că „erau prinși în miezul unei despărțiri“, motiv care mereu mă scotea din minți, și acum iată-mă și pe mine prinsă în aceeași situație, acum eu eram cea care mă aflam în miezul unei despărțiri, chiar dacă nu recunoșteam acolo, pe loc, crezând în continuare că eu și Aksel putem să trecem peste această întâmplare, dacă lăsăm timpul să lucreze în favoarea noastră. Aksel și cu mine într-adevăr eram sortiți să fim împreună, nicidecum eu cu acel bărbat care stă întins în pat lângă mine și cu care m-am întâlnit aici, în apartament, în ultimul an, dar care, în multe privințe, mi se părea în continuare un străin. Ce făcusem? De ce mă aflam aici? De ce se afla un bărbat necunoscut în pat lângă mine? Unde era Aksel?

Probabil că am adormit, pentru că, după câteva ore, m-am trezit din cauza luminii de la telefonul mobil al lui Bjørn. El stătea în șezut, cu spatele sprijinit de capătul patului, și plângea.

Bjørn plângea deseori și foarte ușor, spre deosebire de Aksel, pe care îl văzusem plângând doar când se născuseră fetele noastre, și apoi în urmă cu câteva zile, adică în total de trei ori în decursul celor aproape treizeci de ani. În schimb, doar în acest ultim an, și în ciuda faptului că ne întâlniserăm destul de rar, pe Bjørn îl văzusem plângând cel puțin de vreo zece ori până acum.

— Ce s-a întâmplat?

Bjørn a arătat printr-un gest din cap spre telefon.

— N-am mai văzut-o niciodată așa. Acum a devenit fix așa cum mi-am dorit să fie dintotdeauna.

— Cum a devenit?

— Plânge și spune că se căiește. Spune că dacă vin acasă acum, vom merge la terapie și vom face să fie totul așa cum am bătut-o eu mereu la cap să facem. Numai să merg acasă.

— Și asta intenționezi? Ai de gând să mergi acasă? Să știi că te înțeleg.

— Nu. Nu, nu.

Dar a doua zi, la prima oră a dimineții, a plecat.

— Merg acasă doar ca să mă asigur că nu face vreun gest necugetat. Apoi mă întorc aici.

— Evident că așa vei face, i-am spus și l-am bătut ușurel pe braț. Vorbim. Mult succes!

În luna care a urmat, m-am dus la cabinet și, când s-a făcut seară, m-am întins pe patul de consultații, și, de atunci, acolo am rămas.

Din fericire, toți cei patru pacienți de pe lista de programări sunt născuți între 1929 și 1934. Se târăsc și șchiopătează prin cabinet, cu gura veșnic deschisă și mereu năuciți de spaimă: „Chiar mi se întâmplă așa ceva? *Mie?*“

Răsuflă din greu, și fornăie, și se așază. Eu trag scaunul cu roțile mai aproape de ei și îi întreb cu voce tare, ținând în mână un pix și un carnetel de modă veche:

— Cu ce vă pot ajuta astăzi?

Ei scutură din cap de parcă n-ar ști de unde să înceapă, și eu le pun întrebări ajutătoare despre cum se simt cu șoldul, artrita, colonul, insomnia, apetitul, starea de spirit, vremea de afară, alegerile, incontinența urinară, prostata, scaunul, glicemia, ziarul, ploaia, căldura, frigul, vara, iarna, toamna, primăvara.

Timpul trebuie să treacă, secunde trebuie să se scurgă și ele în ritmul cadențat al secundarului și să se transforme în minute, și nimeni nu se mai grăbește nicăieri. De îndată ce manifest cel mai mic semn de nerăbdare, bătrânii se închid în ei. Nu suportă să fie zoriți, bătrânii. Obişnuiesc să se oprească la casa de marcat din alimentară ca să trângănească și nu se sfiesc să se plângă că toți oamenii sunt atât de ocupați în zilele noastre. Dar oamenii sunt mereu ocupați. Și acești bătrâni au fost ocupați în urmă cu niște ani. Pe atunci, ei erau cei care se enervau în miez de zi, fără să bănuiască măcar că aveau să se schimbe, la rândul lor.

Majoritatea pacienților termină ce au de spus între trei și cinci minute, asta dacă nu îi întrerup eu.

Ultima pacientă din această zi are aproape nouăzeci de ani, suferă de astm, colici, dureri la încheieturi și șolduri și multe altele, și, cu toate acestea, nu și-a cumpărat medicamentele prescrise.

O întreb de ce și ea îmi răspunde:

— Știți, brusc, m-am săturat de toate, de toate pastilele astea, de cozile lungi de la farmacie și de toți bătrânii. La farmacie, babalâcii dau peste mine cu scaunele lor cu roțile și nu îşi cer scuze. De aceea am preferat să merg la un magazin de cosmetice și să-mi cumpăr o cremă de față. Îmi place mult mai mult la magazinul de cosmetice. Miroase așa de bine, și vânzătoarele sunt mereu aranjate și amabile.

— Dar trebuie să...

— Da, da, știu. O să le cumpăr azi. Trebuie să iau mereu așa de multe pastile, deși

oricum o să mor în curând. M-am decis să nu trec de vârsta de nouăzeci și doi de ani. Cred că am trăit suficient. În plus, azi am de gând să merg la cofetărie. Îmi scot rețeta mâine. Promit.

Era ora 15:54 când a ieșit pe ușa cabinetului.

După o oră și jumătate, biroul este ordonat, toate documentele sunt semnate și expediate, sau așezate în plicuri pe tăviță. Pentru prima dată în mulți ani pot spune că am terminat totul, nu mai am nimic de făcut decât să-mi dau jos uniforma și să mă schimb în haine de oraș.

Toate meseriile ar trebui să aibă uniformă, dacă nu pentru altceva, atunci măcar pentru faptul că este o ușurare când o dai jos. Când aveam nouă ani, m-am înscris la centrul KFUM¹⁴ împreună cu Berit, colega mea de clasă, și singurul motiv pentru care am făcut-o a fost uniforma de cercetaș. Cureaua, eșarfa, cămașa, fusta, pălărioara – îmi plăcea să mă îmbrac cu ele și să străbat Slottsparken, să merg împreună cu Berit la centrul cercetașilor, numit KFUM-huset, de lângă podul Grubbe, și să stăm în micuțele încăperi din beci, să brodăm și să ascultăm povești despre Isus. După câteva luni am început să mă plictisesc și nu m-am mai dus, dar am păstrat uniforma și, în weekenduri, după ce îmi terminam treaba prin casă și îmi făceam temele, obișnuiam să mă îmbrac în uniforma aceea și să mă așez într-un fotoliu vechi ca să citesc, și astfel izbuteam să fac acele interminabile zile libere să treacă mai repede.

Lângă toalete există o spălătorie unde găsești și o mașină de spălat, și un uscător, acolo ne spală femeia de serviciu uniforme, și, în cursul unei săptămâni, îmi ajunge un singur ciclu de spălare, cu prosoape și cearșafuri inclusiv. Spăl săptămânal, în zilele de vineri, imediat după ce paznicul iese din tură. Cu el sunt mai atentă decât cu femeia de serviciu, căreia nu pare să-i pese dacă se află oameni în clădire sau nu. De obicei ies din clinică înainte de sosirea paznicului, pe la ora zece. Dau o tură prin cartier, și, când văd că a plecat, mai aștept cinci minute, apoi urc din nou în cabinet.

La început, nu am fost foarte atentă și, în a treia noapte, deja adormisem când el a venit. Luasem un somnifer și adormisem buștean.

— *Hello!* E cineva acolo? am auzit o voce zicând.

— Am niște probleme acasă în perioada aceasta, i-am mărturisit eu în cele din urmă, după ce mi-am dat seama unde mă aflu și după ce m-am ridicat de pe patul IKEA.

Paznicul a încuviințat și mi-a zâmbit într-un mod care m-a făcut să simt că mă înțelege, cel puțin câteva secunde, apoi m-am gândit: „Bjørn s-a împăcat cu nevastă-sa, și se pare că va rămâne cu ea, dar ce-ar fi să-mi doresc să ne vedem iar pe furiș“. Cred că, de data asta, cu atât mai puțin aș reuși să-l opresc, așa încât, dacă îmi doresc ca Bjørn să înceteze să-mi mai scrie, trebuie să-i spun că m-am culcat cu altcineva. Sau mai bine zis, cu un al treilea bărbat, dacă-l punem la socoteală și pe Aksel. „M-am culcat cu paznicul, și el o are mai mare decât tine. Ce părere ai? Pur și simplu! Așa am avut eu chef!“ E la fel de simplu ca și cum te-ai arunca de pe o clădire înaltă. Nu-i nevoie să faci prea mult, nu e nevoie decât să faci prima mutare. Un mesaj simplu, după aceea totul va trece de la sine. Nici nu e nevoie să mă culc cu paznicul, ci aș putea să spun doar că am făcut-o și că are o osculă mare. Bjørn, după cum se descrie pe sine, este „un băiat simplu de la țară“ și, din

accest motiv, ar trebui să reacționeze în mod corespunzător expresiei.

Tore: „Dacă spune cineva despre el însuși că este un băiat simplu de la țară, atunci demonstrează că este orice altceva, numai un băiat simplu de la țară nu“.

Ca la un semn, vibrează telefonul. În ultimele ore doar Bjørn mi-a trimis mesaje. Aksel și Gro sigur își fac de lucru împreună, acum că este vineri.

Sunt în spălătorie și umplu mașina de spălat cu lenjeria de pat, și de abia după ce termin mă uit pe telefon, pe care l-am luat cu mine dintr-un vechi obicei, și citesc.

Mi-e dor de tine, doar atât scrie. Și apoi primesc altul: *Nu poți să-mi răspunzi? Doar ca să știu că trăiești*.

Adaug detergent și pornesc mașina.

Trebuie să vorbesc cu tine. S-a întâmplat ceva.

Nu înțeleg de ce îmi scrie mie asta. Ce avem noi de-a face unul cu altul? Străbat holul până la cabinet și nu simt nimic. Doar un vag sentiment de dor după vremurile de mult apuse, în care toate astea au însemnat atât de mult, când citeam cu atenție fiecare mesaj și îi răspundeam la toate minuțios, ștergându-le și rescriindu-le, redactându-le și înfrumusețându-le.

Oare ce s-a întâmplat? Poate că Bjørn și-a cumpărat un sandwich cu cârnați și o coca-cola și a uitat să le treacă în aplicație, și apoi Linda l-a amenințat că divorțează de el? Sigur asta s-a întâmplat. Deoarece detaliile sunt cele care ne ghidează. Detaliile microscopice sunt cele care ne conduc, ne mențin la un anumit nivel sau ne răstoarnă cu susul în jos. Ca atunci când trimiți o invitație de prietenie cuiva pe o rețea de socializare, sau când trimiți un mesaj persoanei greșite, și întreaga viață ți se schimbă.

Suspectez că planul lui Bjørn este să se întoarcă la situația dinainte, adică amândoi ne reluăm căsniciile, ca pe niște baze de siguranță, și apoi continuăm să ne întâlnim pe strada Oscars, la fel ca mai demult.

„Și de ce nu?“ comentează Tore. „Totul mergea chiar bine. Dar apoi a trebuit să strici totul cu mesajul tău.“

Noaptea, și celelalte obiecte de aici încep să prindă viață, nu doar Tore. De parcă obiectele ar emana un soi de aroganță, un fel de prezență autoritară, care mă face să nu pot dormi, care mă face să zac aici, și să mă holbez la ele, și să le dau tot felul de semnificații, iar obiectele îmi întorc privirea.

Îmi spun în sinea mea: „Piese de mobilier nu trăiesc. Această ființă pe care o numești Tore, nu trăiește. El nu există nicăieri altundeva decât în mintea ta. Tu zaci aici și te înspăimânti de lucruri inerte, și vorbești cu un morman de plastic“.

Sigur am adormit, pentru că data următoare când m-am uitat la telefonul mobil, era ora 3:34, dar mai sunt patruzeci și șase de minute până când am voie să mă ridic din pat.

Între timp citesc pe telefon: *Sfaturi și ponturi pentru o talie mai subțire, pentru ameliorarea memoriei, pentru infidelitate, ce să fac*. Da, ce să fac? Oamenii sunt de părere că pot să prezică modul în care vor reacționa în diverse situații. Auzim despre lucruri care li se întâmplă altora și ne gândim oare noi cum am fi procedat în locul lor. Dar încearcă să te apleci, să-ți prinzi capul între mâini, așa cum ni se arată în broșura cu măsuri de siguranță, atunci când avionul este pe cale să cadă în mare. Încearcă să-ți fixezi masca de

oxigen în timp ce avionul se izbește de versantul unui munte. Sau consumă mai multe legume și fă mai multă mișcare, chiar dacă este scris în gene că vei muri de la un cheag de sânge la vârsta de cincizeci și șapte de ani.

În ultimele nopți mi-am format un nou obicei, acela de a verifica mesajele de pe Twitter ale poliției.

Oslo Rodeløkka: Am prins o persoană care a amenințat pe cineva cu un cuțit într-un apartament. Nimeni nu a fost rănit, și noi desfășurăm investigații în legătură cu incidentul.

#Oslo, zona Jordal: Am capturat un bărbat care a aprins mai multe focuri în diverse locuri. Împreună cu pompierii, am verificat toate punctele și acum focurile au fost stinse în totalitate. Bărbatul va fi pus în arest și i se va deschide un dosar.

Întotdeauna este o alinare să știi că, undeva acolo, cineva este treaz, cineva veghează, cineva coace pâine, cineva conduce autobuzul și cineva arestează răufăcători. Oricine poate să atace o altă persoană în plină stradă, sau să distrugă, sau să dea spargeri în casele oamenilor. Dar surprinzător de puțini oameni o fac. În majoritatea timpului, oamenii lucrează în numele binelui. Dacă un animal dăunător, sau o bacterie de soi rău, sau vreun virus care amenință viața începe să se miște, atunci celulele albe și bacteriile bune se revarsă pentru a repara răul făcut, în corpul omenesc, care este asemenea unei societăți. Și dacă, din întâmplare, cineva derapează, atunci acesta este un eveniment atât de rar, încât se scrie despre el în ziare, sau poliția postează despre el pe Twitter. În spatele tuturor rapoartelor despre violență și distrugerii se află o alinare: dacă ar fi fost o întâmplare cotidiană, atunci nu s-ar fi scris despre ea.

„E încurajator, nu-i așa?” șoptesc eu ca să-l trezesc la viață pe Tore, care n-a mai scos o vorbă de multe ore.

Părinții își duc copiii la doctor, și apar la ora programată. Noi ne facem apariția și îngrijim oamenii, casele, mașinile, drumurile și autobuzele, facem mâncare și ne hrănim unii pe alții, spălăm haine și îmbrăcăm trupurile mai mici și mai mari ale celor care nu se pot îmbrăca singuri. Oamenii își iau liber de la serviciu pentru a îngriji copiii și bătrânii, caută pe internet după simptome și tratamente, încearcă să îngrijească oamenii demenți care merg fără să știe de ei, dezbrăcați pe minus cincisprezece grade, sau stăm și ascultăm o mamă dementă care povestește iar și iar ce i-a furat hoțul odată, demult.

Oamenii fac tot ceea pot, și acești oameni sunt majoritari. Fiecărui individ care îi amenință pe alții cu cuțitul și care incendiază clădiri îi corespund alți o mie de cetățeni plătitori de taxe, care doresc să o salveze pe fetița cu chibriturile. Acesta este Dumnezeu, cred eu, pentru că, dacă Dumnezeu există undeva, atunci el aici există, în lupta această zilnică și imposibil de oprit. „Da“, zice atunci Tore, care în sfârșit s-a trezit la viață. „Aleluia“, strigă el. „Aleluia!“ Îl ascult cu atenție ca să detectez vreo urmă de dispreț sau de ironie, dar el pare să vorbească din inimă, am impresia că identific chiar un ton ușor plângăcios în vocea care răsună din colțul lui.

În sfârșit se face 4:20 și, sub poza lui Bjørn, scrie: *Activ în urmă cu o oră*. Adică el a fost treaz atunci când eu zăceam aici și citeam mesajele de pe Twitter ale poliției. Poate că s-au certat din nou și îi este dor de un prieten, de cineva care să stea lângă el, puțin așa, din

prietenie doar. Bjørn avea fantezii uneori cu infirmiere, mi-a povestit odată. Dar nu erau fantezii din edițiile porno, ci erau niște femei mai în vârstă și mai hotărâte, care îl spălau și îl îngrijeau.

— Asta-i cea mai perversă chestie pe care am auzit-o, i-am răspuns eu atunci, iar apoi i-am povestit cum îmi imaginam că sunt atât de mică, încât încăpeam în buzunarul cămășii lui, și că mă cuibăream acolo și adormeam, încălzindu-mă și ascultându-i bătăile inimii cât era ziua de lungă.

Ies din cabinet, merg la cantină și pornesc cafetiera. Așa de devreme sâmbătă dimineața sunt șanse foarte mici să mă întâlnesc cu cineva aici și, dacă totuși s-ar întâmpla, explicația mea este că am fost în oraș aseară și n-am mai prins nici un taxi. Și asta voi spune dacă mă întreabă cineva.

După aceea, stau pe scaun cu picioarele pe birou și mă odihnesc, cu ceașca de cafea caldă în poală, și aproape că mă simt împăcată.

„Da, *împăcată*“, mă gândesc eu, și măcar de data asta Tore tace din gură.

Este o stare de calm care s-a instalat, și care continuă să mă cuprindă, tot mai puternic, cu fiecare minut pe care-l las să treacă fără să le răspund nici lui Bjørn, nici lui Aksel și nici lui Gro.

Aceștia doi din urmă nu au mai avut tentative de a mă contacta, cel puțin nu de ieri încoace, dar mesajele de la Bjørn continuă să bipăie, ultima dată acum, cât am mers să fac cafea. M-am dus fără să iau telefonul cu mine. Fără nici o ezitare, am străbătut tot drumul până la cantină, am măsurat apa și cafeaua, am stat lângă cafetieră și m-am uitat cum merge, apoi mi-am turnat o cană, am oprit filtrul, am revenit aici, și am făcut toate astea fără să mă gândesc la telefon, acest obiect pacifist de care am stat lipită în fiecare secundă în ultimul an.

Ies din clădire să îmi cumpăr ceva de mâncare, să văd oameni, mașini, copaci, lumea, să văd ceva mișcând. Dar afară este în continuare destul de liniște. Mă plimb prin alimentară, nu mă grăbesc. Îmi cumpăr și o banană, în plus față de portocala obișnuită, și un balsam de buze.

Apoi mă duc acasă – aceasta este casa mea acum – și, în clipa în care trec de colțul recepției spre coridor, aud pe cineva făcând pași pe lângă biroul Rebelului. Apoi îl văd ieșind din cabinet și este prea târziu ca să mă ascund.

Din proprie inițiativă, îmi aud vocea zicând:

— Măi, măi, tu erai? Și tu ai venit sâmbătă la cabinet? Da, da, uite așa am ajuns, munca asta nu se termină niciodată, nu știu de ce nu ne instalăm aici definitiv, ha-ha!

Iar Rebelul răspunde:

— Da, dar mi-ar prinde bine o vacanță!

Și deoarece mai este mult până la concediu, suntem de-abia la mijlocul lunii mai, s-ar cădea să-l întreb unde intenționează să meargă. Eu nu mă număr printre oamenii care nu se bucură pentru semenii lor, și întrucât Rebelului îi place să călătorească, după cum știu de la cantină și de pe Facebook, îi răspund:

— O vacanță? Așa deci! Și unde mergi de data asta?

Stau și mă uit fix la el, și mă frapează gândul că a face conversație este cel mai dificil

lucru dintre toate. Să lăsăm să curgă din noi toate acele vorbe. „Ce mai faci? Mă bucur să te văd. Mulțumesc pentru data trecută! Pa! Weekend plăcut! Să ai o zi frumoasă! Crăciun fericit! La mulți ani! Mulțumesc pentru masă! Distracție plăcută în excursie! Felicitări! Condoleanțe! Ce vreme frumoasă a fost azi!“ Dar toate aceste vorbe nu înseamnă altceva decât: „Am venit cu gânduri de pace. Nu plănuiesc să te ucid, să te mănânc sau să-ți fur obiectele sau pe cei dragi“. Esențial este ca oamenii să se aprobe unul pe altul și să încălzească atmosfera dintre ei. Conversațiile de complezență sunt extenuante, dar necesare, de exemplu atunci când te întâlnești cu un coleg pe coridor, la muncă, într-o zi de sâmbătă, și vrei să-l faci pe respectivul să vorbească, astfel încât să uite să te întrebe de ce întotdeauna, dar absolut întotdeauna, te afli acolo.

Partea cea mai bună a frazelor de complezență este că te poți ascunde în spatele lor. După consultații deosebit de dificile și solicitante cu pacienți agresivi, cu oameni care suferă de nemulțumire cronică, mi se întâmplă să stau în ușă, să zâmbesc și să spun: „La revedere, mult succes, însănătoșire grabnică“, în vreme ce, printre dinți, cu gura închisă, se formează cu totul alte cuvinte. Nimeni nu le vede și nu le aude, dar certitudinea că vorbele acelea sunt totuși rostite funcționează ca un fel de gestionare a deșeurilor. Printre dinți, există multe înjurături care se pot rosti fără a le da glas și fără a fi observate, cu condiția să nu conțină literele b, f, m, p sau v, deoarece, la pronunțarea acestora, trebuie să folosești buzele.

„La revedere! *Netotule!*“

„Și însănătoșire grabnică! *Jegosule!*“

Pe când închid ușa în urma pacientului, am un zâmbet larg și cât se poate de autentic pe chip.

„Ce copilăroasă ești!“ zice Tore.

„Ei au început, nu eu“, îi răspund.

Stau aici, pe loc, și îl ascult pe Rebel, în aceeași manieră activă în care femeile îi ascultă pe bărbații mai în vârstă, exact așa cum asculti un copilăș care are multe pe inimă. Observ că primim adesea același entuziasm din partea bărbaților mai vârstnici, și mi se pare încurajator faptul că o femeie de vârsta mea găsește pe cineva care să flirteze cu ea chiar dacă el nu e pe de-a-ntregul conștient de asta –, un bărbat care încă se deplasează fără cârje și care, pe deasupra, merge și la serviciu. Rebelul refuză să se pensioneze și stă în picioare pe coridorul unei policlinici, într-o sâmbătă dimineață, simțind impulsul de a-mi povesti cu voce tare și fără opreliști despre familia lui extinsă, care urmează să pornească într-o excursie cu interrail, împreună cu copiii, copiii vitregi și nepoții, și cuvintele mărunte de încurajare îmi flutură pe buze ca un ventil involuntar, pentru că nevoia de a mă apăra de aceste situații atipice – „tot ce trebuie să facem este să ținem închisă maimuța cea bătrână din noi“ – este aproape nulă.

Undeva în decursul acestui episod de ascultare activă, în care sunt absorbită, mențin contactul vizual și dau aprobator din cap, există o indulgență, o superioritate, un fel de nevoie feminină de-a ajuta, și eu cred că trebuie să ne luptăm și să ne împotrivim acestui instinct de a-i ajuta pe alții, mai ales femeile trebuie să-și înfrâneze această nevoie de a acorda îngrijiri, deoarece, uneori, nu duce la ceva bun pentru nici una din părți.

— Ce minunat, ce frumos! exclam eu. Toată familia cu interrailul? Serios? Nu mai spune! Asta nu prea înțeleg, cu trenul de noapte de la Malmø la Berlin, serviți cina în Malmø și micul-dejun la Berlin?

Trebuie să-mi schimb greutatea pe celălalt picior, dar păstrez contactul vizual și încuviințez din cap, și ori de câte ori îmi balansez greutatea și trag aer în piept ca și cum ar urma să spun: „Da, da, o să vă simțiți bine, o călătorie frumoasă“, el parcă intuiește ce urmează să fac, și atunci mai adaugă o fărâmă de informație, care ne obligă să continuăm conversația.

— Așa deci, pe porțiunea Berlin-Praga v-ați rezervat o cușetă la tren, aha, și atunci aveți o zi întreagă de petrecut la Berlin, unde intenționați să vizitați minimum cinci muzee.

Cuvintele lui se destramă și se preschimbă într-un tumult uniform care mă gâdilă și îmi dă mâncărimi în urechi, și chiar când sunt pe punctul de-a mă preface că leșin, în sfârșit se termină.

— Pe curând, și weekend plăcut! strigă el în urma mea.

— Mulțumesc la fel! răspund și eu, iar apoi, după ce am revenit la loc sigur, trebuie să fac ocolul biroului înainte de a reuși să mă așez și să beau câteva înghițituri din milkshake-ul meu cu gust de căpșuni.

14. KFUK-KFUM în Norvegia este acronimul pentru Kristelig Forening for Unge Kvinner (Uniunea Creștină pentru Tinerele Femei), respectiv pentru Kristelig Forening for Unge Menn (Uniunea Creștină pentru Tineri). Aceste uniuni există în toate țările nordice, au un profil religios la bază, însă, de-a lungul timpului, rolul lor a fost acela de a oferi educație. În zilele noastre, astfel de centre sunt similare cu casele de cultură, în cadrul cărora se pot organiza diverse activități sociale, jocuri, seri de lectură, club de cercetași, pe bază de rezervare.

N-am mai plâns din seara în care am recunoscut că trebuie să mă îndepărtez de Grenda. Dar stăvilarul s-a rupt în după-amiaza aceasta. Totul s-a întâmplat în timp ce ședeam pe scaun la un coafor unde mă programasem mai demult, înainte de aceste întâmplări, evident avându-l pe Bjørn în minte – „mergi la coafor, aranjează-te“ –, până când corpul biologic a preluat controlul, așa cum a făcut și corpul biologic al lui Aksel pentru a-l informa că nu mai poate să doarmă alături de mine în pat. „Îndepărtează-te de ea, este periculoasă“, îi spunea corpul lui Aksel, făcându-l să tremure din toate încheieturile și dându-i o stare de leșin, uneori făcându-l chiar să vomite.

Inițial, nu am înțeles ce se întâmplă. Stau cu capul lăsat pe spate spre chiuvetă, coafeza îmi masează scalpul cu șampon, și eu încerc să-mi relaxez maxilarul, fața, capul și ceafa. Îmi clătește părul, și, în clipa în care dă să-mi înfășoare părul într-un prosop, aud un zgomot înăuntrul capului meu, ca atunci când se rupe ceva, și prin gât simt niște spasme pe care nu le-am mai avut de mult. Nu e vorba de acele suspine care se termină înainte să înceapă, ci de un plâns strașnic, cu muci, și lacrimi, și sughituri. Mă aplec în față, îmi ascund fața în palme și savurez icnetele de plâns care se revarsă din mine.

Coafeza nu zice nimic, ci merge pur și simplu să-mi aducă un prosop, pe care mi-l pune în poală. Mătură puțin pe jos, apoi îmi aduce o cană de cafea pe care o așază pe polița din dreptul oglinzii.

După o vreme, îmi asum riscul și duc cana la gură. Sorb cafeaua cu înghițituri mici. Apoi coafeza începe să-mi pieptene părul ud. Nu mi-a adresat nici o întrebare, nici un comentariu, nici un cuvânt. Sunt atât de recunoscătoare pentru tăcerea ei, încât îmi vine să izbucnesc iar în plâns. Dacă acest tip de compasiune prezintă imperfecțiuni, atunci ce să mai spunem de vorbăria goală de care suntem împresurați. Noi trebuie să vorbim despre asta, trebuie să întoarcem problema pe toate părțile, și, când colo, totul este atât de simplu: „Doar taci din gură. Te rog frumos să taci din gură, să stai calmă, să aștepți, nu face și nu spune nimic, nici măcar niște grimase să nu faci, doar stai acolo și așteaptă până termin“.

Cu părul proaspăt tuns, ies pe stradă, ajung în piața Youngstorget, și văd că au pornit fântâna arteziană. Soarele strălucește și se reflectă în stropii de apă, simt cum telefonul îmi vibrează în poșetă, dar nu răspund. Mă costă la fel de puțin să răspund pe cât m-ar costa să mă abțin să mă așez la una dintre terasele din piața Youngstorget și să-mi comand o bere.

Voi găsi o toaletă și voi arunca telefonul mobil în ea, apoi voi trage apa și, din clipa aceea, toți cei care doresc să mă contacteze n-au decât să-mi trimită semnale cu fum sau mesaje cu ajutorul porumbeilor.

Dar asta, recunosc eu înaintea de a-mi duce gândul până la capăt, ar fi, de fapt și de drept, același lucru cu a mă agăța de telefon și a-l verifica neîncetat, lăsându-l să-mi domine existența, așa cum a făcut-o în tot anul acesta. Fie îl arunc, fie mă agăț de el, sunt fețele aceleiași monede. Telefonul mobil fusese un cadou, cred că a costat multe mii de coroane, de ce să-l arunc?

Vibratul telefonului se oprește și apoi reîncepe. Se oprește, apoi reîncepe. Bjørn obișnuiește să-mi trimită multe mesaje scurte în locul unui lung, probabil ca să le poată șterge sau ca o măsură de siguranță față de Linda.

Știi că Bjørn stă pe o bancă la un loc de joacă, unde are grijă de un nepot care e în cârucior și doarme, în timp ce soția lui împreună cu fiica lor s-au dus în oraș ca să caute o rochie de mireasă sau o râșniță de cafea, și știu că este extrem de disperat, mai ales de atunci, din acel weekend. Două zile pline de copii și nepoți și de nemulțumirea Lindei.

Dar în scurt timp se va liniști. În curând totul se va liniști, Bjørn, zilele își vor relua în scurt timp cursul firesc, toate se vor derula ca mai demult, zilele de naștere și clubul degustătorilor de mâncare, și diminețile, și seriile. Așteaptă numai. Timpul vindecă toate rănilor, cum ar fi zis mama.

În drum spre centrul de îngrijire, știu că totul s-a terminat. Urc pe strada Bogstadveien și încerc să reacționez la gândul acesta, dar sunt distrasă de oameni și de lumini, de magazine și de cumpărăturile de sâmbătă, de soarele care strălucește și de cuplurile care servesc prânzul la terasele cafenelelor. Cine știe ce fac Bjørn și Linda acum, mă întreb în sinea mea, ca să revin la vechea mea stare de spirit, dar nu țin figura. Rotițele nu vor să se pună în mișcare. „Și ce dacă?“ îmi zic în gând. „Ce legătură are asta cu mine? Ce treabă am avut eu vreodată cu familia aceea îndepărtată din Fredrikstad?“ Am păcătuț și am plătit pentru greșala mea. Nici măcar nu mai beau, și acum merg să o vizitez pe mama. De-a lungul pereților de pe holul de acces, stau pe scaune cei care suferă de demență și se holbează la mine și la orice altceva care e în mișcare. Le place să se adune aici. Acum sunt ca niște bebeluși, care nu știu unde se termină corpul lor și unde începe lumea înconjurătoare.

O femeie se ridică în picioare și arată cu degetul spre mine.

— TU CINE EȘTI? urlă ea pe o voce gravă și răgușită.

Ea este cea care începe mereu, și apoi se ridică și alții.

— Tu ești cea care trebuie să mă ia? bombăne altcineva.

— Aici?

— Acum?

— Pe mine?

Mai demult mă răscolea când treceam prin șirul acela de bolnavi care parcă m-ar fi biciuit cu vorbele, dar acum încetinesc ritmul ca să stau mai mult în mijlocul lor, iar apoi mă postez lângă recepție, unde neliniștea și țipetele par să fie normale și trecătoare.

Dar dacă stau aici prea mult, e posibil să mă atace vreunul dintre ei. Odată m-a bătut una dintre femei. A venit la mine și m-a plesnit cu toată forța, fără nici un avertisment. După aceea mi-au povestit îngrijitorii că îi bătuse pe toți la rând și că nu trebuia să o iau personal. De fapt locul ei ar fi fost la psihiatrie, dar deocamdată agresiunile ei se petreceau rareori, iar în majoritatea timpului stătea calmă, mânca și făcea tot ce trebuie.

În drum spre camera mamei, mă intersectez cu Hoinarul. Este slab și are corpul emaciinat pentru că merge neîncetat pe holuri și pentru că refuză să mănânce și trebuie să fie hrănit cu sonda. Hoinarul se oprește drept în fața mea, rămâne acolo neclintit și se uită fix în ochii mei. Trec probabil zece secunde și, în cele din urmă, scutură din cap și se pufnește în râs.

Apoi își reia hoinăritul. Întotdeauna s-a comportat astfel, în tot răstimpul acesta de când mama locuiește aici, dar în fiecare sâmbătă, în ultimul an, s-a comportat de parcă ar fi știut cu ce mă îndeletnicesc și de parcă prin acest râs disprețuitor și-ar fi dat sentința pentru întreaga omenire.

Mama nu se află în camera ei.

— Cred că mama dumneavoastră este în camera de zi, îmi spune o îngrijitoare în timp ce trece pe lângă mine.

Ea tot într-acolo merge, așa că mă țin după ea.

În urmă cu mai mulți ani, mama a început să rățăcească pe scara blocului îmbrăcată în lenjerie de corp, și obișnuia să bată la ușile vecinilor ca să-i facă în gura mare cu ou și cu oțet, crezând că este la ea acasă, și nu înțelegea de ce nu îi deschid vecinii ușa. Apoi, a fost o perioadă în care a avut ideea fixă că toți furau de la ea, și de aceea își ascundea puținele bijuterii și obiecte de valoare prin apartament, pivniță și debaralele comune, după care uita unde le ascunsese și credea că i le furase cineva. Când eu găseam obiectele, ea îmi explica faptul că hoțul se furișase la ea acasă și i le returnase. Adeseori devenea agresivă, iar asta era ceva nou, deoarece chiar dacă ea nu fusese niciodată din cale afară de prietenoasă, întotdeauna fusese obiectivă și calmă, dar acum avea crize de furie în care mă suna și mă înjura, sigură fiind că eu îi furasem pardesiul marca Marimekko. Chiar și când veneam și îi arătam că este atârnat undeva în fundul dulapului, îmi zicea că sigur fusesem pe acolo și i-l pusesem la loc.

Iar acum mama nu mai știe cine sunt, nu-și mai amintește nimic din fosta ei viață. Își amintește de mine doar din vremurile recente și își dă seama că există o legătură între noi, doar că nu știe care. Însă acum și-a dat seama clar că eu, spre deosebire de ea, fac parte din echipa celor care iau decizii. Stă lângă fereastra din camera de zi și se prefacă că nu observă că vin. Dar intenția bătrânilor este ușor de ghicit, exact ca în cazul copiilor mici. În timp ce copiii mici nu au învățat încă să se prefacă, bătrânii au uitat de această abilitate și, în asemenea momente, se întrezărește vechea ei personalitate, pentru că după ce a început să mă recunoască în acest prezent al ei, și-a reluat vechiul comportament față de mine, amabilitatea, cumpătarea, considerându-se pe sine ca pe ceva ce trebuie porționat. Acest comportament nu a fost șters de demență, și de aceea jocul dintre noi a rămas intact: eu mă agăț de ea și ea se trage îndărăt.

În cele din urmă, se întoarce spre mine, și exact așa cum îmi închipui eu noaptea că

piesele de mobilier trăiesc și mă fixează cu ochii căsați, tot la fel îmi imaginez cum mama se prefăce că tocmai ce m-a văzut, pentru că în toți anii ăștia i-am atribuit gânduri și sentimente, și mă frapează că nici unul dintre aceste gânduri, sentimente și planuri pe care le-am visat cu ochii deschiși nu există în realitate. Că exact această absență constituie răspunsul la toate întrebările și cimiliturile cu care m-am consumat în ultimii ani. E atât de simplu, încât mi-a scăpat din vedere.

Concluzia în acest caz ar trebui să fie aceea că pot să nu mai vin înapoi, așa cum, la un moment dat, am încetat să mai merg în Drammen, și, cu toate astea, știu că sâmbăta viitoare mă voi afla din nou aici, pentru că, la fel cum frazele și proverbele sunt puternic sedimentate în mintea mamei, și eu păstrez în suflet speranța – eterna voce cicălitoare din interior, vechea speranță că mă va recunoaște și că vom avea un soi de conversație și de contact pe care până acum nu le-am restabilit cu ea și de care, oricum, ea nu mai este în stare. Deci de ce n-aș lăsa-o în pace? Aceasta este marea ghicitoare: Ce ar fi dacă aș lăsa-o în pace?

Mă aplec și îi dau o îmbrățișare. Fac gestul acesta în semn de respect pentru îngrijitorul cu care m-am întâlnit pe hol și care acum stă în pragul ușii și ne zâmbește, pentru că mama și cu mine niciodată nu ne-am îmbrățișat. Simt corpul mamei ca pe o ramură, cenușie, și strălucitoare, și uscată, de pe care scoarța și frunzele au fost măturate sau luate de ploii și de succesiunea anotimpurilor.

— Bună, mama! Ce mai faci?

— Eh, uite pe aici!

Mama răspunde pe un ton abătut, de parcă ar vrea să zică: „Da’ tu ce crezi?“ Știam dinainte ce avea să-mi răspundă, dar și întrebarea mea de complezență, ca să fiu sinceră, a fost în semn de respect față de îngrijitor, care stătea în continuare în ușă și ne zâmbea, cu capul înclinat într-o parte. Altfel, dacă ar fi fost să mă comport ca de obicei, când sunt doar eu și mama, m-aș fi așezat pur și simplu și m-aș fi uitat afară pe geam, sau la telefonul mobil, până când mama mi-ar fi spus ceva, și știu că îngrijitorul ar fi reacționat la treaba asta, ba chiar ar fi putut să noteze în raportul mamei.

Destul de devreme am aflat că era mai bine să aștept până când deschidea ea discuția, sau să aștept să o sun în momentul în care aveam ceva concret să-i spun. Odată, Aksel mi-a propus să nu o mai sun absolut deloc, iar apoi și ea va înceta să mă mai sune. Dar, exact ca în cazul muncilor casnice, nu reușeam niciodată să mă abțin prea mult timp. Aksel obișnuia să-mi spună că nu îl lăsam să contribuie la activitatea domestică. Dar oare cât timp îi trebuia? Odată am lăsat același așternut de pat timp de două luni, și am sfârșit prin a-l schimba tot eu, iar Aksel mi-a reproșat: „Ai fi putut foarte bine să-mi atragi atenția“. Dar eu nu îi puteam răspunde: „Ar fi trebuit să-ți dai seama singur de asta“, pentru că atunci el mi-ar fi răspuns: „Dar eu nu pot să-ți citesc gândurile“, așa cum îi răspundese odată mamei lui, când ea s-a supărat pe el că nu o sunase din proprie inițiativă de Ziua Mamei.

Același lucru s-a întâmplat când am încercat să o determin pe mama să mă sune. Ea nu mă suna niciodată. Eu eram cea care o suna întotdeauna. Odată, trecuse o jumătate de an, și, când tot eu am sunat-o, ea s-a comportat de parcă n-ar fi trecut decât câteva zile de la ultima noastră conversație telefonică.

Când am primit scrisoarea că fusesem admisă la Facultatea de Medicină, am sunat-o pe mama, chiar dacă ar fi trebuit să știu la ce să mă aștept. Ar fi trebuit să aștept ca ea să mă întrebe ce planuri am pentru la toamnă. Era posibil să nu mă întrebe niciodată, și atunci eu ar fi trebuit să aștept până ce se întorcea acasă în Norvegia, trăgând speranță că ar fi observat manualele universitare din camera mea. Totuși, ținând scrisoarea de admitere de la Facultatea de Medicină în mână (eram pe holul din apartamentul de pe strada Oscars), am sunat-o taman în Africa.

— Bună, mamă! Am intrat la Medicină!

— Da.

— Am intrat la Medicină!

— Da, am auzit ce-ai spus.

— Dar nu e bine? Nu te bucuri?

— Ba da.

— E greu să intri acolo.

— Da.

— Dar ești bucuroasă?

— Da. Mai ai și altceva să-mi spui?

— Nu.

— Trebuie să fug. Pa!

Mi-a închis fără măcar să aștepte să-i răspund. Poate că amândouă suntem autiste. Se pare că e o trăsătură care se moștenește. Obişnuia să mă macine gândul acesta în vremurile de demult, până l-am cunoscut pe Aksel, am avut copii și am reușit să mă comport normal pe tot parcursul anilor în care am crezut și eu în ideea asta.

Când fetele mele mă sună și vor alinare, fie pentru că sunt bolnave ori le pare rău de ceva, fie, pur și simplu, pentru că sunt nemulțumite și au nevoie de puțină încurajare, atunci îmi imaginez că și eu procedasem în mod similar, la vârsta lor, și probabil o sunasem pe mama ca să mă aline. Ea însă n-ar fi înțeles ce voiam să îi spun sau ce doream de la ea. Dacă aș fi sunat-o în Africa, acolo unde plecase când aveam în jur de paisprezece ani, și i-aș fi spus: „Mama, am gripă, spune-mi ceva amuzant“, așa cum făceau fiicele mele, probabil că s-ar fi lăsat liniște la capătul firului. Eu aș fi spus „Alo“ ca să verific dacă nu s-a întrerupt legătura. „Ce vrei?“ m-ar fi întrebat ea. „Vreau doar puțină compasiune“, i-aș fi răspuns, dar atunci ea m-ar fi întrebat cât de rău mă simțeam de fapt, de vreme ce evident că eram în stare să vorbesc la telefon. Cât de bolnavă eram în comparație cu o bolnavă de SIDA, sau cu o fată de doisprezece ani care este gravidă.

Când am început rezidențiatul în medicină generală, mama mi-a spus:

— Ce-au mai inventat acum? Specialist în medicină generală? Specialist și generală sunt antonime. Urechi-nas-gât țin de o specializare, nașterile și bolile femeiești țin de altă specializare, inima și vasele de sânge sunt un tot unitar, dar cum o fi și medicina generală? Este o glumă?

I-am răspuns:

— Voi fi un fel de medic bun la toate, cineva care știe puțin din fiecare. Specialiștii observă de obicei doar bolile care țin de domeniul lor de specializare. Un ciocan vede în fața ochilor doar cuie. Un ortoped vede în fața ochilor doar fracturi.

— Asta v-au învățat deja? Câte puțin din fiecare specializare? Atunci primul lucru pe care trebuie să-l învățați este să susțineți cu argumente această specializare.

Toate concepțiile pe care ni le formăm treptat, despre cum trebuie să fie și cum va fi totul, se strâng maldăr unele peste altele și ne îngreunează mai tare, pe zi ce trece. De ce era atât de important pentru mine ce crede ea și de unde provenea această necesitate de a beneficia de o recunoaștere normală, convențională și maternă, în condițiile în care întreaga mea experiență și toate datele empirice indicau faptul că ea niciodată nu avea să mi-o acorde?

— Vrei să mergem în camera ta? o întreb, dar ea nu-mi răspunde, doar se ridică și pornește șontâc spre coridor.

Mama pare să se simtă ca acasă aici, de parcă toate acestea îi sunt familiare: linoleumul, îngrijitorii, mâncarea la ore fixe, ceea ce nu este atât de ciudat, deoarece ea și-a petrecut toată copilăria la un internat. Spre deosebire de majoritatea celor de aici, care provin dintr-o familie și ulterior au fost instituționalizați, mama și-a început viața într-un internat. Când era bebeluș, a fost abandonată pe treptele unei case de copii, acolo unde a și crescut, și eu mă gândesc la asta în timp ce privesc făptura micuță, care dă din piciorușe și mânuțe în fața mea. Câțiva fulgi de nea pe cap. „Părăsită când era bebeluș“, mă gândesc, pentru că simt cum plânsul zace ascuns și mi se trezește la viață în adâncuri. Simt din nou nevoia să repet fraza: „A fost părăsită când era bebeluș“. Țeasta albă care se întrezărește printre smocurile albe de păr. Dar, din câte știu, mama n-a plâns niciodată că a crescut într-un cămin de copii, și atunci plânsul nu mă mai cuprinde nici pe mine.

„Gândește-te că ea încă mai trăiește“, îmi spun în gând, așa cum obișnuiesc mereu să reflectez, de fiecare dată când vin aici. „Gândește-te că încă îi funcționează corpul.“ Aceste mașinării cu care ne mișcăm în spațiu, și în care nu știm cum am pătruns și din care nu știm cum vom ieși. Ce anume sau cine se îngrijește ca inima să bată, ca unghiile să crească și cine sau ce a decis ca toate acestea să înceapă și apoi, într-o zi, să se sfârșească. Noi ne naștem dintr-o celulă cât un fulg, iar apoi ne stafidim, și totuși, iat-o mergând pe coridor, cu rinichi, plămâni și creier, totul este în continuare în corpul ei, și inima bate în fragila ei cutie toracică, printre vetustele oase poroase.

Mama are un talent special de a proceda în așa fel încât tot ceea ce întreprinde ea să pară ceva ce toți ar trebui să facă. Acum, ea locuiește aici. Totul în jur este curat și frumos, și sunt mereu supravegheați de cineva, se servește masa la ore fixe, iar ea este respectată, îngrijită și susținută, și inclusiv acum, în faza aceasta avansată de demență, reușește într-un fel sau altul să dea impresia că toți cei care suferă de demență ar trebui să locuiască într-un centru de îngrijire a bătrânilor. Ca și cum ea, indiferent unde s-ar afla, mereu este în centrul atenției.

O ajut să se așeze pe sofa, iar eu mă așez pe scaun. Mama stă în poziția în care am pus-o și se uită la mine cu ochii goi. Deja a și uitat că am urcat împreună până aici.

— Ce mai faci? strig eu pentru a o face să vorbească.

Răspunsul ei vine în mod mecanic:

— Mulțumesc, binișor. Așa și așa. Și tu ce mai faci?

Este îmbrăcată într-o rochie cu model marca Marimekko, cu țesătura uzată de-a lungul mai multor decenii. Odată, prin anii șaptezeci, își cumpăra toate hainele de la

Norway Designs, și din câte știu, de atunci nu și-a mai cumpărat haine niciodată.

— Și eu sunt bine, am avut mult de lucru în ultima vreme. Am avut mulți pacienți. Și e evident, o parte dintre ei sunt *bolnavi închipuiți*, dar asta-i de când lumea și pământul.

Mama își lasă capul într-o parte la auzul expresiei „bolnavi închipuiți” pentru că nu o înțelege, chiar dacă i-am zămbit și i-am desenat în aer semnul de ghilimele ca să o ajut să înțeleagă umorul situației, dar umorul a fost unul dintre aspectele măturate de valul imens care a lovit-o și a luat odată cu el totul, în afară de fraze pe care le-a spus și de gesturi pe care le-a făcut în repetate rânduri înainte.

De câte ori trebuie să repeți un gest pentru ca acesta să se imprime în structura de bază? La astfel de lucruri reflectez în timp ce vorbesc cu mama, deoarece unul dintre avantajele demenței este că nu e nevoie să inventezi ce să spui. Poți să repeți întrebarea anterioară, pentru că deja a uitat că ți-a răspuns la ea.

Pe vremea când beam, obișnuiam să mă satur cu vinul la cutie pe care-l ținea în bufet. Umpleam o ceașcă de cafea cu vin roșu, și atâta timp cât puteam să sorb câte o înghițitură din ea, nu era nici o problemă să port o discuție cu mama, o conversație care se învârtea în cerc, care nu se îndrepta nicăieri anume, o conversație pe care n-aș fi putut să o port dacă aș fi fost trează. Dar acum îmi place să stau aici și să repet aceleași propoziții. Descopăr o stare de liniște în acest dialog absurd, care îmi amintește de dialogul din *Așteptându-l pe Godot*, pe care l-am văzut la Torshovteater odată, pe la finele anilor șaptezeci.

— Ce mai faci? o întreb din nou.

Stau acolo uitându-mă la mama, și știu că, în ciuda tuturor încercărilor mele din ultimii ani de a o face să se comporte normal, ca toți ceilalți oameni, lipsa acesteia de expresie îmi este familiară, mă face să mă simt în largul meu: fața ei tăcută și îmbufnată.

În sufletul meu a existat mereu cineva care râdea, imita și îi măscărea pe alții atunci când încercam să mă prefac că, pentru mine, era ceva firesc să port o discuție cu ceilalți părinți la grădiniță, la școală, la cinele din Grenda, în timpul petrecerilor din grădină, un gen de discuție prietenoasă și bine intenționată care, în urechile mele, mereu suna fals, exagerat și artificial.

— Binișor, mulțumesc, când mai bine, când mai rău, îmi răspunde mama, așa cum obișnuia să le răspundă mai demult cunoscuților pe stradă sau când vorbea la telefon, dar niciodată mie.

Când aveam opt sau nouă ani, m-am dus cu mama în oraș. Ne-am întâlnit cu o cunoștință de-ale ei, probabil cineva de la spital, altfel mă gândesc că nu s-ar fi oprit la taclale, pentru că niciodată nu stătea de vorbă nici cu vecinii și nici cu vreo altă cunoștință pe stradă.

Mama s-a oprit și era pe punctul de-a spune ceva, dar persoana cu pricina doar a salutat dând din cap și și-a văzut de drum, fără să încetinească măcar.

Amândouă am rămas ținute locului câteva secunde. Ce expresie am văzut atunci pe fața ei! De parcă cineva i-ar fi tras un pumn. Apoi am mângâiat-o pe braț, chiar dacă noi nu ne atingeam niciodată, și atunci m-a lovit peste mână de parcă aș fi fost o insectă.

Mi s-a făcut frică, dar nu pentru că m-a lovit, deoarece pe atunci era ceva obișnuit să-ți plesnești copiii în public, ci pentru că ea fusese umilită de cineva, și de aceea îi era rușine, și era un sentiment pe care îl recunoșteam ușor, dar faptul că ea stătea acum

înmămurită și părea neajutorată, asta m-a făcut să mă simt de parcă întreaga planetă avea să dispară.

— O să aduc niște cafea, îi spun.

Mama încuviințează, dar mi se pare că nu prea știe de ce dă aprobator din cap, ci mai degrabă o face din reflex.

La bucătărie torn din termosul mare două cești de cafea și le duc mamei.

— Ce pricepută ești! îmi zice mama.

— Nu mi-ai mai spus asta înainte. Nici când făceam menaj la vârsta de nouă ani, nici când am intrat la Facultatea de Medicină. Dar acum când ți-am adus cafea de la bucătărie, cafea pe care nici măcar n-am făcut-o eu, îmi spui că sunt pricepută.

Mama încuviințează și zâmbește, de parcă aș fi anunțat-o că urmează să fie vreme bună în weekend. Mă privește fix în ochi. Pot să-i spun tot ce vreau acum. Mi se pare atât de bizar, încât îmi mut privirea de la ea. Cineva trebuie să preia responsabilitatea pentru menținerea relației dintre noi, și să o păstreze așa cum a fost dintotdeauna. Pentru eventualitatea în care își va reveni. Pentru că, în adâncul sufletului, cred că partea sănătoasă din corpul ei încă mai există pe undeva, și că va reapărea și mă va trage la răspundere.

— Știi de ce mă aflu aici?

— Ai devenit puțin confuză, mamă. Ai nevoie de cineva care să te îngrijească. Haide, bea-ți cafeaua acum.

— De ce îmi spui „mamă“?

— Pentru că ești mama mea.

— Văd ceva familiar la tine, dar nu reușesc să-mi dau seama de unde să te iau. Ești una dintre studentele mele?

Nu-i răspund. Oricum, peste câteva clipe, va uita ce m-a întrebat.

Mama așază ceașca pe masa din fața ei și mă privește de parcă e pe punctul de a-mi spune ceva ce nu mi-a mai spus până atunci.

— Încep să mă satur.

— La ce te referi?

— Nu mai vreau să trăiesc.

— Haide, mamă!

— Vreau să mor.

— Dar nu trebuie să vorbești așa!

Purtăm această conversație la fiecare vizită, și, ca de obicei, mă gândesc: „De ce nu?“ Nu doar că nu i se permite să moară, dar nu are voie nici să vorbească despre asta. Conform legii, trebuie să ținem în viață un pacient cu orice preț, indiferent de câtă durere trebuie să suporte. Colac peste pupăză, nici măcar nu e voie să rostești acele cuvinte. Aceasta este o parte a eșafodajului care trebuie menținut intact pentru ca nu cumva celorlalti tineri și sănătoși să le fie afectată starea de spirit. Noi, cei care suntem sănătoși și sprinteni, dorim ca bătrânii să trăiască o viață cât mai asemănătoare cu a noastră: să doarmă, să mănânce și să facă mișcare. Toate acele lucruri pe care eu le spun pacienților.

Se se termină niciodată, nici măcar aici, deoarece noi refuzăm să renunțăm la speranța că toate etapele de vârstă pot fi înfruntate și că orice formă de decădere fizică poate fi încetinită. Dar noi nu știm cum este să fim în locul lor și, în ziua în care aflăm, este deja prea târziu.

Mama suspină.

— În fiecare dimineață mă enervez atât de tare că n-am murit.

Se întâmplă ca mama să aibă astfel de momente în care este ea însăși din nou, pentru că astfel de lucruri obișnuia să spună și mai demult, în fosta ei versiune, când era sănătoasă. Dar apoi, acea versiune dispare la fel de rapid cum a apărut, și înainte să apuc să-i răspund, ușa se deschide și intră o infirmieră.

— Și ce mai faceți aici? Întreabă ea și se uită prin cameră, aranjează pernele, îi dă mamei niște pastile, și în tot acest timp îi vorbește mamei ca unui copil mic, așa cum le vorbeam eu celor internați la centrul de îngrijire a bătrânilor, acolo unde lucrasem în studenție.

Îi zâmbesc asistentei, la fel cum pacienții și internații de la centrul de îngrijire obișnuiau să-mi zâmbească mie odinioară, cu capul lăsat într-o parte, o expresie pe care, pe atunci, o interpretasem drept un fel de invidie pentru tinerețea mea.

A trecut multă vreme de când am înțeles că interpretarea aceea a mea fusese de fapt indulgență, că ei mă citiseră ca pe o carte deschisă, așa cum văd eu prin această asistentă, care robotește în jurul nostru, cu corpul ei tânăr, și îmi dau seama că vârsta mea, și părul cărunt al meu, și al mamei au un efect stimulator pentru ea, deoarece face conversație cu mama și adună ceștile. Zâmbim, și mama știe că se impune să zâmbească și ea, dar așteptăm amândouă ca infirmiera să iasă, și apoi mă gândesc iar la cât de multe au trebuit bătrânii să *suporte* din partea mea. Atât eu, cât și mama afișăm acum aceleași fețe blânde la vederea acestui dans al tinereții care se etalează în fața ochilor noștri. Suntem două pisici bătrâne și jerpelite, holbându-se la o micuță pasăre ciripitoare pe care o putem citi ca pe o carte deschisă și ierta, în același timp. Dar micuța pasăre ciripitoare nu detectează nimic din toate astea, deoarece dacă vreodată am fost ca ea, și ea va fi ca noi într-o zi, iar creierul ei nu poate accepta o atare perspectivă deprimantă, dacă vrea să reușească să-și îndeplinească îndatorirea pe partea de reproducere.

Acum se oprește locului cu mâinile de-o parte și de alta a corpului.

— Trebuie să vă reamintesc că mama dumneavoastră are nevoie de mișcare. O ajută la digestie.

Ne ridicăm privirile spre ea și dăm din cap ca doi copii ascultători. Vocea ei este pedagogică și arogantă, dar ea nu știe, sau nu îi pasă. În ultima vreme m-a apucat un fel de greață de oamenii tineri, adică de cei cu vârste mai mici de treizeci de ani. În urmă cu aproximativ zece ani, îmi fusese greață de tinerii sub douăzeci de ani. Parcă îmi imaginez cum peste treizeci de ani o să fiu în stare să vorbesc doar cu oameni de peste șaiszeci de ani.

În sfârșit, asistenta pleacă. În timp ce îmi schimb poziția, și mama pleacă, aproape din reflex. Poate își imaginează că o voi forța să meargă pe coridoare cu căruciorul, așa cum mă purtasem în urmă cu câteva luni, pe când aparțineam speciei umane. Din fericire pentru mama, eu nu mai aparțin omenirii, asta dacă am făcut parte vreodată.

— Stai calmă. Nu te voi obliga să faci nimic. Putem să rămânem aici.

Am remușcări când îmi amintesc cum, în ultimul an, am fugărit-o pe mama pe coridoare, în timp ce eu trăgeam cu ochiul la telefon, așteptând un semn de la Bjørn.

— Mamă, o strig.

Ea se uită în jur ca să vadă de unde vine sunetul, și privirea i se oprește asupra mea.

— Ce-i?

— Nu mi se potrivește profesia de doctor, nu mi se potrivește viața de familie și nu sunt bună de nimic.

Ea se uită în altă parte, de parcă ar încerca să-și aducă aminte ce să spună. Apoi îmi răspunde:

— Nu da cioara din mână pe vrabia de pe gard. Mama se lasă pe speteaza canapelei și începe să sforăie. Cu fiecare sforăit, îi tremură carnea în jurul gurii.

După ce mama l-a întâlnit pe Aksel prima dată, am întrebat-o ce părere are.

— Este foarte slab. Și are o față de copil.

Vorbea de parcă mi-ar fi făcut un favor, ca să nu mai vin să o deranjez după aceea: „De ce nu m-ai prevenit că este atât de slab și că are o față ca de copil?”

Dar eu nu m-am dat bătută.

— Totuși, nu-i așa că e arătos? Într-un fel tipic celor din sud?

Aksel are pielea prea întunecată ca să fie norvegian sadea – toată familia lui are tenul închis.

Mama mi-a răspuns:

— Ba da. Dar el arată de parcă ar lucra la spălătoria din Grand Hotel.

După ce le-am povestit asta oamenilor de-a lungul anilor, ca pe o anecdotă amuzantă, mulți au considerat că mama fusese geloasă. „Doar pe tine te avea, evident că îi era frică să nu te piardă.” Asta îmi spuneau ca să mă consoleze; în situația lor, probabil că și eu aș fi spus ceva asemănător, așa zic oamenii de obicei, din reflex.

Dar mama nu era absolut deloc geloasă, ci voia doar să echilibreze puțin lucrurile. „Arătos, da, din sudul țării, da, dar nu uita de spălătoria din Grand Hotel.”

Mă ridic în picioare, dar rămân locului și mă uit la ea. S-a micșorat atât de mult, încât a dispărut complet în rochia Marimekko, care îi venise bine odinioară, când o cumpărase, dar care acum este cel puțin cu două numere prea largă. Cu toate acestea, observ prezența ei de parcă ea ar fi ocupat fiecare colțisor al încăperii, și îi spun domol:

— Dacă aș fi fost ca tine, atunci ți-aș fi acoperit fața cu o pernă. Cu siguranță că n-ai fi trebuit să apăs prea tare.

Drept răspuns, mama sforăie de i se mișcă toată față.

În tramvai, un bărbat se ține cu putere de bară. Este slab și sfrijit, cu obrajii supti și cu dinții de sus mai proeminenți, așa cum se întâmplă în cazul celor care consumă substanțe. Are fața brăzdată de urme, și niște haine care fuseseră moderne în urmă cu cincisprezece ani. Îl dor genunchii și își ține ochii pe jumătate închiși. Și-a încleștat ambele mâini pe un mâner fixat în perete și aproape că se lasă cu toată puterea pe el. Este imaginea întruchipată a stării deplorabile, și totuși, în acest moment, în această clipă, se simte mai bine decât toți ceilalți, decât noi, pasagerii treji, care stăm și ne uităm la el neliniștiți.

La liceu, ne proiectau filme despre cât de rău e să te apuci de droguri. Drogați pe jumătate morți vagabondau pe străzi, cu corpul plin de răni. Am auzit atunci despre prostituție și moarte cauzată de supradoză în toaletele publice, unde podeaua era plină de sânge, pișat și excremente, și marea întrebare care se punea tot timpul era: „De ce făceau asta?” Nu-mi puteam explica, și nimeni nu făcea nici un demers pentru a mă ajuta să înțeleg. Nimeni nu ne-a explicat extazul pe care-l produce drogul, această tentație, această ușă care se deschide în văzduh, în mijlocul unei zile banale, pe care o poți deschide și prin care poți trece și să te trezești într-un alt loc, diferit.

„Ai grijă, ai grijă“, îmi spun în sinea mea, „pentru că nu mai ești protejată de căsnicie și nici de viața de familie, și nu mai poți lua nimic de-a gata. Vei intra în perioada bătrâneții singură.“

Când cobor din tramvai la stația Solli, îmi dau seama brusc că îmi este foame, și am un sentiment atât de ciudat, încât nici măcar nu-l pot identifica imediat. Mai întâi mi se pare că am mâncat ceva ce nu mi-a priit. Apoi îmi amintesc că nu am mâncat nimic de ieri de la lasagna, și, după câteva minute, sunt la cafeneaua Kaffebrenneriet, exact la aceeași masă la care Bjørn și cu mine stătuserăm față în față, în urmă cu aproximativ un an, și comandaserăm un quiche și o ceașcă de cafea din meniul zilei.

Beau cafeaua, închid ochii și simt cum gustul se răspândește pe vâlul palatin.

Încă o zi, și va fi bine. Încă o oră. Unii mă plac, alții vor să mă aibă în preajmă, indiferent dacă e vorba doar despre fetișcana de la bar, care tocmai mi-a zâmbit și mi-a urat o zi bună, chiar dacă pe un ton ridicat și ascuțit, care mă zgârie puțin pe timpan, dar oricum.

„În viitor voi fi complet singură, așa cum a fost și mama“, reflectez eu în timp ce urc

treptele din blocul de pe strada Oscars. M-am temut întotdeauna că voi sfârși astfel, și chiar așa am sfârșit: ca mama, singură în acest apartament.

La intrare am golit cutia poștală, care era plină de reclame, în ciuda faptului că exista un bilet lipit pe care scria: „Fără reclame, vă rog“. După ce mama se mutase la centrul de îngrijire, mi-a luat o săptămână să fac curat. Apartamentul arăta de parcă un animal mare ar fi mestecat și ar fi înghițit tot mobilierul din apartament, iar apoi ar fi regurgitat totul, aici și colo. N-am îndrăznit să arunc prea multe, și în continuare mă aștept ca mama, în varianta ei sănătoasă, să reapară și să întrebe ce s-a ales de toate lucrurile ei.

La bucătărie, citesc corespondența, arunc reclamele și păstrez facturile. În ultimii ani când a locuit aici, întotdeauna le răspundea pozitiv celor care sunau, și bifa toate ofertele pe care le primea prin poștă. Ea, care niciodată nu fusese interesată de decorațiuni și nu credea în suplimente alimentare, își umpluse apartamentul cu obiecte minuscule, figurine mici de porțelan, farfurii decorate cu Moș Crăciun, cu cutii și cutiuțe de diverse vitamine și antioxidanți. Am aruncat tot ce am găsit, dar în continuare se întâmplă să dau peste vreun ziar sau peste o cutiuță de vitamine.

Aud că intră cineva în apartament. Aud ușa închizându-se, apoi sunetul unui troller pe coridor, după care își face apariția Bjørn în cadrul ușii. Lasă bagajul jos, lângă perete, și se așază în fața mea.

— Nu, îi spun eu simplu.

Și astfel am făcut primul pas în dialog. Exact cum am făcut și cu mesajele de pe mobil: cel mai bine este să nu răspunzi, și acum eu am răspuns.

Bjørn detectează acest lucru, și îmi dau seama că zâmbește în momentul în care se ridică și începe să pregătească o cafea.

Ridică întrebător cana espressoului și mă privește lung. Eu scutur din cap.

— Bine. Este în regulă dacă îmi fac o cană doar pentru mine, atunci?

Încuviințez, și Bjørn ia espressoorul mic, îl umple cu apă și cafea, înșurubează componentele și îl pune pe aragaz. Apoi se așază din nou.

— Așa. Acum am plecat de la Linda pentru totdeauna. Nu mă mai întorc niciodată acolo.

— Astăzi mi-am dat seama că sunt pe cale să mă însănătoșesc. Dar acum simt că sunt pe punctul de-a mă îmbolnăvi din nou.

— Vrei să plec?

— Hm... da.

— Pot să beau o cafea mai întâi?

Ridic din umeri.

— Fă ce vrei.

Bjørn nu spune nimic, și rămâne acolo, uitându-se la mine, la masă, după care își lasă ochii în podea. Apoi se ridică, oprește aragazul și pune cheia pe masă.

— Uite cheia.

— Unde pleci?

— Trebuie să-mi caut o garsonieră sau ceva.

Mă ridic în picioare și pornesc aragazul din nou.

— Stai jos.

Bjørn se așază. Îmi cuprinde mâinile între ale lui, exact ca acum un an, și stăm așa o vreme. Apoi, îmi spun:

— Cum rămâne cu Linda? Cum a reacționat când ai plecat?

— Linda și-a reluat vechile obiceiuri. Noul ei comportament a fost ceva trecător, pentru că, în ultima săptămână, și-a reluat vechile obiceiuri. În urmă cu câteva zile, voiam din nou să ne despărțim, iar treaba asta a fost la ordinea zilei. „Criza a trecut, putem să ne reluăm activitățile.“ „Nu. Nu mai vreau. Acum mi-a ajuns.“

— De ce vrea să divorțeze, de data asta? Îl descos, deoarece m-a cuprins din nou curiozitatea ca mai demult, și mă întreb dacă m-a părăsit vreodată. Dar nimic nu dispăre, totul rămâne acolo unde a fost. Sigur curiozitatea va continua să existe, doar că își va schimba forma iar și iar.

— Fiindcă am uitat să cumpăr vignetă pentru mașină. Joi seara am pornit într-o cursă lungă cu mașina. Am încercat să iau legătura cu tine, dar nu mi-ai răspuns, așa că am condus înapoi acasă și i-am spus că vreau să divorțăm. Nu vreau să mă mut de acasă temporar. Nu vreau să stăm separați. „Vreau să divorțăm“, i-am spus. Apoi i-am zis că poate să păstreze casa și mașina, totul. Linda doar râdea. Dar când am început să-mi fac bagajul și s-a postat în fața mea, țipând, mi-am dat seama că nu pricep cum de mi-a fost atât de frică de ea. Sunt de două ori mai înalt, și totuși, cu fețișoara aia a ei, urla la mine, așa cum o făcuse în toți anii aceștia. Știam că era pe punctul să mă amenințe din nou cu divorțul, și am luat o pauză de la împachetat, m-am așezat pe marginea patului, doar ca să-mi pun ordine în gânduri, dar a reușit să se abțină în ultima secundă. A fost amuzantă când s-a abținut să mă amenințe. Este ciudat când vechile obiceiuri sunt încălcate. Atunci, m-am ridicat și am reluat împachetatul, ea a început să plângă, dar nu mi-a păsat absolut deloc. Acum știam că viața mă aștepta dintotdeauna după colț, că nu mai era nimic de făcut. Dar în momentul în care eram pe punctul de a ieși cu geamantanul, mi-a spus că, dacă plec acum, se va sinucide, și de aceea nu am dormit la hotel, așa cum plănuisem. De data asta, am rezistat împreună douăzeci și patru de ore. Nu ne-am dus la serviciu nici unul din noi și mi-am petrecut întreaga zi încercând să iau legătura cu tine. De ce nu mi-ai răspuns?

— Pur și simplu n-am mai suportat.

Espresorul începe să țiuiască, și Bjørn se ridică și oprește aragazul. Apoi ia o ceașcă din bufet, o umple și se așază din nou.

— „Pe cine suni și cui îi trimiți mesaje tot timpul?“ m-a întrebat Linda. „Lui Elin?“ „Da“, i-am răspuns. „Și ea te va părăsi“, mi-a spus Linda. „Așa cum l-a părăsit pe soțul ei. Toți cei care se cunosc în felul acesta...“ bla, bla, bla. „Mă cac pe tot ce zici“, i-am spus. „Tot ce vreau e să plec cât mai departe de aici. Nu mai vreau să fiu aici. Dacă Elin mă vrea, bine, dacă nu, îmi găsesc o garsonieră sau un apartament, văd eu.“ Atunci Linda mi-a spus că va avea grijă să îmi rupă legăturile și cu copiii, și cu nepoții. Dar ei ne-au văzut în toți acești ani. Ei știu ce viață am dus cu ea. În același timp, au văzut că eu nu am reacționat și probabil au dedus că îmi este bine și că îmi convine viața aceasta.

— Ce-o să creadă despre relația noastră?

— Nu știu. Dar bănuiesc că o să te placă.

— Poate că nu.

— Bine. Dar acum ei sunt adulți, au avut o copilărie reușită și un mediu sigur. Nu au de ce să se plângă.

— Dacă o casă în care m-aș afla și eu, și Linda ar lua foc, ai salva-o pe Linda înaintea mea.

— Așa crezi?

— Instinctul te-ar face să o salvezi pe mama copiilor tăi.

— Dar probabilitatea să mori într-un incendiu este infinitesimală. Ca să nu mai vorbim despre șansele ca tu și Linda să vă aflați în aceeași casă.

— Este o probabilitate la fel de redusă precum câștigul la loto. Sau nașterea.

— Da. Știi la ce mă gândeam? Să facem ceva bun la cină, ca să sărbătorim.

— Ce să sărbătorim?

— Că locuim aici de acum înainte. Și că suntem împreună.

— Chiar așa? Asta facem noi acum?

— Da.

— E bine că măcar unul din noi știe ce se va întâmpla mai departe.

— Îți plac vinetele?

— Da. Dar renunțăm la ideea de a cumpăra o canapea nouă, nu-i așa?

— Putem să vorbim despre asta mai târziu. Pe internet sunt multe modele frumoase la mână a doua. Am câteva idei despre cum am putea aranja aici.

— Dacă vrei să cumpărăm o canapea nouă, trebuie să te ocupi.

— Bineînțeles. Mă mă voi ocupa eu.

— Nu vreau să fiu implicată absolut deloc. Poți să alegi culoarea și forma. Eu nu vreau decât să vin acasă într-o zi și să văd canapeaua.

— Este în regulă.

— Și nu vreau nici un fel de reuniuni de familie, cu toți copiii invitați încoace și să alcătuim o așa-numită familie bonus.

— Nu, nu.

— Va trebui să treacă îndeajuns de mult timp până să organizăm așa ceva.

— Nu este nevoie să facem așa ceva deloc.

— Poate la anul. Sau poate că îi vom invita pe rând.

— Nu trebuie să ne gândim la asta acum.

Mulțumiri

Mulțumesc, Sissel Gran, Liv Hagen, Peter Erik Hagen, Anne Lise Jomisko, Hilde Jørgensen, Bent Kvalvik, Alba de Figueiredo Lykke, Anitra Lykke și Ella de Figueiredo Lykke!

Îi port o recunoștință deosebită editoarei mele, Cathrine Narum.

Nu în ultimul rând, îmi face o mare plăcere să le mulțumesc celor două persoane care, din anumite motive, au dorit să-și păstreze anonimatul. Fără ele, această carte n-ar fi văzut niciodată lumina zilei.

În colecția **Raftul Denisei** au apărut

Julie Orringer, *Portofoliul fugii*

Susana Fortes, *Iubirea nu e un vers liber*

Paula McLain, *Când stelele se întunecă*

Narine Abgarian, *Din cer au căzut trei mere*

Susan Choi, *Exercițiu de încredere*

Akira Mizubayashi, *Inimă frântă*

Laura Lindstedt, *Prietena mea Natalia*

Romain Gary, *Marele vestiar*

Yōko Ogawa, *Poliția Memoriei*

Etgar Keret, *Haide, zboară odată*

Care Santos, *Voi merge pe urmele pașilor tăi*

Guzel Iahina, *Trenul spre Samarkand*

Avni Doshi, *Zahăr ars*

Chris Cander, *Greutatea unui pian*

Lorenzo Marone, *Un băiat ca toți ceilalți*

Zülfü Livaneli, *Serenadă pentru Nadia*

Thomas Mann, *Moartea la Veneția. Povestiri 1893–1912*

Clarice Lispector, *Cea mai mică femeie din lume. Proză scurtă 1940–1964*

Yukio Mishima, *Confesiunile unei măști*

Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mțensk*

Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*

Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*

James Salter, *Un joc și o desfătare*

Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice Stalin–Pasternak*

Anna Hope, *Așteptări*

J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*

Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*

Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*

Yukio Mishima, *Cai în galop*

Heather Morris, *Trei surori*

David Foenkinos, *Familia Martin*

Alex Schulman, *Supraviețuitorii*

Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*

Ingeborg Bachmann, *Malina*

Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițin, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*

Polly Samson, *Un teatru pentru visători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*

Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Colson Whitehead, *Trișorii din Harlem*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Michel Houellebecq, *Anihilare*
Andrea Bajani, *Cartea caselor*
Vesna Goldsworthy, *Cortina de Fier*
Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*
Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*

Thomas Mann, *Mario și vrăjitorul. Povestiri 1919–1953*

François-Henri Désérable, *Stăpânul și cuceritorul meu*

Colm Tóibín, *Magicianul*

Naoise Dolan, *Vremuri interesante*

Susan Choi, *Studentul străin*

Clarice Lispector, *Fericire clandestină. Proză scurtă 1971–1977*

Genki Kawamura, *Dacă pisicile ar dispărea din lume*

Yukio Mishima, *Starul*

Anton Pavlovici Cehov, *Dragostea. 12 povestiri*

Gwen Strauss, *Cele nouă femei de la Ravensbrück: o poveste adevărată despre supraviețuire în Germania nazistă*

Nikola Scott, *Fetele din livada cu meri*

Giuliano da Empoli, *Magul de la Kremlin*

Fiona Davis, *Adresa*

Nina Lykke, *Din cauze naturale*